JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

RIPOTI YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI YA MAMLAKA YA SERIKALI ZA MITAA

MACHI
2022

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, Jengo la Ukaguzi, 4 Barabara ya Ukaguzi, S.L.P. 950, 41104 Tambukareli, Dodoma. Simu ya Upepo: "Ukaguzi", Simu: 255 (026) 2321759, Nukushi: 255(026)2117527, Baruapepe: ocag@nao.go.tz, Anwani: www.nao.go.tz

Kumb. Na.FA. CGA.319/421/01A **30 Machi 2022**

Mh. Samia Suluhu Hassan,
Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania,
Ikulu, S.L.P. 1102,
1 Barabara ya Julius Nyerere,
Chamwino,
40400 DODOMA.

YAH: KUWASILISHA RIPOTI KUU YA MWAKA YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI YA UKAGUZI WA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA KWA MWAKA WA FEDHA 2020/21

Kwa mujibu wa Ibara ya 143(4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977, na Kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418, ninayo furaha kuwasilisha Ripoti Kuu ya Mwaka ya Ukaguzi wa mamlaka za serikali za mitaa kwa Mwaka wa Fedha 2020/21.

Nawasilisha,

Charles E. Kichere
Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

KUHUSU OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

Mamlaka

Majukumu na wajibu wa kikatiba wa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali yameainishwa katika Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muuungano wa Tanzania ya Mwaka 1977 na Kifungu Na. 10(1) cha Sheria ya Ukaguzi, Sura ya 418.

Dira

Kuwa Taasisi ya kiwango cha hali ya juu katika ukaguzi wa sekta ya umma.

Dhima

Kutoa huduma za ukaguzi wa sekta ya umma zenye ubora wa hali ya juu zinazoimarisha utendaji, uwajibikaji, na uwazi katika usimamizi wa rasilimali za umma.

Kaulimbiu: "Kuwa Taasisi yenye Kuaminika na ya Kisasa katika Ukaguzi wa Umma".

Misingi ya Maadili

Katika kutoa huduma zenye ubora, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi inaongozwa na misingi ya maadili ifuatayo:

i. Kujitegemea na Kutopendelea
ii. Uwezo wa Kitaaluma
iii. Uadilifu
iv. Ubunifu na Uvumbuzi
v. Kutoa Matokeo
vi. Kufanya Kazi kwa Pamoja

Tunafanya haya kwa:

- ✓ Kusimamia fedha za umma kwa kuhakikisha kuwa wakaguliwa wanawajibika ipasavyo kwa rasilimali walizokabidhiwa.
- ✓ Kusaidia kuimarisha ubora wa huduma za jamii kwa kuunga mkono juhudi za ubunifu katika matumizi ya rasilimali za umma.
- ✓ Kutoa ushauri wa kitaalamu kwa wakaguliwa kuhusu mapungufu ya kiutendaji katika mifumo yao ya uendeshaji.
- ✓ Kuwashirikisha wateja wetu katika mchakato wa ukaguzi na hatua zake; na
- ✓ Kuwapatia wakaguzi mafunzo sahihi, na vitendeakazi vya kutosha ambavyo vitachangia kuwa huru katika kufanya kazi zao.

YALIYOMO

ORODHA YA MAJEDWALI v
ORODHA YA VIELELEZO...vii
ORODHA YA VIAMBATISHO viii
VIFUPISHO NA MANENO x
TAARIFA YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI xii
DIBAJI xiii
MUHTASARI..xv
SURA YA 1 1
HATI ZA UKAGUZI 1
SURA YA 2 4
HALI YA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI YA MIAKA ILIYOPITA 4
SURA YA 3 8
TATHMINI YA MFUMO YA UDHIBITI WA NDANI, USIMAMIZI WA VIHATARISHI NA MIFUMO YA UTAWALA BORA 8
SURA YA 4 26
MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI.. 26
SURA YA 5 38
USIMAMIZI WA MAPATO.. 38
SURA YA 6 60
USIMAMIZI WA MATUMIZI 60
SURA YA 7 73
USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA 73
SURA YA 8 79
UKAGUZI WA MIRADI YA KIMKAKATI, MAENDELEO.......................... 79
NA MIRADI MINGINE... 79
SURA YA 9 85
USIMAMIZI WA MANUNUZI NA MIKATABA 85
SURA YA 10 110
UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA ELIMU 110
SURA YA 11 119

UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA AFYA 119
SURA YA 12 130
UFANISI WA MFUKO WA WANAWAKE, VIJANA 130
NA WATU WENYE ULEMAVU 130
SURA YA 13 137
UFANISI KATIKA USIMAMIZI WA MASOKO NA VITUO VYA MABASI 137
SURA YA 14 147
MAPITIO YA UFANISI KATIKA UWEKEZAJI 147
SURA YA 15 161
MATOKEO YA UKAGUZI MAALUMU 161
MAPENDEKEZO YA JUMLA NA HITIMISHO 206

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1-1: Mwenendo wa hati za ukaguzi 3
Jedwali Na. 2-1: Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya nyuma 5
Jedwali Na. 2-2: Hali ya utekelezaji wa maagizo ya LAAC 7
Jedwali Na. 2-3: Halmashauri zenye maagizo ya muda mrefu 7
Jedwali Na. 4-1: Mwenendo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani 27
Jedwali Na. 4-2: Halmashauri zilizokusanya mapato zaidi ya bajeti 28
Jedwali Na. 4-3: Halmashauri zilizokusanya mapato chini ya bajeti 29
Jedwali Na. 4-4: Uwiano wa mapato ya ndani na ruzuku ya matumizi ya kawaida... 29
Jedwali Na. 4-5: Jumla ya ruzuku kutoka serikali kuu.................................. 30
Jedwali Na. 4-6: Ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyopokelewa 31
Jedwali Na. 4-7: Ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyopokelewa zaidi ya bajeti 32
Jedwali Na. 4-8: Mapokezi ya ruzuku ya matumizi ya kawaida pungufu ya bajeti ... 33
Jedwali Na. 4-9: Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizotolewa 34
Jedwali Na. 4-10: Ruzuku ya maendeleo iliyotolewa zaidi ya bajeti 35
Jedwali Na. 4-11: Ruzuku ya maendeleo iliyotolewa pungufu ya bajeti 36
Jedwali Na. 5-1: Ankara zilizorekebishwa bila viambatisho 40
Jedwali Na. 5-2: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa 43
Jedwali Na. 5-3: Wadaiwa wa mapato mbalimbali....................................... 44
Jedwali Na. 5-4: Halmashauri zisizohuisha sheria ndogo................................ 46
Jedwali Na. 5-6: Kiasi kisichowasilishwa na mawakala kimkataba...................... 49
Jedwali Na. 5-7: Wazabuni waliotunukiwa kwa kiwango cha chini 50
Jedwali Na. 5-8: Madai yasiyokusanywa kutoka leseni za biashara 52
Jedwali Na. 5-9: Leseni za biashara zilizotolewa nje ya mfumo 53
Jedwali Na. 5-10: Makusanyo ya ushuru wa huduma bila uthibitisho................... 55
Jedwali Na. 5-11: Ushuru wa huduma usiokusanywa 56
Jedwali Na. 5-12: Madai ya ada za ukusanyaji wa taka 58
Jedwali Na. 5 -13: Mwenendo wa madai ya muda mrefu 59
Jedwali Na. 6-1: Mwenendo wa matumizi yasiyo na manufaa.......................... 61
Jedwali Na. 6-2: Malipo yasiyokatwa kodi ya zuio 63
Jedwali Na. 6-3: Risiti za kielekitroniki zisizo halali...................................... 64
Jedwali Na. 6-4: Malipo kwa fedha taslimu 65
Jedwali Na. 6-5: Mamlaka zenye matumizi nje ya bajeti 67
Jedwali Na. 6-6: Mwenendo wa malipo yasiyo na viambatisho.......................... 69
Jedwali Na. 6-7: Madeni yasiyooneshwa katika taarifa za fedha........................ 70
Jedwali Na. 6-8: Mwenendo wa madeni yasiyolipwa..................................... 71
Jedwali Na. 7-1: Malipo kwa watumishi wasiokuwapo kazini 74
Jedwali Na. 7-2: Michango ambayo haijapelekwa katika mifuko ya hifadhi ya jamii na taasisi zingine 75
Jedwali Na. 7-3: Madai ya wafanyakazi ambayo hayajalipwa kwa muda mrefu 77
Jedwali Na. 7- 4: Wastafu kutolipwa gharama za usafirishaji wa mizigo baada ya kustaafu 78
Jedwali Na.9-1: Ununuzi bila idhini ya bodi za zabuni 86
Jedwali Na. 9-2: Ununuzi ambao haukuripotiwa kwa bodi ya zabuni.................. 86
Jedwali Na. 9-3: Ununuzi uliofanyika nje ya mpango wa ununuzi 87
Jedwali Na. 9- 4: Ununuzi uliofanyika bila ushindani.................................... 88

Jedwali Na.9- 5: Ununuzi uliofanyika bila hati ya kuagiza vifaa 89
Jedwali Na. 9-6: Malipo ya bidhaa na huduma kabla ya ukaguzi 90
Jedwali Na. 9-7: Kuanza miradi bila tathmini ya athari kwa mazingira 91
Jedwali Na. 9-8: Mikataba isiyohakikiwa na mwanasheria 92
Jedwali Na.9-9: Ununuzi kwa Wazabuni wasiokuwa na mikataba 93
Jedwali Na. 9-10: Malipo bila ya vipimo vilivyoidhinishwa 98
Jedwali Na. 9-11: Miradi iliyotekelezwa bila kuzingatia sheria 101
Jedwali Na. 9-12: Miradi iliyotekelezwa bila kuzingatia ubora 103
Jedwali Na. 9-13: Miradi iliyotekelezwa bila mchangunuo wa vifaa 104
Jedwali Na. 9-14: Utunzaji usiofaa wa vifaa vya ujenzi 106
Jedwali Na. 9-15: Malipo bila kuwapo kwa mikataba na mafundi 107
Jedwali Na. 9-16: Bidhaa zilizonunuliwa zaidi ya mahitaji halisi 108
Jedwali Na.10-1: Vitabu vya kiada vilivyotolewa pungufu 111
Jedwali Na. 10- 2: Uhaba wa miundombinu ya shule 113
Jedwali Na. 10-3: Idadi ya wanafunzi waliokatisha masomo 115
Jedwali Na. 10-4: Kiwango cha chini cha uandikishaji wa wanafunzi wa elimu ya msingi 116
Jedwali Na. 11-1: Miradi ya majengo yaliyochelewa kukamilika 120
Jedwali Na. 11-2: Halmashauri zenye miradi iliyochelewa kuanza ujenzi wa vituo vya afya 122
Jedwali Na. 11-3: Vituo vya afya viliyokamilika lakini havitumiki 123
Jedwali Na. 11-4: Mwenendo wa halmashauri zenye dawa zilizokwisha muda wa matumizi 124
Jedwali Na. 11-5: Madai ambayo hayakulipwa na mfuko wa afya ya jamii 126
Jedwali Na. 11-6: Halmashauri zenye mfuko wa afya ya jamii ulioboreshwa zisizokuwa na ufanisi 127
Jedwali Na. 11-7: Dawa na Vifaatiba ambavyo Havikupokelewa 128
Jedwali Na. 12- 1: Mikopo isiyorejeshwa 132
Jedwali Na. 12-2: Halmashauri ambazo hazikuhamishia fedha katika akaunti maalumu za mikopo 133
Jedwali Na. 12-3: Halmashauri zilizokuwa na bakaa ya muda mrefu katika benki za biashara 133
Jedwali Na.12-4: Halmashauri zilizotoa mikopo bila kuzingatia uwiano wa utoaji wa mikopo 134
Jedwali Na.12-5: Kiasi kisichochangwa kwenye mfuko wa wanawake, vijana na watu wenye ulemavu 135
Jedwali 13-1: Masoko na vituo vya mabasi yaliyo wazi 138
Jedwali Na.13-2: Orodha vibanda visivyo na wapangaji 139
Jedwali Na.14-1: Mwenendo wa bei ya soko kwa kila Hisa 149
Jedwali Na.14-2 Fedha za ujenzi wa uwanja wa ndege 159
Jedwali Na 15 -3: Marekebisho ya miamala katika Mfumo wa Makusanyo ya Mapato ambayo hayakuidhinishwa 170
Jedwali Na 15 -4: Hati ambazo hazikuwasilishwa kwa ukaguzi 171
Jedwali Na 15 -5: Madeni hewa katika taarifa za fedha 171

ORODHA YA VIELELEZO

Kielelezo Na. 2-1: Hali ya utekelezaji wa mapendekezo 5
Kielelezo Na. 5 -1: Mapato ya ndani 38
Kielelezo Na. 5-2: Mwenendo wa makusanyo yasiyowasilishwa benki.................. 41
Kielelezo Na. 5-3: Mwenendo wa madai 45
Kielelezo Na. 10-1: Mwenendo wa kukatisha masomo kwa wanafunzi wa shule za msingi 116
Kielelezo Na. 10- 2: Mwenendo wa Uandikishaji wa Wanafunzi wa Shule za Msingi kwa Miaka Mitatu...117

ORODHA YA VIAMBATISHO

Kiambatisho Na.1-1: Hati za ukaguzi zilizotolewa mwaka huu 207
iambatisho Na.2 - 1: Mapendekezo ya ukaguzi yasiyotekelezwa 214
Kiambatisho Na.2-2: Halmashauri zenye mapendekezo yasiyotekelezwa kwa muda mrefu 216
Kiambatisho Na.2-3: Hali ya utekelezaji wa maagizo ya kamati ya LAAC............. 217
Kiambatisho Na. 3-1: Mapungufu katika vitengo vya ukaguzi wa ndani 221
Kiambatisho Na. 3-2: Mapungufu katika utendaji wa kamati za ukaguzi.............. 224
Kiambatisho Na. 3-3: Mapungufu katika usimamizi wa vihatarishi vya ubadhirifu... 226
Kiambatisho Na. 3-4: Mapungufu katika udhibiti wa ndani wa TEHAMA 228
Kiambatisho Na. 3-5: Mapungufu katika udhibiti wa mashine za POS 230
Kiambatisho Na. 4-1: Mwenendo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani................. 232
Kiambatisho Na. 4-2: Halmashauri zenye ukusanyaji wa mapato ya ndani zaidi ya bajeti 239
Kiambatisho Na. 4 -3: Halmashauri zenye ukusanyaji wa mapato ya ndani chini ya bajeti 242
Kiambatisho Na. 4 – 4: Mapato ya ndani dhidi ya Matumizi ya kawaida............... 246
Kiambatisho Na. 4-5: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti 249
Kiambatisho Na. 4-6: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya kawaida ya Serikali pungufu ya bajeti 251
Kiambatisho Na.4-7: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya miradi ya maendeleo ya Serikali zaidi ya bajeti 256
Kiambatisho Na. 4-8: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya miradi ya maendeleo pungufu ya bajeti 257
Kiambatisho Na. 4-9: Fedha ya mapato ya ndani isiyopelekwa katika miradi ya maendeleo 263
Kiambatisho Na.5-1: Makusanyo yasiyopelekwa benki.................................. 265
Kiambatisho Na.5-2: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa 267
Kiambatisho Na.5-3: Madai ya muda mrefu ya mamlaka za serikali za mitaa........ 272
Kiambatisho Na.6-1: Matumizi yasiyo na manufaa 275
Kiambatisho Na.6-2: Malipo ya bidhaa na huduma zisizopokelewa 276
Kiambatisho Na.6-3: Malipo yaliyofanywa bila kudai risiti za kielektroniki........... 278
Kiambatisho Na.6-4: Matumizi katika akaunti ya amana yasiyosimamiwa ipasavyo . 279
Kiambatisho Na.6-5: Halmashauri zenye ukosefu wa hati za malipo pamoja na viambatisho... 280
Kiambatisho Na.6-6: Mchanganuo wa madeni yasiyolipwa 281
Kiambatisho Na.7-1: Halmashauri zenye malipo kwa watumishi wasiokuwepo kazini 285
Kiambatisho Na.7-2: Makato ya watumishi yasiyopelekwa katika mifuko ya hifadhi ya jamii 287
Kiambatisho Na.7-3: Malimbikizo ya mishahara yasiyolipwa kwa muda mrefu....... 289
Kiambatisho Na.8-1: Taarifa kuhusu miradi isiyokamilika.............................. 294
Kiambatisho Na.8-2: Taarifa kuhusu miradi iliyotelekezwa kwa muda mrefu........ 305
Kiambatisho Na.8-3: Miradi ya ujenzi iliyokamilika lakini haitumiki 308
Kiambatisho Na.8-4: Fedha iliyochukuliwa na Hazina 311
Kiambatisho Na.9-1: Miradi Iliyotekelezwa kwa njia ya Nguvukazi kwenye Halmashauri 314
Kiambatisho Na.10-1: Ruzuku ya elimu bila malipo kutolewa pungufu 317
Kiambatisho Na.10-2: Upungufu wa walimu wa shule za msingi na sekondari 321
Kiambatisho Na.11-1: Halmashauri zenye ujenzi wa vituo vya afya usiokamilika ... 323

Kiambatisho Na.11-2: Halmashauri zisizoteketeza dawa zilizoisha muda wa matumizi 324
Kiambatisho Na.11-3: Madai yaliyokataliwa na mfuko wa bima ya afya 325
Kiambatisho Na.12-1: Orodha ya Halmashauri zenye mikopo isiyorejeshwa 327
Kiambatisho Na.12-2: Mapato ya ndani yasiyopelekwa katika mfuko wa wanawake na vijana 329
Kiambatisho Na.14-1: Uwekezaji katika Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa 331

VIFUPISHO NA MANENO

AGPAHI	Mradi wa Ariel Glaser wa Kutokomeza UKIMWI kwa Watoto na Familia
CDCF	Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo
CHF	Mfuko wa Afya ya Jamii
CSR	Uwajibikaji wa Taasisi kwa Jamii
EGPAF	Mfuko wa Elizabeth Glaser wa Kusaidia Afya ya Mtoto
EIA	Tathmini ya Athari kwa Mazingira
EMA	Sheria ya Usimamizi wa Mazingira
EQUIP-T	Mpango wa Kuboresha Ubora wa Elimu
ESDP	Mpango wa Maendeleo wa Sekta ya Elimu
FFARS	Mfumo wa Taarifa za Kifedha Unaotumiwa katika Ngazi za Chini za Serikali
GACS	Mfumo wa Kuuunganisha Hesabu za Serikali
GCC	Masharti ya Jumla ya Mikataba
GoT-HoMIS	Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Hospitali Tanzania
GPE II	Mradi wa Ushirika wa Kilimwengu kwa ajili ya Elimu - II
H/Jiji	Halmashauri ya Jiji
H/M	Halmashauri ya Manispaa
H/Mji	Halmashauri ya Mji
H/W	Halmashauri ya Wilaya
HCMIS	Mfumo wa Pamoja wa Taarifa za Kiutumishi na Mishahara
HSCDG	Ruzuku ya Maendeleo ya Sekta ya Afya
iCHF	Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa
IFMS	Mifumo Shirikishi ya Taarifa za Usimamizi wa Fedha
IFRS	Viwango vya Uhasibu vya Kimataifa vya Uandaaji wa Taarifa za Fedha kwa Taasisi za Kibiashara
IMEI	Namba ya Utambulisho wa Kifaa
IPSAS	Viwango vya Uhasibu vya Kimataifa vya Uandaaji wa Taarifa za Fedha kwa Taasisi za Umma
ISSAI	Viwango vya Kimataifa kwa Taasisi Kuu za Ukaguzi
LGA	Mamlaka za Serikali za Mitaa
LGDG	Ruzuku ya Maendeleo ya Serikali za Mitaa
LGFM	Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009
LGRCIS	Mfumo wa taarifa wa ukusanyaji mapato katika Mamlaka za serikali za Mitaa
LPO	Hati ya Kuagiza Vifaa
MDH	Menejimenti na Maendeleo ya Afya
MSD	Bohari Kuu ya Dawa
MUSE	Mfumo wa Ulipaji Serikalini

Na.	Namba
NHIF	Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya
NPL	Mikopo Isiyofanya Vizuri
OR-TAMISEMI	Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaaa
RBF	Mradi wa Ufadhili kwa Matokeo
Sh.	Shilingi
SWASH	Mradi wa Maji, Afya na Usafi wa Mazingira Shuleni
TAKUKURU	Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa
TAMISEMI	Ofisi ya Rais – Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa
TANePS	Mfumo wa Kielektroniki wa Ununuzi Tanzania
TANESCO	Shirika la Umeme Tanzania
TEA	Mamlaka ya Elimu Tanzania
TEHAMA	Teknolojia ya Habari na Mawasiliano
TSCP	Mradi wa Majiji ya Kimkakati Tanzania
UKIMWI	Upungufu wa Kinga Mwilini
UNDP	Shirika la Maendeleo la Umoja wa Mataifa
VAT	Kodi ya Ongezeko la Thamani

TAARIFA YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Ninayo furaha kuwasilisha Ripoti Kuu ya Mwaka ya ukaguzi wa mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2020/21.

Kwa heshima kubwa, ninachukua fursa hii kumshukuru Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa jitihada zake binafsi za kuiwezesha na kuhakikisha Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi inatekeleza majukumu yake ya kikatiba.

Natoa shukrani zangu za dhati kwa Mheshimiwa Spika na Mheshimiwa Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Mwenyekiti na Waheshimiwa Wajumbe wa Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa ushirikiano wanaoendelea kuipatia ofisi yangu.

Mwaka wa fedha wa 2020/21, kwa kiasi kikubwa, uligubikwa na athari kubwa za janga la UVIKO -19, lakini imenitia moyo kwa namna ambavyo Serikali imekuwa ikikabiliana na janga hili. Serikali imehakikisha rasilimali zote muhimu zinaelekezwa katika kuokoa maisha ya watu na wakati huohuo kuimarisha uchumi na kuhakikisha huduma endelevu kwa jamii.

Mwisho, nitambue mchango wa watumishi wenzangu ambao wamekuwa wakifanya kazi bila kuchoka wakisukumwa na wito wa kitaaluma kukamilisha majukumu waliyopangiwa kwa kuzingatia ubora wa hali ya juu sambamba na viwango vya kitaaluma. Kutokana na nia yao thabiti pamoja na kujitoa ndio kumeniwezesha kuwasilisha ripoti hii ndani ya muda uliowekwa kisheria.

Charles E. Kichere
Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali
Machi, 2022

DIBAJI

Ripoti hii ya mwaka ni nyenzo ya uwazi inayoliwezesha Bunge na wananchi kuisimamia serikali, na imejikita katika uongozi bora, uwajibikaji na usimamizi wa mapato, matumizi, mali, ufanisi wa kiutendaji na uzingatiaji wa sheria, maagizo na maelekezo, ikiwa ni pamoja na ukaguzi maalumu.

Ripoti hii inatoa kwa muhtasari wa matokeo ya ukaguzi na mapendekezo ambayo chimbuko lake ni ukaguzi wa taarifa za fedha na uzingatiaji wa Sheria, Kanuni, na Miongozo mbalimbali uliofanyika katika mamlaka 185 za serikali za mitaa katika Mikoa 26 ya Tanzania Bara kwa mwaka 2020/21. Ripoti hii inagusa masuala yote muhimu ya ukaguzi yaliyobainika katika ukaguzi wa taarifa za fedha na ufanisi wa kiutendaji ndani ya mamlaka za serikali za mitaa katika utekelezaji wa majukumu yao ya msingi.

Mathalani, ripoti hii imegusia mapitio ya mifumo ya udhibiti wa ndani, mapitio ya bajeti na mapato hasa katika changamoto zinazozikabili mamlaka za serikali za mitaa katika kukusanya mapato na changamoto za mifumo ya mapato. Miongoni mwa maeneo mengine, taarifa hii pia imebainisha madhaifu katika usimamizi wa matumizi, rasilimali watu, manunuzi, ikiwa ni sambamba na yaliyojitokeza katika utekelezaji wa miradi kupitia 'Force Account'.

Katika mwaka huu wa fedha, nimetathmini ufanisi katika sekta ya elimu na afya, ufanisi katika uwekezaji unaofanywa na mamlaka za serikali za mitaa na uendeshaji wa Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu.

Niliagiza kaguzi maalumu 37 zenye hadidu maalum za rejea ambapo muhtasari wa matokeo ya kaguzi hizo yamejumuishwa katika ripoti hii.

Jukumu la ofisi yangu ni kusisitiza dhana ya umuhimu wa uwajibikaji, uwazi na uadilifu ndani ya sekta ya umma ikiwa ni pamoja na mamlaka za serikali za mitaa kama msingi imara katika kusimamia rasilimali za umma ili kufikia malengo yetu ya maendeleo kwa jamii yenye ustawi. Ni matarajio yangu kuwa

kupitia taarifa hii, ufanisi wa matumizi ya rasilimali katika Mamlaka za serikali za Mitaa utaongezeka.

MUHTASARI

Ripoti hii inatoa uchambuzi wa kina wa matokeo, mapendekezo na hitimisho yanayotokana na ukaguzi wa taarifa za fedha na kujiridhisha na uzingatiaji wa sheria na kanuni za ununuzi katika mamlaka 185 za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha unaoishia tarehe 30 Juni, 2021. Maeneo yafuatayo yamejadiliwa kwa kina katika ripoti hii:

(i) Hati za Ukaguzi

Katika mwaka wa fedha unaoishia tarehe 30 Juni, 2021, nimekagua na kutoa hati kwa mamlaka 185 za serikali za mitaa. Kati ya hizo; Mamlaka 178 zilipata hati inayoridhisha, Halmashauri sita zilipata hati zenye shaka na Halmashauri moja ilipata hati mbaya.

Ingawa mamlaka nyingi za serikali za mitaa zimepata hati zinazoridhisha, bado kuna mapungufu mengi yaliyobainika yanayotokana na Mamlaka hizo kushindwa kufuata maagizo ya Bunge, Sheria, Kanuni, Sera za Serikali, na Miongozo mbalimbali. Hata hivyo, mapungufu haya hayakuwa na athari za moja kwa moja katika taarifa za hesabu za mwisho zilizowasilishwa.

(ii) Taarifa ya Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ukaguzi ya Miaka ya Nyuma

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa katika Halmashauri 185 si ya kuridhisha kwani mapendekezo 1,864 (asilimia 17) kati ya 10,824 yaliyotolewa hayajatekelezwa, mapendekezo 3,637 (asilimia 34) yapo katika utekelezaji na mapendekezo 1,395 (asilimia 13) yamejirudia katika ripoti ya mwaka huu.

Aidha, tathmini yangu ya hali ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa ilibaini kuwa maagizo 123 yaliyotolewa na Kamati katika Halmashauri 99 yalikuwa katika utekelezaji na maagizo 264 hayajatekelezwa.

(iii) Tathmini ya Usimamizi wa Vihatarishi, Mfumo wa Udhibiti wa Ndani na Mifumo ya Utawala Bora

Tathmini yangu ya mifumo ya utawala bora katika Mamlaka za serikali za mitaa nilibaini mgongano wa majukumu ya madiwani ya usimamizi na majukumu ya kiutendaji. Kwa mfano, Mwenyekiti/Mstahiki Meya wa mamlaka za serikali za mitaa husaini mikataba, taarifa za fedha na hati za makabidhiano ya ofisi ya Mkurugenzi.

Aidha, Mabaraza ya Madiwani yamepewa mamlaka ya kufanya maamuzi yote katika Halmashauri ambayo katika baadhi ya maeneo yameleta athari mbaya ikiwa ni pamoja na kucheleweshwa kwa utekelezaji wa miradi ya maendeleo kutokana na kukinzana kwa maamuzi ya madiwani. Baadhi ya miradi iliyoathiriwa na maamuzi yanayokinzana baina ya madiwani ni pamoja na ujenzi wa majengo ya utawala katika Halmashauri ya Wilaya ya Nzega, Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema na Halmashauri ya Wilaya ya Bunda ambazo zilipokea jumla ya shilingi bilioni 2.75 kutoka Hazina.

Vile vile, tathmini yangu ya udhibiti wa marekebisho ya miamala ilibainisha kuwa, Halmashauri zilifanya marekebisho mbalimbali ya miamala bila ushahidi wa idhini na nyaraka za kuthibitisha uhalisia wake.

Hayo yamebainishwa katika Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam na iliyokuwa Halmashauri ya Manispaa ya Ilala ambazo zilifanya marekebisho ya miamala ya jumla ya shilingi bilioni 8.66 kama masahihisho ya makosa na Halmashauri 27 ambazo zilirekebisha bili za mapato zenye thamani ya shilling bilioni 1.66 bila nyaraka za kuthibitisha uhalali wa marekebisho hayo.

(iv) Utayarishaji na Utekelezaji wa Bajeti

Nilibaini kuongezeka kwa ruzuku ya maendeleo katika mamlaka 19 za serikali za mitaa kwa shilingi bilioni 47.19 (asilimia 52) na ruzuku ya kawaida katika Halmashauri 39 kwa shilingi bilioni 74.38 (asilimia 8). Aidha, ruzuku ya maendeleo katika Halmashauri 163 kutolewa chini ya bajeti kwa shilingi bilioni

312.53 (asilimia 38) na ruzuku ya kawaida kutotolewa katika Halmashauri 144 kwa shilingi bilioni 647.89 (asilimia 16).

Aidha, mamlaka 92 za serikali za mitaa zilichangia pungufu kiasi cha shilling bilioni 24.24 katika shughuli za maendeleo kulingana na asilimia ya michango inayotakiwa.

(v) Usimamizi wa Mapato

Aidha, tathmini yangu ya taarifa za mfumo wa LGRCIS kuhusiana na mapato kutoka vyanzo vingine yaliyokusanywa kupitia mashine za POS inaonesha kuwa jumla ya shilingi bilioni 20.3 hazikupokelewa katika akaunti za benki za Halmashauri husika. Vile vile, nilipitia makusanyo ya mapato na kubaini kuwa, jumla ya shilingi bilioni 33.91 hazikukusanywa mathalani tozo za kupangisha maduka na nyumba zilizopo katika stendi za mabasi za Halmashauri na masoko, vibanda vya soko, mauzo ya viwanja, mazao ya kilimo, leseni za vileo, ushuru wa uchimbaji wa madini ya ujenzi, leseni za biashara na ushuru wa huduma.

Pia, Halmashauri 43 zilikusanya ushuru wa huduma kiasi cha shilingi bilioni 9.01 bila takwimu za mauzo za makampuni, na kutoza viwango vinavyoanzia asilimia sufuri hadi asilimia 0.3 bila takwimu kunaweza kutoa mwanya kwa makampuni kukwepa kulipa tozo hiyo.

Aidha, mapato kwa miaka mitatu mfululizo yameongezeka kidogo hadi kufikia shilingi bilioni 176.28 kutoka shilingi bilioni 103.30 kwa mamlaka 158 za serikali za mitaa zilizoripotiwa mwaka wa fedha 2019/20 na shilingi bilioni 131.85 katika mamlaka 170 za serikali za mitaa zilizoripotiwa mwaka wa fedha 2018/19.

(vi) Usimamizi wa Matumizi

Nilibaini kuwa mamlaka 24 za serikali za mitaazilitumia shilingi milioni 664 katika matumizi yasiyo na manufaa. Pia, mamlaka 61 za serikali za mitaa ziliagiza na kulipa shilingi bilioni 8.44 kwa ajili ya bidhaa/huduma ambazo hazikupokelewa toka kwa wazabuni kwa muda wa hadi kufikia miezi 24; na mamlaka 64

za serikali za Mitaa hazikuwa na hati za malipo na viambatisho vya matumizi ya thamani ya shilingi bilioni 3.87.

Aidha, Halmashauri tano zililipa shilingi milioni 376.48 kwa wafanyabiashara mbalimbali ambapo walipatiwa risiti za EFD za kughushi ikimaanisha kuwa Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT) ya shilingi milioni 57.43 haikuwasilishwa TRA; Halmashauri 71 ziliwalipa shilingi bilioni 6.07 wafanyabiashara bila kudai risiti za EFD, wakati Halmashauri 24 hazikukata kodi ya zuio kiasi cha shilingi milioni 338.06 kutoka katika malipo ya wafanyabiashara.

Aidha, nilibaini kuwa Halmashauri ya Wilaya ya Longido ilitumia kiasi cha shilingi milioni 341.82 zilizotengwa kwa ajili ya fidia ya ardhi ili kupisha ujenzi wa njia ya umeme ya msongo wa KV 400, katika shughuli za uchaguzi mkuu, wakati huo Halmashauri 30 zililipa shilingi bilioni 2.92 kutekeleza shughuli zilizo nje ya bajeti.

(vii) Usimamizi wa Rasilimali Watu na Mishahara

Ukaguzi wangu wa mishahara ya watumishi katika Halmashauri 25 kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2021, ulibaini kuwa shilingi milioni 556.84 zililipwa kwa wastaafu, waliofariki, watoro, walioachishwa kazi na watumishi waliopewa likizo bila malipo. Aidha, makato ya kisheria yenye thamani ya shilingi milioni 845.24 hayakupelekwa katika taasisi husika. Aidha, nilibaini deni la shilingi bilioni 180.70 linalohusiana na adhabu zilizotolewa kwa Halmashauri tano kwa kushindwa kuwasilisha makato ya kisheria.

(viii) Tathmini ya Miradi ya Maendeleo

Tathmini yangu ya utekelezaji wa shughuli zilizopangwa ilibaini ucheleweshaji wa utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika mamlaka 128 za serikali za mitaa yenye thamani ya shilingi bilioni 195.65, ambayo inaweza kusababisha kuongezeka kwa gharama za miradi kutokana na athari za mfumuko wa bei katika gharama za vifaa. Aidha, katika mamlaka 30 za serikali

za mitaa, miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 7.68 ilikuwa imekamilika lakini haitumiki.

Aidha, nilibaini kiasi cha shilingi bilioni 14.76 katika Halmashauri 80 ambazo zilirejeshwa Hazina baada ya mwisho wa mwaka kutokana na kushindwa kuzitumia kwa wakati. Hata hivyo, fedha hizo hazikurejeshwa kwa Halmashauri husika kwa ajili ya kutekeleza shughuli za maendeleo zilizopangwa.

(ix) Usimamizi wa Manunuzi na Mikataba

Nilitathmini jinsi manunuzi na usimamizi wa vifaa vya ujenzi ulivyofanywa na mamlaka za serikali za mitaa, uwezo wa mamlaka za serikali za mitaa katika kusimamia miradi inayotekelezwa kwa njia ya 'force account' na ubora wa miundombinu ambapo nilibaini malipo ya shilingi milioni 947.92 yalilipwa kwa mafundi bila ya kuwa na mikataba ya kisheria na utekelezaji wa miradi ya ujenzi yenye thamani ya shilingi bilioni 4.78 katika mamlaka 17 za serikali za mitaa bila kuandaa vipimo vya kazi zilizotekelezwa. Pia nilibaini kuwa Halmashauri hazina watumishi wa kutosha katika ngazi za chini, kimsingi zinategemea walimu na watumishi wa Idara ya Afya.

Aidha, kuwatumia walimu na wahudumu wa afya kama wajumbe wa kamati kutekeleza shughuli mbalimbali za ujenzi kwa njia ya 'Force Account' kumeathiri utendaji wao katika majukumu yao ya msingi amabayo ni kufundisha na kutoa huduma za matibabu.

(x) Ufanisi wa Uendeshaji katika Sekta ya Elimu

Ukaguzi wangu wa mahitaji ya vitabu vya kiada katika Mamlaka za Selikali za Mitaa 22 ulibaini kuwa, vitabu 6,323,566 vilitakiwa kukidhi mahitaji ya wanafunzi katika shule za msingi za Serikali. Hata hivyo, ni vitabu 1,467,829 (asilimia 23) pekee vilivyosambazwa katika mwaka huo, ikionesha uwasilishaji mdogo wa vitabu 4,855,737 vinavyogharimu shilingi bilioni 19.42. Aidha, mapitio yangu ya fedha zilizotolewa kwa ajili ya elimu bila malipo katika Mamlaka za Selikali za Mitaa 111 ilibainisha kuwa katika mwaka wa fedha 2020/21, kulikuwa na

ruzuku pungufu kwa shule za msingi na sekondari kiasi cha shilingi bilioni 5.18.

Aidha, tathmini yangu ya uwiano wa walimu kwa wanafunzi ilibaini kuwa katika Mamlaka za Selikali za Mitaa 103 zenye mahitaji ya walimu 120,534 wa shule za msingi zilikuwa na walimu 100,043 ikimaanisha upungufu wa walimu 20,491 sawa na asilimia 17. Pia, nilifanya sampuli za Mamlaka za Selikali za Mitaa 27 na kubaini kuwa kati ya mwaka 2018 na 2021, wanafunzi 53,755 walioandikishwa darasa la kwanza hawakumaliza elimu yao ya msingi.

(xi) Ufanisi wa Uendeshaji Katika Sekta ya Afya

Nilibaini miradi iliyokamilika ya vituo vya afya yenye thamani ya shilingi bilioni 3.98 katika mamlaka 20 za serikali za mitaa lakini ilikuwa haitumiki. Aidha, nilibaini mamlaka 46 za serikali za mitaa zenye dawa zilizoisha muda wake wa matumizi kwa muda wa kuanzia miezi mitatu hadi miaka 20 zenye gharama ya shilingi bilioni 3.49 ambazo hazikuteketezwa. Pia, tathmini yangu ilibaini madai ya jumla ya shilingi bilioni 2.34 kwa mamlaka 111 za serikali za mitaa yalikataliwa na Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya (NHIF) kutokana na kutofuata mwongozo wa NHIF.

(xii) Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu

Tathmini yangu ya ufanisi wa Mfuko wa Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu imebaini kuwa vikundi katika Halmashauri 155 havijarejesha mikopo ya shilingi bilioni 47.01 iliyotolewa kwa vikundi hivyo. Pia, ufuatiliaji wangu wa uzingatiaji wa matakwa ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa vikundi vilivyosajiliwa vya Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu, 2019 (Tangazo la Serikali Na. 286 la 5.04.2019) ulibaini kuwa, mamlaka 83 za serikali za mitaa hazikuchangia jumla ya shilingi bilioni 6.86 kutoka katika vyanzo vyao vya mapato.

(xiii) Ufanisi wa kiutendaji katika Usimamizi wa Masoko na Stendi za Mabasi

Nilitembelea soko la mchele na ghala lililokamilika tangu tarehe 7 Mei, 2017 katika kijiji cha Mahiga katika Halmashauri ya Wilaya ya Kwimba. Mradi huu ulifadhiliwa na MIVARF kwa gharama ya shilingi milioni 617.42. Pamoja na kiasi kikubwa kilichowekezwa, niligundua kuwa miundombinu ya soko likiwemo ghala, ilitelekezwa kwa muda mrefu kutokana na ukosefu wa umeme wa kuendesha mashine ya kukoboa mpunga.

Aidha, soko lililopo Tarime ambalo lilikuwa na wastani wa makusanyo ya shilingi milioni 300 kwa mwaka (sawa na shilingi milioni 900 kwa miaka 3), lilibomolewa miaka mitatu nyuma ikiwa ni maandalizi ya eneo kwa ajili ya ujenzi wa Soko la Kisasa la Tarime kwa mkataba wenye thamani ya shilingi bilioni 8.07. Hata hivyo, Serikali ilisitisha miradi yote ya kimkakati ya masoko katika Halmashauri zilizochaguliwa ambayo ilikuwa haijaanza ukiwemo mradi wa Soko la Tarime, na kusababisha hasara ya shilingi milioni 900 kwa mapato ambayo hayakukusanywa kwa miaka mitatu.

(xiv) Mapitio ya Ufanisi katika Uwekezaji

Tathmini yangu ilibaini kuwa mamlaka tano za serikali za mitaa ambazo zimewekeza hisa 24,036,348 zenye thamani ya shilingi bilioni 5.77 katika benki moja ya biashara yenye utendaji usioridhisha kwani kufikia tarehe 30 Juni 2021 hisa 24,036,348 zilishuka thamani kwa shilingi bilioni 1.20. Pia, mamlaka 85 za serikali za mitaa ziliwekeza shilingi bilioni 4.88 katika Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa bila manufaa yoyote.

Vile vile, Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilipata mkopo kutoka benki moja ya biashara kwa ajili ya ujenzi wa soko la Mwanjelwa ambao unatakiwa kurejeshwa kufikia mwaka 2033 huku shilingi bilioni 35.44 zikiwa bado hazijalipwa hadi Desemba, 2021. Tathmini yangu imebaini kuwa, ili Halmashauri ya Jiji la Mbeya iweze kukidhi masharti ya urejeshaji wa mkopo ifikapo mwaka 2033, ni lazima irejeshe shilingi bilioni 2.95 kwa mwaka. Hata hivyo, niliarifiwa na uongozi wa Halmashauri

kuwa makusanyo ya mapato kutoka sokoni ni kati ya milioni 750 hadi milioni 850 kwa mwaka ambayo hayawezi kurejesha malipo ya mkopo huo kwa mwaka.

Uwekezaji katika miradi isiyotekelezeka husababisha upotevu wa fedha za Umma ambazo zingeweza kutumika kufanya shughuli zingine za maendeleo kwa ajili ya kutoa huduma kwa maslahi ya jamii.

(xv) Matokeo ya Ukaguzi Maalumu

Nilifanya kaguzi maalumu 37 katika Halmashauri 36 na kubaini jumla ya shilingi bilioni 19.72 zilikusanywa kutoka vyanzo mbalimbali lakini hazikupelekwa benki; kati ya hizo, kiasi cha shilingi bilioni 10.13 (asilimia 51) zinahusiana na iliyokuwa Halmashauri ya Manispaa ya Ilala. Kati ya shilingi bilioni 10.13, shilingi bilioni 4.64 hakikupelekwa benki na mawakala 20 wakati kiasi cha shilingi bilioni 5.49 hakikupelekwa benki na watumishi 19 waliokuwa wakikusanya mapato.

Aidha, nilibaini kuwa Halmashauri 16 zilifanya marekebisho ya miamala katika mfumo wa mapato wa LGRCIS kwa kufuta mapato yenye jumla ya shilingi bilioni 28.33 bila kuzingatia taratibu zilizowekwa hivyo kusababisha uwezekano wa uwapo wa ubadhirifu. Pia, Halmashauri 7 hazikuwasilisha kwangu hati za malipo zenye thamani ya shilingi bilioni 1.37, hivyo nilishindwa kuthibitisha uhalali wa malipo yaliyofanyika.

Katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke, nilibaini wakazi 94 ambao hawakuweza kutambuliwa na viongozi wa ngazi za chini kulipwa jumla ya shilingi bilioni 2.16 kama fidia ili kupisha ujenzi wa miradi ya DMDP, hali inayoashiria kuwa malipo hayo ya fidia yanaweza kuwa na udanganyifu.

SURA YA 1

HATI ZA UKAGUZI

1.0 Utangulizi

Hati ya ukaguzi inatolewa kwa kuzingatia tathmini ya mahitimisho yanayotokana na ushahidi wa ukaguzi uliofanyika, na kuangalia kama taarifa za fedha kwa ujumla wake zimetayarishwa kwa kuzingatia Viwango vya Uhasibu vya Kimataifa vya Uandaaji wa Taarifa za Fedha (kama vile IFRS au IPSAS). Hati ya ukaguzi inatolewa kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Taasisi Kuu za Ukaguzi (ISSAI) 1200.

Hili linafanikiwa kwa kuandaa ukaguzi kwa njia ambayo itamwezesha mkaguzi kupata uthibitisho kulingana na tathmini ya matokeo dhidi ya kiwango kilichowekwa.

1.1 Aina ya Hati za Ukaguzi

Kuna aina nne tofauti za hati za ukaguzi, ambazo ni hati inayoridhisha, hati yenye shaka, hati mbaya, na kushindwa kutoa hati kama zinavyofafanuliwa hapa chini.

(i) **Hati Inayoridhisha -** Aina hii ya hati hutolewa baada ya kuwa nimejiridhisha kwamba, kutokana na ushahidi uliokusanywa wakati wa ukaguzi, halmashauri zilizokaguliwa zimeandaa taarifa zao za fedha kwa usahihi kwa kuzingatia vigezo vyote vinavyotumika vya uandaaji wa taarifa za fedha.

(ii) **Hati yenye Shaka** – Inatolewa wakati taarifa za fedha zilizokaguliwa zinapokuwa zimeandaliwa kwa usahihi isipokuwa kwa athari ya jambo/mambo yafuatayo:

- Kulingana na ushahidi nilioupata, taarifa za fedha zilizokaguliwa zina makosa makubwa, ama kwa kutozingatia ipasavyo viwango vya kimataifa vya uhasibu pamoja na sera za uhasibu au kulikuwa na kushindwa kukidhi mawanda ya ukaguzi kutokana na kutopatikana kwa nyaraka zote zilizohitajika ili kufanikisha malengo ya ukaguzi lakini makosa hayo hayakuwa na madhara

makubwa kiasi cha taarifa hizo kwa ujumla wake kushindwa kutumika katika kufanya maamuzi.

- Kushindwa kupata ushahidi wa kutosha wa kuweza kunisaidia kutoa maoni, lakini athari ya makosa ambayo sikuweza kuyaona (kama yapo) hayakuwa na madhara makubwa kiasi cha taarifa hizo kwa ujumla wake kushindwa kutumika katika kufanya maamuzi.

(iii) **Hati Mbaya -** Hati hii hutolewa pale ambapo nimejiridhisha kuwa, kulingana na ushahidi uliopatikana wakati wa ukaguzi, taarifa za fedha zilizokaguliwa zina makosa makubwa na yaliyoathiri sehemu kubwa ya taarifa za fedha, hivyo kusababisha taarifa hizo kutokuwa sahihi.

(iv) **Kushindwa Kutoa Maoni** – Hali hii inatokea pale ambapo nimeshindwa kupata ushahidi wa kutosha au taarifa muhimu ili kufikia malengo ya ukaguzi, na endapo madhara ya kushindwa kupata ushahidi au nyaraka hizo ni makubwa sana. Hivyo, ninaonesha katika ripoti yangu ya ukaguzi kuwa kutokana na ukubwa wa madhara yaliyopo au yanayoweza kutokea kwa kukosa ushahidi wa kutosha, nimeshindwa kutoa maoni ya ukaguzi.

Mkaguzi atashindwa kutoa maoni, katika hali nadra sana inayohusisha kutokuwa na uhakika wa kutosha, atahitimisha kwamba, ingawa amepata ushahidi wa kutosha wa ukaguzi kuhusu kila hali, haiwezekani kutoa maoni juu ya taarifa za fedha kwa sababu ya kutokuwa na uhakika na uwezekano wa athari zake katika taarifa za fedha.

1.2 Aya ya Masuala ya Msisitizo katika Ripoti ya Ukaguzi

Nikiona ni muhimu kutoa angalizo kwa watumiaji kuhusu suala lililowasilishwa au kuelezwa katika taarifa za fedha ambalo, kwa maoni yangu, ni la muhimu na la msingi sana kwa uelewa wa watumiaji wa taarifa za fedha, nitajumuisha aya ya masuala ya msisitizo katika taarifa yangu ya ukaguzi ilimradi nimepata ushahidi wa kutosha kwamba suala hilo halijaripotiwa kimakosa katika taarifa

za fedha. Aya hiyo inarejea masuala yaliyoripotiwa katika taarifa za fedha.

1.3 Masuala Muhimu ya Ukaguzi

Masuala muhimu ya ukaguzi hutoa taarifa za ziada kwa watumiaji wa taarifa za fedha ili kuwasaidia katika kuelewa masuala ambayo, kwa maoni yangu, yalikuwa na umuhimu mkubwa katika ukaguzi wa taarifa za fedha za taasisi fulani. Kueleza mambo muhimu ya ukaguzi huongeza thamani ya mawasiliano ya taarifa za fedha zilizokaguliwa kwa kutoa uwazi zaidi kuhusu ukaguzi nilioufanya.

1.4 Hati za Ukaguzi Zilizotolewa kwa Mwaka Unaohusika

Katika mwaka wa fedha 2020/21, hati 185 zilitolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa, Kati ya hizo, hati zinazoridhisha ni 177, hati zenye shaka ni saba (7), hati mbaya ni moja (1) na hakuna niliposhindwa kutoa maoni. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa na aina za hati zililizotolewa inaoneshwa katika **Kiambatisho Na.1-1.**

1.5 Mwenendo wa Hati za Ukaguzi

Mwenendo wa hati za ukaguzi zilizotolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa kwa miaka mitano mfululizo kuanzia mwaka 2016/17 hadi 20120/21 ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.1-1.**

Jedwali Na. 1-1: Mwenendo wa hati za ukaguzi

Aina ya Hati	Ripoti Kuu ya Mwaka				
	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Hati Inayoridhisha	166	176	176	124	178
Hati Yenye Shaka	16	7	9	53	6
Hati Mbaya	0	1	0	0	1
Kushindwa Kutoa Maoni	3	1	0	8	0
Jumla	**185**	**185**	**185**	**185**	**185**

Chanzo: *Uchambuzi wa Taarifa za Fedha Zilizokaguliwa*

SURA YA 2

HALI YA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI YA MIAKA ILIYOPITA

2.0 Utangulizi

Nimefanya tathmini ya mapendekezo ya ukaguzi ya miaka iliyopita ili kubaini iwapo Mlipaji Mkuu wa Serikali pamoja na Maofisa Masuuli wamechukua hatua stahiki za utekelezaji wa mapendekezo hayo.

Ili kuhakikisha kunakuwapo na mfumo wa udhibiti wa ndani ulio thabiti, Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kutathmini na kuchukua hatua zinazofaa kushughulikia matokeo ya ukaguzi na mapendekezo kwa wakati muafaka.

Aidha, kama sehemu ya majukumu yake ya usimamizi, Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa inafanya vikao na ufuatiliaji kila mara ili kubaini pamoja na mambo mengine, endapo Mlipaji Mkuu wa Serikali pamoja na Maofisa Masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa wanachukua hatua stahiki za kutekeleza mapendekezo ya ukaguzi na maagizo ya Kamati.

Hata hivyo, wakati wa kuwasilisha majibu ya Serikali kuhusu ripoti kuu ya jumla ya mwaka ya mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2019/20, Mlipaji Mkuu wa Serikali hakutoa taarifa ya hali ya utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa kuhusiana na mamlaka za serikali za mitaa.

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka ya nyuma na maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa yanafafanuliwa katika aya zinazofuata.

2.1 Hali ya Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ukaguzi kwa Kila Halmashauri kwa Mwaka 2019/20

Kwa mujibu wa Kanuni ya 93 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma za Mwaka 2009, kila Ofisa Masuuli wa taasisi iliyokaguliwa anatakiwa kuandaa majibu ya ripoti yake ya ukaguzi na kuiwasilisha ndani ya kipindi cha siku 21 tangu tarehe ambayo ripoti kuu imewasilishwa Bungeni.

Tathmini ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi yaliyotolewa mwaka 2019/20 imeonesha kuwa katika Serikali za Mitaa 185, jumla ya mapendekezo ya ukaguzi 10,824 yalitolewa. Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi hairidhishi kwani mapendekezo ya ukaguzi 1,864 sawa na asilimia 17 hayajatekelezwa, mapendekezo ya ukaguzi 3,637 sawa na asilimia 34 yapo katika utekelezaji na mapendekezo ya ukaguzi 1,395 sawa na asilimia 13 yamejirudia tena katika Ukaguzi wa mwaka huu. Maelezo zaidi yameoneshwa katika **Jedwali Na. 2-1**.

Jedwali Na. 2-1: Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya nyuma

Hali ya mapendekezo	Idadi ya mapendekezo	Asilimia (%)
Yametekelezwa	3,511	32
Utekelezaji unaendelea	1,864	17
Hayajatekelezwa	3,637	34
Yamejirudia	1,395	13
Yamepitwa na wakati	417	4
Jumla ya mapendekezo	**10,824**	**100**

***Chanzo**: Taarifa za ukaguzi kwa waka 2020/21*

Vile vile nilibaini kuwa mwenendo wa utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka mitatu kuanzia mwaka 2017/18 mpaka 2019/20 sio wa kuridhisha kama inavyoonekana katika **Kielelezo Na. 2-1.**

Kielelezo Na. 2-1: Hali ya utekelezaji wa mapendekezo

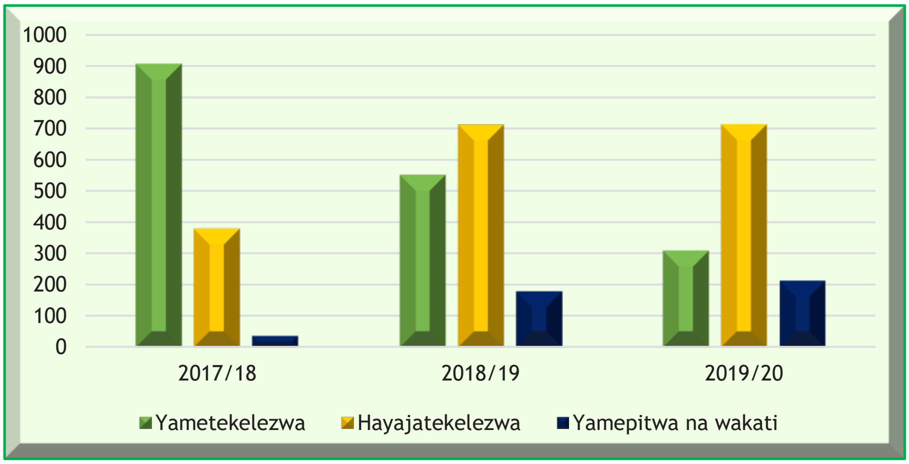

Ninapendekeza kwamba Ofisi ya Rais - TAMISEMI iweke mikakati na Maofisa Masuuli wa Halmashauri husika ili kutekeleza mapendekezo ya ukaguzi ambayo hayajakamilika.

2.2 Mapendekezo Ambayo Hayajatekelezwa Takribani Miaka 10

Uchambuzi wangu wa hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka iliyopita umebaini kuwa, idadi kubwa ya mamlaka za serikali za mitaa hazioneshi juhudi za kutosha za kutekeleza mapendekezo ya ukaguzi. Nilibaini kuwa katika mamlaka 114 za serikali za mitaa zilikuwa na mapendekezo 746 yaliyotolewa kipindi kati ya 2014/15 na 2016/17 ambayo yalikuwa hayajatekelezwa kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 2-1**; wakati huo mapendekezo 147 niliyoyatoa kati ya mwaka wa fedha 2010 na 2014 kwa mamlaka 61 za serikali za mitaa yalikuwa hayajatekelezwa kwa takribani miaka 10 kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 2-2.** Pia nilibaini kuwa, Halmashauri husika hazija andaa mipango kazi ya kushughulikia mapendekezo ya hoja za nyuma za ukaguzi

Bado mwenendo wa utekelezaji hauridhishi licha ya wito wangu wa mara kwa mara wa kuzitaka mamlaka za serikali za mitaa kutekeleza mapendekezo ya miaka ya nyuma.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa kushirikiana na Sekretarieti za Mikoa zifanye juhudi za kutosha ili kuhakikisha mapendekezo ya ukaguzi yote ambayo hayajatekelezwa yanatekelezwa.

2.3 Utekelezaji Usioridhisha wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa

Kifungu cha 38(2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418 kama ilivyorekebishwa na kifungu cha 40 cha Sheria ya Fedha, 2021 kinamtaka Mlipaji Mkuu wa Serikali na Maofisa Masuuli kuzingatia maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kuhusiana na masuala ya usimamizi wa fedha kwa mujibu wa miongozo iliyowekwa na Bunge.

Tathmini ya hali ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha 2020/21 ilibainisha kuwa, kati ya maagizo 619 yaliyotolewa na Kamati katika mamlaka

99 za serikali za mitaa, maagizo 232 (asilimia 37) yalitekelezwa; maagizo 123 (asilimia 20) utekelezaji unaendelea na maagizo 264 (asilimia 43) yalikuwa hayajatekelezwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 2-2 na** kufafanuliwa katika **Kiambatisho Na. 2-3.**

Jedwali Na. 2-2: Hali ya utekelezaji wa maagizo ya LAAC

Hali ya Utekelezaji	Idadi ya Maagizo	Asilimia
Yametekelezwa	232	37
Hayajatekelezwa	264	43
Utekelezaji unaendelea	123	20
Jumla	**619**	**100**

Chanzo: Taarifa za Ukaguzi kwa mwaka 2020/21

Vile vile, nilibaini kuwa mamlaka tisa za serikali za mitaa zilikuwa na maagizo 31 ambayo hayajatekelezwa kwa kipindi kati ya miaka saba mpaka miaka 10 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 2-3.**

Jedwali Na. 2-3: Halmashauri zenye maagizo ya muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miaka	Idadi ya Maagizo
1.	H/W Mufindi	7	6
2.	H/W Muheza	10	1
3.	H/W Iringa	7	5
4.	H/W Bahi	10	3
5.	H/W Kilolo	7	3
6.	H/W Sikonge	8	3
7.	H/M Tabora	8	3
8.	H/W Korogwe	8	4
9.	H/W Pangani	8	3
	Jumla		**31**

Chanzo: Taarifa za ukaguzi za mwaka 2020/21

Ninapendekeza kwamba Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe kuwa Maofisa Masuuli wote wa mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika wanatekeleza maagizo yote ambayo hayajatekelezwa na kuwasilisha hatua walizochukua katika Kamati.

SURA YA 3

TATHMINI YA MFUMO YA UDHIBITI WA NDANI, USIMAMIZI WA VIHATARISHI NA MIFUMO YA UTAWALA BORA

3.0 Utangulizi

Agizo la 11 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuwa na mfumo madhubuti wa udhibiti wa ndani. Ufanisi katika udhibiti wa ndani unaziongezea mamlaka za serikali za mitaa uhakika wa kufikia malengo yake katika uendeshaji wa shughuli zake, utoaji wa taarifa na uzingatiaji wa sheria na taratibu zilizopo.

Katika kuboresha udhibiti wa ndani, usimamizi wa vihatarishi vya ubadhirifu ni muhimu ili kuziwezesha mamlaka za serikali za mitaa kubaini, kutathmini na kuzuia vihatarishi vinavyoweza kusababisha kutofikiwa kwa malengo yaliyokusudiwa.

Sambamba na hilo, uwapo wa utawala bora ni muhimu kwa ajili ya kutoa taarifa, kuelekeza, kusimamia na kufuatilia shughuli za mamlaka za serikali za mitaa (ikiwa ni pamoja na udhibiti wa ndani na usimamizi wa vihatarishi) ili kuweza kufikia malengo yaliyokusudiwa.

Katika sura hii nimefanya mapitio ya ufanisi wa mifumo ya udhibiti wa ndani katika mamlaka za serikali za mitaa, usimamizi wa vihatarishi pamoja na mifumo ya utawala bora na kubaini maeneo ambayo yanahitaji maboresho.

3.1 Madiwani Kushiriki Katika Shughuli za Kiutendaji Sambamba na Usimamizi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kwa mujibu wa Bodi ya Kimataifa ya Viwango vya Maadili ya Wahasibu (IESBA), wasimamizi wa taasisi wana jukumu la kusimamia mwelekeo wa kimkakati na uwajibikaji wa taasisi, ikiwa ni pamoja na kusimamia mchakato wa utoaji wa taarifa za fedha.

Aya ya 21 (a) (ii) ya Viwango vya Kimataifa vya Ukaguzi (ISA 315) inamtaka mkaguzi kupata uelewa juu ya mazingira ya udhibiti

yanayohusiana na utayarishaji wa taarifa za fedha, kwa kufanya tathmini ya vihatarishi, na kupata uelewa wa mifumo ya udhibiti, michakato na miundo ambayo inashughulikia kutofautisha shughuli za wasimamizi wa taasisi na zile za menejimenti.

Sambamba na Agizo la 5 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009, Baraza la Madiwani limekasimiwa jukumu la maamuzi yote katika mamlaka za serikali za mitaa. Kwa mujibu wa Kifungu cha 35 cha Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya), Sura ya 287 (Ilivyorekebishwa 2019) na Kifungu cha 24 cha Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji), Sura ya 288 (Ilivyorekebishwa 2019) halmashauri inaundwa na wajumbe ambao wanachaguliwa kutoka kila Kata za mamlaka za selikali ya mitaa husika, Wabunge wa viti maalumu na wale walioteuliwa na Rais ambao ni wakazi wa Mamlaka husika za Serikali za Mitaa, Madiwani wa viti maalumu na wale waliochaguliwa na Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa pamoja na Wakurugenzi wa mamlaka za serikali za mitaa.

Nimebaini kuwa, Madiwani wamekuwa wakishiriki katika shughuli mbalimbali za kiutendaji za mamlaka za serikali za mitaa ambazo kimsingi zilitakiwa zitekelezwe na menejimenti hivyo kuathiri dhana ya utawala bora. Baadhi ya shughuli hizi ni kama ifuatavyo:

(i) Mwenyekiti/Meya wa Halmashauri kusaini mikataba kati ya mamlaka za serikali za mitaa na wazabuni/mawakala wa ukusanyaji wa mapato kama ilivyoelezewa katika Kanuni ya 22 (2) ya Kanuni za Bodi za Zabuni za mamlaka za serikali za mitaa (Uanzishaji na Uendeshaji) za Mwaka 2018;

(ii) Mwenyekiti/Meya wa Halmashauri kusaini taarifa za mwaka za hesabu kama ilivyoanishwa katika Agizo la 31(7) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009;

(iii) Mwenyekiti/Meya wa Halmashauri kusaini hati za makabidhiano ya ofisi baina ya Wakurugenzi kama inavyoelezwa katika Agizo la 84(4) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009;

(iv) Kamati ya Fedha na Baraza la Madiwani kuwa na wajibu wa kujadili majibu ya taarifa za ukaguzi kabla ya kuyawasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kama ilivyoelezwa katika Aya ya 6.9.4 (e) ya Mwongozo wa Uhasibu na Usimamizi wa Fedha za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019;

(v) Kamati ya Fedha na Baraza la Madiwani kupewa jukumu la kuidhinisha mali zote ambazo mamlaka za serikali za mitaa zimeamua kuacha kuzitumia kama ilivyoelezwa katika Aya ya 9.8.2 (b) ya Mwongozo wa Uhasibu na Usimamizi wa Fedha za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019;

(vi) Kwa mujibu wa Kifungu cha 6(6) cha Sheria ya Utumishi wa Umma, Sura ya 298 (Ilivyorekebishwa 2019), Baraza la Madiwani ndio mamlaka ya nidhamu ya watumishi wa mamlaka za serikali za mitaa; na

(vii) Agizo la 5 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linalipa Baraza la Madiwani jukumu la maamuzi yote katika mamlaka za serikali za mitaa.

Kwa kutekeleza shughuli tajwa hapo juu, Baraza la Madiwani linajihusisha na shughuli za kiutendaji za mamlaka za serikali za mitaa na hivyo kusababisha uwapo wa uwezekano wa migongano ya kimaslahi katika kufanya maamuzi na uchukuaji wa hatua katika maeneo ambayo Madiwani wamehusika katika utekelezaji wake.

Kwa mfano, mwezi Mei 2021, Serikali iliipatia Halmashauri ya Wilaya ya Nzega shilingi bilioni moja kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala. Baraza la Madiwani kupitia kikao cha mwezi Mei 2020 lilikuwa limekwisha chagua eneo ndani ya Kijiji cha Ndala kwa ajili ya ujenzi huo.

Hata hivyo, Baraza jipya la Madiwani lililoundwa baada ya uchaguzi mkuu wa mwaka 2020 kupitia kikao cha mwezi Juni 2021, lilibadili maamuzi hayo na kuchagua eneo jingine ndani ya Kijiji cha Lubisu kwa ajili ya mradi huo. Maamuzi haya yalipelekea kutokuanza kwa ujenzi wa jengo hili hadi wakati nakamilisha ukaguzi wangu.

Nilibaini hali kama hiyo katika Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema ambayo ilipokea shilingi 749.62 hata hivyo haikuanza kutekeleza ujenzi wa jengo la utawala kwa sababu zinazofanana na hizo, ambapo kulikuwa na mgongano wa mawazo juu ya eneo la ujenzi kuwa kati ya Kijiji cha Tabaruka au Kijiji cha Isung'ang'oro. Vilevile, Halmashauri ya Wilaya ya Bunda ambayo pia ilipokea shilingi bilioni moja haikuwa imeanza ujenzi wa jengo la utawala kwa sababu madiwani walikuwa na mashaka juu ya mfumo wa manunuzi kwa njia ya nguvukazi.

Kwa mtazamo wangu, kushirikisha Baraza la Madiwani katika shughuli za kila siku za utendaji kazi kunaathiri usimamizi wake kwa menejimenti ya halmashauri husika. Majukumu yao yajikite katika uangalizi ikiwa ni pamoja na uwakilishi wa Kata zao katika mikutano ya Baraza, ufuatiliaji wa rasilimali, kuimarisha uzingatiaji wa taratibu zilizopo, kupitisha bajeti za Halmashauri kupitia taarifa za Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali baada ya kusainiwa na kuwasilishwa Bungeni, kutunga sheria ndogo ndogo, kutetea maendeleo ya jamii na utatuzi wa migogoro kama ilivyoainishwa chini ya Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya), Sura ya 287 [Ilivyorekebishwa 2019], Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji), Sura ya 288 [Ilivyorekebishwa 2019], na Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.

Hii itaondoa hatari ya maamuzi yanayokinzana ambayo katika baadhi ya matukio husababishwa na ubinafsi, mgongano wa maslahi na hali ya kujitathmini mwenyewe.

Ni maoni yangu kuwa, Bodi za Uongozi zikianzishwa zitaweza kuwa kiungo kati ya shughuli za uangalizi na shughuli za menejimenti katika mamlaka za serikali za mitaa. Bodi hizi zitakuwa na jukumu la pamoja la kusimamia shughuli za Mamlaka ikiwa ni pamoja na zile za kiutendaji kama vile kusaini mikataba, taarifa za fedha, kushughulikia taarifa za awali za Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kabla ya kusainiwa na kufanya maamuzi juu ya miradi ya maendeleo na kuwajibika katika Baraza la Madiwani.

Kazi nyingine ya bodi hizo itakuwa ni kuandaa na kufuatilia dhima ya mamlaka za serikali za mitaa husika pamoja na vipaumbele na mikakati yake; kufanya tathmini ya mara kwa mara ya mazingira ya kiutendaji ya Mamlaka ili kujiridhisha kuwa malengo yaliyopangwa yanaweza kufikiwa; kutathmini rasilimali zilizopo na kuona kama zinatosha ili kupata matokeo kusudiwa; kusimamia programu za Mamlaka na utoaji wa huduma; usimamizi wa vihatarishi; kuwajibika katika Baraza la Madiwani na kudumisha mahusiano mazuri na wadau wakuu kwa kuunda sera zinazokidhi mahitaji yao.

Naishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa kushirikiana na Mamlaka zinazohusika kuangalia upya Sheria, Kanuni na Miongozo kuhusu kazi na wajibu wa Madiwani ili kuhakikisha maamuzi ya Baraza la Madiwani yanakuwa ya ufanisi na manufaa kwa jamii linayoiwakilisha.

Serikali iangalie uwezekano wa kuanzisha bodi za uongozi zinazojumuisha wataalam kutoka nje ya mamlaka za serikali za mitaa wenye uzoefu na ujuzi wa kutosha katika uendeshaji wa taasisi mbalimbali, ambapo bodi hiyo itasimamia moja kwa moja utendaji wa Menejimenti na kuwajibika kwa Baraza la Madiwani.

3.2 Mapungufu Katika Utendaji wa Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani

Agizo la 13 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuajiri wakaguzi wa ndani ambao watakuwa na jukumu la kukagua na kutathmini ufanisi na utoshelevu wa mifumo ya udhibiti wa ndani.

Nilipitia muundo, mgawanyo wa rasilimali na kazi zilizofanyika katika vitengo vya ukaguzi wa ndani katika mamlaka za serikali za mitaa na kubaini mapungufu ambayo yamefafanuliwa kwa kina hapa chini na katika **Kiambatisho Na. 3-1**:

(i) Taarifa za wakaguzi wa ndani kwa Mwaka 2020/21 zilijikita zaidi katika maeneo ya matukio na miamala. Ni maoni yangu kuwa, pamoja na kazi nzuri iliyofanyika katika maeneo hayo, wakaguzi wa ndani wanapaswa kuweka msisitizo katika ukaguzi wa maeneo yanayohusiana na usimamizi wa vihatarishi pamoja

na mifumo ya udhibiti wa ndani katika eneo la TEHAMA ili kuongeza thamani katika juhudi za menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kutambua, kutathmini na kuzuia vihatarishi mbalimbali ikiwamo vya ubadhirifu;

(ii) Mamlaka za serikali za mitaa hazikutoa mafunzo kwa wakaguzi wa ndani ili kuwajengea uwezo katika maeneo mbalimbali ya muhimu kama vile Mfumo wa Kuandaa Hesabu jumuifu za Serikali (GACS), Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Hospitali Tanzania (GoT-HoMIS), Mfumo wa Kielektroniki wa Ununuzi Tanzania (TANePS) na Mfumo wa Ulipaji Serikalini (MUSE). Hii inawaondolea wakaguzi wa ndani uwezo wa kuhakiki utendaji na kutoa maoni yenye ufanisi katika maeneo tajwa;

(iii) Mamlaka 87 za serikali za mitaa zilikuwa na upungufu wa jumla ya wakaguzi wa ndani 219. Hii inaashiria uwapo wa mzigo mkubwa wa kazi kwa wakaguzi wa ndani waliopo na hivyo kuathiri utekelezaji wa majukumu yao kwa ukamilifu katika mamlaka za serikali za mitaa;

(iv) Nilitathmini utekelezaji wa bajeti na kubaini kuwa, Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani katika mamlaka 79 za serikali za mitaa havikupatiwa fedha kulingana na bajeti zilizopangwa. Kati ya hivyo, Halmashauri ya Wilaya ya Meatu haikutoa asilimia 100 ya fedha za mapato ya ndani iliyopangwa kwa ajili ya Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani;

(v) Wakaguzi wa ndani katika mamlaka 49 za serikali za mitaa walikuwa na upungufu wa vitendeakazi kama vile magari, kompyuta mpakato na samani, jambo ambalo liliongeza changamoto katika utendaji na kupunguza ufanisi katika kazi zao; na

(vi) Wakaguzi wa Ndani katika mamlaka 78 za serikali za mitaa hawakukamilisha kazi zilizopangwa katika mpango wa mwaka wa ukaguzi. Hii inaashiria kuwa menejimenti katika mamlaka za serikali za mitaa husika haikupatiwa ushauri kuhusiana na

ufanisi wa udhibiti wa ndani katika maeneo ambayo hayakukaguliwa.

Natoa wito kwa menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa mipango kazi ya Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani inatoa kipaumbele katika maeneo ya udhibiti wa vihatarishi na TEHAMA, kuvipatia Vitengo vya Ukaguzi rasilimali watu na fedha pamoja na kuwajengea uwezo wakaguzi wa ndani ili kuendana na wakati uliopo, uboreshaji wa utendaji kazi na matokeo ya kazi zao.

3.3 Mapungufu Katika Utendaji wa Kamati za Ukaguzi

Kamati za Ukaguzi ni kamati za usimamizi katika mamlaka za serikali za mitaa zenye jukumu la kutathmini na kushauri katika masuala yanayohusiana na utawala bora, usimamizi wa vihatarishi, uzingatiaji wa sheria, kanuni na miongozo pamoja na mifumo ya udhibiti wa ndani. Kwa mujibu wa Agizo la 12 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 na Aya ya 3.5 ya Mwongozo wa Kamati za Ukaguzi wa Mwezi Juni 2019, kila mamlaka ya serikali za mitaa inatakiwa kuwa na Kamati za Ukaguzi ambayo itajumuisha wajumbe wasiopungua watatu na wasiozidi watano. Wajumbe wote au wengi wao wanatakiwa watoke nje ya taasisi husika.

Tathmini niliyoifanya juu ya ufanisi wa Kamati za Ukaguzi katika mamlaka za serikali za mitaa ilibainisha mapungufu yafuatayo ambayo kwa kina yameainishwa katika **Kiambatisho Na. 3-2:**

(i) Nilipitia kumbukumbu za vikao vya Kamati za Ukaguzi na kubaini kuwa, katika kujadili taarifa za wakaguzi wa ndani, Kamati za Ukaguzi zimekuwa zikijikita katika kujadili hoja ambazo hazijafungwa pekee. Hakuna msisitizo unaowekwa katika kuangalia hoja ambazo zimejibiwa na kufungwa, ili kufanya tathmini na kubaini chanzo cha hoja hizi kuwapo na kuangalia kama menejimenti imekwisha weka mfumo wa udhibiti wa ndani kuzuia kujirudia kwa mapungufu yaliyobainishwa. Jambo hili linasababisha baadhi ya hoja za

ukaguzi kujirudia katika kila taarifa za robo mwaka za wakaguzi wa ndani;

(ii) Vikao vya Kamati za Ukaguzi vimekuwa vikijadili zaidi taarifa za ukaguzi wa ndani kuliko maeneo mengine kama vile ufanisi katika usimamizi wa vihatarishi, ufuatiliaji wa mazingira ya udhibiti wa ndani na namna mamlaka za serikali za mitaa zinavyozingatia sheria, kanuni na miongozo mbalimbali. Jambo hili linaziondolea kamati nafasi ya kuhusika katika kuboresha mifumo ya udhibiti wa ndani na ufanisi wa utawala bora katika mamlaka za serikali za mitaa;

(iii) Kamati za Ukaguzi katika mamlaka 31 za serikali za mitaa hazikuandaa taarifa ya utendaji ya mwaka na hivyo kutowasilisha taarifa hii kwa Waziri wa Nchi OR-TAMISEMI, Mkuu wa Mkoa na Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kama ilivyoagizwa kupitia Agizo la 12(5)(g) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009. Hii ilizinyima fursa mamlaka husika kupata taarifa kuhusu utendaji wa Kamati za Ukaguzi katika mamlaka za serikali za mitaa husika;

(iv) Kamati za ukaguzi katika mamlaka 21 za serikali za mitaa hazikupitia taarifa za fedha na hivyo kutotoa ushauri kwa menejimenti juu ya maboresho katika uandaaji na uhakiki wa taarifa hizo, jambo ambalo ni kinyume na Agizo la 12(5) (f) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009;

(v) Mamlaka saba za serikali za mitaa hazikuwapatia mafunzo ya awali wajumbe wake wapya wa kamati za ukaguzi ili kuwapa uelewa juu ya majukumu yao. Pia, mamlaka 15 za serikali za mitaa hazikuwapatia mafunzo wajumbe wake wa kamati za ukaguzi katika maeneo mbalimbali muhimu kama vile usimamizi wa ununuzi, usimamizi wa vihatarishi na mifumo ya taarifa kama vile FFARS, GoT-HoMIS, HCMIS, TANePS, MUSE na LGRCIS; na

(vi) Kamati za Ukaguzi katika mamlaka nane za serikali za mitaa hazikujifanyia tathmini ya kazi zake jambo ambalo ni kinyume

na Aya ya 5.1 ya Mwongozo wa Kamati za Ukaguzi wa Mwezi Juni 2019 inayozitaka Kamati za Ukaguzi kila mwaka kujifanyia tathmini ya utendaji na matokeo yaliyopatikana kwa kulinganisha na Mwongozo wa kamati ya Ukaguzi.

Napendekeza kuwa Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa ziboreshe utendaji wa Kamati za Ukaguzi kwa kutoa mafunzo ya mara kwa mara kwa wajumbe wa kamati hizo na kuzipatia kamati rasilimali za kutosha ili ziweze kutekeleza majukumu yake kama inavyoagizwa katika Agizo la 12 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.

Kamati za Ukaguzi zinashauriwa kuboresha wigo wa kazi zao kwa kujadili chanzo cha hoja za ukaguzi (hata zile zilizofungwa na wakaguzi wa ndani) ili kutathmini, kubaini na kushauri kuhusu mfumo sahihi wa udhibiti au hatua zinazopaswa kuchukuliwa ili kuzuia kujirudia kwa dosari hizo. Kwa upande mwingine, kamati hizo zinashauriwa kuweka mkazo katika maeneo mengine yanayohusu udhibiti wa ndani na uzingatiaji wa sheria na miongozo.

3.4 Mapungufu Katika Udhibiti wa Vihatarishi vya Ubadhirifu

Kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Ukaguzi (ISA 240), ubadhirifu ni kitendo cha kujipatia maslahi fulani kwa njia ya udanganyifu. Aya ya 3.7.2 ya Mwongozo wa Kuunda na Kutekeleza Mfumo wa Udhibiti wa Vihatarishi vya Ubadhirifu katika Sekta ya Umma wa Mwaka 2015 inanipa mamlaka ya kufanya tathmini ya utekelezaji wa Mwongozo huo.

Tathmini niliyoifanya katika mamlaka 185 za serikali za mitaa ilibaini mapungufu yafuatayo katika udhibiti wa vihatarishi, na mchanganuo wake ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 3-3**.

(i) Mamlaka za serikali za mitaa hazikutoa mafunzo kuhusiana na masuala ya usimamizi wa vihatarishi hususani kwa watumishi walioko katika ngazi za chini kama vile Shule, Vituo vya Kutolea Huduma za Afya na Kata. Ni muhimu kwa watumishi wote wa mamlaka za serikali za mitaa kuwa na ufahamu juu ya

vihatashiri vya ubadhirifu kama inavyoelezewa katika aya ya 3.3.3.3 ya Mwongozo wa Kuunda na Kutekeleza Mfumo wa Usimamizi wa Vihatarishi vya Ubadhirifu katika Sekta ya Umma wa Mwaka 2015 ili kuboresha uzingatiaji wa sheria na ushiriki wa watumishi wote katika usimamizi wa vihatarishi;

(ii) Mamlaka 39 za serikali za mitaa hazikufanya tahmini ya vihatarishi vya ubadhirifu katika maeneo mbalimbali kama vile katika uandaaji wa taarifa za fedha, mfumo wa kukusanyia mapato (LGRCIS) na usimamizi wa mali. Hii imesababisha kutoweka mifumo ya udhibiti wa ndani inayoendana na mazingira hayo. Kwa mfano, mamlaka za serikali za mitaa baada ya kuwasilisha kwangu taarifa zake za fedha za mwaka, zililazimika kufanya marekebisho ya taarifa hizo kwa zaidi ya mara mbili ili kusahihisha makosa niliyoyabaini.

(iii) Mamlaka 20 za serikali za mitaahazikuwa na rejesta ya vihatarishi iliyohuishwa. Hii inapunguza ufanisi katika kubaini na kusimamia vihatarishi vilivyobainika kwa sababu ya kukosekana kwa kumbukumbu juu ya vihatarishi hivi pamoja na mfumo wa ufuatiliaji wake;

(iv) Halmashauri ya Wilaya ya Ngorongoro, Halmashauri ya Wilaya ya Mlele, Halmashauri ya Wilaya ya Malinyi na Halmashauri ya Wilaya ya Kwimba hazikuwa na waratibu wa masuala ya vihatarishi vya ubadhirifu na wasimamizi wake katika idara/vitengo, hivyo kuathiri ufanisi katika usimamizi wa vihatarishi katika Mamlaka husika za Serikali za Mitaa; na

(v) Mamlaka 13 za serikali za mitaa hazikuwa na sera ya usimamizi wa vihatarishi na hivyo kukosa mwongozo juu ya usimamizi huo pamoja na namna ya kulinda watumishi, mali na uimara wa kiuchumi katika mamlaka za serikali za mitaa husika.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha mambo yafuatayo (a) zizingatie kikamilifu Mwongozo wa Kuunda na Kutekeleza Mfumo wa Usimamizi wa Vihatarishi vya Ubadhirifu katika Sekta ya Umma wa Mwaka 2015 kwa kuhakikisha

utoaji wa mafunzo juu ya maadili na masuala ya ubadhirifu yanayopaswa kutolewa kwa watumishi wote; (b) tathmini ya vihatarishi vya ubadhirifu iwe inafanyika kila mwaka na rejesta ya vihatarishi inahuishwa ipasavyo; na (c) kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa inakuwa na sera ya usimamizi wa vihatarishi na inateua waratibu wa masuala ya vihatarishi vya ubadhirifu na wasimamizi wake katika idara/vitengo ili kuboresha ufanisi katika kubaini, kutathmini na kudhibiti vihatarishi vya ubadhirifu.

3.5 Mapungufu katika Udhibiti wa TEHAMA na Mifumo ya Kihasibu

Ongezeko la matumizi ya mifumo ya TEHAMA katika shughuli za Serikali linapelekea uhitaji wa udhibiti wa ndani madhubuti katika mifumo hiyo.

Udhibiti huu unajumuisha sera, taratibu na shughuli zilizoundwa ili kuwezesha upatikanaji, usahihi na usiri wa mifumo ya TEHAMA na taarifa zake.

Katika ukaguzi wa mwaka 2020/21, nilibaini mapungufu yafuatayo katika udhibiti wa ndani wa mifumo ya TEHAMA katika mamlaka za serikali za mitaa na mchanganuo wake ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 3-4**:

(i) Mamlaka za serikali za mitaa zilikuwa zinatumia Epicor kama mfumo wa kihasibu kwa ajili ya kuchakata, kutunza na kutoa taarifa za fedha hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2021. Kuanzia tarehe 01 Julai, 2021 mamlaka za serikali za mitaa zilihamia katika mfumo wa MUSE. Hata hivyo, mifumo hii yote haijaunganishwa na mifumo mingine inayotumika, kwa mfano, mfumo wa kukusanyia mapato (LGRCIS), Mfumo wa Pamoja wa Taarifa za Kiutumishi na Mishahara (HCMIS), Mfumo wa Taarifa za Kifedha Unaotumiwa katika Ngazi za Chini za Serikali (FFARS) na Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Hospitali Tanzania (GoT-HoMIS). Vilevile, baadhi ya moduli kama vile udhibiti wa mali, udhibiti wa madeni na madai hazitumiki. Hii inapelekea uhamishaji usio wa kimfumo wa taarifa kutoka katika mifumo mingine kwenda katika

mfumo wa kihasibu, na pia kulazimu taarifa za fedha kuandaliwa bila kutumia mfumo, jambo linaloathiri usahihi wa taarifa hizo na vilevile kuongeza muda wa uandaaji na ukaguzi wake;

(ii) Mfumo wa kukusanyia mapato (LGRCIS) hautoi nafasi kwa Halmashauri kupata taarifa kuhusu wadaiwa wa mapato katika tarehe maalumu ambayo mtumiaji wa mfumo angehitaji kupata taarifa yake. Badala yake, kwa wakati wote mfumo hutoa taarifa ya deni lililopo hadi kufikia tarehe ambayo mtumiaji anapakua taarifa ya wadaiwa hata kama mtumiaji ataingiza tarehe ya siku tofauti;

(iii) Mamlaka 26 za serikali za mitaa zilikuwa na upungufu wa jumla ya watumishi 83 katika vitengo vya TEHAMA hivyo kusababisha ufinyu katika kupata msaada wa kitaalamu na utoaji wa huduma za TEHAMA kwa watumishi na jamii kwa ujumla;

(iv) Mamlaka 22 za serikali za mitaahazikuwa na kamati ya uendeshaji wa TEHAMA pamoja na mpango mkakati wa TEHAMA, jambo ambalo linaweza kusababisha kutokuwapo kwa utawala bora katika masuala ya TEHAMA;

(v) Mamlaka 34 za serikali za mitaa hazikuwa na mpango wa kurejesha taarifa na huduma panapotokea majanga ili kujikinga na upotevu wa taarifa endapo yatatokea majanga kama vile moto, mafuriko au kukatika kwa umeme;

(vi) Mamlaka 23 za serikali za mitaa hazikuwa na mpango wa mafunzo ili kuwajengea uwezo watumishi na kuongeza tija katika utumiaji wa vifaa vya TEHAMA na usalama wa taarifa;

(vii) Mamlaka 22 za serikali za mitaa hazikuwa na programu iliyohuishwa ya kuzuia Virusi katika Kompyuta (Anti-virus software) kwa ajili ya kulinda taarifa zake dhidi ya virusi; na

(viii) Mamlaka 35 za serikali za mitaa hazikuwa na vifaa vya kutosha kama vile vifaa vya kuzima moto, mifumo ya

kutambua uwapo wa moto na viyoyozi, kwa ajili ya kulinda vifaa vya TEHAMA dhidi ya majanga na uharibifu.

Nashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ifanye mapitio ya mfumo wa MUSE ili mfumo huu uweze kuchukua moja kwa moja taarifa kutoka katika mifumo mingine. Vilevile, marekebisho ya taarifa ya madeni katika mfumo wa LGRCIS yafanyike ili mtumiaji aweze kupata taarifa za kipindi chochote atakachohitaji kwa wakati wowote atakaopakua taarifa kutoka katika mfumo.

Aidha, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa ziboreshe udhibiti wa ndani katika eneo la TEHAMA kwa kufanyia kazi mapungufu yaliyoelezewa hapo juu ili kuongeza usalama wa taarifa katika mifumo ya TEHAMA na kuongeza ufanisi katika matumizi ya vifaa vya TEHAMA.

3.6 Mapungufu Katika Udhibiti wa Mashine za POS

Aya ya 6.11 ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa Mwaka 2019 unazitaka mamlaka za serikali za mitaa kutekeleza udhibiti wa ndani katika ukusanyaji wa mapato. Udhibiti huu ni muhimu kwa ajili ya kuimarisha uwajibikaji, kulinda mapato yanayokusanywa, kuhakikisha uwapo wa kumbukumbu sahihi za mapato, kuzingatia taratibu za ukusanyaji wa mapato na kuhakikisha ufanisi katika zoezi la kukusanya mapato.

Tathmini yangu juu ya udhibiti katika mfumo wa kukusanyia mapato (LGRCIS) katika mamlaka za serikali za mitaa ilibaini mapungufu yafuatayo katika udhibiti wa mashine za POS, na mchanganuo wake ni kama unavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 3-5**:

(i) Mamlaka 46 za serikali za mitaa zilikuwa na jumla ya mashine za POS 1355 ambazo hazikuwa zimeonekana katika mfumo wa kukusanyia mapato kwa kipindi cha kati ya siku 3 hadi siku 4274, bila uwapo wa taarifa juu ya sababu ya mashine hizi kutoonekana katika mfumo;

(ii) Nilibaini kuwa, mamlaka nane za serikali za mitaa zilikuwa na upotevu wa jumla ya mashine 34 za POS;

(iii) Mamlaka 20 za serikali za mitaazilikuwa na jumla ya walipa kodi 890 ambao walikuwa wamesajiliwa katika mfumo wa kukusanyia mapato (LGRCIS) kwa namba ya utambulisho zaidi ya moja;

(iv) Rejesta za POS katika mamlaka 14 za serikali za mitaa hazikuwa na taarifa za kutosha na hivyo kusababisha kutokuwapo taarifa muhimu kama vile majina ya wakusanyaji wa mapato ambao wamepatiwa mashine za POS na maeneo ambayo mashine za POS zinatumika;

(v) Mamlaka sita za serikali za mitaa hazikufanya usuluhishi wa taarifa za mapato kati ya mashine za POS, mfumo wa kukusanyia mapato na taarifa za benki jambo ambalo ni kinyume na Aya ya 3.4 (ix) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa Mwaka 2019 unaotaka usuluhishi wa taarifa hizi ufanyike angalau kila wiki; na

(vi) Mashine za POS zilizopatikana kutoka OFISI YA RAIS - TAMISEMI kwa kipindi cha kuanzia mwaka 2018/19 hazioneshi namba ya utambulisho wa kifaa (IMEI Number) katika mfumo wa kukusanyia mapato. Mashine hizi zote zimerekodiwa kwa namba ya utambulisho inayofanana ambayo ni -100 na hivyo kusababisha ugumu katika kutambua kifaa halisi na kile ambacho kimerekodiwa katika mfumo.

Ninashauri Uongozi wa mamlaka za serikali za mitaa:

Kuboresha udhibiti wa mashine za POS kwa kuhakikisha kila wakati taarifa inakuwapo kuhusiana na mashine za POS ambazo hazijaonekana katika mfumo kwa zaidi ya saa 48 ili kuondoa uwezekano wa upotevu wa mapato kutokana na mashine zinazokusanya mapato bila kuunganishwa katika mfumo wa kukusanyia mapato; Kutoa taarifa kwa mamlaka husika juu ya mashine za POS zilizopotea na pia kuondoa usajili wake katika mfumo wa kukusanyia mapato; Kuondoa namba za utambulisho za wakusanyaji wa mapato ambao wamesajiliwa kwa namba zaidi ya

moja na kuhakikisha kila mlipa kodi amesajiliwa kwa namba moja pekee; Kuhakikisha usuluhishi wa taarifa za mapato unafanyika kila wiki ili kuondoa uwezekano wa kuwa na fedha nyingi za makusanyo ambazo hazijapelekwa benki; Kuhakikisha rejesta za mashine za POS zinahuishwa na kuwa na taarifa zinazojitosheleza; na Kushirikiana na OFISI YA RAIS - TAMISEMI ili kuhakikisha namba za utambulisho 'IMEI" za mashine zote za POS zinaonekana katika mfumo wa kukusanyia mapato.

3.7 Mapungufu Katika Utaratibu wa Kuandaa Taarifa za Fedha Unaosababisha Makosa na Marekebisho mengi

Agizo la 31 la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 na Kifungu cha 48 (4) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (Iliyorejewa 2019) linamtaka Ofisa Masuuli kuandaa taarifa za fedha na kuziwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kabla ya tarehe 30 Septemba kila Mwaka wa Fedha.

Baada ya kukagua taarifa hizo, nilibaini makosa mbalimbali ya kihasibu na hivyo kupendekeza taarifa hizo zifanyiwe marekebisho. Makosa hayo yalisababishwa na mapungufu yafuatayo:

(i) Taarifa za fedha hazikuandaliwa kutoka katika mfumo mmoja wa kihasibu. Wahasibu walipakua taarifa kutoka katika mifumo na maeneo mbalimbali kama vile Epicor, FFARS, HCMIS, LGRCIS, GoT-HoMIS pamoja na rejesta mbalimbali;

(ii) Waandaaji wa taarifa za fedha kutokuwa na uelewa wa kutosha wa kanuni na viwango vya uhasibu;

(iii) Kutokuwapo kwa wahasibu ambao wamepewa jukumu maalumu la kukusanya taarifa za kila siku zinazohusiana na uandaaji wa taarifa za fedha. Nilibaini kuwa, uandaaji wa taarifa za fedha ni jambo linalofanyika mwisho wa mwaka pekee na kuhusisha wahasibu ambao kimsingi wana majukumu yao tofauti ndani ya Idara ya Fedha;

(iv) Waandaaji wa taarifa za fedha kutokuwa na taarifa sahihi kutoka idara/vitengo vingine au kutofanya usuluhishi wa

taarifa zao na zile zilizo katika idara/vitengo vingine ilipelekea uwapo wa tofauti kati ya taarifa zilizoonekana katika taarifa za fedha na zile zilizopo katika idara/vitengo vingine. Mfano wa taarifa hizi ni taarifa ya madeni kutokana na hati za madai ambazo hazijalipwa, taarifa za mikopo ya vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu iliyotolewa, iliyorejeshwa na ambayo bado haijarejeshwa na taarifa ya madai ya watumishi;

(v) Upungufu wa wahasibu wasaidizi ambao wangesaidia kukusanya, kuandaa na kuripoti taarifa za fedha kutoka ngazi za chini kama vile Shule, Vituo vya Kutolea Huduma za Afya, Kata na Vijiji; na

(vi) Udhibiti wa ndani usioridhisha katika taratibu za kuandaa taarifa za fedha ikiwa ni pamoja na kutofanya usuluhishi wa miamala na bakaa mbalimbali na kutosimamia ipasavyo marekebisho ya miamala ya mwisho wa mwaka katika taarifa za fedha.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe mfumo mpya wa uhasibu ulioanzishwa na Serikali, MUSE, unachukua taarifa kutoka maeneo yote muhimu kwa ajili ya kuandaa taarifa za fedha. Wizara inahimizwa kuajiri wahasibu wasaidizi wa kutosha kwa ajili ya kuboresha kazi za uhasibu katika ngazi za chini.

Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zihakikishe kuwa taarifa za fedha zinafanyiwa uhakiki wa kutosha wa ubora wake kabla ya kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi, ili kuondoa makosa ya kihasibu katika taarifa hizo.

Mamlaka za serikali za mitaa zinashauriwa kuwajengea uwezo wahasibu wake kupitia mafunzo ya mara kwa mara na pia zianzishe kitengo cha taarifa za fedha ndani ya Idara ya Fedha, ambacho kitakuwa na jukumu la kufanyia kazi matukio na miamala ya kila siku inayohusiana na taarifa za fedha ikiwa ni pamoja na kufanya usuluhishi wa taarifa kati ya Idara ya Fedha na Idara/vitengo vingine.

3.8 Mapungufu Katika Udhibiti wa Marekebisho ya Miamala

Katika kipindi cha mwaka wa ukaguzi, nilibaini kuwa, mamlaka za serikali za mitaa zilifanya marekebisho kadhaa ya miamala bila kuwa na ushahidi wa idhini pamoja na viambatisho vya kuthibitisha uhalali wa marekebisho hayo.

Nilibaini kuwa, iliyokuwa Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam kwa kutumia hati za marekebisho ya miamala (JVs), ilifanya marekebisho ya miamala mbalimbali yenye jumla ya shilingi bilioni 3.44. Pia Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ilifanya miamala yenye jumla ya shilingi bilioni 5.22 katika daftari la fedha kwa maelezo kuwa ni marekebisho ya makosa ya mfumo wa kihasibu. Aidha, marekebisho ya miamala hii yenye jumla ya shilingi bilioni 8.66 hayakuwa na vielelezo vya kuthibitisha uhalali wake.

Vilevile, nilibaini kuwa, mamlaka 27 za serikali za mitaa zilifanya marekebisho ya ankara za mapato zenye jumla ya shilingi bilioni 2.05 bila kuwa na vielelezo vya kuthibitisha uhalali wake **(Rejea aya** ya **5.1 katika Sura ya 5)** kinyume na Agizo la 29(4) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 ambayo inataka kila marekebisho yawe na hati ya marekebisho inayoonesha vifungu vilivyoathirika na marekebisho hayo pamoja na sababu za marekebisho.

Marekebisho haya yasiyo na vielelezo yalisababishwa na mapungufu katika udhibiti wa ndani katika matumizi ya mifumo ya Epicor na LGRCIS ikiwa ni pamoja na watumiaji wa mifumo hii kuchangia nywila, Maofisa Masuuli kukasimisha kazi ya kuidhinisha marekebisho ya miamala kwa watumishi walio chini yao na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kutofanya mapitio ya mara kwa mara ya marekebisho ya miamala.

Uwapo wa marekebisho ya miamala bila kuwa na vielelezo inaweza kusababisha upotevu wa fedha za umma kwa njia ya udanganyifu katika taarifa za mapato, bakaa za fedha au taarifa za matumizi ili kuficha taarifa juu ya ubadhirifu.

Ninashauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuboresha udhibiti katika mifumo yake kwa kuweka wigo wa

kufanya marekebisho ya miamala na kuzuia watumiaji wa mifumo kuchangia nywila; Kuhakikisha Maofisa Masuuli wanaweka ukomo wa viwango vya fedha ambavyo wanaweza kukasimisha marebisho yake kwa watumishi walio chini yao; Kufanya mapitio ya mara kwa mara ya marekebisho ya miamala katika mifumo ya mamlaka za serikali za mitaa; na kuhakikisha kuwa marekebisho yote ya miamala yanapitia ngazi sahihi na kuwa na vielelezo vya kuthibitisha uhalali wake.

SURA YA 4

MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI

4.0 Utangulizi

Sura hii inaainisha thatmini ya bajeti iliyoidhinishwa na kutekelezwa chini ya mamlaka za serikali za mitaa; itokanayo na ukusanyaji na matumizi yenye ufanisi wa fedha zilizopatikana kutokana na mapato ya vyanzo vya ndani, ruzuku kutoka Serikali Kuu, pamoja na fedha kutoka kwa wahisani na wadau wa maendeleo ikilinganishwa na hali halisi ya mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2021.

Nchini Tanzania, Serikali huandaa bajeti kwa msingi wa fedha taslimu ambapo taarifa za fedha huzingatia misingi ya uhasibu ya IPSAS. Bajeti zilizoidhinishwa ni vipengele muhimu vya mipango ya fedha, udhibiti na hutumika kupima utendaji wa mamlaka za serikali za mitaa.

Bajeti iliyoidhinishwa ina maana ya matumizi yaliyoidhinishwa kwa mujibu wa sheria, kanuni, miongozo ya Serikali na maamuzi mengine yanayohusiana na makisio ya mapato katika kipindi cha bajeti.

Kifungu cha 46(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (iliyorekebishwa 2019) kinazitaka mamlaka za serikali za mitaa kwa muda usiopungua miezi miwili kabla ya kila mwanzo wa mwaka wa fedha, katika kikao maalumu, kupitisha bajeti ya makadirio ikionesha kiasi cha mapato kinachotarajiwa kupokelewa; kiasi kinachotarajiwa kutolewa na Mamlaka katika mwaka wa fedha husika; na kukiwa na ulazima mamlaka za serikali za mitaa zinaweza kupitisha bajeti za ziada katika mwaka wa fedha husika.

4.1 Mapitio ya Bajeti

Mapitio yangu ya utekelezaji wa bajeti kwa mwaka 2020/21 yalikuwa na lengo la kutathmini kama Halmashauri zinaendana na Sera ya Bajeti ya Serikali, Tamko la Mfumo wa Fedha na Sheria ya Bajeti. Pia, kujiridhisha kama bajeti zilizoidhinishwa zimezingatia Kifungu cha 46 (1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (Iliyorekebishwa 2019). Ninapendekeza kwamba mapitio ya bajeti

yaendane na upatikanaji wa fedha na uwazi kama ilivyoainishwa katika vifungu hivyo.

Nilifanya tathmini ya utekelezaji wa bajeti ya mapato na matumizi kwa mwaka wa fedha 2020/21 na kubaini mambo yafuatayo:

4.2 Mwenendo wa Bajeti na Tathmini ya Kiwango cha Utegemezi wa Mamlaka za Selikali za Mitaa

4.2.1 Mwenendo Mapato ya Ndani dhidi ya Bajeti Iliyoidhinishwa

Mapitio ya taarifa za fedha zilizowasilishwa za mamlaka 185 za serikali za mitaa yalionesha kuwa makusanyo ya mapato katika mwaka wa fedha 2020/21 yalikuwa shilingi bilioni 769.42 ambayo ni asilimia 94 ya makadirio ya bajeti ya shilingi bilioni 822.38.

Pia, ulinganisho wa makusanyo kati ya mwaka husika na mwaka wa fedha 2019/20 ya shilingi bilioni 709.57 ulionesha kuwa Halmashauri katika mwaka husika zilikusanya zaidi kwa shilingi bilioni 59.85 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 4-1** na **Kiambatisho Na. 4-1**.

Jedwali Na. 4-1: Mwenendo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Makusanyo Pungufu (Sh.)	% ya Utekelezaji
2020/21	822,375,950,562	769,422,329,061	52,953,621,501	94
2019/20	759,907,423,938	709,573,567,541	50,333,856,397	93
2018/19	725,633,451,671	639,401,151,405	86,232,300,266	89
2017/18	677,965,549,714	566,729,291,189	111,236,258,525	84
2016/17	628,045,048,644	523,564,835,716	104,480,212,928	83

Licha ya mwenendo wa ukusanyaji wa mapato kuonekana kupanda katika miaka 5, bado makadirio ya mapato yaliyoidhinishwa katika kipindi cha miaka mitano iliyopita yanaonekana si halisia kutokana na kushuka kwa ukusanyaji wa mapato ikilinganishwa na bajeti kutokana na mapungufu katika udhibiti wa vyanzo vya mapato.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa kubuni mikakati madhubuti ya ukusanyaji wa mapato kupitia vyanzo vya mapato vya ndani vilivyopo na kuibua vyanzo vipya ndani ya maeneo yao ya mamlaka. Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuandaa

makadirio halisi na yenye tija ili kuziwezesha kufikia viwango bora vya ukusanyaji wa mapato.

4.2.2 Tathmini ya Jumla ya Vyanzo vya Ndani vya Mapato

a) Mamlaka za Serikali za Mitaa Zilizokusanya Mapato zaidi ya Bajeti Iliyoidhinishwa

Katika tathmini ya bajeti iliyoidhinishwa ya Mamlaka 64 za Serikali za Mitaa ya shilingi bilioni 346.13, nilibaini mamlaka hizo zilikusanya mapato halisi ya shilingi bilioni 376.30 ikiashiria mafanikio ya ukusanyaji kwa asilimia 109 ya mapato yote yaliyokadiriwa kukusanywa na mamlaka hizo. Aidha, ulinganisho wa ukusanyaji wa mapato halisi yaliyokusanywa mwaka uliopita 2019/20 ni asilimia 115 kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 4-2** na **Kiambatisho Na. 4-2.**

Jedwali Na. 4-2: Halmashauri zilizokusanya mapato zaidi ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	% ya utekelezaji	Idadi ya Halmashauri
2020/21	346,128,129,473	376,302,581,046	30,174,451,573	109	64
2019/20	315,579,839,663	363,859,170,229	48,279,330,566	115	62

b) Mamlaka za Serikali za Mitaa Zilizokusanya Mapato chini ya Bajeti Iliyoidhinishwa

Nilibaini kuwa Mamlaka 121 za Serikali za Mitaa zilipanga kukusanya mapato ya shilingi bilioni 476.25 kutoka katika vyanzo vya ndani vya mapato yao lakini zilifanikiwa kukusanya mapato halisi ya shilingi bilioni 393.12; kuashiria mafanikio kwa asilimia 83 ya makadirio ya mapato yote ikilinganishwa na asilimia 78 ya makusanyo ya mwaka uliopita 2019/20 kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 4-3** na **Kiambatisho Na. 4 - 3.**

Jedwali Na. 4-3: Halmashauri zilizokusanya mapato chini ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	% ya Utekelezaji	Idadi ya Halmashauri
2020/21	476,247,821,089	393,119,748,015	83,128,073,074	83	121
2019/20	442,034,532,275	343,421,345,312	98,613,186,963	78	123

Ni dhahiri menejimenti hazijaweza kukusanya kikamilifu mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani vilivyopo ambavyo vingeweza kuchangia mapato ya kutosha kumudu uendeshaji wa shughuli zake.

Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kukusanya mapato kikamilifu na kuibua vyanzo vipya ili kuhakikisha zinafikia malengo yaliyowekwa.

4.2.3 Makusanyo Halisi ya Mapato ya ndani Yakilinganishwa na Matumizi ya Kawaida

Ufanisi wa makusanyo katika mamlaka 131 za serikali za mitaa nilibaini kuwa jumla ya shilingi bilioni 615.58 zilikusanywa kutoka vyanzo vya ndani. Aidha, matumizi ya kawaida ya mamlaka za serikali za mitaa yalikuwa shilingi trilioni 3.38 ambapo inaonesha kuwa mapato ya ndani ni asilimia 18 ya matumizi yote ya kawaida. Kiwango cha utegemezi katika mamlaka za serikali za mitaa ni asilimia 82 kutokana na kushuka kwa ufanisi katika ukusanyaji wa mapato ya ndani kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 4-4** na **Kiambatisho Na. 4-4.**

Jedwali Na. 4-4: Uwiano wa mapato ya ndani na ruzuku ya matumizi ya kawaida

Mwaka wa fedha	Makusanyo Halisi (Sh.)	Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida (Sh.)	% Utegemezi
2020/21	615,579,732,914	3,379,889,357,327	82
2019/20	709,573,567,541	4,773,489,160,809	85
2018/19	639,401,151,405	4,139,568,491,180	85
2017/18	566,729,291,189	4,373,555,868,608	87
2016/17	523,564,835,716	4,656,643,395,963	89

Kwa ujumla, kuongezeka kwa makusanyo ya mapato ya ndani kutasaidia kuimarisha uendeshaji wa Halmashauri na kupunguza kwa

kiasi kikubwa utegemezi wa ruzuku ya Serikali Kuu na ufadhili kutoka nje kugharamia shughuli au bajeti za Halmashauri.

Ninaishauri Serikali kutoa fedha kama zinavyoidhinishwa na Bunge jambo ambalo litaimarisha na kurahisisha utekelezaji wa shuguli zilipangwa na kupunguza bajeti ya nyongeza isivyostahili. Pia, mifumo ya ukusanyaji wa mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ya mamlaka za serikali za mitaa iimarishwe ili kuendana na makadirio halisi ya malengo ya ukusanyaji mapato yaliyopangwa.

4.3 Ufanisi Katika Matumizi ya Fedha za Ruzuku Kutoka Serikali Kuu

Nilifanya tathmini ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida na miradi ya maendeleo kwa pamoja kutoka Serikali Kuu kwa mamlaka 185 za serikali za mitaa na kubaini kuwa kulikuwa na makadirio ya bajeti ya jumla ya shilingi trilioni 5.98 ambapo fedha zilizopokelewa ni shilingi trilioni 5.14, hivyo, shilingi bilioni 840 hazikupokelewa sawa na asilimia 14 ya ruzuku ya Serikali Kuu iliyoidhinishwa.

Upelekeji wa fedha pungufu za ruzuku ni kiashiria cha kutofanyika tathmini kwa kina ya makadirio ya mapato kwa kuzingatia hali halisi ya mwaka husika sambamba na mwaka unaofuata. Vile vile, hali hii inachangiwa na kasi ndogo ya matumizi ya fedha katika miradi na programu za maendeleo kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 4-5.**

Jedwali Na. 4-5: Jumla ya ruzuku kutoka serikali kuu

Maelezo ya Ruzuku	Makisio ya Mapokezi ya Ruzuku (Sh.)	Kiasi Halisi Kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi Ambacho Hakikutolewa (Sh.)	% ya Utekelezaji
Miradi ya Maendeleo	928,045,662,685	662,702,003,065	265,343,659,620	71
Matumizi ya Kawaida	5,053,202,263,366	4,479,692,402,938	573,509,860,427	89
Jumla	**5,981,247,926,051**	**5,142,394,406,003**	**838,853,520,048**	**86**

4.3.1 Tathmini ya Jumla ya Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida Kutoka Serikali Kuu

Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2020/21 katika mamlaka 185 za serikali za mitaa ilikuwa shilingi trilioni 5.05 ikiwa ni pungufu ya shilingi bilioni 5.43 ikilinganishwa na makadirio ya shilingi trilioni 5.06 kwa mwaka wa fedha 2019/20.

Nilipitia taarifa za fedha katika mamlaka 185 za serikali za mitaa, na kubaini kuwa Halmashauri zilipokea shilingi trilioni 4.48 za ruzuku ya matumizi ya kawaida sawa na asilimia 89 ya bajeti iliyoidhinishwa ya shilingi trilioni 5.06 ikimaanisha kuwa shilingi bilioni 573.51 hazikupokelewa.

Pia, matumizi katika mwaka husika wa fedha yameongezeka kwa shilingi bilioni 133.10 sawa na asilimia 3 ya fedha zilizopokelewa kiasi cha shilingi trilioni 4.48 ikilinganishwa na shilingi trilioni 4.35 zilizopokelewa mwaka 2019/20. Mwenendo wa makisio pamoja na kiasi halisi kilichopokelewa kwa kipindi cha miaka mitano ni kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 4-6.**

Jedwali Na. 4-6: Ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyopokelewa

Mwaka wa fedha	Kiasi halisi kilichotolewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	Kiasi Pungufu (Sh.)	%
2020/21	5,053,202,263,366	4,479,692,402,938	573,509,860,427	11
2019/20	5,058,633,670,916	4,346,587,656,245	712,046,014,671	14
2018/19	5,305,420,943,498	4,343,261,816,245	962,159,127,253	18
2017/18	5,323,497,887,360	4,378,343,613,609	945,154,273,751	18
2016/17	4,899,139,596,169	4,400,097,208,661	499,042,387,508	10

Kwa kuzingatia mchanganuo hapo juu, makadirio ya ruzuku ya matumizi ya kawaida yamekuwa yakipungua kila mwaka kuanzia mwaka wa fedha 2017/18. Hali hii inaashiria hatari kwa mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kutekeleza majukumu yake kama zitaendelea kuwa tegemezi kwa ruzuku ya Serikali Kuu badala ya kugharamia shughuli zake kutokana na makusanyo ya mapato ya vyanzo vya ndani.

4.3.2 Ulinganisho kati ya Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida iliyopokelewa na Bajeti Iliyoidhinishwa kwa Baadhi ya Halmashauri

a) Mapokezi ya Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida Zaidi ya Bajeti

Nilifanya tathmini ya taarifa za bajeti ya ruzuku ya matumizi ya kawaida kutoka Serikali Kuu na kubaini kuwa, mamlaka 39 za serikali za mitaa ziliidhinishiwa shilingi bilioni 938.90 kwa ajili ya matumizi ya kawaida ya mamlaka hizo. Hata hivyo shilingi trilioni 1.01 zilipokelewa na mamlaka hizo ikiashiria ziada ya shilingi bilioni 74.38 sawa na asilimia nane ya makisio ya mwaka kwa halmashauri husika. Mwenendo wa fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti na halmashauri husika kwa miaka mitano umeainishwa katika **Jedwali Na. 4-7** na **Kiambatisho Na. 4-5.**

Jedwali Na. 4-7: Ruzuku ya matumizi ya kawaida iliyopokelewa zaidi ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi Kilichopokelewa Zaidi (Sh.)	%	Idadi ya Halmashauri
2020/21	938,898,887,797	1,013,274,495,952	74,375,608,155	8	39
2019/20	868,358,072,467	930,769,374,966	62,411,302,499	7	29
2018/19	369,440,284,951	395,432,102,867	25,991,817,916	7	26
2017/18	473,197,252,447	515,832,995,318	42,635,742,871	9	23
2016/17	909,489,550,054	991,974,389,012	82,484,838,958	9	14

Kuna hatari ya fedha zilizotolewa zaidi ya bajeti kuwa na viashiria vya ubadhirifu

Kama nilivyopendekeza mwaka uliopita, natoa wito kwa Wizara ya Fedha na Mipango (Hazina) kupeleka fedha katika mamlaka za serikali za mitaa kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa na endapo kuna fedha zaidi iliyopelekwa; mamlaka za serikali za mitaa ziwe zinaomba idhini ya bajeti ya nyongeza kwa mamlaka husika kabla ya kufanya matumizi. Pia, uchunguzi ufanyike ili kubaini iwapo fedha iliyotolewa zaidi ya bajeti haikuwa na viashiria vya ubadhirifu.

b) Mapokezi ya Ruzuku ya Matumizi ya Kawaida Pungufu ya Bajeti Iliyoidhinishwa

Tathmini ya makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2020/21 inaonesha kuwa mamlaka 144 za serikali za mitaa zilikuwa na makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa ya shilingi trilioni 4.06 kama na ruzuku ya matumizi ya kawaida. Hata hivyo, nilibaini kuwa shilingi trilioni 3.41 ndizo zilizopokelewa, ikiashiria mapokezi pungufu kwa shilingi bilioni 647.89 sawa na asilimia 16 ya bajeti ya mwaka husika kama ilivyoanishwa katika **Jedwali Na. 4-8** na **Kiambatisho Na. 4-6.**

Jedwali Na. 4-8: Mapokezi ya ruzuku ya matumizi ya kawaida pungufu ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti Iliyodhinishwa (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi Kilichopokelewa Pungufu (Sh.)	%	Idadi ya Halmashauri
2020/21	4,058,443,028,569	3,410,557,559,986	647,885,468,582	16	144
2019/20	4,190,275,598,449	3,415,818,281,279	774,457,317,170	18	150
2018/19	4,935,980,658,547	3,947,829,713,378	988,150,945,169	20	167
2017/18	4,850,300,634,913	3,862,510,618,291	987,889,016,622	20	165
2016/17	3,989,650,046,115	3,408,122,819,649	581,527,226,466	15	146

Kwa kuzingatia tathmini ya mwenendo uliooneshwa katika **Jedwali Na. 4-8,** utoaji wa fedha ruzuku pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa zinaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa hivyo mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kufikia malengo yaliyokusudiwa kutokana na uhaba wa fedha.

Pia, nilibaini kuwa ni Halmashauri mbili tu, Halmashauri ya Manispaa ya Iringa na Halmashauri ya Wilaya ya Ngara zilizopata shilingi bilioni 55.86 kwa pamoja ambazo ni sawa na makadirio ya bajeti zao.

Naishauri Wizara ya Fedha na Mipango (Hazina) kuhakikisha kuwa fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya ruzuku ya matumizi ya kawaida zinatolewa kwa mujibu wa makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa ili kuziwezesha mamlaka za serikali za mitaa kufikia malengo ya uendeshaji wa shughuli zake kama ilivyopangwa.

4.3.3 Fedha za Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo Zilizopokelewa na Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa ya mamlaka 185 za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2020/21 itokanayo na ruzuku ya miradi ya maendeleo ya Serikali yalikuwa shilingi bilioni 928.05, ambapo inaonesha kupungua kwa shilingi bilioni 29.54 (sawa na asilimia 3) ikilinganishwa na makadirio ya bajeti ya shilingi bilioni 957.59 yaliyoidhinishwa ya mwaka 2019/20.

Nilipitia taarifa za fedha za mamlaka 185 za serikali za mitaa na kubaini kuwa shilingi bilioni 662.70 za ruzuku ya miradi ya maendeleo zilitolewa sawa na asilimia 71 ya makadirio yaliyoidhinishwa.

Aidha, ruzuku ya matumizi ya miradi ya maendeleo imeongezeka kwa shilingi bilioni 95.48 ikilinganishwa na shilingi bilioni 567.22 zilizopokelewa mwaka wa fedha 2019/20. Mwenendo wa makisio na mapokezi ya fedha za ruzuku ya maendeleo kwa kipindi cha miaka mitano ni kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 4-9.**

Jedwali Na. 4-9: Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizotolewa

Mwaka wa fedha	Kiasi kilichiidhinishwa (Sh.)	Kiasi halisi kilichotolewa (Sh.)	Tofauti (pungufu/zaidi) (Sh.)	%
2020/21	928,045,662,685	662,702,003,065	265,343,659,620	29
2019/20	957,587,667,725	567,217,692,153	390,369,975,572	41
2018/19	1,258,923,356,355	724,887,032,125	534,036,324,230	42
2017/18	1,061,442,721,967	603,557,933,616	457,884,788,351	43
2016/17	1,078,569,747,137	564,428,940,402	514,140,806,735	48

Tathmini ya mwenendo wa makadirio ya fedha katika **Jedwali Na. 4-9,** inaonesha kumekuwa na kupungua kwa makadirio ya ruzuku ya fedha za maendeleo kila mwaka kuanzia mwaka wa fedha 2018/19. Fedha za ruzuku ya maendeleo ambazo hazikutolewa zinaathiri shughuli za utekelezaji wa miradi iliyopangwa ikiwa ni pamoja na mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kutimiza masharti ya mikataba hivyo kusababisha kutozwa riba na adhabu nyingine zinazoweza kuisababishia Serikali mzigo wa madeni.

4.3.4 Ulinganisho kati ya Fedha za Ruzuku ya Maendeleo zilizopokelewa na Bajeti Iliyoidhinishwa kwa Baadhi ya Halmashauri

a) Halmashauri Zilizopokea Ruzuku ya Maendeleo zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa

Mapitio ya taarifa za fedha za mamlaka 19 za serikali za mitaa yanaonesha kuwa, halmashauri hizo ziliidhinishiwa ruzuku ya miradi ya maendeleo ya shilingi bilioni 90.18. Fedha za ruzuku zilizopokelewa kutoka Hazina zilikuwa shilingi bilioni 137.37 ikiashiria ziada ya shilingi bilioni 47.19 (sawa na asilimia 52) ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa.

Aidha, tathmini ya mwenendo wa utoaji wa ruzuku ya maendeleo kwa halmashauri husika inaonesha kuongezeka kwa utoaji wa fedha zaidi ya bajeti kwa shilingi bilioni 27.14 kutoka shilingi bilioni 20.05 kwa mwaka wa fedha 2019/20 mpaka shilingi bilioni 47.19 kwa mwaka wa fedha 2020/21. Mwenendo wa utoaji fedha zaidi ya bajeti ya halmashauri kwa kipindi cha miaka mitano ni kama ilivyoainishwa katika **Jedwali Na. 4-10** na **Kiambatisho Na. 4-7.**

Jedwali Na. 4-10: Ruzuku ya maendeleo iliyotolewa zaidi ya bajeti

Mwaka wa fedha	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%	Idadi ya Halmashauri
2020/21	90,184,385,862	137,371,891,387	47,187,505,525	52	19
2019/20	67,272,409,002	87,319,960,255	20,047,551,253	30	29
2018/19	73,433,637,673	96,250,291,206	22,816,653,533	31	26
2017/18	84,214,721,967	106,275,933,616	22,061,211,649	26	23
2016/17	44,446,747,137	62,520,940,402	18,074,193,265	41	14

Fedha zaidi ya bajeti huenda zikatumika isivyostahili na pengine kwa njia za ubadhirifu iwapo hazitasimamiwa ipasavyo.

Naishauri Serikali kutoa fedha kama ilivyoidhinishwa na Bunge. Pia, Serikali ifanye uchunguzi ili kujiridhisha kama fedha zilizotolewa zaidi ya bajeti hazikuwa na viashiria vya ubadhirifu.

b) Halmashauri Zilizopokea Ruzuku ya Maendeleo Pungufu ya Bajeti Iliyoidhinishwa

Mapitio ya makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2020/21 inaonesha kuwa mamlaka 163 za serikali za mitaa zilikuwa na makadirio ya ruzuku ya miradi ya maendeleo toka Serikali Kuu ya shilingi bilioni 831.48. Jumla ya shilingi bilioni 518.95 zilipokelewa na Halmashauri hizo, hivyo kusababisha shilingi bilioni 312.53 kutopokelewa sawa na asilimia 38 ya bajeti iliyoidhinishwa kama ilivyooneshwa katika **Jedwali Na. 4-11** na **Kiambatisho Na. 4-8.**

Jedwali Na. 4-11: Ruzuku ya maendeleo iliyotolewa pungufu ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti Iliyoidhiniswa (Sh.)	Kiasi Kilichotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)	%	Idadi ya Halmashauri
2020/21	831,478,155,338	518,946,990,193	312,531,165,145	38	163
2019/20	890,315,258,723	479,897,731,898	410,417,526,825	46	150
2018/19	1,185,489,718,682	628,636,740,919	556,852,977,763	47	167
2017/18	977,228,000,000	497,282,000,000	479,946,000,000	49	165
2016/17	1,034,123,000,000	501,908,000,000	532,215,000,000	51	146

Kwa maoni yangu, utoaji wa fedha pungufu za ruzuku ya miradi ya maendeleo kwa mamlaka za serikali za mitaa unaathari shughuli zilizopangwa kutekelezwa kutokana na kuongezeka kwa gharama na riba katika utekelezaji wa mradi hali ambayo itaipa Serikali mzigo mkubwa wa madeni.

Halmashauri tatu pekee ndizo ambazo zilipokea kiasi halisi cha makadirio ya bajeti iliyopangwa ambazo ni Halmashauri ya Wilaya ya Hai, Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa na Halmashauri ya Wilaya ya Mbulu zenye jumla ya shilingi bilioni 6.38 ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa.

Naishauri Wizara ya Fedha na Mipango (Hazina) kuhakikisha kuwa fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya ruzuku ya maendeleo zinatolewa kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa ili kuziwezesha mamlaka za serikali za mitaa kufikia malengo ya utekelezaji wa shughuli zake kama ilivyopangwa.

4.4 Mapato ya Ndani ambayo Hayakutengwa kwa Ajili ya Miradi ya Maendeleo Shilingi Bilioni 24.24

Ofisi ya Rais - TAMISEMI ilitoa barua yenye kumbukumbu Na.CBD.421/422/01/43 ya tarehe 3 Januari, 2018 ambapo Halmashauri ziliwekwa katika makundi “A” na “B na kuzielekeza kutenga asilimia 40 na asilimia 60 ya mapato ya vyanzo vyake vya ndani, mtawalia kwa ajili ya miradi ya maendeleo. Pia, Mwongozo wa Maandalizi ya Mipango na Bajeti ya mwaka wa 2019/20 hadi 2021/22 ulitolewa kuhakikisha kuwa asilimia 40 na asilimia 60 ya mapato ya mamlaka za serikali za mitaa zinatengwa na kutumika kwa ajili ya shughuli za miradi ya maendeleo.

Nilifanya tathmini ya fedha zilizotengwa na mamlaka za serikali za mitaa kutoka vyanzo vya mapato ya ndani kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za miradi ya maendeleo na kubaini kuwa Halmashauri 92 zilitenga fedha kidogo au hazikutenga fedha kabisa kulingana na asilimia inayotakiwa. Aidha, zilishindwa kutenga na kuchangia miradi ya maendeleo yenye thamani ya shilingi bilioni 24.24. Orodha ya Halmashauri ambazo hazikutenga fedha kama inavyostahili imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 4-9.**

Nasisitiza mapendekezo yangu ya mwaka uliopita kwamba Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuzingatia maelekezo na miongozo ya bajeti ya Serikali kwa kuhakikisha kuwa sehemu sahihi ya mapato yao inatengwa kwa ajili ya kugharamia shughuli za maendeleo; na pia kuhakikisha fedha zote za maendeleo zilizotengwa zinatumika katika miradi iliyokusudiwa, badala ya kutumika kukidhi shughuli za kawaida.

SURA YA 5

USIMAMIZI WA MAPATO

5.0 Utangulizi

Mamlaka za serikali za mitaa zina vyanzo mbalimbali vya mapato vikiwemo kodi za ndani, leseni, ada, faini na adhabu, mapato yatokanayo na ubadilishanaji wa bidhaa au huduma, na mapato mengine. Ukusanyaji bora wa mapato ni muhimu katika kuimarisha maendeleo na uendelevu wa mamlaka za serikali za mitaa ili kuwezesha uwekezaji katika rasilimaliwatu, miundombinu na uboreshaji wa utoaji huduma kwa jamii. Mwenendo unaonesha kuwa, kwa kipindi cha miaka mitatu iliyopita, makusanyo ya mapato ya ndani ya mamlaka za serikali za mitaa yamekuwa yakiboreka kama inavyoonekana katika **Kielelezo Na. 5 -1.**

Kielelezo Na. 5 -1: Mapato ya ndani

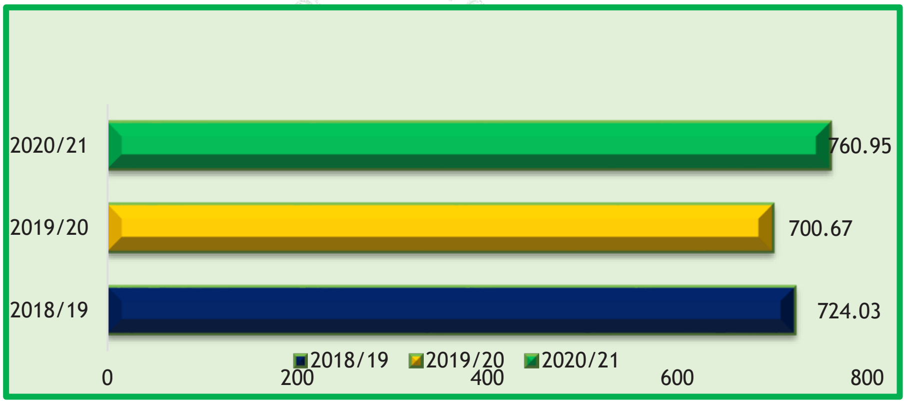

Ukusanyaji wa mapato katika mamlaka ya serikali za mitaa kimsingi hufanywa kupitia mifumo mitatu ya taarifa za mapato ambayo ni Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS), Mfumo wa Taarifa za Kifedha unaotumiwa katika ngazi za chini za serikali (FFARS) na Mfumo wa Serikali wa Usimamizi wa Hospitali Tanzania (GoT–HoMIS). Lengo la mifumo hii ni kuboresha ufanisi katika michakato ya ukusanyaji wa mapato, usimamizi wa fedha, kanzidata za walipakodi, utunzaji kumbukumbu, utoaji wa taarifa, na nyenzo ya udhibiti wa ndani katika usimamizi wa mapato.

Tathmini niliyoifanya katika usimamizi wa ukusanyaji wa mapato katika mamlaka za serikali za mitaa pamoja na uzingatiaji wa sheria, kanuni, miongozo ya bajeti, na maagizo mbalimbali yanayohusu usimamizi wa mapato, imebaini udhaifu mbalimbali kama unavyoelezwa hapa chini.

5.1 Marekebisho ya Ankara za Thamani ya Shilingi Bilioni 1.66 bila Viambatisho Toshelevu

Agizo la 37 (6) la Randama ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linaeleza kwamba, kama stakabadhi imekosewa, itenguliwe mara moja na itolewe mpya. Stakabadhi halisi iliyotengeliwa ihifadhiwe kwa ukaguzi. Pia, Aya ya 3.4 (vii) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Ukusanyaji wa Mapato katika Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha marekebisho na ufutaji wa ankara zisizo sahihi katika Mfumo Shirikishi wa Taarifa za Usimamizi wa Fedha (IFMIS) au Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato (LGRCIS) kuidhinishwa na mkurugenzi wa halmashauri.

Nilipitia marekebisho ya ankara yaliyofanyika katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato katika mamlaka za serikali za mitaa na kubaini kuwa, mamlaka 27 za serikali za mitaa zilirekebisha ankara za kiasi cha shilingi bilioni 1.66 katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato bila maelezo na/au viambatisho toshelevu ili kuhalalisha mabadiliko ya ankara zinazohusika wakati baadhi ya Halmashauri zilifanya marekebisho bila idhini ya Wakurugenzi.

Kutokana na kukosekana kwa viambatisho hivyo, sikuweza kuthibitisha uhalali wa marekebisho yaliyofanywa. Kwa maoni yangu, mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika hazijatekeleza kikamilifu hatua za udhibiti kama inavyotakiwa na Agizo la 37(6) la Randama ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 na Aya ya 3.4 (vii) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019. Maelezo ya marekebisho hayo yameoneshwa katika **Jedwali Na. 5-1**.

Jedwali Na. 5-1: Ankara zilizorekebishwa bila viambatisho

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Rufiji	656,820,563	15.	H/W Chamwino	19,673,910
2.	H/W Mbozi	201,359,728	16.	H/M Lindi	17,195,983
3.	H/M Kinondoni	135,994,090	17.	H/W Morogoro	16,316,145
4.	H/W Mkuranga	124,867,127	18.	H/W Bagamoyo	13,663,932
5.	H/W Kilindi	104,869,200	19.	H/W Nsimbo	11,799,744
6.	H/M Iringa	85,640,671	20.	H/W Serengeti	9,875,644
7.	H/W Kibaha	45,589,585	21.	H/Mji Nzega	9,253,626
8.	H/W Kisarawe	31,847,394	22.	H/Jiji Mwanza	8,578,000
9.	H/W Rorya	27,116,121	23.	H/W Bumbuli	7,406,000
10.	H/W Kwimba	25,563,641	24.	H/W Musoma	5,476,000
11.	H/W Korogwe	24,404,486	25.	H/W Nyasa	4,956,250
12.	H/W Mpwapwa	24,148,808	26.	H/W Kaliua	4,301,700
13.	H/W Kiteto	23,285,500	27.	H/W Simanjiro	4,104,100
14.	H/W Mufindi	20,716,628		**Jumla**	**1,664,824,576**

Kwa maoni yangu, marekebisho bila kuwa na vielelezo vya kutosha na kibali yanaziweka halmashauri kwenye hatari ya ubadhirifu wa mapato yanayokusanywa.

Ninatoa wito kwa mamlaka za serikali za mitaa kuweka udhibiti sahihi ili kusaidia utunzaji wa viambatisho vya ankara za mapato zinazorekebishwa au kufutwa kwa kuhuisha au kupakia nyaraka husika katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato kabla ya kuidhinishwa na mkurugenzi wa halmashauri.

5.1 Kutowasilishwa Benki Shilingi Bilioni 17 za Mapato Yaliyokusanywa Kupitia POS

Kifungu cha 42 (2) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura 290 (iliyorejewa mwaka 2019) kinaelekeza kuwa, stakabadhi zote zinazohusiana na mamlaka ya serikali ya mitaa zitalipwa katika akaunti ya benki au akaunti iliyothibitishwa na mamlaka hiyo. Pia, kwa mujibu wa Aya ya 3.4 (v) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuchukua hatua stahiki za udhibiti, ikijumuisha uwekaji wa mapato yanayokusanywa benki mara moja ili kuimarisha mfumo wa ukusanyaji wa mapato.

Nilifanya tathmini ya taarifa za mapato kutoka mfumo wa ukusanyaji wa mapato katika mamlaka za serikali za mitaa na kupitia mapato

yatokanayo na vyanzo vingine vilivyokusanywa kupitia mashine za POS na kubaini kuwa, wakusanya mapato katika mamlaka 147 za serikali za mitaahawakuwasilisha jumla ya shilingi bilioni 17 katika akaunti husika za benki. Hii inatokana na kutofanyika kwa usuluhishi wa mara kwa mara wa hesabu (angalau kwa wiki) na kukosekana kwa ufuatiliaji wa karibu ili kuhakikisha makusanyo ya mapato yanawekwa benki kwa wakati. Pia, kwa kuwa njia pekee inayotumika ni ya wakusanya mapato kuwasilisha wenyewe benki fedha zilizokusanywa, hali hii imesababisha kuongezeka kwa fedha zisizowasilishwa benki hasa kwa wakusanya mapato ambao wapo nje ya miji. Maelezo ya mapato ambayo hayajapelekwa benki yameoneshwa katika **Kiambatisho Na. 5-1**.

Ingawa kiasi cha fedha za mapato kisichowasilishwa benki kwa mwaka 2020/21 kimepungua ikilinganishwa na mwaka 2019/20; kiasi cha shilingi bilioni 17 bado ni kikubwa na hii inaashiria kuwa kunahitajika jitihada za ziada ili kuondosha uvujaji wa mapato katika mamlaka za serikali za mitaa. Mwenendo wa makusanyo ambayo hayajawekwa benki ni kama inavyooneshwa katika **Kielelezo Na. 5-2.**

Kielelezo Na. 5-2: Mwenendo wa makusanyo yasiyowasilishwa benki

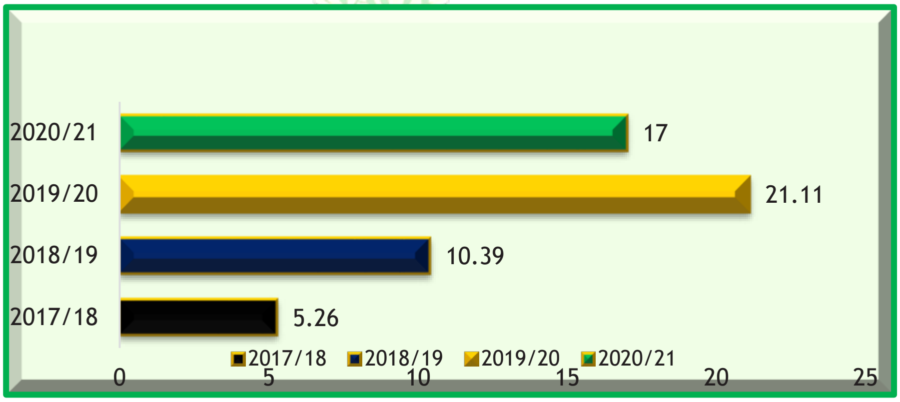

Kutokuwasilishwa benki kwa makusanyo ya vyanzo hivyo, kunaweza kuzisababishia halmashauri husika hasara za upotevu ama ubadhirifu wa mapato hayo.

Ni maoni yangu kwamba, kuanzishwa na kutumika kwa njia za kielektroniki ikiwemo mitandao ya simu na benki, itawasaidia wateja

kuwasilisha moja kwa moja fedha katika akaunti, hii inaweza kupunguza kiasi kisichopelekwa benki kwani huduma hizi zinapatikana kwa urahisi na kwa maeneo mengi.

Ninapendekeza kwamba Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) ifanye mapitio ya utaratibu wa kupeleka fedha benki, ikijumuisha kuangalia uwezekano wa kutumia mifumo ya kimtandao ya simu na benki kupitia kampuni zinazotoa huduma hizo. (b) kuwe na sera zinazosimamia makubaliano ya muda wa kupeleka pesa benki na kutoza tozo kwa ucheleweshaji na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuimarisha taratibu zake za udhibiti wa ndani ili kuhakikisha fedha zinawasilishwa benki kwa wakati na kuhakikisha fedha ambazo hazikupelekwa benki zinarejeshwa.

5.2 Mapato Shilingi Bilioni 14.3 Yasiyokusanywa Kutoka katika Vyanzo Muhimu vya Mapato

Nilikagua makusanyo ya mapato kupitia Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato katika mamlaka za serikali za mitaa na kubaini kuwa, jumla ya shilingi bilioni 14.30 hazikukusanywa katika mamlaka 120 za serikali za mitaa, zikijumuisha mapato ambayo hayajalipwa yaliyoorodheshwa katika rejista au ankara za madai zilizoorodheshwa katika taarifa ya wadaiwa katika Mfumo wa Ukusanyaji Mapato. Vyanzo vinavyohusishwa hasa ni pamoja na kodi za kupangisha maduka na nyumba vilivyopo katika stendi za mabasi na masoko, vibanda na vizimba vya masoko, uuzaji wa viwanja, ushuru wa mazao ya kilimo na leseni za vileo.

Hali hii ni kinyume na Agizo la 38 (1) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009, linalomtaka mwekahazina kuwajibika kufanya taratibu stahiki za usimamizi wa fedha na uhasibu ili kuhakiki usahihi wa kumbukumbu za madai yote kwa kulinganisha na makusanyo; uhifadhi na uwekaji wa fedha hizo benki. Muhtasari wa vyanzo hivi unaelezewa katika **Jedwali Na. 5-2** na **Kiambatisho Na. 5-2** kinatoa muhtasari wa mapato ambayo hayajakusanywa.

Jedwali Na. 5-2: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	Ushuru wa mazao	23	4,960,666,135
2.	Kodi za pango	57	3,712,527,924
3.	Mauzo ya viwanja	18	3,536,649,945
4.	Leseni za vileo	47	961,863,718
5.	Vibanda/vizimba vya masoko	13	852,199,103
6.	Ada ya machinjio/chanjo	3	158,646,200
7.	Ushuru wa hoteli	28	113,619,040
	Jumla		**14,296,172,065**

Mapato ambayo hayajakusanywa na mamlaka za serikali za mitaa yanaweza kusababisha hasara kutokana na juhudi zisizoridhisha za kukusanya fedha hizo.

Nanazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika (a) ziweke mifumo madhubuti ya utambuzi na ukusanyaji wa mapato katika vyanzo vyote vya mapato; na (b) zihakikishe ukusanyaji wa mapato ambayo hayajarejeshwa unafanyika.

5.3 Tozo za Shilingi Bilioni 6.03 za Uchimbaji na Usafirishaji wa Madini ya Ujenzi ambazo Hazikukusanywa

Katika ukaguzi wa tozo nilibaini kuwa, Halmashauri ya Wilaya ya Kisarawe inamdai kiasi cha shilingi bilioni 6.80 mkandarasi anayehusika na uchimbaji na usafirishaji wa madini ya ujenzi kutoka Kijiji cha Kibwemwenda ikiwa ni kwa mujibu wa Vifungu vya 56 (2) na 57 vya Sheria Ndogo za Halmashauri ya Kijiji inayosomwa pamoja na Kiambatisho "E" vinavyoitaka halmashauri kukusanya shilingi 6,000 kwa tani moja ya mchanga, kokoto au mawe.

Kutofuatilia na kuhakikisha malipo hayo yanafanyika kunaweza kusababisha hasara kwa upotevu wa fedha hizo za mapato.

Ninaishauri mamlaka husika ya serikali za mitaa (a) iingie mkataba na mlipakodi ili kuhakikisha tozo zinalipwa kwa wakati; na (b) ihakikishe tozo ambazo hazijalipwa zinarejeshwa na mkandarasi husika.

5.4 Miamala ya Shilingi bilioni 8.36 ya Madai Mbalimbali ya Mapato Isiyosuluhishwa

Agizo la 38 (1) na (6) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009,

linamtaka mwekahazina kuwajibika kufanya taratibu stahiki za usimamizi wa fedha na uhasibu ili kuhakiki usahihi wa kumbukumbu za fedha zote zinazodaiwa na mamlaka kwa kulinganisha na makusanyo, uhifadhi na uwekaji wa fedha hizo benki. Kamati ya fedha na mipango inapaswa kubainisha kwa uwazi taratibu za kufuatilia madai ambayo bado hayajalipwa na mbinu za utekelezaji wa malipo. Pia, Aya ya 6.7 ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019 unataka utengenezaji wa hati za madai na usimamizi wa madai ya mapato ufanyike kupitia Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato. Kisha, walipakodi wenye madeni wafuatiliwe kupitia mfumo huo na kujulishwa kwa wakati ili kuhakikisha malipo yanafanyika kupitia benki au kielekitroniki na kuhuishwa katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato mara tu baada ya malipo kufanyika.

Ukaguzi katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ulibaini kuwa, kiasi cha shilingi bilioni 8.36 hakikukusanywa katika mamlaka 62 za serikali za mitaa kutoka vyanzo mbalimbali bila kubainisha sababu, kinyume na miongozo iliyotajwa hapo juu. Bila udhibiti na juhudi za kutosha, kuna uwezekano wa ukusanyaji wa mapato chini ya malengo. **Jedwali Na. 5-3** linaonesha wadaiwa wa mapato mbalimbali.

Jedwali Na. 5-3: Wadaiwa wa mapato mbalimbali

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Simanjiro	1,118,857,668	32.	H/W Bagamoyo	57,054,073
2.	H/W Kongwa	786,384,098	33.	H/W Nyasa	55,268,844
3.	H/W Kilolo	570,299,081	34.	H/W Monduli	51,812,500
4.	H/W Madaba	477,822,413	35.	H/Mji Bariadi	49,235,333
5.	H/M Bukoba	472,561,421	36.	H/W Iramba	48,858,200
6.	H/W Siha	438,400,535	37.	H/W Itilima	43,878,674
7.	H/W Morogoro	355,612,276	38.	H/W Ngara	43,798,635
8.	H/W Busega	319,433,118	39.	H/W Sengerema	42,157,700
9.	H/Mji Geita	256,184,930	40.	H/W Mvomero	41,436,673
10.	H/M Singida	219,142,375	41.	H/Mji Nanyamba	41,324,805

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
11.	H/M Morogoro	201,425,855	42.	H/W Kyerwa	39,913,891
12.	H/W Kibaha	195,315,502	43.	H/W Pangani	33,124,511
13.	H/W Same	189,886,012	44.	H/W Newala	32,701,098
14.	H/M Shinyanga	177,924,184	45.	H/W Ileje	25,739,413
15.	H/W Bariadi	169,551,904	46.	H/W Msalala	24,322,532
16.	H/W Igunga	161,702,608	47.	H/W Bukombe	23,340,578
17.	H/Mji Kibaha	143,330,146	48.	H/W Nsimbo	20,795,459
18.	H/W Mpanda	137,210,362	49.	H/W Songwe	16,807,995
19.	H/W Meatu	124,166,986	50.	H/Mji Newala	15,420,000
20.	H/W Sikonge	113,548,950	51.	H/M Moshi	14,635,187
21.	H/Mji Korogwe	108,900,500	52.	H/W Kilosa	11,571,075
22.	H/W Ngorongoro	107,102,071	53.	H/W Kishapu	10,674,973
23.	H/W Meru	90,679,096	54.	H/W Wanging'ombe	8,678,000
24.	H/W Songea	88,819,748	55.	H/W Namtumbo	7,965,000
25.	H/M Tabora	86,716,397	56.	H/W Buhigwe	6,537,615
26.	H/W Kasulu	83,472,753	57.	H/W Mkuranga	6,400,000
27.	H/W Hai	83,331,331	58.	H/W Itigi	6,038,275
28.	H/M Mpanda	80,467,018	59.	H/W Rombo	3,939,780
29.	H/W Chalinze	77,501,096	60.	H/W Chato	3,757,687
30.	H/M Mtwara	68,062,808	61.	H/W Maswa	2,095,896
31.	H/W Tandahimba	65,702,000	62.	H/W Singida	547,230
	Jumla				**8,359,346,874**

Ingawa mamlaka za serikali za mitaa zimefanya jitihada za kupunguza kiasi cha wadaiwa hawa kwa miaka mitatu mfululizo, kama inavyoonekana katika **Kielelezo Na. 5-3** hapa chini; hata hivyo, kiasi cha shilingi bilioni 8.36 kinaonesha kuwa bado kuna haja ya jitihada zaidi kuchukuliwa ili kuondoa uwapo wa wadaiwa mbalimbali ambao hawajapatiwa ufumbuzi.

Kielelezo Na. 5-3: Mwenendo wa madai

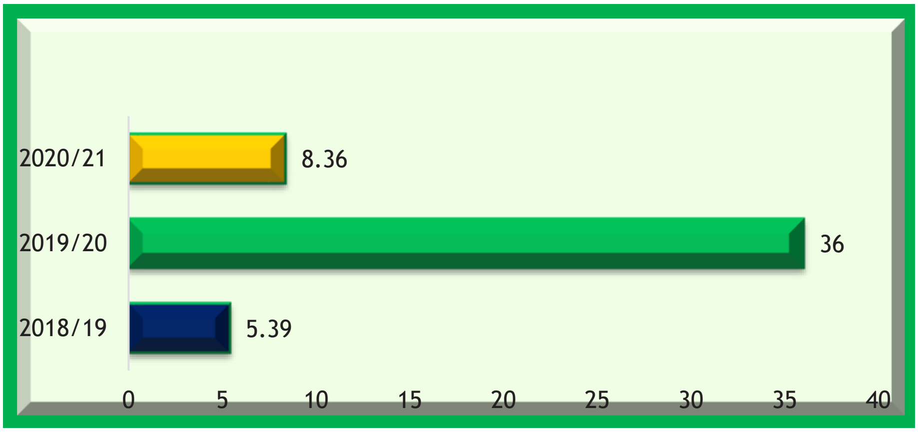

Ninapendekeza kwamba menejimenti ya mamlaka za serikali za mitaa (a) ziweke udhibiti ili kuhakikisha kwamba wadaiwa wote wanahakikiwa kabla ya kufanya marekebisho na hatimaye kukusanya mapato kwa madai yanayostahili; na (b) kuwe na utaratibu wa kufanya usuluhishi angalau kila mwezi kuhusiana na wadaiwa husika ili kupunguza vihatarishi vya upotevu na kuhakikisha usimamizi madhubuti katika mapato.

5.5 Ukusanyaji hafifu wa mapato kutokana na kukosekana kwa ufanisi wa Sheria Ndogo

Sheria ndogo za Halmashauri zimeanzishwa kwa mujibu wa Kifungu cha 89 cha Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji), Sura ya 288 (Iliyorejewa 2019) na Kifungu cha 153(1) na (2) cha Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) Sheria, Sura ya 287 (iliyorejewa 2019). Mapitio yangu yamebaini kuwa, mamlaka 12 za serikali za mitaahazikuwa na sheria ndogo zilizohuishwa ili kurahisisha ukusanyaji wa mapato katika vyanzo mbalimbali, pia Menejimenti za baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa hazijahuisha kwa wakati sheria zake ndogo, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 5-4**.

Jedwali Na. 5-4: Halmashauri zisizohuisha sheria ndogo

Na.	Jina la Mamlaka za Serikali za Mitaa	Eneo	Uhalisia	Kiasi Kinachohusishwa (Sh.)
1.	H/W Busega	Madini ya ujenzi	Hazijaanzishwa	185,374,650
2.	H/M Kinondoni	Ukaguzi wa mabwawa ya kuogelea	Hazijaanzishwa	250,800,000
3.	H/W Kongwa	Kodi ya Minara ya simu	Hazijaanzishwa	14,834,700
4.	H/M Lindi	Ushuru wa mazao	Hazijahuishwa	Hakuna
5.	H/W Lushoto	Vileo	Hazijaanzishwa	Hakuna
6.	H/W Meru	Vibali vya biashara	Hazijahuishwa	Hakuna
7.	H/M Musoma	Kodi ya nyumba	Hazijahuishwa	Hakuna
8.	H/Jiji Mwanza	Uzoaji Taka	Hazijahuishwa	Hakuna
9.	H/W Ngorongoro	Kambi na mageti	Hazijahuishwa	Hakuna
		Uzoaji Taka	Hazijaanzishwa	Hakuna
10.	H/M Songea	Mazao ya misitu, bustani na samaki	Hazijaanzishwa	60,960,545

Na.	Jina la Mamlaka za Serikali za Mitaa	Eneo	Uhalisia	Kiasi Kinachohusishwa (Sh.)
		Madini ya ujenzi na kodi za nyumba	Hazijaidhinishwa	91,981,100
11.	H/W Moshi	Madini ya ujenzi	Hazijaanzishwa	Hakuna
12.	H/W Rombo	Magogo ya mitiki	Hazijaanzishwa	97,743,225

Ukosefu wa sheria ndogo ambazo zimeboreshwa na kuidhinishwa katika usimamizi wa mapato, umekuwa kikwazo kwa Mamlaka za serikali za Mitaa husika katika kukusanya mapato kutoka vyanzo mbalimbali.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka husika za serikali za mitaa kuanzisha na kuboresha sheria zao ndogo ili kuendana na mabadiliko muhimu katika vyanzo vya mapato ili kukusanya ipasavyo katika maeneo yao.

5.6 Kutohuishwa kwa Taarifa za Bajeti ya Mapato katika Mfumo wa Mapato Shilingi Bilioni 11.96

Aya ya 5.2 cha Mwongozo wa ukusanyaji mapato wa mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019, inazitaka Halmashauri kuweka malengo yanayoweza kufikiwa huku ikizingatia mfumuko wa bei, ongezeko la watu na mabadiliko ya sheria na kanuni katika mwaka wa bajeti. Pia, Kifungu cha 3.2.9.2 cha Mwongozo wa Mtumiaji (toleo la 0.1) la Mfumo wa taarifa za Ukusanyaji Mapato ya Serikali za Mitaa (LGRCIS) kinahitaji bajeti ya kila chanzo cha mapato kuingizwa katika Mfumo huo.

Nilipitia Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya Serikali wa Mitaa na kubaini kutokuwapo kwa taarifa za bajeti ya vyanzo vya mapato vyenye jumla ya shilingi bilioni 11.96 katika mamlaka nane za serikali za mitaa. Hali hii ni kinyume na miongozo iliyotajwa hapo juu. Maelezo ya mamlaka za serikali za mitaa ambazo taarifa za bajeti hazijahuishwa katika Mfumo yameoneshwa katika **Jedwali Na. 5-5**.

Jedwali Na. 5-5: Taarifa za bajeti zisizohuishwa katika mfumo wa mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Mpwapwa	2,671,600,000
2.	H/Mji Bariadi	1,841,979,009
3.	H/W Bariadi	1,665,360,650
4.	H/W Mtama	1,607,651,487
5.	H/W Same	1,483,611,630
6.	H/W Busega	1,362,315,880
7.	H/W Itilima	698,514,932
8.	H/W Simanjiro	626,695,597
	Jumla	**11,957,729,185**

Kutohuisha taarifa za bajeti katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya Serikali za Mitaa huongeza hatari ya makosa ya kibinadamu na kukosa usahihi katika taarifa za fedha za taasisi husika, hasa wakati wa kutathmini ukusanyaji wa mapato kwa vyanzo mbalimbali.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa bajeti kutoka vyanzo vyote vya mapato zinawekwa katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya Serikali za Mitaa ili kuimarisha udhibiti wa kibajeti katika makusanyo ya mapato na kutumika kama nyenzo ya mapitio ya utendaji.

5.7 Fedha Shilingi Bilioni 3.31 Zilizowasilishwa na Mawakala wa Ukusanyaji Mapato chini ya Kiwango Kilichokubaliwa

Kifungu cha 26 cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (iliyorejewa mwaka 2019) kinamtaka mtu anayestahili kuteuliwa na mamlaka za serikali za mitaa, kukusanya na kupokea kiasi stahiki kutoka kwa kila mlipakodi katika eneo ambalo amepangiwa; na kuhakikisha kiasi chote kilichokusanywa kinalipwa kwa mamlaka ya serikali ya mtaa inayohusika.

Nilipitia usimamizi wa mapato na kubaini kuwa, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa ziliingia mikataba 101 na mawakala wa kukusanya mapato katika vyanzo mbalimbali vyenye thamani ya shilingi bilioni 12.3. Mapitio zaidi ya Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji

wa Mapato ya Serikali za Mitaa yalibaini kuwa, ni shilingi bilioni 8.99 pekee ndizo zilizowasilishwa kwa mamlaka za serikali za mitaa, na hivyo kuacha shilingi bilioni 3.31 hazijawasilishwa kwa mujibu wa mikataba. **Jedwali Na. 5-6** linaonesha orodha ya halmashauri za wilaya ambazo makusanyo hayakuwasilishwa.

Jedwali Na. 5-6: Kiasi kisichowasilishwa na mawakala kimkataba

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mikataba	Kiasi (Sh.)		
			Kimkataba	Kilichowasilishwa	Kinachodaiwa
1.	H/Jiji Mwanza	13	2,962,881,600	1,967,597,740	995,283,860
2.	H/Jiji Dar es Salaam	13	3,453,699,114	2,903,908,659	549,790,455
3.	H/W Muheza	3	1,224,000,000	790,737,934	433,262,066
4.	H/W Buchosa	21	1,002,880,000	704,143,372	298,736,628
5.	H/W Ulanga	2	1,530,421,000	1,260,611,085	269,809,915
6.	H/W Tarime	2	297,000,000	91,610,000	205,390,000
7.	H/M Shinyanga	2	504,000,000	327,905,114	176,094,886
8.	H/Jiji Arusha	31	805,419,400	643,048,408	162,370,992
9.	H/W Bukombe	5	268,285,000	177,921,310	90,363,690
10.	H/Jiji Tanga	6	156,950,000	71,187,550	85,762,450
11.	H/W Rufiji	1	57,000,000	27,000,000	30,000,000
12.	H/M Musoma	2	35,280,000	22,520,000	12,760,000
	Jumla	**101**	**12,297,816,114**	**8,988,191,172**	**3,309,624,942**

Hakuna hatua zilizochukuliwa na mamlaka za serikali za mitaa kuhusiana na kiasi ambacho hakijakusanywa kwa mujibu wa mikataba. Hali hii ilitokana na kutokuwapo kwa kipengele katika mikataba iliyosainiwa kinachoelezea hatua zitakazochukuliwa dhidi ya wakala atakayeshindwa kufikia malengo ya urejeshaji kwa mujibu wa mkataba.

Kutofikia malengo ya ukusanyaji wa mapato kupitia mawakala kunazuia utekelezaji wa shughuli za maendeleo katika mamlaka za serikali za mitaa.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa katika siku zijazo (a) zifanye upembuzi yakinifu unaoakisi uhalisia wa malengo ya makusanyo katika vyanzo vya mapato, huku zikihakikisha mikataba inaeleza wazi hatua zitakazochukuliwa dhidi ya mawakala watakaoshindwa kuwasilisha kiasi

kilichokubaliwa; na (b) kwa mikataba ambayo tayari ina vifungu vinavyoeleza hatua dhidi ya mawakala walioshindwa kuwasilisha makusanyo kulingana na makubaliano, ninashauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuchukua hatua stahiki dhidi mawakala hao ili wawasilishe mapato ambayo hayajarejeshwa.

5.8 Hasara ya Mapato Shilingi Milioni 393.92 Kutokana na Kumtunuku Mzabuni Mwenye Kiasi Kidogo cha Mapato katika Zabuni

Kanuni ya 212 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inaitaka zabuni itakayofanikiwa katika makusanyo ya mapato iwe ni ile yenye bei ya juu kabisa miongoni mwa zabuni zilizotathminiwa.

Mapitio yangu ya nyaraka za mwenendo wa zabuni ya ukusanyaji wa mapato ya Halmashauri ya Wilaya ya Mbarali yalibaini kuwa, timu ya tathmini ilipendekeza wazabuni wa bei ya chini badala ya wazabuni wa bei ya juu zaidi, hivyo kusababisha upotevu wa mapato ya shilingi milioni 393.92 kinyume na kanuni iliyotajwa hapo juu. **Jedwali Na. 5-7** linaonesha orodha ya wazabuni waliotunukiwa kwa kiwango cha chini.

Jedwali Na. 5-7: Wazabuni waliotunukiwa kwa kiwango cha chini

Na	Namba ya Mkataba	Maelezo ya Zabuni	Zabuni zilizotunukiwa (Sh.)	Zabuni ziliokataliwa (Sh.)	Tofauti (Sh.)
1.	LGA/076/R/2020/2021/09	Ushuru wa mazao kwa Kata ya Mapogoro	98,400,000	300,000,000	201,600,000
2.	LGA/076/R/2020/2021/12	Ushuru wa mazao kwa Kata Utengule Usangu	18,720,000	43,636,364	24,916,364
3.	LGA/076/R/2020/2021/14	Ushuru wa mazao kwa Kata ya Mwatenga	17,400,000	42,000,000	24,600,000
4.	LGA/076/R/2020/2021/16	Ushuru wa mazao kwa Kata Ruiwa	16,200,000	54,000,000	37,800,000

Na	Namba ya Mkataba	Maelezo ya Zabuni	Zabuni zilizotunukiwa (Sh.)	Zabuni ziliokataliwa (Sh.)	Tofauti (Sh.)
5.	LGA/076/R/2020/2021/18	Ushuru wa mazao kwa Kata Igurusi	11,400,000	44,400,000	33,000,000
6.	LGA/076/R/2020/2021/20	Mnada wa mifugo Imalilo Songwe	24,000,000	48,000,000	24,000,000
7.	LGA/076/R/2020/2021/24	Mnada wa mifugo Rujewa	36,000,000	84,000,000	48,000,000
	Jumla		**222,120,000**	**616,036,364**	**393,916,364**

Halmashauri ilipoteza shilingi milioni 393.92 kutokana na kutozingatiwa kwa taratibu za manunuzi kwa kutomtunuku mzabuni aliyetathminiwa kwa bei ya juu zaidi katika zabuni ya makusanyo ya mapato.

Ninapendekeza kwamba menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa katika siku zijazo zihakikishe mzabuni wa bei ya juu zaidi katika ukusanyaji wa mapato ndiye anayepewa zabuni ya kukusanya mapato kama inavyotakiwa na Kanuni ya 212 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013.

5.9 Mapato ya Leseni za Biashara Kiasi cha Shilingi Bilioni 9.01 Ambayo Hayakukusanywa

Kifungu cha 3 (1) cha Sheria ya Leseni za Biashara, Sura ya 208 kinasema kwamba, hakuna mtu atakayeendesha biashara yoyote Tanzania bila kuwa na leseni halali ya biashara na biashara husika inapaswa kufanywa mahali palipotajwa katika leseni.

Kinyume na matakwa ya sheria, tathmini ya kumbukumbu za leseni za biashara ilibaini kuwa taasisi za biashara katika Halmashauri 94 zilifanya kazi na leseni za biashara zilizoisha muda wake zenye thamani ya shilingi bilioni 9.01. Maelezo yanaoneshwa katika **Jedwali Na. 5-8**

Jedwali Na. 5-8: Madai yasiyokusanywa kutoka leseni za biashara

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Kibaha	600,310,820	48.	H/W Itigi	53,696,000
2.	H/W Manyoni	461,511,000	49.	H/W Monduli	52,217,500
3.	H/M Morogoro	451,354,560	50.	H/W Hai	46,743,000
4.	H/W Moshi	445,627,500	51.	H/W Handeni	45,324,000
5.	H/W Arusha	439,454,550	52.	H/W Kwimba	44,883,000
6.	H/W Urambo	340,107,700	53.	H/W Mkuranga	42,147,000
7.	H/W Chato	296,079,400	54.	H/W Mlele	39,500,000
8.	H/W Kaliua	292,156,700	55.	H/W Mbinga	37,487,000
9.	H/W Bukombe	276,434,400	56.	H/Mji Makambako	36,655,000
10.	H/W Karatu	248,469,000	57.	H/W Biharamulo	35,819,500
11.	H/W Meru	225,288,500	58.	H/M Shinyanga	35,418,500
12.	H/W Mpwapwa	220,075,124	59.	H/W Nanyumbu	34,394,000
13.	H/W Songea	197,427,900	60.	H/W Kisarawe	31,937,500
14.	H/W Mbozi	185,543,000	61.	H/W Bumbuli	31,697,000
15.	H/W Nzega	178,520,800	62.	H/W Kalambo	30,579,900
16.	H/Mji Handeni	169,566,000	63.	H/Jiji Mwanza	29,020,000
17.	H/W Mkinga	158,207,060	64.	H/W Makete	27,048,000
18.	H/M Mtwara	147,780,000	65.	H/Mji Nzega	27,047,480
19.	H/W Sengerema	144,672,400	66.	H/W Kilolo	26,747,000
20.	H/W Kongwa	142,734,000	67.	H/W Karagwe	26,587,000
21.	H/Mji Njombe	116,327,000	68.	H/W Mpanda	24,335,445
22.	H/W Mbarali	116,289,900	69.	H/M Ilemela	23,311,250
23.	H/W Kilosa	112,199,900	70.	H/Mji Korogwe	21,225,000
24.	H/W Korogwe	109,149,461	71.	H/W Itilima	20,252,000
25.	H/W Meatu	108,367,000	72.	H/W Momba	20,135,000
26.	H/M Tabora	106455725	73.	H/W Newala	18,920,000
27.	H/W Namtumbo	106,396,000	74.	H/W Longido	18,585,000
28.	H/W Kondoa	103,448,917	75.	H/Jiji Dodoma	18,093,550
29.	H/M Kahama	103,288,000	76.	H/W Pangani	18,068,000
30.	H/M Moshi	96,904,000	77.	H/W Morogoro	17,822,500
31.	H/Mji Bariadi	94,917,000	78.	H/Mji Nanyamba	16,385,000
32.	H/Mji Mbinga	94,489,000	79.	H/W Kyerwa	15,215,000
33.	H/Jiji Tanga	84,004,000	80.	H/Mji Newala	15,130,000
34.	H/W Nyasa	81,955,980	81.	H/W Ushetu	14,938,000
35.	H/Mji Kondoa	77,349,920	82.	H/W Songwe	14,697,500
36.	H/Mji Mafinga	75,830,000	83.	H/W Kakonko	14,505,000
37.	H/W Gairo	73,596,931	84.	H/W Ludewa	12,323,000
38.	H/M Kigoma/Ujiji	72,700,000	85.	H/W Mkalama	11,020,000
39.	H/Mji Geita	70,803,000	86.	H/W Masasi	9,600,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
40.	H/W Mbogwe	67,000,000	87.	H/W Tandahimba	9,250,000
41.	H/W Nkasi	66,110,000	88.	H/W Same	7,850,000
42.	H/W Kilindi	63,814,000	89.	H/W Chalinze	7,650,000
43.	H/W Mlimba	61,133,000	90.	H/M Singida	7,460,000
44.	H/Mji Mbulu	59,040,000	91.	H/W Ikungi	7,440,000
45.	H/W Ukerewe	55,044,405	92.	H/Mji Tarime	5,008,000
46.	H/W Simanjiro	54,760,000	93.	H/W Serengeti	2,900,000
47.	H/W Hanang	54,118,000	94.	H/W Mtwara	818,000
	Jumla				**9,014,697,178**

Aidha, tathmini yangu katika mfumo wa taarifa wa usimamizi wa mapato imebaini kuwa, Halmashauri 14 zilitoa leseni za shilingi bilioni 1.93 wakati fedha zilizokusanywa kutokana na utoaji wa leseni hizo ni shilingi bilioni 2.64, ikimaanisha kuwa malipo ya shilingi milioni 718.28 yanahusika kwa biashara zinazofanywa bila leseni halali. **Jedwali Na. 5-9** linatoa maelezo zaidi.

Jedwali Na. 5-9: Leseni za biashara zilizotolewa nje ya mfumo

Na.	Jina la Mamlaka za serikali za Mitaa	Kiasi kilichokusanywa (Sh.)	Leseni zilizotolewa (Sh.)	Leseni zisizotolewa (Sh.)
1.	H/Jiji Dodoma	1,679,430,637	1,496,357,792	183,072,845
2.	H/Mji Bunda	101,610,300	0	101,610,300
3.	H/W Kaliua	118,909,220	59,313,700	59,595,520
4.	H/W Ngorongoro	52,503,020	0	52,503,020
5.	H/W Shinyanga	52,754,000	865,000	51,889,000
6.	H/W Karatu	137,051,750	87,354,000	49,697,750
7.	H/W Kilosa	193,179,760	145,697,700	47,482,060
8.	H/W Kigoma	60,061,732	16,447,000	43,614,732
9.	H/W Mpanda	50,830,000	15,161,000	35,669,000
10.	H/W Monduli	100,577,000	78,129,800	22,447,200
11.	H/W Meatu	22,317,400	0	22,317,400
12.	H/W Kondoa	17,090,000	153,000	16,937,000
13.	H/W Serengeti	23,529,000	6,978,000	16,551,000
14.	H/W Mlele	33,790,000	18,895,000	14,895,000
	Jumla	**2,643,633,819**	**1,925,351,992**	**718,281,827**

Hali hiyo ilisababisha kutokusanywa kwa mapato yatokanayo na leseni za biashara; hivyo, mamlaka za serikali za mitaa husika hazikuweza kutekeleza shughuli zilizolengwa.

Nazishauri Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kushirikiana na Ofisi za Kata na Vijiji ili kuanzisha kanzidata za wafanya biashara waliopo ndani ya maeneo yao na kuzihuisha katika mfumo wa LGRCIS na kuhakikisha usuluhishi wa kanzidata na wafanyabiashara wenye leseni unafanyika angalau kila mwezi ili kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa leseni za biashara.

5.10 Ushuru wa Huduma wa shilingi bilioni 1.91 kutokusanywa kutokana na Ukosefu wa Mfumo wa kielektroniki wa kupeana taarifa za Mauzo ghafi kati ya Ofisi ya Rais - TAMISEMI na TRA

Aya ya 6.6.1(iii & iv) ya Mwongozo wa usimamizi wa Mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 inafafanua mkakati na taratibu za ukusanyaji wa ushuru wa huduma ukijumuisha utoaji wa fomu ya kukiri jumla ya mauzo ghafi ambayo hujazwa na mlipakodi na inaweza kutumika katika utozaji wa ushuru wa huduma.

Ukaguzi wa walipa ushuru wa huduma 15 katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke ulibaini kuwa, jumla ya mauzo ghafi ya shilingi trilioni 1.33 yaliyohuishwa katika mfumo wa usimamizi wa mapato, yanatofautiana kwa shilingi bilioni 640 kutoka shilingi trilioni 1.97 zilizoandikwa katika majalada yanayohusiana na makadirio ya kodi ya ongezeko la thamani. Ushuru wa huduma unaotarajiwa kukusanywa kutokana na mauzo ya shilingi bilioni 640 ni shilingi bilioni 1.92. Kwa maoni yangu, kukosekana kwa fomu za kukiri mauzo ghafi kunazuia uthibitishaji wa uhalali wa kutoza ushuru wa huduma.

Hii inatokana na kukosekana kwa mfumo wa kielektroniki wa kubadilishana taarifa za mauzo ghafi kati ya Mamlaka ya Mapato Tanzania na Ofisi ya Rais - TAMISEMI ili kurahisisha tathmini katika ukokotoaji katika ushuru wa huduma.

Pia, nilibaini kuwa Halmashauri 43 zilikusanya ushuru wa huduma wenye jumla ya shilingi bilioni 9.01 bila kupata ushahidi wa taarifa za mauzo ghafi kutoka mamlaka husika au taasisi husika ili kuthibitisha kiasi kilichokusanywa. Maelezo zaidi ya ushuru wa huduma uliokusanywa bila vithibitisho vya mauzo ghafi yametolewa katika **Jedwali Na. 5-10.**

Jedwali Na. 5-10: Makusanyo ya ushuru wa huduma bila uthibitisho

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Temeke	2,389,435,326	23.	H/W Urambo	76,270,252
2.	H/W Songwe	872,694,259	24.	H/W Uvinza	75,166,226
3.	H/W Kilwa	749,369,267	25.	H/W Mtama	73,647,756
4.	H/M Iringa	554,956,920	26.	H/W Bahi	55,379,724
5.	H/W Missenyi	495,678,932	27.	H/W Busega	54,867,923
6.	H/W Moshi	434,274,721	28.	H/W Mufindi	54,659,518
7.	H/W Kilosa	408,996,984	29.	H/W Ngorongoro	52,445,609
8.	H/M Songea	306,516,591	30.	H/W Nzega	51,589,270
9.	H/W Meru	228,199,218	31.	H/W Lushoto	50,123,163
10.	H/W Serengeti	224,957,608	32.	H/W Iramba	49,800,345
11.	H/W Hai	199,776,983	33.	H/W Kwimba	43,406,745
12.	H/W Mkuranga	149,170,768	34.	H/M Morogoro	37,296,117
13.	H/M Singida	142,570,878	35.	H/W Kaliua	34,011,454
14.	H/W Muheza	142,310,981	36.	H/W Itilima	31,171,455
15.	H/W Iringa	134,686,893	37.	H/M Moshi	27,316,290
16.	H/M Mpanda	126,720,339	38.	H/M Nachingwea	26,483,178
17.	H/W Rombo	121,427,128	39.	H/W Ngara	19,496,969
18.	H/M Kigamboni	114,659,888	40.	H/W Butiama	15,599,307
19.	H/W Uyui	101,532,973	41.	H/W Nyasa	12,593,685
20.	H/W Kishapu	92,996,657	42.	H/W Liwale	12,436,110
21.	H/W Kibaha	84,844,445	43.	H/W Ukerewe	3,379,093
22.	H/W Bunda	76,571,554		**Jumla**	**9,009,489,502**

Ushuru wa huduma unaweza kuwa haukukusanywa ipasavyo kutokana na kukosekana kwa taarifa za mauzo ghafi ambazo zingeweza kutumika katika kukokotoa kiasi stahiki cha ushuru wa huduma ambacho kinatakiwa kulipwa na mlipa kodi.

Ninapendekeza kwamba Mamlaka ya Mapato Tanzania kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais - TAMISEMI katika siku zijazo zihuishe mfumo wa kielektroniki utakaowezesha kupeana taarifa za mauzo ghafi au taarifa nyingine zitakazorahisisha ukokotoaji wa kiasi kinachostahili kulipwa kama ushuru wa huduma. Pia, nawasihi menejimenti ya mamlaka za serikali za mitaa kufanya tathmini kwa kutumia fomu za kukiri mauzo ghafi inayojazwa na mlipakodi kabla ya kumtoza.

5.11 Kutokuwa na Ufanisi Katika Makadirio na Ukusanyaji wa Ushuru wa Huduma Shilingi Bilioni 4.57

Vifungu vya 6(1) (u) na 7(1) (y) vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 [Iliyorejewa 2019] kama iliyorekebishwa na Sheria ya Fedha, 2020 (Sheria Na. 8 ya 2020) ambavyo vinaeleza kuwa chanzo cha mapato ni pamoja fedha zote zinazotokana na ushuru wa huduma zinazolipwa na taasisi au mtu binafsi anayeendesha biashara, na mwenye leseni halali ya biashara ambayo mauzo ghafi kwa mwaka yanazidi shilingi milioni nne, na utozaji ni kiwango kisichozidi asilimia 0.3 ya mauzo ghafi baada ya kupunguza kodi ya ongezeko la thamani na ushuru wa bidhaa: ili mradi, matawi ya taasisi husika yatalipa ushuru wa huduma katika maeneo ya Halmashauri.

Nimetathmini ufanisi wa ukusanyaji wa ushuru wa huduma na kubaini kuwa, Halmashauri 31 hazikukusanya ushuru wa huduma wa kiasi cha shilingi bilioni 4.57 kutoka kwa wafanyabiashara wanaofanya kazi ndani ya mamlaka ya Halmashauri husika. Hii inatokana na kukosekana na udhibiti thabiti wa mapato ya ndani na kukosekana kwa kanzidata ya wafanyabiashara iliyohuishwa. Orodha ya Halmashauri ambazo hazikukusanya ushuru wa huduma imeoneshwa katika **Jedwali Na. 5-11.**

Jedwali Na. 5-11: Ushuru wa huduma usiokusanywa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Rufiji	1,384,598,310	17.	H/W Meatu	28,042,350
2.	H/W Songwe	485,557,289	18.	H/Jiji Tanga	25,008,803
3.	H/W Mkuranga	469,550,922	19.	H/W Moshi	22,754,940
4.	H/W Msalala	412,032,887	20.	H/Mji Korogwe	21,254,266
5.	H/M Tabora	381,973,273	21.	H/Mji Tunduma	16,760,649
6.	H/W Rungwe	380,608,080	22.	H/M Ubungo	10,705,507
7.	H/Jiji Dar es Salaam	181,885,286	23.	H/Mji Tarime	10,597,950
8.	H/W Mbinga	144,310,211	24.	H/W Hanang	9,093,669
9.	H/W Karagwe	113,172,969	25.	H/W Mbozi	7,915,966
10.	H/M Ilemela	91,717,531	26.	H/W Ruangwa	7,137,267
11.	H/W Gairo	87,082,454	27.	H/W Monduli	5,904,688
12.	H/M Shinyanga	77,323,407	28.	H/W Mpanda	4,291,764
13.	H/W Kyela	66,249,214	29.	H/W Mbarali	3,621,630

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
14.	H/M Moshi	40,922,790	30.	H/W Nzega	1,544,199
15.	H/W Chalinze	37,423,275	31.	H/W Kishapu	1,249,351
16.	H/Mji Njombe	35,301,217		**Jumla**	**4,565,592,114**

Aidha, mapitio yangu ya usimamizi wa ushuru wa huduma katika Halmashauri ya Mji wa Korogwe yalibaini kuwa, kikao cha kamati ya fedha cha tarehe 27 Novemba, 2016, kilipanga viwango vya makusanyo kuwa ni kuanzia shilingi 10,000 hadi 40,000 kwa mwaka kinyume na matakwa ya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa iliyotajwa hapo juu.

Kwa maoni yangu, kiwango cha kodi mpaka chenye kuanzia asilimia 0 mpaka asilimia 0.3 kinaweza kutoa mwanya wa ukwepaji wa ushuru wa huduma.

Mamlaka za serikali za mitaa husika zimeshindwa kukusanya ushuru wa huduma kama chanzo cha mapato, hali ambayo inaathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa.

Ninapendekeza Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa, kanzidata za biashara zinahuishwa na ufuatiliaji wa kutosha unafanyika kupitia ngazi zote ikiwa ni pamoja na Kata na Vijiji ili kukusanya ushuru wa huduma kwa Halmashauri kulingana na matakwa ya vifungu vya 6(1) (u) na 7(1) (y) vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 [Iliyorejewa 2019] kama iliyorekebishwa na Sheria ya Fedha, 2020 (Sheria Na. 8 ya 2020).

5.12 Madai ya Ada ya Uzoaji Taka yasiyokuwa na Viambatisho Kiasi cha Shilingi Milioni 191.02

Agizo la 38 (1) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009, linamtaka Mweka Hazina kuwajibika kufanya taratibu stahiki za usimamizi wa fedha na uhasibu ili kuhakiki usahihi wa kumbukumbu za fedha zote zinazodaiwa na Halmashauri kwa kulinganisha na makusanyo; uhifadhi na uwekaji wa fedha hizo benki.

Mapitio ya rejesta za mawakala zilizowasilishwa kwa Halmashauri ya Jiji la Dar es salaam ili kuhakiki uhalali na ukamilifu wa ada za uzoaji wa taka zilizopo katika madai yaliyopo katika taarifa za fedha, yalibaini tofauti ya shilingi milioni 191.02 bila vielelezo vya kutanabaisha tofauti hizo. Hii ni kutokana na kutofanya usuluhishi wa mara kwa mara na kutohuisha kumbukumbu kati ya kiasi kilichooneshwa katika rejesta ya ada za uzoaji/ukusanyaji taka na mchanganuo unaoambatanishwa na taarifa za fedha. Maelezo ya tofauti katika takwimu zilizoripotiwa yameelezewa katika **Jedwali Na. 5-12**.

Jedwali Na. 5-12: Madai ya ada za ukusanyaji wa taka

Na.	Namba ya mkataba	Madai yanayotofautiana na rejesta (Sh.)
1.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 18	14,976,000
2.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 16	5,443,200
3.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 17	11,120,000
4.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 41	111,684,000
5.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 29	26,000,000
6.	LGA/015/IMC/2019/2020/HQ/NCS/24 LOT 37	21,800,000
	Jumla	**191,023,200**

Kushindwa kusuluhisha na kuhuisha rejesta za mawakala na taarifa za madeni zinazohusiana na ada za ukusanyaji/uzoaji wa taka, kunapunguza usahihi wa taarifa za mapato yaliyokusanywa, kuwekwa benki na kiasi kinachodaiwa.

Ninapendekeza kwamba Menejimenti katika siku zijazo, ifanye usuluhishi wa mara kwa mara kati ya rejesta za mawakala na nyaraka za makusanyo, taarifa za benki na kiasi ambacho bado hakijalipwa.

5.13 Madai ya Muda Mrefu na Malipo Yaliyofanywa Kabla ya Kupokea Bidhaa na Huduma Shilingi Bilioni 176.28

Madai na malipo yaliyofanywa kabla ya kupokea bidhaa au huduma yanahusisha miamala iliyofanywa na Halmashauri kwa wateja wake waliopata huduma kwa mkopo, mapato ambayo hayajawasilishwa, masurufu ambayo hayajarejeshwa na watumishi, pamoja na mikopo

ya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu, na malipo ya awali yaliyofanywa na mamlaka za serikali za mitaa kwa ajili ya huduma au bidhaa ambazo hazijapokelewa.

Uzoefu unaonesha uwezekano wa Halmashauri kutopokea mapato ambayo hayajawasilishwa au huduma ambazo hazijatolewa unakuwa mkubwa kadri mdaiwa anapochelewa kulipa deni au kutoa huduma tarajiwa.

Hadi kufikia tarehe 30 Juni 2021, taarifa za fedha pamoja na viambatisho vyake vilibainisha kuwa madai yenye thamani ya shilingi bilioni 176.28 katika mamlaka 135 za serikali za mitaa yalikuwa hayajalipwa na wadaiwa kwa kipindi cha zaidi ya miezi 12, kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 5-3.**

Madai ya muda mrefu kwa kipindi cha miaka mitatu mfululizo yameongezeka kiasi kufikia kiasi cha shilingi bilioni 176.28 kutoka shilingi bilioni 103.30 kwa Halmashauri 158 na shilingi bilioni 131.85 katika Halmashauri 170 zilizobainika kuwa na madai katika mwaka wa fedha 2018/19. Mwenendo wa madai ya muda mrefu na malipo yaliyofanywa kabla ya kupokea bidhaa au huduma kwa miaka ya fedha minne mfululizo ni kama ilivyo katika **Jedwali Na. 5-13**.

Jedwali Na. 5 -13: Mwenendo wa madai ya muda mrefu

Mwaka wa fedha	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2020/21	176,281,663,631	135
2019/20	103,304,511,810	158
2018/19	131,854,275,521	170
2017/18	143,045,745,088	166

Upatikanaji wa kiasi hiki cha madai unatia shaka kwani yamedumu kwa muda mrefu bila kukusanywa na hatimaye yanaweza kuwa madeni yasiyolipika. Hivyo, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kufanya ufuatiliaji wa uhakika ili ziweze kujiridhisha iwapo madai haya yanaweza kurejeshwa na wadaiwa, vinginevyo yaorodheshwe kama madai yenye mashaka.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa husika kutathmini na kuhakiki madeni yote na kuweka mikakati thabiti itakayoboresha mchakato wa urejeshwaji wa madai yote.

SURA YA 6

USIMAMIZI WA MATUMIZI

6.0 Utangulizi

Sura hii inajadili jinsi rasilimali za umma zinavyotolewa na kusimamiwa na mamlaka za serikali za mitaa kwa kufuata nidhamu ya fedha, kuweka vipaumbele vya kimkakati na thamani ya fedha. Usimamizi wa matumizi katika Halmashauri unahusisha taratibu zote zinazohitajika ili kuhakikisha kwamba malipo ya gharama za mamlaka za serikali za mitaa yanafanyika kwa usahihi, ufanisi na kwa wakati. Pia, usimamizi wa matumizi ya fedha za umma unahakikisha kuwa rasilimali za umma zinazopokelewa na mamlaka za serikali za mitaa zinatumika kikamilifu kwa kuzingatia sheria, kanuni, taratibu, maagizo na kwa madhumuni yaliyokusudiwa.

Matokeo ya ukaguzi wangu yanaonesha ukiukwaji mkubwa wa sheria, kanuni na maelekezo ya usimamizi wa fedha ambao ulisababisha matumizi mabaya katika mamlaka za serikali za mitaa. Sura hii inaeleza kwa muhtasari masuala muhimu ambayo yasiporekebishwa yanaweza kusababisha athari mbaya katika usimamizi wa fedha zilizokabidhiwa kwa Halmashauri. Barua za mapungufu kwa Menejimenti za Halmashauri husika zinaeleza kwa kina masuala yote ya kutokidhi sheria yaliyotolewa katika mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni, 2021.

6.1 Matumizi yasiyo na Tija yenye Thamani ya Shilingi Milioni 664

Kulingana na Kanuni ya 21(2) ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001, malipo yasiyokuwa na manufaa humaanisha malipo yanayoepukika ambayo hayatakuwa na faida. Matumizi yasiyo na tija ni yale yanayofanywa bila faida za kiuchumi. Matumizi hayo ni kama vile malipo yanayofanywa juu ya viwango vilivyoidhinishwa na riba na adhabu kwa kushindwa kutimiza wajibu wa kimkataba. Hujumuisha pia posho zinazolipwa kwa wafanyakazi kwa shughuli ambazo hazijatekelezwa.

Ukaguzi ulibaini kuwa mamlaka 24 za serikali za mitaa zilitumia jumla ya shilingi milioni 664 kwa matumizi yasiyo na faida kiuchumi. Hali hii iliathiri utekelezaji wa shughuli zingine zilizopangwa katika bajeti. **Kiambatisho Na. 6-1** kinaonesha mamlaka zilizofanya matumizi yasiyo na manufaa.

Matumizi yasiyo na manufaa yamesababishwa na kutowasilisha kwa wakati makato ya mishahara katika mifuko husika, usimamizi duni wa mikataba ya ujenzi, usuluhishi duni wa migogoro ya watumishi, na uwezo usioridhisha wa wanasheria katika kutafsiri baadhi ya vifungu vya sheria vinavyotumika katika mamlaka za serikali za mitaa husika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-1.**

Jedwali Na. 6-1: Mwenendo wa matumizi yasiyo na manufaa

Mwaka wa fedha	Idadai ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
2020/21	24	664,001,836
2019/20	29	2,192,675,594
2018/19	14	417,097,179

Ninapendekeza kuwa Serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI ibuni mafunzo stahiki kwa lengo la kuwajengea uwezo wanasheria wa mamlaka za serikali za mitaa na kuimarisha udhibiti wa ndani ili kuhakikisha kuwa madai yote dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa yanalipwa kwa wakati, malipo yanafanyika kwa shughuli halisi, na kuzingatia sheria na kanuni katika kufanya maamuzi ili kuepuka kujirudia kwa matumizi haya yasiyo na tija.

6.2 Malipo ya Bidhaa na Huduma ambazo Hazikupokelewa Shilingi Bilioni 8.44

Agizo la 71(1) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linaka malipo kufanywa wakati bidhaa, vifaa, huduma au kazi ambazo zinalipiwa ziwe zimepokelewa au zitakapokuwa zimepokelewa na ziwe katika hali nzuri.

Kinyume na agizo hilo, ilibainika kuwa mamlaka 61 za serikali za mitaa ziliagiza na kulipa shilingi bilioni 8.44 kwa ajili ya bidhaa, lakini bidhaa hizo hazikuwasilishwa na wazabuni husika kwa muda

wa hadi miezi 24. **Kiambatisho Na. 6-2** kinaonesha mamlaka ambazo zilifanya malipo kabla ya kupata huduma au kupokea bidhaa.

Pia, ilibanika kuwa, mara nyingi malipo ya bidhaa ambazo hazijapokelewa yanatokana na masharti yanayowekwa na wazabuni ambayo yanazitaka mamlaka za serikali za mitaa kulipa mapema kabla ya taratibu za kusambaza bidhaa. Pia, mamlaka zingine za serikali za mitaa zinalipa mapema karibu na mwisho wa mwaka ili kuepusha fedha zisizotumika kurejeshwa Hazina.

Hali hii inaziweka mamlaka za serikali za mitaa katika hatari ya bidhaa au huduma zilizonunuliwa kutopokelewa kabisa au kupokelewa pungufu na kwa viwango duni.

Ninapendekeza menejimenti za halmashauri husika (a) zihakikishe udhibiti wa ununuzi wa bidhaa na huduma unaimarishwa kwa kuhakikisha uzingatiaji wa Agizo la 71(1) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mmwaka 2009; (b) zifuatilie ili kuhakikisha kuwa bidhaa zilizolipiwa zinawasilishwa kwa kiasi na ubora unaohitajika; na (c) Hazina itoe fedha kwa mamlaka za serikali za mitaa kwa wakati ili kupunguza shinikizo la matumizi ya fedha mwishoni mwa mwaka ambayo mara nyingi yanakiuka udhibiti uliowekwa ili kuepuka kurejeshwa kwa fedha.

6.3 Kutokata Kodi ya Zuio Shilingi Millioni 338.06

Kifungu cha 83 A (2) cha Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura ya 332 (Iliyorejewa 2019) inalitaka shirika ambalo bajeti yake inafadhiliwa kikamilifu au kwa kiasi kikubwa na bajeti ya Serikali, kuzuia kodi ya mapato wakati wa kulipa bidhaa au huduma zinazotolewa na mkazi kwa kiwango kilichotolewa chini ya aya ya 4(c) ya jedwali la kwanza la Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura ya 332 [Iliyorejewa 2019].

Nilibaini wakati wa ukaguzi kuwa, kodi ya zuio ya shilingi milioni 338.06 haikukatwa na Halmashauri 24 katika malipo yaliyofanywa kwa wazabuni kinyume na Kifungu cha 83 A (2) cha Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura ya 332 [Iliyorejewa 2019] kama ilivyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-2**.

Jedwali Na. 6-2: Malipo yasiyokatwa kodi ya zuio

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	10,666,954	14.	H/W Mpanda	3,352,986
2.	H/Jiji Arusha	12,426,204	15.	H/M Mpanda	5,532,464
3.	H/W Chato	141,139,943	16.	H/W Mpimbwe	9,780,365
4.	H/Mji Handeni	10,652,329	17.	H/W Mtwara	1,435,604
5.	H/W Kaliua	2,177,940	18.	H/W Nsimbo	11,406,850
6.	H/W Kibiti	2,179,600	19.	H/W Sikonge	7,677,253
7.	H/M Kigamboni	3,274,332	20.	H/M Singida	1,732,680
8.	H/W Kishapu	7,948,005	21.	H/M Tabora	5,179,067
9.	H/W Kyerwa	2,127,883	22.	H/W Tandahimba	11,103,530
10.	H/W Masasi	1,168,895	23.	H/Mji Tunduma	6,574,554
11.	H/W Mbogwe	4,967,716	24.	H/W Ulanga	6,278,200
12.	H/W Monduli	3,320,765			
13.	H/M Moshi	65,955,048		**Jumla**	**338,059,167**

Mapungufu yaliyobainika ni matokeo ya TRA kutofanya jitihada za kutosha katika kusimamia utekelezaji wa sheria za kodi, na baadhi ya menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kuisaidia Mamlaka hiyo na Serikali katika ukusanyaji wa mapato kwa vile jukumu hili walilokasimiwa halipewi uzito stahiki.

Kitendo cha kutokukata kodi ya zuio katika malipo ya wazabuni kinachochea ukwepaji wa kodi na hatimaye kuikosesha Serikali mapato. Pia, hii inaashiria kuwa Halmashauri hazitilii uzito katika kushughulikia mapendekezo yangu ya nyuma kwani hali hii imekua inajirudia.

Natoa wito kwa Serikali kuiagiza Mamlaka ya Mapato Tanzania kuweka mkazo zaidi katika kusimamia uzingatiaji wa sheria za kodi kwa Halmashauri zote ili kuongeza ukusanyaji wa mapato. Pia, serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI inapaswa kuzisimamia mamlaka za serikali za mitaa kuchukua hatua kwa dhati katika kutekeleza mapendekezo yangu ili kuzuia hali hiyo isijirudie tena.

6.4 Malipo yasiyo na Risiti za EFD kiasi cha Shilingi Bilioni 6.07 na yenye Risit za EFD za Kughushi kiasi cha Shilingi Milioni 376.48

Kifungu cha 36 (1) cha Sheria ya Utozaji wa Kodi, Sura ya 438 [Iliyorejewa 2019] kinamtaka mtu, ambaye anasambaza bidhaa,

anatoa huduma au anapokea malipo kuhusiana na usambazaji wa bidhaa au huduma aliyotoa, kutoa risiti au ankara kwa kutumia vifaa vya kielektroniki. Aidha, Kanuni ya 48 ya Kanuni za Usimamizi wa Kodi za Mwaka 2016 zinasema kuwa, "Mtu yeyote ambaye kwa makusudi anachezea au kusababisha kifaa cha kielektroniki kufanya kazi isivyostahili, atakuwa ametenda kosa na akitiwa hatiani atatozwa faini isiyopungua pointi 100 za fedha au kifungo kisichozidi miezi mitatu au vyote kwa pamoja."

Nilibaini wakati wa ukaguzi kuwa, Halmashauri 71 zilifanya manunuzi na kulipa jumla ya shilingi bilioni 6.07 kwa wazabuni mbalimbali bila kudai risiti za kielektroniki kama ilivyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 6-3**.

Wakati huo huo nilibaini kuwa, mamalaka tano za serikali za mitaa zilifanya malipo ya shilingi milioni 376.48 kwa wazabuni mbalimbali na zilipewa risiti za kielektroniki. Hata hivyo, uthibitisho wa uhalali wa stakabadhi za kielektroniki nilioufanya kupitia mfumo wa Mamlaka ya Mapato Tanzania ulibainisha kuwa stakabadhi hizo zilighushiwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-3**.

Pia, nilibaini kuwa, hali hiyo ilisababishwa na uelewa mdogo wa Menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhusu jinsi ya kugundua risiti bandia na halisi kwa kutumia mfumo wa Mamlaka ya Mapato Tanzania. Aidha, wafanyabiashara wasio waaminifu na jitihada zisizotosheleza za Mamlaka ya Mapato Tanzania za kugundua na kuchukua hatua stahiki kwa wahusika zilikuwa sababu nyingine.

Jedwali Na. 6-3: Risiti za kielekitroniki zisizo halali

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Karatu	22,765,818
2.	H/W Kilosa	102,073,440
3.	H/M Kinondoni	181,202,000
4.	H/M Morogoro	21,382,132
5.	H/W Ruangwa	49,056,500
	Jumla	**376,479,890**

Naishauri Mamlaka ya Mapato Tanzania kutoa elimu kwa mamlaka za serikali za mitaa jinsi ya kubaini risiti zisizo sahihi za

kielektroniki ili kuepuka kujirudia kwa tatizo hilo. Pia, Mamlaka ya Mapato Tanzania iongeze ufuatiliaji wa kubaini wafanyabiashara wasiotoa risiti za kielektroniki na kuchukua hatua stahiki kwa mujibu wa sheria za kodi. Aidha, Halmashauri zinapaswa kuripoti mara kwa mara matukio yote yaliyogunduliwa au yanayoshukiwa kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kwa hatua zinazostahili.**

6.5 Malipo ya Shilingi Bilioni 6.19 Yaliyofanywa kwa Fedha Taslimu

Kifungu cha 6.7.3 cha Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019 kinaitaka mamlaka ya serikali za mitaa kufanya malipo yote kwa njia ya kielekitroniki katika akaunti ya benki ya mlipwaji, na kwa hali yoyote ile mamlaka isilipe kwa hundi au fedha taslimu.

Ukaguzi wangu ulibaini mamlaka 45 za serikali za mitaa zililipa kwa fedha taslimu shilingi bilioni 6.19 kinyume na matakwa ya kifungu tajwa hapo juu kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-4.**

Jedwali Na. 6-4: Malipo kwa fedha taslimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	237,675,400	24.	H/Mji Kondoa	6,680,000
2.	H/W Bariadi	310,341,700	25.	H/W Kongwa	23,044,000
3.	H/Mji Bariadi	61,774,660	26.	H/W Korogwe	9,747,000
4.	H/W Buhigwe	168,941,030	27.	H/W Kyela	10,252,000
5.	H/W Chamwino	5,122,950	28.	H/M Lindi	550,520,167
6.	H/W Chemba	40,800,000	29.	H/W Manyoni	91,511,500
7.	H/Mji Geita	52,453,350	30.	H/W Maswa	1,044,379,496
8.	H/W Hai	18,839,936	31.	H/W Mbozi	476,369,000
9.	H/Mji Handeni	3,424,000	32.	H/W Mkalama	142,185,098
10.	H/W Ikungi	22,292,000	33.	H/W Monduli	35,860,000
11.	H/W Iramba	4,500,000	34.	H/W Mpanda	42,029,938
12.	H/W Iringa	847,374,272	35.	H/M Mpanda	5,987,520
13.	H/M Iringa	32,020,000	36.	H/M Musoma	29,401,662
14.	H/W Kakonko	9,542,400	37.	H/W Mvomero	21,660,000
15.	H/W Karatu	80,210,000	38.	H/W Namtumbo	13,000,000
16.	H/W Kasulu	168,941,030	39.	H/W Pangani	3,371,500
17.	H/Mji Kibaha	21,076,407	40.	H/W Shinyanga	188,642,106
18.	H/M Kigamboni	122,633,860	41.	H/M Shinyanga	227,848,390

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
19.	H/W Kigoma	109,534,200	42.	H/M Singida	10,500,000
20.	H/M Kigoma/Ujiji	125,672,723	43.	H/M Sumbawanga	89,000,000
21.	H/W Kilindi	23,047,500	44.	H/M Tabora	45,040,000
22.	H/W Kilolo	32,746,000	45.	H/W Tunduru	37,350,000
23.	H/M Kinondoni	589,757,306		**Jumla**	**6,193,100,101**

Kufanya malipo kwa fedha taslimu kunashawishi matumizi mabaya ya fedha za umma na kutolipwa kwa kodi stahiki.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zihakikishe zinazingatia sheria zinazokataza matumizi ya fedha taslimu wakati wa kufanya malipo kwa wazabuni.

6.6 Matumizi ya Kiasi cha Shilingi Bilioni 9.74 Yasiyosimamiwa Ipasavyo katika Akaunti za Amana

Akaunti ya amana hudhibiti fedha kutoka kwa waweka fedha tofauti ili zitumike kwa madhumuni yaliyokusudiwa. Fedha zinazotumika kutoka katika Akaunti za Amana zinatarajiwa kuendana na madhumuni ya msingi ya amana hizo.

Nilibaini kuwa, mamlaka 81 za serikali za mitaa zilishindwa kusimamia fedha kikamilifu katika akaunti za amana kwani matumizi yalifanywa kutekeleza shughuli ambazo hazikuwa na fedha zilizowekwa katika akaunti za amana. Aidha, mikopo kutoka katika akaunti za amana haikurejeshwa kwa wakati ili kutekeleza shughuli kulingana na madhumuni ya fedha hizo. Jumla ya fedha zilizohusika zilikuwa shilingi bilioni 9.74.

Udhibiti duni wa fedha katika akaunti za amana na kutotunzwa vizuri kwa rejista ya amana ili kudhibiti mienendo ya fedha na uhaba wa fedha katika mamlaka za serikali za mitaa ni miongoni mwa sababu za usimamizi duni na ukopaji usioridhisha katika akaunti za amana.

Fedha zinazokopwa kutoka katika akaunti za amana zisiporudishwa husababisha madeni makubwa kwa mamlaka za serikali za mitaa na hatimaye kuiweka Serikali katika hatari ya kuwa na sifa mbaya

kutoka kwa wenye amana. Zaidi ya hayo, malipo yanayofanywa moja kwa moja kutoka katika akaunti za amana hayawi sehemu ya matumizi ya mamlaka za serikali za mitaa yanayoripotiwa katika taarifa zake za fedha na hivyo kusababisha makosa katika taarifa hizo.

Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zilizo na malipo yasiyosimamiwa kikamilifu na zenye mikopo isiyorejeshwa katika akaunti zao za amana zimeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 6-4**.

Ninapendekeza kuwa, Serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iziagize menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuweka udhibiti thabiti utakaoboresha usimamizi wa fedha za amana; na (b) ikilazimika fedha kukopwa kutoka katika akaunti za amana, marejesho yanapaswa kufanywa mara moja ili ukopaji huo usiathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa.

6.7 Matumizi ya Shilingi Bilioni 2.92 Yasiyokuwa katika Bajeti

Kifungu cha 46 (5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 [Iliyorejewa 2019] kinatamka, "pale ambapo Mamlaka ya Serikali za Mtaa itaidhinisha bajeti ya mwaka au bajeti ya ziada kwa ujumla wake, bajeti kama ilivyoidhinishwa itaibana hiyo, ambapo matumizi yake yatajikita katika vitu na kiasi kilichomo katika makadirio kama ilivyoidhinishwa".

Katika mwaka husika wa ukaguzi, nilibaini kuwa mamlaka 30 za serikali za mitaa zililipa shilingi bilioni 2.92 (**Jedwali Na. 6-5**) kutekeleza shughuli ambazo hazikuwa katika bajeti. Hali hii ilisababishwa na kupokea fedha nje ya bajeti na udhibiti duni wa kibajeti ndani ya mamlaka husika.

Jedwali Na. 6-5: Mamlaka zenye matumizi nje ya bajeti

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	158,085,000	17.	H/W Namtumbo	85,215,000
2.	H/W Bagamoyo	13,079,000	18.	H/W Nkasi	17,770,200
3.	H/Mji Bariadi	32,700,000	19.	H/W Nyang'hwale	65,890,000
4.	H/W Bunda	25,000,000	20.	H/W Nyasa	12, 106,250
5.	H/W Chato	65,325,277	21.	H/W Rombo	30,667,872
6.	H/M Ilemela	440,000,000	22.	H/W Sengerema	35,355,806

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
7.	H/W Iringa	17,199,401	23.	H/W Serengeti	32,850,500
8.	H/M Iringa	591,181,342	24.	H/W Songwe	13,600,000
9.	H/W Kalambo	8,000,000	25.	H/M Sumbawanga	60,439,495
10.	H/W Kaliua	13,469,700	26.	H/W Uyui	25,568,159
11.	H/W Kilolo	219,618,396	27.	H/W Tarime	170,404,000
12.	H/W Kiteto	144,067,375	28.	H/Mji Tunduma	124,145,408
13.	H/W Mbogwe	38,786,665	29.	H/W Tunduru	163,910,000
14.	H/W Misungwi	6,470,000	30.	H/W Ukerewe	25,210,500
15.	H/W Mlele	184,703,337		**Jumla**	**2,918,712,433**
16.	H/W Mpanda	110,000,000			

Matumizi yanayofanywa nje ya bajeti yanamaanisha kuwa baadhi ya shughuli zilizopangwa zinaweza kuwa zimetekelezwa kwa kiasi au hazijatekelezwa kabisa kutokana na fedha kufanya matumizi yasiyokusudiwa.

Ninaishauri Hazina k(a) itoe fedha kwa mamlaka za serikali za mitaa kulingana na bajeti iliyoidhinishwa; (b) menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kutekeleza kikamilifu matakwa ya Kifungu cha 46(5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 [Iliyorejewa 2019] na kuimarisha udhibiti wa bajeti kwa ajili ya utekelezaji bora wa shughuli zilizopangwa; na (c) mamlaka husika za serikali za mitaa zinapaswa kuomba uidhinishaji wa matumizi ya awali ambayo hayakuwa katika bajeti iliyoidhinishwa.

6.8 Malipo ya Shilingi Bilioni 3.87 Yasiyo na Viambatisho

Hati za malipo na viambatisho vyake zinatakiwa kutunzwa kwa umakini kwa muda usiopungua miaka mitano (5) kama inavyotakiwa na Agizo la 104(2) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009. Pia, kwa mujibu wa Agizo la 34(1) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009, mwekahazina anatakiwa kuweka mfumo mzuri wa uhasibu na uhifadhi wa nyaraka zote muhimu.

Kinyume na matakwa yaliyotajwa hapo juu, nilibaini mamlaka 64 za serikali za mitaa hazikuwa na hati za malipo pamoja na viambatisho vyake yenye thamani ya shilingi bilioni 3.87 kama inavyooneshwa

katika **Jedwali Na. 6-6** na **Kiambatisho Na. 6-5**. Hali hii ilisababishwa na udhaifu wa mifumo ya udhibiti wa ndani na utunzaji duni wa nyaraka katika mamlaka husika. Zaidi ya hayo, hali hii inaweza kuwa matokeo ya matumizi mabaya ya fedha na nyaraka kupotezwa/kufichwa ili kuficha ukweli.

Jedwali Na. 6-6: Mwenendo wa malipo yasiyo na viambatisho

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
2020/21	64	3,868,270,321
2019/20	102	4,346,845,180
2018/19	106	4,080,998,327

Kutokuwapo kwa hati za malipo na viambatisho husika kumepunguza wigo wa ukaguzi, hivyo kutoweza kuthibitisha uhalisia wa matumizi yaliyofanywa na mamlaka husika za serikali za mitaa.

Kwa kuwa suala hili liliripotiwa pia katika ripoti zangu za miaka ya nyuma, ninapendekeza Serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iziagize menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuchukua hatua za dhati ili kuimarisha udhibiti wa mifumo ya ndani zitakazoimarisha utunzaji wa hati za malipo pamoja na viambatisho vyake; na (b) Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichunguze na kutathmini ukubwa wa tatizo na kama linahusishwa na ubadhirifu, wahusika wachukuliwe hatua stahiki.

6.9 Malipo Yenye thamani ya Shilingi Bilioni 1.37 ya Madeni Yasiyooneshwa katika Hesabu za Mwaka Uliopita

Agizo la 22(1) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linataka matumizi yanayostahili kulipwa yalipwe katika mwaka husika; na kama yasipolipwa yatakuwa deni ili kuepuka matumizi zaidi kwa mwaka unaofuata.

Kinyume na matakwa ya agizo tajwa hapo juu, ukaguzi ulibaini mamlaka 25 za serikali za mitaa zilitumia shilingi bilioni 1.37 kulipa madeni ya mwaka uliopita ambayo hayakuwa sehemu ya madeni ya mwaka uliopita yaliyowasilishwa katika taarifa zao za fedha. Zaidi ya hayo, hakukuwa na ushahidi uliotolewa kuthibitisha iwapo kiasi kilicholipwa kilijumuishwa katika bajeti ya mwaka husika. Tatizo hili

lilitokana na usimamizi duni wa madeni katika mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-7**.

Jedwali Na. 6-7: Madeni yasiyooneshwa katika taarifa za fedha

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Babati	18,990,000	14.	H/W Muheza	21,500,000
2.	H/W Chamwino	41,810,000	15.	H/Mji Njombe	9,577,852
3.	H/Mji Handeni	12,089,000	16.	H/W Nkasi	23,393,000
4.	H/W Ikungi	5,823,000	17.	H/W Nzega	38,699,520
5.	H/M Iringa	83,485,360	18.	H/W Pangani	10,100,000
6.	H/W Kalambo	14,735,000	19.	H/W Ruangwa	67,325,972
7.	H/Mji Korogwe	14,851,603	20.	H/W Sengerema	37,882,600
8.	H/W Magu	10,722,000	21.	H/Jiji Tanga	64,831,900
9.	H/W Mbarali	5,839,800	22.	H/M Temeke	476,780,900
10.	H/W Mkinga	41,392,922	23.	H/M Ubungo	141,630,986
11.	H/W Momba	30,011,580	24.	H/W Ukerewe	132,692,930
12.	H/W Mpanda	24,760,000	25.	H/W Wanging'ombe	21,996,000
13.	H/W Mpwapwa	21,356,858		**Jumla**	**1,372,278,783**

Malipo ya madeni ya miaka ya nyuma ambayo hayakuoneshwa katika taarifa za fedha za mwaka uliopita na ambayo hayakujumuishwa katika bajeti ya mamlaka za serikali za mitaa yanazidisha matumizi ya mwaka unaokaguliwa. Zaidi ya hayo, hali hii inadhihirisha udhibiti dhaifu katika ufungaji wa taarifa za fedha za mwisho wa mwaka ambazo huficha ukweli wa taarifa za fedha zinazoandaliwa.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa (a) ziboreshe udhibiti wa usimamizi wa madeni na kuhakikisha yanajumuishwa katika vitabu vya hesabu za mwisho; kuingizwa katika bajeti za mamlaka za serikali za mitaa; na kuacha kulipa madeni ambayo hayamo katika orodha ya wadai iliyoidhinishwa; na (b) mamlaka za serikali za mitaa zitafute uidhinishaji wa matumizi ambayo hayakuwa katika bajeti iliyoidhinishwa.

6.10 Madeni ya Shilingi Bilioni 279.46 Yasiyolipwa kwa Wakati katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Kwa mujibu wa Kifungu cha 14.1 cha Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019, madeni ni madai

yanayotakiwa kulipwa na mamlaka za serikali za mitaa kutokana na bidhaa au huduma ambazo zimepokelewa na kuna ankara au makubaliano rasmi. Madai haya kwa ujumla yapo katika mfumo wa ankara zinazotolewa na wazabuni, madai ya watumishi, na wajibu mwingine wa mamlaka kwa wadau wao.

Hadi kufikia tarehe 30 Juni 2021, mamlaka 141 za serikali za mitaa ziliripoti madeni ya shilingi bilioni 279.46 katika taarifa zao za fedha, kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 6-6.** Madeni hayo yameongezeka kwa shilingi bilioni 88.51 ikilinganishwa na madeni ya shilingi bilioni 190.95 yaliyoripotiwa na mamlaka 72 za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2019/20. Mwenendo wa madeni ambayo hayajalipwa ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 6-8**.

Zaidi ya hayo, kati ya madeni ya shilingi bilioni 279.46, madeni ya shilingi bilioni 198.64 (asilimia 71) yalikuwa hayajalipwa kwa zaidi ya miezi 12 hali iliyosababishwa na uhaba wa fedha kutokana na kutopokea fedha za kutosha kutoka Hazina kulipa madeni, hasa yale yanayohusiana na madai ya wafanyakazi.

Jedwali Na. 6-8: Mwenendo wa madeni yasiyolipwa

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
2020/21	141	279,458,170,718
2019/20	172	190,951,431,050
2018/19	169	207,235,717,133

Kutolipwa kwa madeni kama inavyotakiwa kunaweza kukatisha tamaa wauzaji kuuza bidhaa na huduma kwa mkopo kwa mamlaka za husika serikali za mitaa, na kunaweza kusababisha mashtaka na adhabu. Zaidi ya hayo, kutolipwa kwa madai ya wafanyakazi kwa wakati kunapunguza morari yao na kuathiri utendaji wao wa kazi.

Ninapendekeza Serikali kupitia Hazina (a) kutoa fedha kwa ajili ya malipo ya madai haya; (b) mamlaka zinapaswa kupitia upya sera zao za mikopo na kuhakikisha kuwa madeni yanalipwa kwa wakati ili kuepuka adhabu zisizo za lazima na kupoteza sifa.

6.11 Uhamisho wa Fedha za Fidia ya Ardhi kiasi cha Shilingi Milioni 341.82 Bila ya Vielelezo vya Kuthibitisha Matumizi

Kifungu cha 41 (1) cha Sheria ya Bajeti, Sura ya 439 [iliyorejewa 2015] kinamtaka Ofisa Masuuli kuhamisha fedha kutoka katika matumizi yaliyopangwa kwenda kwa matumizi mengine baada ya kupata idhini ya Waziri mwenye dhamana.

Nilikagua matumizi na kubaini kuwa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Longido aliwaagiza baadhi ya maofisa wa Halmashauri ya Wilaya na watendaji wa Vijiji kutoa benki kiasi cha shilingi milioni 341.82 ambapo shilingi milioni 90 zilitolewa kutoka katika akaunti ya Amana na shilingi milioni 251.82 kutoka katika akaunti za Vijiji, ili kusaidia shughuli Uchaguzi Mkuu uliofanyika Oktoba, 2020. Inavyoonekana, huu ulikuwa ni uchepushaji wa makusudi wa fedha za fidia kwa shughuli ambazo hazikukusudiwa.

Napendekeza Ofisi ya Rais -TAMISEMI ifanye uchunguzi ili kubaini kama fedha hizo hazikutumika kwa ubadhirifu.

SURA YA 7

USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA

7.0 Utangulizi

Usimamizi wa rasilimaliwatu ndani ya mamlaka za serikali za mitaa unalenga ajira, utawala, mafunzo na maendeleo ya watumishi ili kuhakikisha watumishi wa umma wana umahiri katika kutekeleza shughuli za Serikali. Hivyo, mifumo ya usimamizi wa rasilimaliwatu ndani ya mamlaka za serikali za mitaa huwezesha mazingira bora na yenye ufanisi wa kazi na ulipaji wa mishahara. Vilevile, huongeza utendaji kazi wa wafanyakazi wenye tija na utoaji huduma kwa mitazamo sahihi, uzoefu na ujuzi wa kutumikia maslahi ya umma.

Miongoni mwa mambo muhimu ya usimamizi wa rasilimaliwatu unaohusisha usimamizi wa mishahara ya wafanyakazi umejikita katika kutoa mafao, motisha na fidia kupitia tathmini ya utendaji kazi na ya mahitaji yanayoendana na sera na mifumo wezeshi ya taasasi ili kufikia malengo yaliopangwa. Katika ukaguzi nilioufanya, nimebaini mapungufu mbalimbali katika usimamizi wa rasilimaliwatu katika mamlaka za serikali za mitaa.

7.1 Hasara ya Shilingi Milioni 556.84 Kutokana na Malipo kwa Watumishi Wasiokuwapo Kazini

Agizo la 79(1) (a) na 79 (8) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linasema kuwa ofisa rasilimaliwatu pamoja na wakuu wa idara wanapaswa kutunza taarifa zilizohuishwa za watumishi wote. Aidha, wanapaswa kumpa mwekahazina taarifa za uhakiki za watumishi walio chini ya idara zao wanaopaswa kulipwa mishahara sambamba na uthibitisho wa mkaguzi wa ndani.

Nilibaini kuwa mamlaka 25 za serikali za mitaa zilifanya malipo ya shilingi milioni 556.84 kwa watumishi wasiokuwapo kazini. Kundi hili lilijumuisha watumishi waliowastaafu, waliofariki, watoro kazini, walioachishwa kazi, na watumishi waliokuwa na likizo bila malipo kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7-1** na **Kiambatisho Na. 7-1.**

Jedwali Na. 7-1: Malipo kwa watumishi wasiokuwapo kazini

Kundi	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
Watumishi waliostaafu	18	343,431,106
Watoro kazini	6	81,376,793
Watumishi waliofariki	7	63,095,660
Wengine	6	68,932,717
Jumla		**556,836,276**

***Chanzo:** Taarifa za Malipo ya Mishahara ya Watumishi wa Umma, 2021*

Hali hii imesababishwa na kutokuwa na mfumo madhubuti wa uhakiki na usafishaji wa taarifa za watumishi katika kanzidata za malipo kwa wakati stahiki. Vilevile, hali hii ilisababishwa na mawasiliano hafifu ya kuwaondoa watumishi wote wasiostahili katika orodha ya mishahara baina ya mamlaka za serikali za mitaa, Ofisi ya Rais - TAMISEMI, Ofisi ya Rais - Menejimenti ya Utumishi wa Umma, na Hazina.

Pia, mamlaka za serikali za mitaa hazina mifumo oainishi kati yao ya udhibiti wa malipo ambayo huwezesha udhibiti wa mishahara ya wafanyakazi inayoendana na usuluhishi na uboreshaji wa takwimu za malipo ya mifumo dhidi ya orodha ya malipo ya Hazina.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa kuweka mfumo wa uhakiki na usafishaji wa taarifa za watumishi kati yao na Hazina zinazohusu kustaafu, vifo, kufukuzwa kazi, utoro kazini na likizo bila malipo kwa hatua za haraka kufuta kwa wakati majina yao katika mfumo wa malipo.

7.2 Makato ya Shilingi Bilioni 183.09 ya Watumishi ambayo Hayakupelekwa kwenye Mifuko ya Hifadhi ya Jamii na Taasisi Zingine Husika

Kifungu cha 18 (1) cha Sheria ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma ya Mwaka 2018 kinasema kuwa mwajiri anapaswa kuchangia asilimia 20 ya mshahara wa mfanyakazi kwenye mifuko ya hifadhi ya jamii. Pia, Kifungu cha 19 (1) na (2) cha Sheria ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma ya Mwaka 2018 kinasema kuwa mwajiri ambaye atashindwa kuchangia jumla ya

michango ndani ya muda uliopangwa atapewa adhabu ya kulipa faini zilizoainishwa kwa ongezeko la asilimia kulingana na muda wa uchelewasheji.

Kinyume na vifungu hivyo, wakati wa ukaguzi kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2021 nilibaini kuwa mamlaka 42 za serikali za mitaa zilishindwa kuwasilisha jumla ya shilingi bilioni 182.24 (shilingi milioni 888.97 kama michango ya mwajiri ya lazima na shilingi bilioni 181.35 kama adhabu ya fedha ambazo hazikuhamishwa) kwenda mifuko ya hifadhi ya jamii.

Vilevile, nilibaini kuwa makato mengine yasiyo ya mfuko wa hifadhi ya jamii ya thamani ya shilingi milioni 845.24 hayakupelekwa kwenye taasisi husika. Makato haya hutokana na mishahara ya wafanyakazi wa mamlaka za serikali za mitaa ambayo inatozwa makato ya kisheria na yasiyo ya kisheria ikiwa pamoja na mifuko ya hifadhi ya jamii, kodi ya mapato, Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya, na ulipaji wa mikopo kwa taasisi za kifedha, vyama vya akiba na mikopo, pamoja na michango kwenye vyama vya wafanyakazi na Bodi ya Mikopo ya Wanafunzi wa Elimu ya Juu kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7-2** hapa chini na **Kiambatisho Na. 7-2**.

Jedwali Na. 7-2: Michango ambayo haijapelekwa katika mifuko ya hifadhi ya jamii na taasisi zingine

Kundi	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
Michango kwa Mfuko ya Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma	33	888,967,644
Adhabu Kutokana na Mfuko wa Hifadhi ya Jamii wa Watumishi wa Umma	21	181,354,927,774
Mfuko wa Fidia kwa Wafanyakazi	7	532,301,005
Kodi ya mapato	10	24,282,885
Bima ya Afya ya Taifa	12	23,754,200
Taasisi zingine	15	264,906,756
Jumla		**183,089,140,263**

Chanzo: *Taarifa za Malipo ya Mishahara ya Watumishi wa Umma na Majalada ya Kiutumishi, 2021*

Hata hivyo, ilibainika kuwa deni la shilingi bilioni 180.70 lilihusisha adhabu zilizotolewa kwa mamlaka 5 za serikali za mtaa ambazo ni

Halmashauri ya Wilaya ya Chato: shilingi bilioni 1.83; Halmashauri ya Jiji la Dodoma: shilingi bilioni 56.81; Halmashauri ya Wilaya ya Meatu: shilingi milioni 578.74; Halmashauri ya Wilaya ya Nzega: shilingi bilioni 117; na Halmashauri ya Mji Nzega: shilingi bilioni 3.67 kwa madai ya kushindwa kuwasilisha/kulipa mafao ya wafanyakazi halali.

Kutowasilishwa kwa fedha hizo kunasababisha kucheleweshwa kwa uchakataji wa mafao ya wastaafu, na kunazigharimu mamlaka za serikali za mitaa kwa njia ya adhabu.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa kupeleka makato ya kisheria kwa wakati kwenye mifuko ya hifadhi ya jamii ili kuepusha adhabu zisizo za lazima na kuokoa fedha za Serikali.

7.3 Malimbikizo ya Muda Mrefu ya Mishahara yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 160 ambayo Hayakulipwa

Katika ukaguzi wa mwaka wa fedha ilioishia tarehe 30 Juni 2021, nilifanya mapitio ya malimbikizo ya mishahara ya watumishi wa umma na kubaini kuwa, watumishi 33,405 hawakulipwa malimbikizo yao ya mishahara yenye thamani ya shilingi bilioni 63.83, yanayotokana na kupandishwa vyeo katika utumishi wa umma au kuteuliwa kushika nyadhifa za juu. Malimbikizo hayo ni ya zaidi ya mwaka mmoja. Hali hii ni kinyume na Kanuni ya E.23 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za Mwaka 2009.

Mamlaka za serikali za mitaa zimekuwa na tabia ya kutolipa kabisa madai jambo ambalo linahitaji Serikali kuingilia kati na kuwa na mtazamo tofauti ili kupunguza athari zinazoweza kujitokeza kwa watumishi wa umma. Hali hii imeleta changamoto kwa watumishi wa umma kupata tabu katika utumishi wao na kusababisha hali ya kukata tamaa, hivyo kuzuia ufanisi katika malengo na shabaha za Serikali kuelekea utoaji wa huduma kwa umma.

Aidha, nilibaini kuwa kiasi kikubwa cha madai mengine ya watumishi 71,670 yenye thamani ya shilingi bilioni 96.65 ambayo yalikuwa hayajalipwa yalikuwa posho za likizo, gharama za uhamisho, malimbikizo ya posho za simu, na malimbikizo ya gharama za

matibabu. Sambamba na hilo, ilibainika kuwa madai haya yamekuwa yakiongezeka kutokana na ukweli kuwa, mamlaka za serikali za mitaa zinashindwa kukusanya mapato yake ya ndani kwa mujibu wa bajeti yake. Serikali kuu imekuwa ikitoa fedha za matumizi ya kawaida chini ya bajeti ya kuwezesha kulipa madai hayo kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7-3** na **Kiambatisho Na. 7-3**.

Jedwali Na. 7-3: Madai ya wafanyakazi ambayo hayajalipwa kwa muda mrefu

Kundi	Idadi ya Watumishi	Kiasi (Sh.)
Malimbikizo ya mishahara	33,405	63,832,478,393
Posho za likizo	34,648	12,671,181,149
Gharama za uhamisho	14,615	32,369,833,996
Malimbikizo mengine	22,407	51,606,982,612
Jumla		**160,480,476,150**

Chanzo: *Taarifa za Hesabu za Mwisho, 2021*

Ninapendekeza Serikali iweke muda maalumu wa kulipa madai yote ya watumishi wa umma.

7.4 Wastaafu Kutolipwa Gharama za Usafirishaji Mizigo Zenye Thamani ya Shilingi 128.03 baada ya Kustaafu

Kanuni ya J.8 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za Mwaka 2009 inaelezea stahiki za watumishi wanapokuwa wamekamilisha utumishi wao wa umma.

Nilifanya mapitio ya taarifa za wastaafu na kubaini kuwa wastaafu 160 wa kada ya uwalimu katika mamlaka mbili za serikali za mitaa hawakulipwa jumla ya shilingi milioni 128.03 fedha za gharama ya kusafirisha mizigo yao baada ya kufikia umri wa kustaafu na kuhitimisha utumishi wao wa uma kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 7- 4** hapa chini.

Jedwali Na. 7- 4: Wastafu kutolipwa gharama za usafirishaji wa mizigo baada ya kustaafu

SN	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mitaa	Idadi ya Watumishi	Kiasi (Sh.)
1.	Chamwino DC	144	117,868,897
2.	Chemba DC	16	10,158,000
Jumla		**160**	**128,026,897**

Chanzo: *Taarifa za Wastaafu wa Halmashauri, 2021*

Kutowalipa wastaafu haki zao kunaweza kuleta athari mbaya katika ustawi wa watumishi wa umma.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa ziwalipe gharama za usafirishaji wa mizigo watumishi waliostaafu mara tu baada ya kuhitimisha utumishi wao wa umma.

SURA YA 8

UKAGUZI WA MIRADI YA KIMKAKATI, MAENDELEO NA MIRADI MINGINE

8.0 Utangulizi

Katika mwaka wa fedha unaoishia Juni, 2020/21, mamlaka za serikali za mitaa zilitekeleza shughuli za miradi mbalimbali ya maendeleo kwa kutumia fedha za makusanyo ya mapato ya ndani, fedha kutoka serikali kuu, wahisani, na michango ya wananchi. Baadhi ya vyanzo vya fedha hizo ni ruzuku ya maendeleo ya Serikali za mitaa (LGDG), ruzuku ya maendeleo ya sekta ya afya, mfuko wa kuchochea maendeleo ya jimbo na mpango wa kuboresha elimu (EQUIP-T).

Miradi mingine ya maendeleo iliyotekelezwa mwaka huu ilifadhiliwa kupitia Mfuko wa Afya ya Jamii, Mradi wa Uimarishaji wa Serikali za Mitaa, Mradi wa Ariel Glaser wa Kutokomeza UKIMWI kwa Watoto na Familia (AGPAHI), Mfuko wa Elizabeth Glaser wa Kusaidia Afya ya Mtoto (EGPAF), Menejimenti na Maendeleo ya Afya (MDH), Mamlaka ya Elimu Tanzania (TEA), Mradi wa Ushirika wa Kilimwengu kwa ajili ya Elimu - II (GPE II), Mradi wa Ufadhili kwa Matokeo (RBF), Mradi wa Maji, Afya na Usafi wa Mazingira Shuleni (SWASH), Uwajibikaji wa Taasisi kwa Jamii (CSR), na Shirika la Maendeleo la Umoja wa Mataifa (UNDP).

Katika kuchambua na kufanya tathmini ya utekelezaji wa miradi katika mamlaka za serikali za mitaa, nilibaini masuala mbalimbali kuhusiana na matokeo ya utekekelezaji wa miradi na taarifa za fedha kama inavyoainishwa hapa chini.

8.1 Miradi ambayo Haikukamilika yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 195.65

Katika kufanya tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika mamlaka za serikali za mitaa, nilibaini miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 195.65 katika mamlaka 128 za serikali za mitaa ambayo hadi kufikia muda wa ukaguzi huu, ilikuwa haijakamilika. Kuchelewa kukamilika kwa miradi hii kulihusishwa na sababu

mbalimbali ikiwa pamoja na kukosekana kwa mipango madhubuti wakati wa kuanzishwa, kukosekana ufuatiliaji madhubuti wakati wa utekelezaji, kuchelewa au kutolewa fedha pungufu za utekelezaji wa miradi hiyo, na kukosekana kwa michango ya wananchi katika maeneo mengi. Miradi mingine imeibuliwa pasipo kushirikisha wananchi wa maeneo husika hivyo kusababisha mzigo mkubwa kwa Serikali kuu. Mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi ambayo haijakamilika na thamani zake imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 8-1**

Kuchelewesha ukamilishaji wa miradi ya maendeleo kunasababisha kuongezeka kwa gharama za miradi kutokana na kuongezeka kwa bei ya bidhaa za ujenzi kunakosababishwa na mfumuko wa bei. Pia, husababisha pia kuchelewa kwa manufaa yaliyokusudiwa kwa jamii.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa (a) zipitie makadirio ya gharama za ukamilishaji wa miradi hiyo na kuweka mikakati ya ukamilishaji; na (b) halmashauri hizo ziongeze umakini katika kupanga, kusimamia na kufuatilia utekelezaji wa miradi ya maendeleo ili kuhakikisha inakamilika kwa wakati.

8.2 Miradi Yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 41.51 Iliyotelekezwa kwa Muda Mrefu bila Kukamilika

Nilibaini kuwa miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 41.51 katika mamlaka 21 za serikali za mitaa iliyokuwa katika hatua mbalimbali za ukamilishaji ilitelekezwa kwa kipindi cha kati ya mwaka mmoja hadi miaka kumi na sita. Kutelekeza miradi ya maendeleo ambayo fedha zimewekezwa ni matumizi mabaya ya rasilimali ambayo yatasababisha kutofikiwa kwa malengo yaliyokusudiwa. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi iliyotelekezwa inaoneshwa katika K**iambatisho Na. 8-2.**

Ninazishauri menejimenti za mamlaka husika za serikali za mitaa (a) kuja na mikakati ya kukamilisha miradi iliyotelekezwa, na katika siku zijazo, kuhakikisha upangaji na usanifu wa miradi unaandaliwa kwa namna ambayo itawezesha kukamilika kwa wakati na kufikia malengo yaliyokusudiwa; na (b) Serikali kupitia

Ofisi ya Rais - TAMISEMI itoe fedha za kutosha kukamilisha miradi iliyotelekezwa.

8.3 Miradi Iliyokamilika lakini Haitumiki yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 7.68

Nilifanya tathmini ya ufanisi wa utoaji wa huduma zilizokusudiwa kwa miradi iliyokamilika na nilibaini kuwa, katika Halmashauri 30, miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 7.68 ilikuwa imekamilika lakini haitumiki. Kuna sababu kadhaa zinazohusishwa na kutotumika kwa miradi iliyoainishwa ikiwa ni pamoja na ukosefu wa umeme, ukosefu wa wataalam wa kuendesha mifumo mbalimbali na idadi ndogo ya watumishi. Miradi kutotumika baada ya kukamilika kunamaanisha kutokuwapo kwa mipango thabiti na mahususi wakati wa uanzishwaji ili kuhakikisha miradi hiyo inatumika kikamilifu. Maelezo ya Halmashauri zenye miradi iliyokamilika lakini haijaanza kutumika zimeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 8-3**

Ninazishauri Menejimenti za Halmashauri kuongeze umakini katika uandaaji wa mipango ya miradi, ili kuhakikisha miradi inayokamilika inatumika. Kwa upande wa miradi iliyoainishwa ninazishauri Halmashauri husika kuchukua hatua stahiki kama vile kuwasiliana na Mamlaka husika ili kutatua changamoto zinazozikabili na kuhakikisha miradi yote iliyokamilika inaanza kutumika na kuleta manufaa yaliyokusudiwa na kupata thamani ya fedha.

8.4 Fedha za Miradi ya Maendeleo Zilizorudishwa Hazina Shilingi Bilioni 14.76

Katika ukaguzi wangu, nilibaini kiasi cha shilingi bilioni 14.76 zilizokuwa kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli mbalimbali katika Mamlaka za Selikali za Mitaa 80 zilirudishwa Hazina mwishoni mwa mwaka baada ya Halmashauri kushindwa kutumia fedha hizo ambapo shilingi bilioni 1.7 zilikuwa kwa ajili ya matumizi ya kawaida na shilingi bilioni 13.06 kwa ajili ya miradi ya maendeleo.

Fedha hizo zilitengwa kwa ajili ya ujenzi wa vituo vya afya, vyumba vya madarasa, zahanati, majengo ya utawala na majengo

mengineyo. Kati ya fedha zote zilizofungiwa, shilingi bilioni 1.21 zilirejeshwa kwa Halmashauri husika na kuacha shilingi bilioni 5.74 hazikurejeshwa. Hii ina maana kwamba miradi iliyopangwa yenye thamani ya shilingi bilioni 14.76 haikutekelezwa kutokana na fedha hizo kutorejeshwa kwa mamlaka za serikali za mitaa kama ilivyofafanuliwa katika **Kiambatisho Na. 8-4**.

Ninapendekeza Serikali kupitia Hazina (a) ihakikishe inatoa fedha kwa wakati ili kutoa muda wa kutosha kwa mamlaka za serikali za mitaa kusimamia na kutumia fedha zinazotolewa; na (b) mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuandaa mikakati ili kuhakikisha fedha hizo zinatumika kwa wakati ili kuepuka bakaa kurudishwa Hazina.

8.5 Miradi ya Maendeleo ya Mfuko wa Jimbo Iliyotekelezwa Pasipo Kuibuliwa na Jamii Shilingi Milioni 295.76

Kifungu cha 11(1) na (2) cha Sheria ya Mfuko wa Jimbo, Sura ya 16 ya Mwaka 2009 inaitaka Kamati ya Mfuko wa Jimbo kuidhinisha mapendekezo yote ya miradi kutoka kata zote za jimbo na miradi mingine yoyote ambayo Kamati inaona kuwa na manufaa kwa jimbo. Katika ukaguzi wangu, nilibaini mamlaka 7 za serikali za mitaa zilitumia fedha za Mfuko wa Jimbo jumla ya shilingi bilioni 295.76 kwa shughuli ambazo hazikuibuliwa na jamii. **Jedwali Na. 8-1** linaonesha mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi ambayo haikuibuliwa na jamii.

Jedwali Na. 8-1: Fedha zilizotumika kwa shughuli ambazo hazikuibuliwa na jamii

S/N	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Fedha	Maelezo
1.	H/W Mlele	33,423,000	Fedha zilitumika kufadhili ujenzi wa Shule ya Sekondari Kwamsisi.
2.	H/W Handeni	6,866,077	Fedha zimetumika kulipa posho kinyume na Kifungu cha 19(2) cha Sheria ya Mfuko wa Jimbo.
3.	H/W Chalinze	26,654,000	Ununuzi wa mizinga 20 ya nyuki pamoja na ujenzi wa madarasa na wodi za wagonjwa.
4.	H/W Kasulu	61,400,000	Fedha zimetekeleza shughuli zisizohusiana na Mfuko wa Jimbo

S/N	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Fedha	Maelezo
5.	H/Mji Kasulu	19,785,000	Fedha zinazotumika kumlipa mkandarasi (Ngweruke) kwa ajili ya matengenezo ya barabara na ujenzi wa kalvati ikiwa pamoja na ununuzi wa dizeli kwa ajili ya greda na posho ya dereva wa greda.
		44,190,000	Ununuzi wa madawati 100 ya Shule ya Msingi Kidyama na ujenzi wa barabara mbalimbali za kata.
6.	H/M Lindi	66,095,139	Fedha zimetumika kwa shughuli ambazo hazikuidhinishwa na kamati ya mfuko wa jimbo.
7.	H/W Liwale	37,347,071	Fedha zimetumika kwa ununuzi wa vifaa vya ujenzi kwa shughuli ambazo hazikuidhinishwa na amati ya mfuko wa jimbo.
Jumla		**295,760,287**	

Chanzo: *Ripoti za menejimenti*

Utekelezaji wa miradi ambayo haikuibuliwa na jamii inainyima jamii husika manufaa yaliyokusudiwa kwani Mfuko huo uliundwa kwa madhumuni ya kutekeleza shughuli zilizo katika kipaumbele cha jamii husika.

Ninazishauri Halmashauri husika katika siku zijazo kuzingatia matakwa ya Sheria ya Mfuko wa Jimbo kwa kutekeleza shughuli zilizo ibuliwa na wanajamii pia kuidhinishwa na Kamati za Mfuko wa Jimbo.

8.6 Miradi Yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 634.19 chini ya Mpango wa Wajibu wa Taasisi kwa Jamii ambayo Haikutekelezwa

Kifungu cha 105 (1), (2) na (4) cha Sheria ya Uchimbaji wa Madini, Sura ya 123 ya Mwaka 2019 kinamtaka mwenye leseni ya uchimbaji madini kuandaa na kuwasilisha katika mamlaka ya serikali za mitaa mpango mahususi wa miradi itakayotekelezwa chini ya Mpango wa Wajibu wa Taasisi kwa Jamii ikiwa na orodha ya miradi pamoja na shughuli zingine zitakazotekelezwa na mchimbaji huyo. Sheria hiyo pia inaitaka mamlaka ya serikali za mitaa kusimamia utekelezaji wa mpango huo.

Nilibaini kampuni ya uchimbaji madini iliandaa mpangokazi wa mwaka wa Mpango wa Wajibu wa Taasisi kwa Jamii na kuuwasilisha katika Halmashauri ya Wilaya ya Songwe ikiorodhesha miradi itakayotekelezwa katika mwaka wa fedha 2020/21 yenye thamani ya shilingi bilioni 634.19.

Pia, nilipitia taarifa ya utekelezaji ya halmashauri na nilibaini kuwa hakukuwa na miradi iliyotekelezwa na kampuni kwa kutumia fedha za Mpango wa Wajibu wa Taasisi kwa Jamii au mchango uliotolewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi.

Ninaishauri Halmashauri ya Wilaya Songwe kwa siku zijazo iingie mkataba wa makubaliano na kampuni unaoeleza kwa uwazi majukumu ya kila upande katika kuhakikisha miradi iliyopangwa imepatiwa fedha na imetekelezwa.

SURA YA 9

USIMAMIZI WA MANUNUZI NA MIKATABA

9.0 Utangulizi

Kifungu cha 48 (3) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011 kinanitaka kueleza katika ripoti yangu ya ukaguzi ya mwaka iwapo taasisi nilizozikagua zimezingatia Sheria ya Ununuzi wa Umma na Kanuni zake.

Kufuatia ukaguzi wa utekelezaji wa sheria na kanuni za ununuzi wa kazi, bidhaa, na huduma katika mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2020/21, thamani ya ununuzi uliofanyika katika mamlaka 127 za serikali za mitaa ni shilingi bilioni 509.65 zinazojumuisha kiasi cha shilingi bilioni 247.5 sawa na asilimia 49 kwa ajili ya bidhaa; shilingi bilioni 165.54 sawa na asilimia 33 kwa ajili ya kazi; shilingi bilioni 47.06 sawa na asilimia 9 kwa ajili ya huduma za ushauri; shilingi bilioni 43 sawa na asilimia 8 kwa ajili ya huduma zisizo za ushauri; na shilingi bilioni 6.08 sawa na asilimia 1 kwa ajili ya mauzo ya mali za serikali kwa njia ya zabuni.

Nilipitia taratibu na kanuni zilizoundwa ili kuhakikisha ufanisi katika kila hatua ya mzunguko wa ununuzi na kubaini udhaifu mbalimbali unaojadiliwa hapa chini.

9.1 Usimamizi wa Manunuzi

9.1.1 Ununuzi Uliyofanyika Bila Idhini za Bodi za Zabuni Shilingi Bilioni 10.34

Kanuni ya 55 (2), 163 (4) na 185 (1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inakataza mamlaka za serikali za mitaa kutoa zabuni isipokuwa kama zabuni hiyo imeidhinishwa na bodi husika ya zabuni.

Kinyume na matakwa ya Kanuni, nilibaini kuwa mamlaka 42 zilifanya ununuzi wa bidhaa mbalimbali zenye thamani ya **shilingi bilioni 7.93** bila ya kuidhinishwa na bodi za zabuni za halmashauri husika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-1.**

Jedwali Na. 9-1: Ununuzi bila idhini ya bodi za zabuni

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Dodoma	2,496,261,055	22.	H/W Kasulu	95,484,000
2.	H/W Kwimba	553,587,970	23.	H/W Momba	87,678,201
3.	H/W Muleba	493, 004,859	24.	H/W Kondoa	62,306,617
4.	H/W Ngorongoro	477,083,770	25.	H/W Ludewa	59,489,205
5.	H/Mji Njombe	328,301,358	26.	H/W Shinyanga	59,483,140
6.	H/W Nachingwea	319,774,247	27.	H/W Geita	50,252,547
7.	H/W Madaba	314,698,500	28.	H/Mji Masasi	48,568,650
8.	H/W Tarime	305,307,924	29.	H/W Nsimbo	42,489,500
9.	H/W Chato	298,603,000	30.	H/W Nyang'hwale	37,124,400
10.	H/M Kahama	272,550,080	31.	H/W Nzega	35,936,530
11.	H/M Kinondoni	271,025,859	32.	H/M Tabora	25,308,000
12.	H/W Msalala	227,059,040	33.	H/W Meru	23,981,966
13.	H/W Ukerewe	206,638,848	34.	H/W Mpwapwa	23,006,500
14.	H/M Lindi	202,413,617	35.	H/W Meatu	22,909,061
15.	H/W Mbozi	166,090,000	36.	H/W Namtumbo	21,210,420
16.	H/W Sengerema	133,625,267	37.	H/W Moshi	20,100,000
17.	H/W Mwanga	129,476,135	38.	H/M Sumbawanga	19,055,000
18.	H/Mji Makambako	125,040,219	39.	H/W Igunga	18,935,000
19.	H/W Bunda	108,590,556	40.	H/W Urambo	17,092,497
20.	H/W Kilosa	103,665,912	41.	H/W Mpimbwe	16,942,730
21.	H/W Makete	98,489,044	42.	H/W Mbogwe	5,550,000
Jumla					**8,424,191,224**

Pia, Kanuni ya 166 (7) (8) cha Kanuni ya Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 kinataka ununuzi wote mdogo kutolewa taarifa katika bodi ya zabuni kila mwezi.

Katika ukaguzi nilioufanya kuhusu ununuzi mdogo katika mamlaka 17 za serikali za mitaa nilibaini kuwa ununuzi wenye thamani ya shilingi bilioni 1.92 ulifanyika bila kuripotiwa kwa bodi za zabuni kila mwezi kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-2.**

Jedwali Na. 9-2: Ununuzi ambao haukuripotiwa kwa bodi ya zabuni

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1.	H/W Muleba	436,353,321	10.	H/Mji Kibaha	46,080,200
2.	H/W Kasulu	280,648,425	11.	H/W Msalala	37,848,000
3.	H/W Kibondo	267,078,231	12.	H/W Rungwe	36,650,480
4.	H/W Urambo	208,340,075	13.	H/W Nsimbo	36,317,600
5.	H/M Shinyanga	161,420,910	14.	H/Jiji Mwanza	26,442,000
6.	Kigoma/Ujiji	136,153,023	15.	H/W Mbogwe	25,563,200
7.	H/W Meatu	80,140,198	16.	H/W Mpimbwe	20,204,604

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
8.	H/W Buchosa	55,836,400	17.	H/W Kishapu	19,297,000
9.	H/M Kahama	50,129,350		**Jumla**	**1,924,503,017**

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuchukua hatua stahiki kwa mamlaka za serikali za mitaa zote zilizobainika kufanya ununuzi bila kuomba kibali cha bodi za zabuni.

9.1.2 Ununuzi Wenye Thamani ya Shilingi Bilioni 3.84 Uliofanyika Nje ya Mpango wa Mwaka wa Halmashauri

Kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 na marekebisho yake ya mwaka 2016 inaitaka taasisi inayofanya manunuzi kufanya makisio ya mahitaji yake ya bidhaa, huduma, na ujenzi kwa usahihi kadiri iwezekanavyo kwa kuzingatia huduma au shughuli ambazo zipo katika mpango kazi na kujumuishwa katika makadirio ya kila mwaka.

Katika ukaguzi wa ununuzi kwa kuyalinganisha na mpango wa ununuzi wa mwaka katika mamlaka 24 za serikali za mitaa nilibaini kuwa, ununuzi wenye thamani ya shilingi bilioni 3.84 ulifanyika bila kuzingatia mpango wa ununuzi wa kila mamlaka husika ya serikali za mitaa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.9-3** hapa chini:

Jedwali Na. 9-3: Ununuzi uliofanyika nje ya mpango wa ununuzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Mbinga	606,775,000	13.	H/W Kondoa	88,328,580
2.	H/W Manyoni	435,301,900	14.	H/W Misungwi	84,999,000
3.	H/J Dodoma	371,040,730	15.	H/W Karatu	83,799,614
4.	H/M Sumbawanga	368,588,589	16.	H/Mji Mbinga	79,600,000
5.	H/Mji Kondoa	339,789,788	17.	H/W Mbeya	67,541,000
6.	H/Mji Bariadi	253,661,093	18.	H/Mji Nanyamba	42,900,000
7.	H/W Siha	210,000,000	19.	H/W Monduli	31,544,200
8.	H/W Ukerewe	188,441,208	20.	H/M Iringa	30,000,000
9.	H/W Nsimbo	62,934,583	21.	H/W Kiteto	25,201,797
10.	H/Jiji Arusha	119,943,000	22.	H/W Sumbawanga	18,800,000
11.	H/W Arusha	119,943,000	23.	H/W Sengerema	8,240,000
12.	H/W Mbulu	98,897,350		**Jumla**	**3,836,270,432**

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuzisisitizia mamlaka za serikali za mitaa kufanya ununuzi kwa kuzingatia mpango wa ununuzi wa mwaka.

9.1.3 Ununuzi wenye Thamani ya Shilingi Bilioni 5.37 Uliofanyika Bila Kushindanisha Wazabuni

Kanuni ya 164(1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2013 inaagiza taasisi inayofanya manunuzi kupata nukuu za bei kutoka kwa wazabuni/wauzaji wasiopungua watatu.

Mapitio ya ununuzi uliofanyika katika mamlaka 39 za serikali za mitaa yalibaini ununuzi wenye thamani ya shilingi bilioni 5.37 ulifanyika bila kuitisha nukuu za bei za ushindani kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-4**.

Jedwali Na. 9-4: Ununuzi uliofanyika bila ushindani

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Chalinze	1,733,637,507	2.	H/W Kilolo	60,252,690
3.	H/W Madaba	446,309,400	4.	H/W Ushetu	58,310,500
5.	H/W Chato	377,789,672	6.	H/W Kilosa	54,050,009
7.	H/W Nsimbo	319,271,956	8.	H/W Tandahimba	48,045,984
9.	H/W Geita	241,538,805	10.	H/W Iringa	41,899,200
11.	H/W Kishapu	170,869,223	12.	H/W Mbogwe	35,992,927
13.	H/W Songwe	168,130,941	14.	H/W Tarime	35,450,475
15.	H/W Butiama	162,955,641	16.	H/W Itigi	32,155,892
17.	H/M Sumbawanga	143,243,851	18.	H/Mji Handeni	31,410,750
19.	H/W Msalala	139,044,404	20.	H/W Bahi	29,456,065
21.	H/W Mlimba	134,371,900	22.	H/W Makete	28,221,080
23.	H/M Lindi	126,859,509	24.	H/W Kyela	22,302,000
25.	H/Mji Nzega	110,000,000	26.	H/W Nyang'hwale	20,953,960
27.	H/Mji Tunduma	108,953,261	28.	H/W Ukerewe	15,147,860
29.	H/W Sumbawanga	103,172,600	30.	H/W Ileje	13,153,351
31.	H/W Mwanga	101,553,237	32.	H/W Mvomero	12,853,633
33.	H/W Kilwa	86,955,460	34.	H/W Kongwa	12,339,287
35.	H/W Liwale	86,052,055	36.	H/W Itilima	11,510,000
37.	H/W Newala	71,272,000	38.	H/W Mbinga	9,243,000
39.	H/W Mufindi	65,124,720		**Jumla**	**5,366,682,205**

Kufanya ununuzi uliohusisha kiasi kikubwa cha fedha bila kupata nukuu za bei kutoka kwa wazabuni kunaminya mawanda ya ukaguzi

katika kutoa uhakika iwapo thamani ya fedha ilipatikana katika ununuzi uliofanyika.

Ninaisisitizia Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) ihakikishe uzingatiaji wa sheria husika ili kupata thamani ya fedha na kuwapatia wazabuni fursa ya kushindana; na (b) Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) ifanye uchunguzi zaidi kuhusu ununuzi huu.

9.1.4 Ununuzi Uliyofanyika Bila Kutumia Hati ya Kuagiza Vifaa (LPO) Shilingi Bilioni 1.24

Kanuni ya 164 (2)(j) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma, 2013 inaeleza kwamba, barua ya mwaliko wa nukuu za bei na kiambatisho chochote kitakuwa na fomu ya mkataba au hati ya kuagiza vifaa (LPO) itakayojumuisha masharti yote ya malipo. Pia Agizo la 69 la Randama ya Fedha za mamlaka za serikali za mitaa ya Mwaka 2009 linataka bidhaa, huduma, na kazi zote zilizofanyika katika mamlaka za serikali za mitaa kuthibitishwa kwa hati ya kuagiza vifaa.

Ukaguzi wangu wa ununuzi ulibaini mamlaka 14 za serikali za mitaa zilifanya ununuzi wenye thamani ya shilingi bilioni 1.24 bila kutumia hati ya kuagiza vifaa kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-5.**

Jedwali Na. 9-5: Ununuzi uliofanyika bila hati ya kuagiza vifaa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Mtwara	263,743,212	9.	H/W Bariadi	30,864,188
2.	H/W Chamwino	231,974,428	10.	H/Jiji Tanga	26,480,000
3.	H/W Mufindi	201,161,601	11.	H/W Kongwa	22,035,090
4.	H/W Mbozi	175,651,173	12.	H/W Moshi	20,124,500
5.	H/W Sengerema	90,402,000	13.	H/W Mpwapwa	18,460,000
6.	H/W Makete	51,406,849	14.	H/W Kyerwa	18,248,000
7.	H/Mji Bariadi	49,687,130			
8.	H/W Kilindi	40,616,000		**Jumla**	**1,240,854,171**

Udhaifu huu unaweza kusababisha upotevu mkubwa kama mkataba utavunjika kutokana na kutokuwapo na mkataba wowote wa kisheria kati ya pande za mkataba.

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ishirikiane na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma kuhakikisha mamlaka za serikali za

mitaa zinafuata kikamilifu matakwa ya sheria ya ununuzi na kuchukua hatua stahiki kwa wahusika ambao hawatafuata sheria.

9.1.5 Malipo ya Shilingi Bilioni 2.02 kwa Wazabuni wa Bidhaa na Huduma Bila Taarifa za Ukaguzi

Kanuni za 244(1) na 245 za Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 zinaelekeza taasisi nunuzi kukagua bidhaa zinazoletwa na wazabuni na kuzikubali iwapo tu zinakidhi vipimo vilivyowekwa katika mkataba. Kinyume na Kanuni hiyo nilibaini mamlaka 21 za serikali za mitaa zilifanya malipo ya ununuzi wa bidhaa na huduma yenye thamani ya shilingi bilioni 2.02 bila wazabuni kukaguliwa na kamati zilizoteuliwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-6** hapa chini.

Jedwali Na. 9-6: Malipo ya bidhaa na huduma kabla ya ukaguzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Sh.
1.	H/W Bunda	641,439,137	12.	H/M Ubungo	43,653,384
2.	H/W Chamwino	242,399,798	13.	H/W Nsimbo	39,337,700
3.	H/W Singida	240,118,850	14.	H/W Kilolo	34,553,080
4.	H/W Mbozi	175,651,173	15.	H/W Momba	31,429,195
5.	H/W Chemba	98,976,978	16.	H/W Itilima	24,110,200
6.	H/M Sumbawanga	86,162,368	17.	H/Mji Nzega	18,887,148
7.	H/W Mwanga	66,566,764	18.	H/W Bukombe	18,044,810
8.	H/W Tandahimba	63,867,080	19.	H/W Iramba	10,790,612
9.	H/W Ikungi	61,770,400	20.	H/W Bariadi	8,515,000
10.	H/W Songwe	59,936,001	21.	H/W Handeni	3,681,200
11.	H/W Kalambo	53,714,388		**Jumla**	**2,023,605,266**

Kufanya malipo ya ununuzi wa bidhaa na huduma bila mzabuni kukaguliwa na kamati husika kunaweza kuathiri ubora na utekelezaji wa matakwa ya mkataba na kunaweza kusababisha ununuzi wa bidhaa zisizo na ubora kwa taasisi nunuzi.

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuhakikisha mamlaka zote za serikali za mitaa zinafuata sheria husika kwa kuhakiki ubora na kiasi cha bidhaa na huduma kabla hazijapokelewa na kufanya malipo kwa wazabuni.

9.1.6 Kuanza kwa Miradi yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 28.17 Kabla ya Tathmini ya Athari kwa Mazingira.

Kanuni ya 241(3) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inataka taasisi zinazofanya ununuzi kufanya tathmini ya athari kwa mazingira katika hatua ya maandalizi ya mradi kabla ya kuanza mchakato wa ununuzi. Aidha, Kifungu cha 81(2) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura ya 191 kinataka utafiti wa tathmini ya athari za mazingira ufanyike kabla ya kuanza au kufadhili mradi.

Nimepitia majalada ya miradi na kubaini kuwa mamlaka 9 zilianza utekelezaji wa miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 28.17 bila kufanya tathmini ya athari kwa mazingira kabla ya kuanza utekelezaji wa miradi hiyo kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-7.**

Jedwali Na. 9-7: Kuanza miradi bila tathmini ya athari kwa mazingira

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Bariadi	10,310,795,917	6.	H/W Mbeya	1,820,000,000
2.	H/W Itilima	4,200,000,000	7.	H/W Mbogwe	1,500,000,000
3.	H/W Rombo	3,389,867,836	8.	H/W Kigoma	1,494,826,301
4.	H/W Rufiji	2,852,830,016	9.	H/W Mwanga	600,000,000
5.	H/Jiji Mbeya	2,000,000,000		**Jumla**	**28,168,320,070**

Utekelezaji wa miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira unaziweka mamlaka za serikali za mitaa katika hatari za kupata athari za mazingira ambazo zinaweza kuathiri jamii katika maeneo husika, na kusababisha hasara ya upotevu wa rasilimali.

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe mamlaka zote za serikali za mitaa zinafanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya kuanza utekelezaji wa ujenzi wa miradi ili kuhakikisha unafaa na ni endelevu na kuepuka madhara kwa mazingira.

9.1.7 Mikataba Ambayo Haikuhakikiwa na Mwanasheria Halmashauri yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 1.59

Kanuni ya 60 ya Kanuni za Manunuzi wa Umma, 2013 kama ilivyorekebishwa na Kanuni ya 3 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (Marekebisho) ya mwaka 2016 [Tangazo la Serikali Na.121 la tarehe 22 Aprili, 2016] inataka mkataba unaotokana na utoaji wa zabuni ambayo thamani yake ni chini ya shilingi bilioni moja kuhakikiwa na Mwanasheria wa Taasisi nunuzi kabla ya kusainiwa na wahusika.

Nimekagua usimamizi wa mikataba, na kubaini mamlaka 12 za serikali za mitaa zilizosaini mikataba yenye thamani ya shilingi bilioni 1.59 kabla mikataba hiyo kupitiwa na mwanasheria wa halmashauri husika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-8** hapo chini.

Jedwali Na. 9-8: Mikataba isiyohakikiwa na mwanasheria

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kondoa	89,125,500	8.	H/W Handeni	202,212,392
2.	H/W Kongwa	37,002,500	9.	H/Mji Handeni	168,690,000
3.	H/W Muleba	35,000,000	10.	H/W Kibondo	286,604,800
4.	H/W Mpanda	114,600,000	11.	H/W Maswa	214,600,000
5.	H/W Bariadi	221,533,690	12.	H/W Wang'ing'ombe	150,000,000
6.	H/W Iramba	21,500,000			
7.	H/W Sikonge	52,950,000		**Jumla**	**1,593,818,882**

Kwa maoni yangu, kusaini mkataba kabla ya kuhakiki na kujumuisha maoni ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali au mwanasheria wa halmashauri kunaziweka halmashauri husika katika hatari za kisheria na kuhatarisha thamani ya fedha inayoweza kupatikana katika kutekeleza mikataba.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe mikataba ya mamlaka za serikali za mitaa inahakikiwa na Mwanasheria Mkuu wa Serikali au mwanasheria wa halmashauri kabla ya kusainiwa na kuanza kutumika ili kuepuka migogoro ya kisheria inayoweza kujitokeza wakati wa utekelezaji wa miradi.

9.1.8 Ununuzi wenye Thamani ya Shilingi Bilioni 4.61 Uliofanyika Kutoka kwa Wazabuni Ambao Hawakuwa na Mikataba na Wakala wa Ununuzi Serikalini

Wakati wa ukaguzi wa usimamizi wa ununuzi na mikataba nilibaini Halmashauri 34 zilizofanya ununuzi wa bidhaa na huduma zenye thamani ya shilingi bilioni 4.61 kwa wazabuni ambao hawakuwa na mkataba wa makubaliano na Wakala wa Ununuzi Serikalini kinyume na Kanuni ya 131 (4) (b) ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa na Kanuni ya 42 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (Marekebisho) za 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la 30/12/2016). Halmashauri zilizonunua bidhaa kutoka kwa wazabuni wasiopitishwa na wakala wa Ununuzi zimeorodheshwa katika **Jedwali Na.9-9**.

Jedwali Na. 9-9: Ununuzi kwa Wazabuni wasiokuwa na mikataba

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1.	H/W Chalinze	449,365,049	19.	H/W Nzega	69,591,980
2.	H/W Kisarawe	430,986,655	20.	H/Mji Makambako	69,266,900
3.	H/W Nyang'hwale	376,073,380	21.	H/W Mkalama	67,541,000
4.	H/W Ruangwa	330,399,480	22.	H/W Urambo	64,363,290
5.	H/W Chato	308,756,637	23.	H/W Buchosa	57,310,786
6.	H/W Rombo	276,335,012	24.	H/Mji Masasi	56,393,398
7.	H/Mji Tunduma	251,427,344	25.	H/W Handeni	54,875,300
8.	H/W Geita	211,654,580	26.	H/Mji Njombe	46,300,064
9.	H/W Mafia	189,356,918	27.	H/W Moshi	43,025,796
10.	H/W Bukombe	169,464,500	28.	H/W Mufindi	39,476,022
11.	H/W Ikungi	163,410,772	29.	H/M Iringa	38,945,582
12.	H/M Moshi	152,195,713	30.	H/W Tarime	27,326,718
13.	H/W Kasulu	150,395,000	31.	H/Mji Kibaha	16,989,051
14.	H/M Shinyanga	107,708,570	32.	H/W Rungwe	11,800,000
15.	H/Mji Korogwe	103,911,441	33.	H/W Mbogwe	11,655,000
16.	H/W Mbozi	96,923,393	34.	H/W Iramba	2,309,628
17.	H/W Makete	87,761,858		**Jumla**	**4,606,133,517**
18.	H/W Kishapu	72,836,700			

Kwa maoni yangu, kufanya ununuzi kutoka kwa wazabuni wasiokuwa na mikataba ya makubaliano na Wakala wa Ununuzi Serikalini kunaleta wasiwasi iwapo bidhaa zilinunuliwa katika ubora na bei sahihi.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe ununuzi wowote wa bidhaa na huduma katika mamlaka zote za serikali za mitaa unafanywa kutoka kwa wazabuni walio na mikataba na Wakala wa Ununuzi Serikalini ili kutoa fursa sawa kwa wazabuni stahiki.

9.2 Mapugufu katika Usimamizi wa Mikataba

Lengo kuu la ukaguzi wa usimamizi wa mikataba lilikuwa kutathmini iwapo kulikuwa na usimamizi madhubuti katika utekelezaji wa mikataba ya miradi iliyotekelezwa katika mamlaka za serikali za mitaa nchini. Ukaguzi ulibaini mapungufu kadhaa yanayofafanuliwa hapa chini.

9.2.1 Kiasi cha Shilingi Milioni 310.42 Ambacho Hakikurudishwa na Wakandarasi Baada ya Kuvunjika kwa Mikataba Katika Halmashauri za Wilaya ya Madaba na Kibondo

Ukaguzi wa jalada la mkataba Na.LGA/182/HQ/W/HQ2018/2019/02 katika Halmashauri ya Wilaya Madaba kwa ajili ya ujenzi wa jengo la ofisi kwa gharama ya shilingi bilioni 2.29 ulibaini kuwa mkataba ulivunjwa tarehe 18 Juni 2020 baada ya mkandarasi kuvunja masharti ya mkataba. Pia, katika mapitio ya mkataba Na. LGA/041/HQ/AGRICO/2019/20/W/1 katika Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo kwa ajili ya ujenzi wa ghala la kukusanyia mazao katika Kijiji cha Kagezi kwa gharama ya shilingi milioni 286.27 nilibaini kuwa mkataba ulivunjwa kwa barua yenye kumbu Na. H/W A. 20/29/25 ya tarehe 2 Juni 2021 kufuatia mkandarasi kuvunja masharti ya mkataba.

Hata hivyo, Halmashauri za Wilaya ya Madaba na Kibondo hazikuweza kurejeshewa kiasi cha shilingi milioni 229.76 na shilingi milioni 51.43 mtawalia ikiwa ni asilimia 40 ya thamani ya kazi ambazo hazikufanyika kutoka kwa wakandarasi wawili hali iliyosababisha halmashauri hizo kuingia gharama za ziada katika kumalizia kazi.

Pia, katika kuvunja mkataba, Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo haijarudishiwa jumla ya shilingi milioni 29.23 zilizohesabika kama gharama za uvunjaji wa mkataba ambazo zililipwa kwa mkandarasi

baada ya mkandarasi kuomba asikatwe fedha hizo hadi cheti cha mwisho.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuwachukulia hatua stahiki maofisa masuuli pamoja na wakuu wa vitengo vya ununuzi wa Halmashauri hizi mbili kwa kushindwa kutekeleza vifungu vya sheria ya ununuzi.

9.2.2 Malipo ya Shilingi Milioni 104.3 ya Mikataba ya Kukusanya Taka Yaliyofanyika Zaidi ya Viwango Vilivyoidhinishwa

Kwa mujibu wa Kifungu cha 27(1) cha Sheria Ndogo za Halmashauri za tarehe 06/03/2020, Halmashauri itatoza ada ya ukusanyaji wa taka kutoka kwa kila kaya au jengo la biashara kwa kiwango cha shilingi 250,000 kwa safari kwa ajili ya kuzoa taka za soko.
Hata hivyo, nilibaini kuwa Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni iliingia mikataba wa kununua huduma ya uzoaji taka kupitia mikataba na wazabuni watatu kwa viwango vya shilingi 450,000, shilingi 600,000 na shilingi 550,000 kwa kila safari badala ya shilingi 250,000 iliyoelezwa katika Sheria Ndogo za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Kutokana na kutotumia viwango vya soko vilivyopitishwa, halmashauri iliwalipa zaidi watoahuduma kiasi cha shilingi 104.3, hali inayothibitisha kutofuatwa kwa viwango vilivyopitishwa kulikosababisha ufujaji wa fedha za umma.

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuwachukulia hatua za kisheria maofisa waliohusika katika ununuzi wa huduma za kuzoa taka.

9.2.3 Ukiukwaji wa Masharti ya Mkataba wa Ujenzi wa Jengo la Utawala la Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa wenye Thamani ya Shilingi Milioni 560.25

Tarehe 19 Mei 2021, Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa ilisaini mkataba Na. LGA/021/2020-2021/HQC/W/02 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la ofisi kwa gharama ya shilingi milioni 560.25.

Kupitia ukaguzi nilioufanya pamoja na kutembelea mradi nilibaini kuwa hakukuwa na usimamizi madhubuti katika utekelezaji wa mradi kwa kuwa wasimamizi wa mradi hawakuwa na sifa stahiki. Msimamizi wa mradi kwa upande wa Halmashauri alikuwa mwalimu wa shule ya sekondari, na mtumishi aliyepo kama mhandisi hakuwa na vyeti vya taaluma hiyo.

Kwa ujumla, tathmini inaonesha kuwa mkandarasi alitumia vibarua wasio na sifa zilizoainishwa katika mkataba kwa kuzingatia elimu na ujuzi waliokuwa nao vibarua waliokuwapo eneo la mradi. Vibarua wote walishindwa kuwasilisha vyeti vinavyoonesha viwango vya elimu, ujuzi au uzoefu kwa ajili ya ukaguzi. Pia, kwa mujibu wa Kifungu cha 41 cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011, ofisa masuuli, bodi ya zabuni, kitengo cha usimamizi wa ununuzi, idara ya watumiaji na kamati ya tathmini inatakiwa kufanya kazi kwa uhuru bila kuwa na uhusiano binafsi katika kazi za mamlaka zao.

Kinyume chake, katika mwaka wa ukaguzi, nilibaini kuwa Ofisa Mipango wa Wilaya alihusika katika utiaji saini wa mkataba ambao uhitaji wa ununuzi huo ulitokea katika idara yake na ulithaminishwa na kamati ambayo yeye alikuwa mwenyekiti. Hali hii inaashiria mgongano wa maslahi na usimamizi hafifu wa mkataba.

Ninasisitiza Ofisi ya Rais - TAMISEMI iweke usimamizi madhubuti wa ununuzi wa huduma za wakandarasi ikiwemo utekelezaji wa miradi ya ujenzi.

9.2.4 Tuzo ya Mkataba kwa Mzabuni Mwenye Bei Kubwa Kulikosababisha Malipo Zaidi ya Shilingi Milioni 67 Katika Halmashauri ya Wilaya Ngorongoro

Katika ukaguzi wa nyaraka za zabuni kwa ajili ya ufundi wa ujenzi wa jengo la utawala, Halmashauri ya Wilaya ya Ngorongoro nilibaini wazabuni wawili walishiriki kuomba tuzo za mkataba ambapo nukuu zao za bei zilikuwa shilingi milioni 455.61 na shilingi milioni 810.5 bila kodi ya ongezeko la thamani.

Kwa mujibu wa taarifa ya timu ya tathmini, wazabuni wote wawili walikuwa na sifa kwa mujibu wa vigezo vilivyoainishwa katika nyaraka za maelekezo ya zabuni zilizotumwa kwa waombaji. Timu

ya tahmini ilipendekeza mkataba Na.LGA/005/2020/2021/ADB/W/1 utolewe kwa mzabuni wa pili kwa bei ya shilingi milioni 810 bila kodi ya ongezeko la thamani, kiasi ambacho baadaye kilipunguzwa na kufikia shilingi milioni 650 bila kodi ya ongezeko la thamani kufuatia majadiliano yaliyofanyika tarehe 27 Novemba 2020 badala ya tuzo hiyo kutolewa kwa mzabuni wa kwanza aliyeomba kufanya kazi hiyo kwa bei ya shilingi milioni 455.61 kinyume na Kanuni ya 212 (a) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013.

Hata hiyo, nilibaini kuwa mnamo tarehe 10 Machi 2021, Halmashauri ya Wilaya Ngorongoro ilisaini mkataba Na. LGA/005/2020/2021/ADB/W/1 na mzabuni wa kwanza kwa ajili ya ujenzi wa mradi huo kwa gharama ya shilingi milioni 522.62 wakati ambapo mkataba uliosainiwa awali na mzabuni wa pili bado ukiwa halali.

Halmashauri imeingia hasara ya shilingi milioni 67 kwa kutotoa zabuni kwa mzabuni wa kwanza katika bei ya awali ya shilingi 455.6 na hatimaye mradi ukatekelezwa na mzabuni huyohuyo kwa bei iliyoongezeka ya shilingi milioni 522.62

Ninazishauri mamlaka husika kuwachukulia hatua stahiki maofisa waliohusika kwa kushindwa kufuata kanuni za ununuzi wa umma.

9.2.5 Malipo Bila ya Vipimo vya Kazi Iliyofanyika Shilingi Bilioni 3.64

Kanuni ya 243(2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013, inazitaka taasisi zinazofanya manunuzi kuidhinisha malipo kulingana na vipimo na uthibitisho, katika vipindi au hatua zilizooneshwa katika mikataba na kwamba asilimia kadhaa ya thamani ya kazi zilizotekelezwa kutoka kila cheti cha malipo kinaweza kukatwa na kuhifadhiwa kwa ajili ya matazamio endapo mkataba utaweka takwa hilo.

Ukaguzi wangu ulibaini mamlaka za serikali za mitaa 23 zililipa kiasi cha shilingi bilion 3.64 kwa kazi zilizotekelezwa bila uwapo wa nyaraka za vipimo za kazi zilizofanyika, kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-10.**

Jedwali Na. 9-10: Malipo bila ya vipimo vilivyoidhinishwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Meru	22,137,685	13.	H/W Mbeya	45,185,375
2.	H/W Kibiti	16,500,000	14.	H/W Makete	33,390,500
3.	H/M Ubungo	81,463,747	15.	H/W Kalambo	348,700,678
4.	H/W Chemba	30,200,000	16.	H/W Namtumbo	43,796,250
5.	H/W Geita	36,759,583	17.	H/M Shinyanga	54,566,955
6.	H/W Mpanda	4,270,000	18.	H/W Kaliua	10,782,500
7.	H/W Mpimbwe	55,635,000	19.	H/W Uyui	3,026,145
8.	H/W Nsimbo	8,490,000	20.	H/Mji Handeni	6,650,000
9.	H/W Mwanga	41,505,430	21.	H/W Mtama	29,975,250
10.	H/W Rombo	172,486,707	22.	H/W Mkinga	11,059,790
11.	H/W Siha	41,345,054	23.	H/Jiji Tanga	69,337,889
12.	H/M Temeke	2,470,000,000		**Jumla**	**3,637,264,538**

Chanzo: Ripoti za mamlaka za serikali za mitaa

Kuidhinisha malipo bila kukagua na kujiridhisha kuwa kiasi cha fedha kinachopaswa kulipwa kinafanana na kazi zilizotekelezwa kunaweza kusababisha malipo ya ziada au malipo ya kazi ambazo hazijatekelezwa hivyo kusababisha upotevu wa fedha za umma.

Napendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI, kuhakikisha serikali za mitaa zinapewa wahandisi wa kutosha wenye kiwango cha utaalamu kinachohitajika kufanya tathmini ya kazi zilizotekelezwa. Aidha, Maofisa Masuuli wa Halmashauri husika wanahimizwa kuweka udhibiti mathabuti wa ndani utakaohakikisha kazi zilizokamilika zinathibitishwa kabla ya kufanya malipo.

9.2.6 Uwezekano wa Hasara kwa Kubadili Kazi Zilizoainishwa Katika Mkataba zenye Thamani ya Shilingi Milioni 365.58

Tarehe 3 Juni 2019, Halmashauri ya Manispaa ya Temeke iliingia mkataba Na. LGA/016/2018-2019/W/DMDP/05 (chini ya Mradi wa Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam, Fungu Namba 10) kwa ajili ya ujenzi wa mradi katika Kata ya Mbagala (Bughudadi na Kizinga) kwa gharama ya shilingi bilioni 12.64.

Katika mapitio ya jalada la mikataba nilibaini kuwa, Halmashauri ilimuandikia mkandarasi barua yenye Kumb. Na.

TMC/DMDP/J.10/02/VOL. IV/73 ya tarehe 28 Oktoba 2021 kumtaarifu juu ya uamuzi wa kuondoa kipengele cha ujenzi wa soko la Zakhem kilichokuwa na gharama ya shilingi bilioni 2.26 sawa na asilimia 18 ya gharama ya mkataba.

Sababu ya kupunguza kazi hiyo kwenye mkataba ni kwamba Mradi wa Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam ulitakiwa kufunga utekelezaji wa mradi huo tarehe 31 Disemba 2021 na hivyo ilionekana mkandarasi asingemaliza ujenzi ndani ya muda wa utekelezaji.

Mkandarasi alijibu kwa barua yenye Kumb.Na. JCL/TMKE/DSM/MBG/474/2021 ya tarehe 12 Novemba 2021 akionesha kutokubaliana na Halmashauri kwa kudai fidia ya shilingi milioni 365.58 kwa ajili ya hasara ya rasilimali alizoelekeza katika mradi pamoja na faida ambayo angepata.

Kitendo cha mkandarasi kutoridhia mabadiliko ya mkataba kinaashiria kuwa Halmashauri inaweza kuingia hasara ya kulipa fidia na hivyo kusababisha uwapo wa matumizi yasiyo sahihi na kuongeza gharama ya mradi, hali itakayosababisha matumizi mabaya ya fedha za umma kwa kiasi cha shilingi milioni 365.58

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuchukua hatua stahiki za kisheria kwa maofisa waliohusika katika mchakato wa ununuzi ikiwemo kuingia mkataba bila kuwa na mpangokazi sahihi hali inayoweza kusababisha Halmashauri kuingia hasara ya shilingi milioni 365.58 kwa kutofuata masharti ya mkataba na kusababisha halmashauri kuingia katika migogoro ya kisheria.

9.2.7 Hasara Iliyotokana na Kutodai Fedha za Ukiukaji wa Mkataba Shilingi Milioni 593.24

Kifungu cha 20.1 cha Masharti ya Jumla ya Mikataba ya Hati ya Kawaida ya Zabuni (STD, 2018) kinawataka wakandarasi kuanza kazi kwa wakati na kutekeleza majukumu kwa mujibu wa mpangokazi ambao umehakikiwa na kuthibitishwa na msimamizi wa mradi na kumaliza kazi hizo katika muda uliopangwa.

Halmashauri ya Manispaa ya Temeke ilisaini mkataba Na. LGA/016/2019-2020/W/DMDP/01 kwa ajili ya ukarabati na

matengenezo ya barabara za ndani ya Halmashuri ya Temeke Fungu Na. 14 Nzasa – Kilungule - Buza na barabara za mitaa kwa mkataba wa shilingi bilioni 19.14

Katika ukaguzi wa jalada la mkataba, nilibaini kuwa mkandarasi aliongezewa muda wa kutekeleza mradi kwa siku 128 kwa barua yenye Kumbu Na. KCML/CRJE/PCKG9/19/202KJ na kusababisha muda wa kumaliza mradi kuwa tarehe 30 Juni 2021. Hata hivyo, hadi tarehe 1 Disemba 2021, mradi ulikuwa haujakamilika.

Nilibaini kuwa gharama za kutotimiza masharti ya mradi ambapo mkandarasi angepaswa kulipa kiasi cha shilingi milioni 593.24 sawa na asilimia 0.1 ya gharama ya mkataba kwa siku hazikujumuishwa katika madai ya ucheleweshwaji wa utekelezaji wa mkataba kufuatia kutotekeleza Kifungu cha 47.1 cha masharti ya jumla ya mkataba.

Ninasisitiza Ofisi ya Rais - TAMISEMI kufanya ufuatiliaji wa karibu kwa kushirikiana na Ofisa Masuuli wa Halmashauri na kuhakikisha kuwa kiasi cha gharama za uvunjaji wa masharti ya mkataba cha shilingi milioni 593.24 kinakatwa kutoka vyeti vya malipo vya mkandarasi.

9.3 Udhaifu Uliobainika katika Usimamizi wa Mikataba, Usimamizi wa Kazi, na Ununuzi wa Vifaa vya Ujenzi kwa Utaratibu wa Nguvukazi

Serikali kupitia Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, Ofisi ya Rais – TAMISEMI, na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma imetoa miongozo inayopaswa kuzingatiwa katika kujenga na kukarabati miundombinu ya umma kama vile shule, hospitali, vituo vya afya, zahanati na majengo mengine ya umma kwa kutumia njia ya nguvukazi.

Katika kufanya tathmini ya matumizi ya nguvukazi, nilibaini kuwa mamlaka 135 za serikali za mitaa zilitumia jumla ya shilingi bilioni 350.95 kununua vifaa vya ujenzi kwa ajili ya ujenzi wa shule, hospitali, vituo vya afya, zahanati na majengo mengine ya umma yaliyotekelezwa kwa njia ya nguvukazi kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.9-1**.

Pamoja na kwamba ninathamini na kutambua juhudi na hatua kubwa iliyofikiwa na Serikali katika kutimiza malengo yake kupitia njia ya nguvukazi, nilibaini kuwapo kwa mapungufu kadhaa ambayo yanahitaji kuangaliwa upya. Mapungufu yaliyobainika yanafafanuliwa hapa chini.

9.3.1 Ukiukaji wa Masharti Yaliyowekwa Ili Kuweza Kutumia Mfumo wa Ununuzi kwa Njia ya Nguvukazi Shilingi Bilioni 11.65

Kanuni ya 167(2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka, 2013 (kama ilivyorekebishwa na Kanuni ya 64 (b) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la 30.12.2016) inaelekeza muktadha na mazingira ambapo utarartibu wa utekelezaji wa miradi unaweza kufanywa na Taasisi nunuzi kwa mfumo wa ununuzi wa nguvukazi.

Katika kufanya tathmini ya uzingatiaji wa sheria, nilibaini mamlaka 16 za serikali za mitaa zilitekeleza miradi yenye thamani ya shilingi bilioni 11.65 kwa njia ya nguvukazi bila kukidhi masharti yaliyoainishwa katika kanuni hizo. Mamlaka hizo ni kama zinavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-11** hapa chini.

Jedwali Na. 9-11: Miradi iliyotekelezwa bila kuzingatia sheria

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Thamani ya Miradi (Sh.)	Kigezo Kilichokiukwa
1.	H/W Muleba	N/A	493, 004,859	Hakukuwa na uthibitisho endapo Kitengo cha Usimamizi wa Ununuzi kiliwasilisha ombi la kutaka kutumia nguvukazi na endapo ombi hilo liliridhiwa na bodi ya zabuni
2.	H/W Mpanda	2	220,000,000	
3.	H/W Sengerema	1	70,120,267	
4.	H/W Itilima	1	500,000,000	
5.	H/W Sumbawanga	1	43,000,000	
6.	H/W Rombo	2	30,000,000	Uteuzi wa mafundi bila ushindanishi

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Thamani ya Miradi (Sh.)	Kigezo Kilichokiukwa
7.	H/W Kakonko	6	2,171,019,000	Kukosekana kwa wafanyakazi wenye sifa zinazohitajika kutekeleza na kusimamia kazi hizi
8.	H/W Bariadi	50	2,034,399,522	
9.	H/W Ileje	1	20,000,000	
10.	H/W Chamwino	1	3,726,820,679	
11.	H/W Chemba	11	50,000,000	
12.	H/W Mufindi	11	1,163,000,000	
13.	H/W Kyela	6	195,000,000	
14.	H/W Kwimba	N/A	220,000,000	
15.	H/W Kalambo	1	500,000,000	
16.	H/W Uyui	5	220,000,000	
Jumla			**11,656,364,327**	

Chanzo: Ripoti Husika za mamlaka za serikali za mitaa, 2021

Mapungufu yaliyobainika yalichangiwa na kukinzana kwa maelekezo ya mamlaka mbalimbali kama vile wizara, viongozi wa mikoa na wilaya, na viongozi wa kisiasa.

Ninapendekeza kwamba Serikali ianzishe mfumo utakaohusika na kuratibu maelekezo yote yanayotolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa, ambao maagizo yoyote kutoka kwa mamlaka na viongozi wengine yapitishwe kupitia mfumo huo ulioidhinishwa ili kuepuka kupokea maelekezo kutoka vyanzo mbalimbali yanayokinzana na mengine kutozingatia matakwa ya sheria.

9.3.2 Miradi Isiyokidhi Ubora yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 6.06 Iliyotekelezwa kwa Njia ya Nguvukazi

Katika kufanya tathmini ya utekelezaji wa miradi iliyokamilika na inayoendelea katika mamlaka za serikali za mitaa, nilibaini kuwa mamlaka 10 za serikali za mitaa zilitekeleza miradi ya ujenzi yenye viwango duni vya ubora. Kasoro hizi zilibainika katika baadhi ya miradi kuanzia katika ujenzi wa msingi wa majengo hadi kumalizika kwa miradi. Baadhi ya mapungufu niliyoyabaini ni nyufa kwenye majengo na majengo mengine kuwa na misingi iliyotitia. Pia, kulikuwa na mamlaka zinazotumia mbao ambazo hazikuwekwa dawa ya kuzilinda zisishambuliwe na wadudu wakati wa kupaua majengo.

Pamoja na mapungufu hayo, nilibaini pia kukulikuwa na mamlaka za serikali za mitaa amabazo zilitumia mbao mbichi (mbao ambazo hazijakauka) katika milango na madirisha hivyo kusababisha kusinyaa, kuvimba au kupinda kwa milango na madirisha. Mamlaka ambazo zilikuwa na miradi yenye viwango duni zinaoneshwa katika **Jedwali Na. 9-12.**

Jedwali Na. 9-12: Miradi iliyotekelezwa bila kuzingatia ubora

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya mradi (Sh.)
1.	H/W Mkuranga	153,200,000
2.	H/W Chamwino	4,430,721,498
3.	H/W Mpimbwe	281,345,000
4.	H/W Kigoma	114,529,513
5.	H/W Rombo	118,635,300
6.	H/W Sengerema	713,729,289
7.	H/W Kishapu	93,472,080
8.	H/Mji Bariadi	60,000,000
9.	H/Mji Nzega	40,000,000
10.	H/Mji Handeni	51,658,250
Jumla		**6,057,290,930**

Chanzo: Ripoti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2021

Mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kupima vifaa vya ujenzi na kushindwa kuchukua hatua za tahadhari kunaiweka Serikali katika hatari ya kujenga upya au kufanyia ukarabati miradi iliyobainika kutokidhi viwango kwa kipindi kifupi kijacho hivyo kusababisha upotevu wa fedha za Serikali bila sababu za msingi.

Ninapendekeza kwa maofisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa husika (a) waimarishe usimamizi wa mikataba ili kuepusha kazi zisizokidhi viwango; na (b) halmashauri zinasisitizwa kuweka kipengele katika mikataba ya ujenzi na ununuzi wa vifaa kitachotaka mafundi kurudia kazi walizozifanya chini ya kiwango na wazabuni kuleta tena vifaa vyenye ubora uliokuwa umeagizwa bila ongezeko la malipo.

9.3.3 Kutoandaliwa kwa Mchanganuo wa Vifaa kwa Miradi ya Ujenzi yenye thamani ya Shilingi Bilioni 4.78

Kipengele cha 11.1 cha Mwongozo wa Nguvukazi kwa Taasisi Nunuzi Nchini Tanzania uliotolewa na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma kinazitaka idara tumizi kueleza kazi za ujenzi au matengenezo zinazotakiwa kutekelezwa.

Halikadhalika, kipengele cha 11.2 cha mwongozo huohuo kinaelekeza kuwa "Ikiwa idara ya watumiaji ni tofauti na idara yenye ujuzi wa kitaalamu, basi idara ya watumiaji itapaswa kuomba wataalamu kutoka idara hiyo (au mtumishi mwenye taaluma stahiki ndani ya taasisi nunuzi au kwa ushirika na taasisi nyingine nunuzi) ili kubainisha upeo wa kazi kwa kuandaa michoro, vipimo, na mchanganuo wa idadi ya bidhaa kwa ajili ya kutekeleza kazi husika".

Katika kufanya tathmini ya mchakato wa ununuzi wa vifaa vya ujenzi kwa ajili ya miradi inayotekelezwa kwa utaratibu wa nguvukazi, nilibaini kuwa mamlaka 17 za serikali za mitaa zilikuwa zinatekeleza miradi ya maendeleo bila kuwa na mchangunuo wa vifaa vinavyohitajika katika ujenzi. Na kwasababu hiyo niligundua kuwa vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya shilingi bilioni 4.78 vilinunuliwa bila ya kuwapo kwa makisio sahihi ya vifaa vya ujenzi. Mamlaka za serikali za mitaa zilizotekeleza miradi ya ujenzi kwa nguvukazi na kufanya ununuzi bila kuandaa makisio na mchanganuo wa vifaa ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-13**.

Jedwali Na. 9-13: Miradi iliyotekelezwa bila mchangunuo wa vifaa

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Dar es Salaam	419,726,419	10.	H/W Kalambo	500,000,000
2.	H/W Mufindi	1,163,000,000	11.	H/W Nkasi	N/A
3.	H/W Hai	17,714,106	12.	H/W Kishapu	55,046,500
4.	H/W Rombo	150,000,000	13.	H/M Shinyanga	23,824,500
5.	H/M Lindi	1,824,993,550	14.	H/W Ikungi	200,000,000
6.	H/W Babati	N/A	15.	H/W Kaliua	83,791,891
7.	H/M Tarime	48,895,677	16.	H/Mji Nzega	40,000,000
8.	H/W Mbeya	145,000,000	17.	H/W Mkinga	N/A
9.	H/W Mvomero	114,296,102		**Jumla**	**4,786,288,744**

Chanzo: Ripoti za mamlaka za serikali za mitaa

Mapungufu yaliyobainika yalisababishwa na idadi ndogo ya wahandisi na mafundi mchundo katika mamlaka za serikali za mitaa. Upungufu wa wataalamu hao ulitokana na kuhamishwa kwa watumishi kutoka katika mamlaka za serikali za mitaa kwenda Wakala wa Barabara Vijijini na Mijini (TARURA) na Wakala wa Maji Safi na Usafi wa Mazingira Vijijini na Mijini (RUWASA).

Ununuzi wa vifaa vya ujenzi bila vipimo vilivyoainishwa na makadirio ya mchanganuo wa vifaa vinavyohitajika katika ujenzi unaweza si tu kusababisha ununuzi wa vitu visivyo na viwango, bali pia unaweza kusababisha ununuzi wa vifaa zaidi ya mahitaji halisi katika miradi na hivyo kusababisha upotevu wa fedha za umma.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais - TAMISEMI zihakikishe zinapewa wahandisi na wakadiriaji majenzi wa kutosha ili kujaza nafasi zilizoachwa wazi.

9.3.4 Utunzaji Mbovu wa Vifaa vya Ujenzi Vilivyotumika katika Ujenzi wa Miradi kwa Njia ya Nguvukazi yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 3.48

Agizo la 58 (1) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linataka bidhaa zilizowasilishwa kukaguliwa ili kuhakikisha kuwa zinaendana na viwango na vipimo vilivyobainishwa kabla hazijakubaliwa. Pia, Agizo la 59 (1) na (2) la Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linaeleza kuwa baada ya bidhaa kuchunguzwa na/au kupimwa, pale inapobidi, na wanaohusika na upimaji kuwa wamesaini na kuthibitisha usahihi wa bidhaa husika, ofisa wa stoo atapaswa kuingiza bidhaa hizo katika daftari la bidhaa husika. Kisha, kila ingizo katika daftari la vifaa linapaswa kuwa na hati inayoweza kufuatiliwa kama vile hati ya madai kutoka kwa mzabuni, au hati za kurejeshea bidhaa kwa mzabuni.

Hali kadhalika, Agizo la 54(3) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linazitaka taasisi nunuzi kuhifadhi kumbukumbu kila inapopokea bidhaa, kutoa bidhaa na kuandika idadi ya kila bidhaa iliyoko katika stoo katika ukurasa tofauti na daftari la vifaa.

Kinyume na maagizo yaliyotajwa, nilibaini mamlaka 26 za serikali za mitaazililipia vifaa mbalimbali vya ujenzi vyenye thamani ya shilingi bilioni 3.37 bila kuzingatia matakwa ya maagizo yaliyotajwa hapo juu. **Jedwali Na. 9-14** linaonesha mamlaka za serikali za mitaa ambazo hazikuzingatia maagizo ya hapo juu.

Jedwali Na. 9-14: Utunzaji usiofaa wa vifaa vya ujenzi

Na	Jina la Halmshauri	Thamani ya mradi (Sh.)	Na	Jina la Halmshauri	Thamani ya mradi (Sh.)
1.	H/M Kigamboni	20,899,976	15.	H/W Kishapu	120,320,970
2.	H/M Kinondoni	898,470,016	16.	H/W Msalala	275,283,100
3.	H/W Chato	140,792,500	17.	H/W Bariadi	8,515,000
4.	H/W Iringa	116,976,028	18.	H/W Itilima	4,547,000
5.	H/W Mpanda	74,092,800	19.	H/W Ikungi	32,237,500
6.	H/W Hai	57,204,096	20.	H/W Manyoni	306,256,688
7.	H/W Babati	19,389,642	21.	H/W Kaliua	65,056,826
8.	H/W Kiteto	7,819,500	22.	H/Mji Nzega	17,000,000
9.	H/Mji Nanyamba	220,278,500	23.	H/W Sikonge	93,793,104
10.	H/W Ukerewe	57,975,000	24.	H/W Handeni	63,169,573
11.	H/W Madaba	242,823,968	25.	H/Mji Handeni	213,421,885
12.	H/W Mbinga	21,290,000	26.	H/W Korogwe	4,200,000
13.	H/W Songea	182,614,130	**Jumla**		**3,375,539,192**
14.	H/M Kahama	111,111,390			

***Chanzo**: Chanzo: Ripoti mahususi za Mamlaka za Serikali za mitaa*

Katika hali ambayo haikutarajiwa, nilibaini kuwa Halmashauri ya Manispaa ya Kahama iliandaa ripoti ya ukaguzi wa vifaa na mapokezi ya vifaa vya thamani ya shilingi milioni 107.76 kabla vifaa hivyo havijapokelewa. Kutokana na dosari hizo nimeshindwa kuthibitisha uhalali wa manunuzi na matumizi ya vifaa husika katika miradi.

Kukosekana kwa kumbukumbu sahihi za vifaa vya ujenzi vilivyonunuliwa katika madaftari husika ya kuhifadhia kumbukumbu za vifaa hivyo kulinifanya nishindwe kuthibitisha matumizi ya vifaa hivyo.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa husika (a) kuzingatia udhibiti uliowekwa wa uwajibikaji kwa bidhaa zilizonunuliwa na kuhakikisha bidhaa zote zilizopokelewa zimeingizwa katika leja ya vifaa; na (b) mamlaka za serikali za mitaa zinashauriwa kuandaa taarifa za kukiri kupokea mizigo katika ubora na idadi iliyoagizwa kabla ya mapokezi ya bidhaa husika.

9.3.5 Kazi na malipo yaliyofanywa kwa mafundi bila kuwapo kwa mikataba yenye thamani ya shilingi milioni 947.92

Kifungu cha 60(7) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011 kinataka pale zabuni, tuzo au pendekezo linapokuwa limekubaliwa na ofisa masuuli, taasisi nunuzi na mtu ambaye zabuni, tuzo au pendekezo lake limekubaliwa, kuingia katika mkataba rasmi wa usambazaji wa bidhaa, utoaji wa huduma au kufanya kazi.

Vivyo hivyo, Vipengele vya 25.1 na 25.2 vya Mwongozo wa Kufanya Kazi kwa Kutumia Nguvukazi kwa Taasisi Nunuzi Nchini iliyotolewa na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma tarehe 22 Mei 2020 vinasema kuwa "Malipo kwa taasisi zinazotumia utaratibu wa nguvukazi yanaweza kufanyika kwa utaratibu wa malipo kwa kazi zilizofanyika kwa kuzingatia viwango vya malipo vilivyopo kwenye mkataba na kwamba taasisi au chombo kinachotekeleza kazi kitawasilisha madai ya malipo kwa mujibu wa masharti yaliyoainishwa katika mkataba".

Katika kufanya tathmini ya utekelezaji wa miradi nilibaini kuwa mamlaka 12 za serikali za mitaa zilitumia mafundi kwenye ujenzi wa majengo bila kuwa na mikataba nao ya kisheria. Kwa hali hiyo, nilishindwa kuthibitisha uhalali wa malipo kwa mafundi hao. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zilizowalipa mafunzi wa mtaani bila kuwa na mikataba ya kisheria ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-15**.

Jedwali Na. 9-15: Malipo bila kuwapo kwa mikataba na mafundi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Nsimbo	13,358,000	8.	H/M Shinyanga	32,803,688
2.	H/W Mwanga	27,940,333	9.	H/W Bariadi	221,533,690
3.	H/W Newala	22,120,000	10.	H/W Itilima	64,350,000
4.	H/W Buchosa	83,800,000	11.	H/W Bumbuli	150,000,000
5.	H/W Sengerema	90,402,000	12.	H/W Handeni	30,157,250
6.	H/W Kishapu	22,258,600		**Jumla**	**947,923,561**
7.	H/W Msalala	189,200,000			

Chanzo: Chanzo: Ripoti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2021

Mapungufu yaliyobainika yalitokana na udhaifu katika mfumo wa udhibiti wa ndani katika usimamizi wa mikataba ya ujenzi katika mamlaka husika za serikali za mitaa.

Ninashauri mamlaka za serikali za mitaa husika (a) zizingatie sheria na kanuni katika usimamizi wa mikataba ya ujenzi kwa kuhakikisha kuna mikataba ya kisheria na mafundi wa mtaani; na (b) ninashauri mamlaka za serikali za mitaa husika kuanzisha mfumo wa udhibiti wa ndani ambao utatoa tathmini ya mara kwa mara ya mikataba.

9.3.6 Bidhaa zenye Thamani ya Shilingi Milioni 239.16 Zilizonunuliwa Zaidi ya Mahitaji

Kipengele cha 11.1 cha Mwongozo wa Kufanya Kazi kwa Kutumia Nguvukazi kwa Taasisi Nunuzi Nchini iliyotolewa na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma kinaitaka idara tumizi au idara ya ufundi kueleza kazi ya ujenzi au matengenezo inayohitajika kutekelezwa.

Katika tathmini ya vifaa vya ujenzi vilivyonunuliwa na uhakiki wa hatua iliyofikiwa katika utekelezaji wa miradi nilibaini mamlaka 10 za serikali za mitaa zilinunua vifaa vingi vya ujenzi kuliko mahitaji halisi. Ununuzi wa ziada ya vifaa yaligharimu shilingi milioni 239.16 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 9-16.**

Jedwali Na. 9-16: Bidhaa zilizonunuliwa zaidi ya mahitaji halisi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Longido	23,093,000	7.	H/W Manyoni	154,718,580
2.	H/W Kakonko	6,144,000	8.	H/W Ileje	20,299,948
3.	H/W Mwanga	14,844,430	9.	H/W Kaliua	2,172,000
4.	H/Mji Tarime	10,315,742	10.	H/M Tabora	2,036,500
5.	H/W Kwimba	4,436,000			
6.	H/M Kahama	1,100,000		**Jumla**	**239,160,200**

Chanzo: *Chanzo: Ripoti za mamlaka za serikali za mitaa*

Wakati wa kutembelea miradi, nilibaini kuwa vifaa hivi vya ujenzi vilikuwa vimeachwa katika vituo vilivyokuwa vikitekeleza miradi hiyo huku ujenzi ukiwa umeshakalika.

Kununua vifaa vya ujenzi ambavyo havikutumika katika miradi iliyokusudiwa kunaweza kusababisha upotevu wa fedha za umma iwapo bidhaa hizo zitatumika kwa manufaa binafsi ama kutumika kinyume na malengo yaliyowekwa.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa zihakikishe michanganuo ya mahitaji wa vifaa vya ujenzi vinavyohitajika inaandaliwa kwa usahihi ili kukwepa kununua zaidi ya vifaa vya ujenzi vinavyotakiwa. Pia, mamlaka za serikali za mitaa husika zinahimizwa kuhakikisha vifaa vilivyobaki vinahamishwa na kutumika katika miradi mingine ya ujenzi yenye uhitaji wa vifaa hivyo.

NATIONAL AUDIT OFFICE NAOT

SURA YA 10

UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA ELIMU

10.0 Utangulizi

Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa ina jukumu la kusimamia ubora wa elimu ya awali, msingi, sekondari, watu wazima na elimu isiyo rasmi Tanzania Bara kwa kuhakikisha kuwa shule zote zinasimamiwa vyema ikiwa pamoja na kuwa na walimu wa kutosha na wenye uwezo, miundombinu ya kutosha, vitendeakazi, na vifaa vya shule.

Tangu mwaka 1997, Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kupitia Wizara yenye dhamana ya elimu imekuwa ikiandaa Mipango ya Maendeleo ya Sekta ya Elimu (ESDP). Mipango hii imejengwa katika vipaumbele vya Serikali kama ilivyoainishwa katika Dira ya Maendeleo ya Tanzania ya Mwaka 2025 na kuweka vigezo vya maendeleo ya sekta ya elimu katika kipindi cha miaka mitano kupitia Mpango wa Maendeleo wa Miaka Mitano.

Sura hii inawasilisha matokeo ya ukaguzi wa utendaji na ufanisi wa serikali za mitaa katika usimamizi wa shule zilizo chini ya mamlaka yake kama ilivyoanishwa hapa chini:-

10.1 Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kupeleka shuleni vitabu vya kiada pungufu Shilingi Bilioni 19.42

Aya ya 1 & 2 za Waraka wa Ruzuku kwa Shule za Msingi za Serikali (elimu bila malipo) wenye Kumb.Na.DC.297/507/01/39 ya tarehe 28 Desemba, 2015 unataka Serikali kutoa fidia ya shilingi 10,000 na shilingi 25,000 kwa mwaka kwa kila mwanafunzi katika shule za msingi na sekondari mtawalia; ambapo wizara itatumia asilimia 40 kununua vitabu na kusambaza shuleni.

Nilifanya ukaguzi katika mamlaka 22 za serikali za mitaa kuhusu utekelezaji wa waraka ulionukuliwa na kubaini kuwa, ili kukidhi mahitaji ya vitabu kwa wanafunzi katika shule za msingi za Serikali vilihitajika vitabu 6,323,566. Hata hivyo, ni vitabu vya kiada 1,467,829 (sawa asilimia 23) vilisambazwa katika mwaka huo,

ikionesha upungufu wa vitabu 4,855,737 vyenye thamani ya shilingi bilioni 19.42 kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na. 10-1** hapa chini.

Jedwali Na.10-1: Vitabu vya kiada vilivyotolewa pungufu

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Vilivyoletwa	Pungufu	Kiasi	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Babati	130,488	0	130,488	4,000	521,952,000
2.	H/Mji Bariadi	7,168	4,342	2,826	4,000	11,304,000
3.	H/W Buchosa	767,564	50,391	717,173	4,000	2,868,692,000
4.	H/W Bumbuli	194,221	49,740	144,481	4,000	577,924,000
5.	H/W Bunda	165,839	54,571	111,268	4,000	445,072,000
6.	H/Jiji Dodoma	653,835	208,596	445,239	4,000	1,780,956,000
7.	H/W Karatu	91,798	24,517	67,281	4,000	269,124,000
8.	H/MKinondoni	538,652	37,315	501,337	4,000	2,005,348,000
9.	H/W Ludewa	630,189	218,624	411,565	4,000	1,646,260,000
10.	H/W Mlele	95,196	26,586	68,610	4,000	274,440,000
11.	H/W Mpanda	345,126	2,753	342,373	4,000	1,369,492,000
12.	H/MMpanda	362,810	113,874	248,936	4,000	995,744,000
13.	H/W Mpimbwe	222,496	23,375	199,121	4,000	796,484,000
14.	H/W Muheza	315,656	112,573	203,083	4,000	812,332,000
15.	H/W Mwanga	24,715	17,546	7,169	4,000	28,676,000
16.	H/W Nsimbo	43,044	38,538	4,506	4,000	18,024,000
17.	H/W Nyanghw'ale	275,586	79,380	196,206	4,000	784,824,000
18.	H/W Pangani	80,291	22,157	58,134	4,000	232,536,000
19.	H/W Rombo	41,132	18,792	22,340	4,000	89,360,000
20.	H/W Rorya	16,627	4,899	11,728	4,000	46,912,000
21.	H/W Tarime	762,280	116,928	645,352	4,000	2,581,408,000
22.	H/M Ubungo	558,853	242,332	316,521	4,000	1,266,084,000
Jumla		**5,975,665**	**6,323,566**	**1,467,829**		**19,422,948,000**

Chanzo: Ripoti za Elimu ya Shule za Msingi, 2021

Utoaji wa vitabu pungufu vya kiada unachangiwa na jitihada duni za Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, katika kuhakikisha kiasi cha asilimia 40 ya fidia ya Serikali inatumika kununua vitabu vya kiada na kusambazwa kwa shule za Serikali, kwa kuzingatia viwango vya uwiano wa mwanafunzi kwa kitabu. Kutofuata waraka uliotajwa kunaathiri matokeo ya kitaaluma kwa wanafunzi.

Ninapendekeza Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia katika siku zijazo, izingatie Aya ya 1 & 2 za Waraka wa Ruzuku kwa Wanafunzi kwa kuhakikisha asilimia 40 ya fedha za fidia ya Serikali zinatumika kununua vitabu vya kiada na kusambazwa

katika shule za msingi za Serikali ili kukidhi mahitaji ya wanafunzi kwa uwiano wa mwanafunzi mmoja kitabu kimoja.

10.2 Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia Kutoa Fedha Pungufu Shilingi Bilioni 4.25 kwa ajili ya Ada ya Ruzuku ya Elimu bila Malipo

Aya ya 1 & 2 za Waraka wa Ruzuku kwa Wanafunzi kwa Shule za Serikali (elimu bila malipo) wenye Kumb. Na. DC.297/507/01/39 (Shule za Msingi) na Kumb. Na. DC.297/507/01/40 wa tarehe 28 Desemba 2015 (Shule za Sekondari) ziliitaka Serikali kulipa fidia ya shilingi 10,000 na 25,000 mtawalia kwa mwaka kwa kila mwanafunzi wa shule za msingi na sekondari.

Nilifanya ukaguzi wa fedha zilizotolewa kwa ajili ya elimu bila malipo katika mamlaka 25 za serikali za mitaa na kubaini kuwa katika mwaka wa fedha 2020/21, fedha za ruzuku kwa shule za msingi na sekondari zilitolewa pungufu kwa kiasi cha Sh. 4,252,600,723 kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 10-1.**

Upungufu wa fedha unaotokana na ufinyu wa bajeti unaweza kuathiri taaluma kwani shule nyingi zinakosa mahitaji muhimu ya kuwezesha kutoa elimu bora kama vile ukarabati wa miundombinu na ununuzi wa vifaa vya kufundishia na nyenzo za kujifunzia.

Ili kuimarisha ubora wa elimu nchini, ninapendekeza Hazina na Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kupanga bajeti toshelevu kwa ajili ya elimu bila malipo na ruzuku itolewe kulingana na bajeti iliyoidhinishwa.

10.3 Upungufu wa Miundombinu katika Shule za Msingi na Sekondari

Aya ya 4.3.1 ya Mpango wa Maendeleo wa Miaka Mitano kuanzia 2016/17 hadi 2020/21 umeonesha vitu vinavyoboresha mazingira ya kufundishia na kujifunzia ni vyumba vya madarasa, madawati, vitabu vya kiada, vyoo/uwiano wa vyoo na kuboresha mazingira ya kazi kwa walimu wa ngazi zote, (kutoa malipo linganifu, makazi kuwa karibu na eneo kazi).

Pamoja na Serikali hivi karibuni kuongeza jitihada katika kukabiliana na tatizo la uhaba wa miundombinu mfano vyumba vya madarasa, nyumba za walimu, ofisi, viti na meza katika shule za msingi na

sekondari, tathmini yangu kuhusu upatikanaji wa miundombinu hiyo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 77 imebaini uwapo wa upungufu wa miundombinu, 516,642 katika Shule za Msingi na 136,278 katika shule za sekondari kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 10-2.**

Jedwali Na. 10- 2: Uhaba wa miundombinu ya shule

Shule za Msingi				
Na.	**Vifaa**	**Mahitaji**	**Vilivyopo**	**Upungufu**
1.	Madarasa	124,268	49,533	74,735
2.	Nyumba za Walimu	90,742	17,607	73,135
3.	Ofisi za Walimu	9,730	4,618	5,112
4.	Viti	150,833	84,944	65,889
5.	Meza	632,062	446,222	185,840
6.	Matundu ya Vyoo	178,547	66,616	111,931
Jumla		**1,186,182**	**669,540**	**516,642**
Shule za Sekondari				
Na.	**Vifaa**	**Mahitaji**	**Vilivyopo**	**Upungufu**
1.	Madarasa	16,319	13,250	3,069
2.	Nyumba za Walimu	22,103	4,011	18,092
3.	Ofisi za Walimu	2,044	637	1,407
4.	Viti	249,274	204,437	44,837
5.	Meza	359,324	302,161	57,163
6.	Matundu ya Vyoo - Wanafunzi	29,096	17,600	11,496
7.	Matundu ya Vyoo - Walimu	762	548	214
Jumla		**678,922**	**542,644**	**136,278**

Ufaulu wa kitaaluma unategemea mazingira mazuri ya kujifunzia, kuingilia kati kushughulikia uhaba wa miundombinu ya shule unapotokea.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ikishirikiana na Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kutoa fedha kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa na kuweka mikakati inayotekelezeka ya kutokomeza au kupunguza tatizo la miundombinu kwa ajili ya kuimarisha ubora wa elimu.

10.4 Upungufu wa Walimu katika Shule za Msingi

Aya ya 3.4.1 ya Sera ya Taifa ya Elimu ya Mwaka 2014 inataka kuwapo usimamizi wa rasilimaliwatu kwa ajili ya maendeleo ya sekta ya elimu na mafunzo. Moja ya malengo ya Sera hiyo ni kuhakikisha

ifikapo mwisho wa mwaka 2022, lengo la uwiano wa mwalimu kwa wanafunzi la 1:45 (mwalimu mmoja kwa wanafunzi 45) linatimia.

Nilitathmini uwiano wa walimu na wanafunzi katika mamlaka 48 za serikali za mitaa na nilibaini kati ya walimu 40,458 wanaohitajika kwa shule za msingi walikuwa 23,881 tu ikimaanisha upungufu wa walimu 16,571 sawa na asilimia 41 kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na. 10-2**. Hali hii imechangiwa na walimu wapya kutoripoti katika maeneo ya vijijini; na kutokana na mazingira ya kazi yasiyoridhisha kusababisha walimu walioajiriwa kutafuta uhamisho wa kwenda mijini.

Kwa maoni yangu, upungufu niliubaini katika mamlaka 48 za serikali za mitaa nilizozibainisha zinatoa taswira kuwa hali hii inaweza kuwaathiri kwa kiwango kikubwa wanafunzi kitaaluma nchini.

Ninapendekeza Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa kushirikiana na Hazina (a) itoe fedha za kutosha na kuweka mikakati inayotekelezeka ili kukabiliana na upungufu uliobainika kwa kuboresha uwezo wa waalimu kitaaluma na kuinua ari yao kwa kuboresha mazingira ya kufundishia; na (b) Ofisi ya Rais - TAMISEMI itafute kibali cha ajira kutoka Ofisi ya Rais - Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora ili kuziba pengo lililopo.

10.5 Idadi Kubwa ya Wanafunzi Kukatisha Masomo kabla ya Kumaliza Darasa la Saba

Kifungu cha 4.3.1 cha Mpango wa Pili wa Maendeleo wa Miaka Mitano kiliweka kiwango halisi cha uwiano wa uandikishaji wa elimu ya msingi kuwa asilimia 100 ifikapo mwaka 2022. Uwekezaji unaoendelea wa serikali katika elimu umesababisha kuongeza uandikishaji ambao unachangiwa zaidi na kuanzishwa kwa elimu ya msingi bila ada. Nilichukua sampuli za mamlaka 27 za serikali za mitaa na kubaini kuwa kati ya mwaka 2018 na 2021, wanafunzi 18,670 walishindwa kuhitimu elimu ya msingi kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 10-3** hapa chini.

Jedwali Na. 10-3: Idadi ya wanafunzi waliokatisha masomo

Na.	Jina la Halmashauri	Walioandikishwa	Waliomaliza	Tofauti
1.	H/W Mbozi	13,524	11,733	1,791
2.	H/Mji Tunduma	3,786	3,527	259
3.	H/W Kakonko	4,050	2,957	1,093
4.	H/W Kishapu	7,605	6,490	1,115
5.	H/W Mbogwe	7,505	5,397	2,108
6.	H/W Mlele	887	668	219
7.	H/W Mpanda	5,587	3,675	1,912
8.	H/W Mpimbwe	2,316	1,732	584
9.	H/W Nsimbo	4,618	2,594	2,024
10.	H/W Songwe	3,263	2,315	948
11.	H/W Tabora	6,245	5,768	477
12.	H/M Tarime	3,162	2,872	290
13.	H/W Urambo	8,137	3,729	4,408
14.	H/Mji Babati	3,810	2,368	1,442
15.	H/W Kiteto	5,194	3,770	1,424
16.	H/W Bunda	13,625	6,060	7,565
17.	H/W Magu	12,424	9,645	2,779
18.	H/W Mbogwe	7,505	5,397	2,108
19.	H/W Musoma	7,232	5,560	1,672
20.	H/W Shinyanga	6,835	6,814	21
21.	H/M Shinyanga	4,983	2,294	2,689
22.	Tarime H/W	12,775	8,289	4,486
23.	H/W Ushetu	9,219	5,945	3,274
24.	H/W Biharamulo	9,511	5,579	3,932
25.	H/W Songea	3,560	3,164	396
26.	H/W Babati	14,569	10,669	3,900
27.	H/Mji Mbulu	2,224	1,385	839
Jumla		**74,495**	**55,825**	**18,670**

Chanzo: *Taarifa za Elimu ya Shule za Msingi, 2021*

Mwenendo wa kuacha shule umekuwa ukipungua katika miaka ya hivi karibuni kutokana na kuhamasisha jamii kuhusu umuhimu wa elimu na mpango wa serikali wa elimu bila malipo kama inavyofafanuliwa katika **Kielelezo Na. 10-1** hapa chini.

Kielelezo Na. 10-1: Mwenendo wa kukatisha masomo kwa wanafunzi wa shule za msingi

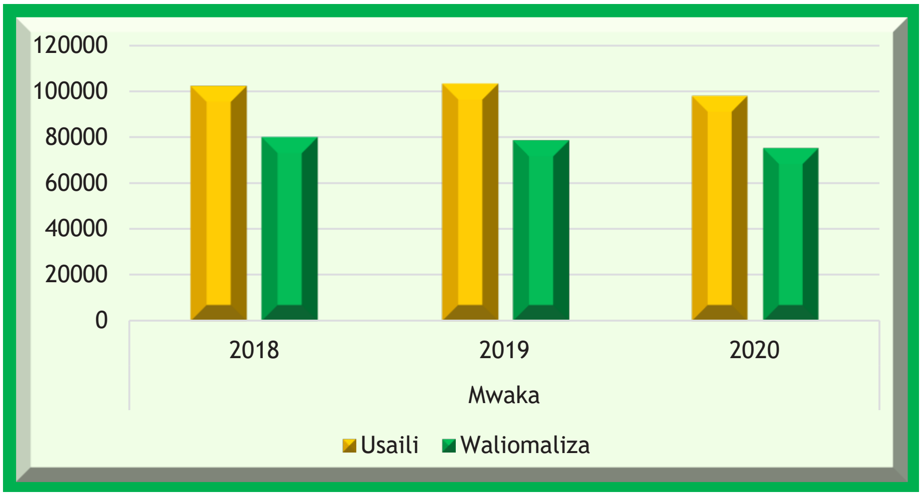

Tathmini yangu ilibainisha kuwa sababu kuu za kuacha shule kwa wasichana zilihusiana na matukio ya ujauzito ambayo zilizotokana na umbali mrefu kutoka nyumbani hadi shule, asili ya familia, na masuala ya binafsi.

Ninapendekeza kuwa, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia iandae programu za kuifikia jamii ili kutoa ushauri kwa wazazi kuwaandikisha watoto wao katika shule zilizo karibu; na mazingira ya kufundishia na kujifunzia yanatakiwa kuwa rafiki na ya kuvutia kwa kujumuisha nyenzo stahiki za kufundishia, pamoja na kutoa elimu ya taaluma na ufundi stadi.

10.6 Upungufu wa Uandikishaji wa Wanafunzi Shule za Msingi

Nilifanya tathmini ya hali ya mpango wa uandikishaji wa wanafunzi katika shule za msingi za Serikali kati ya mwaka 2018 na 2021 katika mamlaka 16 za serikali za mitaa na kubaini kuwa kulikuwa na tofauti ya wanafunzi 9,427 kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na. 10-4.**

Jedwali Na. 10-4: Kiwango cha chini cha uandikishaji wa wanafunzi wa elimu ya msingi

Na.	Mamlaka ya Serikali ya Mtaa	Makadirio ya Uandikishaji	Uandikishaji Halisi	Tofauti
1.	H/M Mpanda	8,317	7,357	960
2.	H/W Nyangwale	8,460	7,692	768
3.	H/W Tabora	115,670	115,558	112

Na.	Mamlaka ya Serikali ya Mtaa	Makadirio ya Uandikishaji	Uandikishaji Halisi	Tofauti
4.	H/Mji Kibaha	3,384	3,377	7
5.	H/W Buchosa	14,682	14,466	216
6.	H/W Mlele	2,827	2,353	474
7.	H/W Mpanda	14,169	11,729	2,440
8.	H/M Tabora	4,395	4,176	219
9.	H/W Ulanga	5,439	5,089	350
10.	H/W Urambo	7,715	7,167	548
11.	H/W Bunda	10,156	10,025	131
12.	H/W Tarime	12,144	12,125	19
13.	H/W Kilwa	8,901	7,671	1,230
14.	H/M Lindi	2,242	2,110	132
15.	H/W Morogoro	11,022	10,619	403
16.	H/W Mtama	5,778	4,360	1,418
Jumla		**23,5301**	**22,5874**	**9,427**

Chanzo: *Taarifa za Elimu ya Shule za Msingi, 2021*

Ingawa kuna upungufu wa idadi ya wanafunzu walioandikishwa kwa mwaka, mwenendo wa uandikishaji umekuwa ukiongezeka kwa kiasi ikilinganishwa na wakati mpango ulipoanza mwaka 2019. Rejea **kielelezo Na. 10- 2**

Kielelezo Na. 10- 2: Mwenendo wa Uandikishaji wa Wanafunzi wa Shule za Msingi kwa Miaka Mitatu

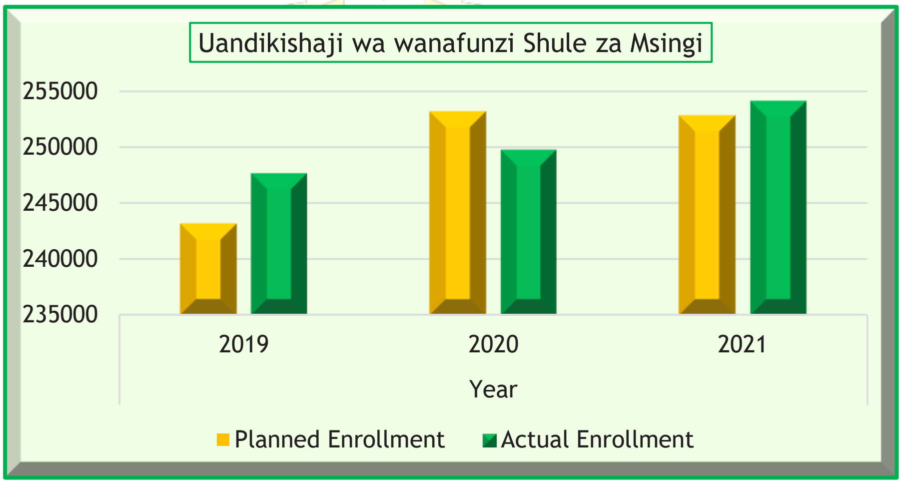

Chanzo: *Taarifa za Elimu ya Shule za Msingi, 2021*

Zaidi ya hayo, nimebaini changamoto kuu zinazochangia kuandikisha wanafunzi pungufu ni kuwapo kwa shule binafsi katika maeneo ya mjini. Kwa upande wa vijijini, sababu ni pamoja na kuhamahama

kwa familia zinazojishughulisha na ufugaji, maeneo ya kijiografia, na uelewa mdogo wa umuhimu wa elimu kwa baadhi ya jamii ambapo sehemu kubwa ya wazazi wanapendelea watoto wao kulima na kuchunga mifugo kuliko kwenda shule.

Ninapendekeza Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia na wadau wengine kuwezesha uhamasishaji wa jamii kuhusu umuhimu wa elimu na kuboresha mazingira ya shule hususani vijijini.

SURA YA 11

UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA AFYA

11.0 Utangulizi

Afya njema ni muhimu katika kukuza ustawi wa watu na maendeleo ya taifa. Kutokana na matokeo ya ukaguzi yaliyooneshwa katika ripoti yangu ya serikali za mitaa, sekta ya afya bado ina changamoto mbalimbali za upungufu wa rasilimali zikiwemo wafanyakazi wasio na mafunzo, bajeti ndogo, mazingira duni ya kazi, uhaba wa dawa na vifaatiba na upungufu wa miundombinu.

Kupitia ukaguzi wa mwenendo wa utoaji wa huduma za afya katika kipindi cha miaka mitatu nilibaini kuwa, licha ya jitihada kubwa zilizofanywa na Serikali katika kuhakikisha kila mwananchi anapata huduma za msingi za afya, bado kuna changamoto zinazoathiri upatikanaji wa huduma bora za afya hasa kwa wananchi wa kawaida.

Sura hii inatoa baadhi ya changamoto katika sekta ya afya, kwa kuonesha maeneo muhimu ambayo yanahitaji usimamizi makini, na kushauri hatua ambazo serikali na wadau wengine wanaweza kuchukua ili kutatua changamoto hizo, ambazo baadhi zimeanishwa hapa chini: -

11.1 Kuchelewa Kukamilika kwa Ujenzi wa Vituo vya Afya

Katika kufanya tathmini ya utendaji wa kazi katika miradi iliyotekelezwa, nilibaini kulikuwa na mamlaka 54 za serikali za mitaa zilizopokea kiasi cha shilingi bilioni 31.10 kwa ajili ya ujenzi na ukamilishaji wa majengo, ikiwemo hospitali za wilaya, vituo vya afya na zahanati.

Wakati wa mapitio ya mikataba na taarifa za utekelezaji wa miradi na kutembelea miradi nilibaini kuchelewa kukamilika kwa ujenzi kwa kipindi cha kati ya miezi mitatu hadi miaka mitatu. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi iliyochelewa kukamilika imeoneshwa katika **Jedwali Na. 11-1** hapo chini.

Jedwali Na. 11-1: Miradi ya majengo yaliyochelewa kukamilika

Na.	Jina la Halmashauri	Gharama ya Mradi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Gharama ya Mradi (Sh.)
1	H/W Geita	4,106,000,000	29	H/W Ngara	400,000,000
2	H/W Moshi	2,500,000,000	30	H/W Nachingwea	400,000,000
3	H/Mji Kondoa	1,977,660,749	31	H/W Kilindi	400,000,000
4	H/W Sengerema	1,417,797,820	32	H/W Rombo	387,543,766
5	H/W Madaba	1,150,000,000	33	H/W Tarime	384,575,150
6	H/W Mpanda	1,090,000,000	34	H/W Msalala	357,550,250
7	H/W Wang'ing'ombe	1,000,000,000	35	H/W Muleba	347,362,400
8	H/W Kigoma	996,004,020	36	H/W Magu	298,598,250
9	H/W Mufindi	950,000,000	37	H/W Chemba	295,000,000
10	H/M Sumbawanga	897,002,420	38	H/M Morogoro	281,569,575
11	H/W Mtama	720,000,000	39	H/W Manyoni	220,000,000
12	H/W Lushoto	694,467,322	40	H/W Nzega	220,000,000
13	H/W Gairo	650,000,000	41	H/W Ikungi	200,000,000
14	H/Mji Kibaha	605,000,000	42	H/W Busega	184,400,000
15	H/W Bariadi	596,870,574	43	H/Mji Mafinga	150000000
16	H/W Handeni	580,327,070	44	H/W Bumbuli	150,000,000
17	H/W Kalambo	545,000,000	45	H/W Momba	141,580,388
18	H/W Mafia	500,000,000	46	H/Mji Nzega	120,000,000
19	H/W Ruangwa	500,000,000	47	H/W Karagwe	75,840,000
20	H/W Mbeya	500,000,000	48	H/Jiji Arusha	52,427,900
21	H/Mji Nanyamba	500,000,000	49	H/W Arusha	50,000,000
22	H/W Newala	500,000,000	50	H/W Chamwino	50,000,000
23	H/W Mbinga	500,000,000	51	H/W Nyang'hwale	50,000,000
24	H/W Itilima	500,000,000	52	H/Mji Makambako	50,000,000
25	H/M Iringa	460,773,698	53	H/W Mbozi	50,000,000
26	H/Jiji Tanga	453,373,990	54	H/W Korogwe	50,000,000
27	H/W Tandahimba	445,000,000	Jumla		**31,101,725,342**
28	H/W Monduli	400,000,000			

Sababu za ucheleweshaji ni kuchelewa kutolewa kwa fedha za mradi kutoka Wizara ya Fedha na Mipango kwenda katika mamlaka za serikali za mitaa; ucheleweshaji wa usambazaji wa vifaa vya ujenzi kutoka kwa wazabuni; upungufu wa watumishi wataalamu; ufinyu wa fedha zinazotengwa kwa ajili ya ujenzi wa majengo ya vituo vya afya; na athari za hali mbaya ya hewa.

Kwa upande mwingine, muda unaotengwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi hakuwa na uhalisia kwa kuwa wakati mwingine hauhusishi muda wa maandalizi ya vifaa vya ujenzi na muda wa kusubiri kukauka kwa zege kabla ya kuendelea na hatua zingine za ujenzi.

Aidha, mamlaka 41 za serikali za mitaa zilipewa jumla ya shilingi bilioni 32.65 kwa ajili ya kukamilisha vituo vya afya ambavyo havikuwa vimekamilika kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 11-2**.

Kwa mtazamo wangu, kuna hatari kubwa ya Serikali kutokufikia malengo ya kuanzisha vituo vya afya katika kila wilaya kama ilivyokusudiwa katika Dira ya Mpango wa Maendeleo wa Tanzania, 2025.

Ninapendekeza kwa mamlaka zinazohusika katika usimamizi na ujenzi wa majengo ya afya nchini kuyafanyia kazi mapungufu yaliyoainishwa kwa kuweka mikakati ambayo itahakikisha miradi inatekelezwa na kukamilika ndani ya muda uliopangwa ili kuhakikisha malengo yaliyokusudiwa yanafikiwa.

11.2 Mamlaka za Serikali za Mitaa Zilizochelewa Kuanza Ujenzi wa Majengo ya Vituo vya Afya

Nilibaini mamlaka 8 za serikali za mitaa zilichelewa kuanza ujenzi wa miradi ya majengo ya vituo vya afya ambavyo baadhi yake ujenzi ulichelewa kuanza kwa takribani miezi 6 tangu fedha zilipopokelewa.

Sababu kubwa ya kuchelewa kuanza kwa ujenzi na ukamilishaji wa majengo ya miradi ya vituo vya afya ni pamoja na kamati za usimamizi wa ujenzi kukosa uelewa wa namna ya miradi inavyotekelezwa kwa kutumia nguvukazi; mchakato wa ununuzi kutumia muda mrefu kablya ya kuanza ujenzi wa vituo vya afya; na kuchelewa kuhamisha fedha kutoka mamlaka za serikali za mitaa kwenda ngazi za chini kunakotekelezwa miradi. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zilizochelewa kuanza ujenzi imeoneshwa katika **Jedwali Na. 11-2**.

Jedwali Na. 11-2: Halmashauri zenye miradi iliyochelewa kuanza ujenzi wa vituo vya afya

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani (Sh.)
1.	H/W Mbarali	500,000,000
2.	H/W Malinyi	500,000,000
3.	H/W Wang'ing'ombe	500,000,000
4.	H/W Kasulu	400,000,000
5.	H/W Buchosa	250,000,000
6.	H/W Mbozi	200,000,000
7.	H/W Iringa	150,000,000
8.	H/W Rorya	150,000,000
Jumla		**2,650,000,000**

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI na mamlaka za serikali za mitaa kuandaa mipango ya kazi yenye uhalisia na ratiba za ununuzi wa vifaa vya ujenzi zitakazozingatiwa wakati wa utekelezaji wa ujenzi wa vituo vya afya. Utekelezaji wa miradi unapaswa kuzingatia muda wa usanifu unaohitajika, uandaaji wa vitendeakazi, mchakato wa ununuzi wa vifaa vya ujenzi ikiwa pamoja na kipindi cha kusubiri kukauka kwa zege kabla ya kuendelea na hatua zinazofuata za ujenzi ili kuhakikisha miradi inakamilika ndani ya muda uliopangwa.

11.3 Miradi ya Afya Yenye Thamani ya Shilingi Bilioni 3.98 Iliyokamilika lakini Haitumiki

Nilibaini miradi ya majengo ya afya iliyokamilika yenye thamani ya shilingi bilioni 3.98 katika mamlaka 20 za serikali za mitaa ambayo haikuwa ikitumika kama ilivyokusudiwa. Miradi hii inajumuisha vyumba vya upasuaji, vyumba vya kuhifadhi maiti, wodi, zahanati, na vituo vya afya. Hali hii inamaanisha kuwa thamani ya fedha kwenye miradi husika haikupatikana na kuna athari ya kupungua thamani kwa miradi ya vituo vya afya kutokana na uchakavu. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye majengo yaliyokamilika lakini hayatumiki zimeoneshwa katika **Jedwali Na. 11-3**.

Jedwali Na. 11-3: Vituo vya afya viliyokamilika lakini havitumiki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Iramba	199,000,000	12.	H/W Kilolo	120,000,000
2.	H/W Busega	543,879,085	13.	H/W Kyerwa	100,000,000
3.	H/W Songea	450,000,000	14.	H/Mji Kasulu	100,000,000
4.	H/W Namtumbo	433,745,800	15.	H/Mji Handeni	99,746,174
5.	H/W Morogoro	383,704,516	16.	H/Mji Kibaha	75,000,000
6.	H/Mji Newala	346,667,590	17.	H/M Kigoma Ujiji	70,000,000
7.	H/W Maswa	280,082,579	18.	H/W Mkuranga	66,500,000
8.	H/W Igunga	154,000,000	19.	H/W Kibondo	60,722,050
9.	H/W Kibaha	150,000,000	20.	H/W Kaliua	50,000,000
10.	H/W Buchosa	150,000,000		**Jumla**	**3,983,047,794**
11.	H/W Kalambo	150,000,000			

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa husika zichukue hatua stahiki katika kuhakikisha miradi yote iliyokamilika inatumika ili kufanikisha malengo yaliyokusudiwa pamoja na kupata thamani ya fedha zilizotumika katika miradi hiyo ya vituo vya afya.

11.4 Hasara ya Shilingi Bilioni 3.49 Iliyotokana na Dawa Zilizokwisha Muda wa Matumizi

Aya ya 4.11 na 4.14 za Randama ya Maelewano kati ya Bohadi Kuu ya Dawa na Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto unaitaka Bohari Kuu ya Dawa kupanga namna ya kuteketeza dawa na bidhaa za afya zilizokwisha muda wake, na kutoa taarifa kwa Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto juu ya kuwapo kwa dawa na bidhaa za afya zilizokwisha muda wa matumizi (zaidi ya miezi kumi).

Katika ukaguzi wa rejista ya dawa, nilibaini kuwapo kwa dawa ambazo muda wa matumizi umepita katika mamlaka 46 za serikali za mitaa. Dawa hizo ambazo zimeendelea kuwapo kwa kipindi cha kati ya miezi mitatu hadi miaka 20 zina thamani ya shilingi bilioni 3.49. Kuwapo kwa dawa zilizokwisha muda wake kunasababishwa na kupokea dawa kutoka Bohari Kuu ya Dawa zenye muda mfupi wa matumizi na kukosekana kwa mfumo wa upokeaji na utoaji wa dawa unaohakikisha dawa zilizonunuliwa kwanza ndizo zinazoanza kutumika.

Kuendelea kutunza dawa zilizomaliza muda wa matumizi bila kuziteketeza kunaweza kusababisha madhara kwa umma ikiwa kwa bahati mbaya zitatumika au kuangukia mikononi mwa watu wasiokuwa na maadili. Mwenendo wa mamlaka za serikali za mitaa zenye dawa zilizokwisha muda wa matumizi kwa miaka mitatu mfululizo umeoneshwa katika **Jedwali Na. 11-4** hapa chini.

Jedwali Na. 11-4: Mwenendo wa halmashauri zenye dawa zilizokwisha muda wa matumizi

Mwa wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kipindi (Miaka)	Thamani ya Dawa (Sh.)
2020/21	46	0-20	3,490,306,860
2019/20	31	0-20	1,537,713,125
2018/19	14	0-19	7,334,114,927

Mwelekeo hapo juu unaonesha idadi ya mamlaka za serikali za mitaa zenye dawa zilizokwisha muda wa matumizi imeongezeka ikilinganishwa na mwaka wa fedha 2019/20. Hali hii inamaanisha kuwa mapendekezo yangu ya ukaguzi kwa miaka iliyopita hayajazingatiwa na mamlaka za serikali za mitaa husika. Mamlaka hizo za serikali za mitaa zimeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 11-2.**

Ninatoa wito kwa mamlaka za serikali za mitaa zenye dawa zilizokwisha muda wa matumizi (a) ziteketeze dawa hizo kwa mujibu wa sheria; na (b) mamlaka za serikali za mitaa zenye mapungufu yaliyobainishwa zinashauriwa kufanyia kazi mapungufu hayo kabla ya kuagiza dawa zingine na kuzingatia kiwango cha juu cha kuagiza dawa.

11.5 Changamoto Zilizobainishwa katika Utekelezaji wa Mfuko wa Afya ya Jamii

Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF) ulianza mwaka 1996 ukiwa na matarajio ya kuenea nchi nzima. Mpango huo ulitambuliwa kama utaratibu wa kutoa fursa ya upatikanaji wa huduma za msingi za afya kwa idadi kubwa ya watu katika maeneo ya vijijini na sekta isiyo rasmi. Lengo lake kuu halikuwa kuongeza fedha za ziada bali kuboresha makundi maskini na yaliyo katika mazingira magumu kupata huduma za afya.

Serikali ilianzisha mpango wa afya ya jamii ulioboreshwa chini ya Sheria ya Mfuko wa Afya ya Jamii ya Mwaka 2001 kwa lengo la kuwezesha utoaji wa huduma za afya zenye ubora, usawa, zinazopatikana, nafuu, endelevu, na zinazozingatia jinsia kwa jamii ili kufikia malengo ya kitaifa ya sekta ya afya.

Mpango huu unafanikiwa kwa kukusanya rasilimalifedha kutoka kwa jamii (kaya) kwa kila mwaka, na Serikali inachangia kiasi sawa na kinacholipwa na kaya. Mfuko wa Afya ya Jamii una utaratibu wa kutoa ankara za madai kwa huduma kama zinavyotolewa na Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya. Mfuko wa Afya ya Jamii una malengo ya kufuatilia makusanyo ya mapato, utoaji wa huduma bora za afya kwa bei nafuu, na uboreshaji wa huduma za afya kwa jamii.

Aya ya 3.3 ya Usimamizi wa Fedha za Afya ya Jamii na Mwongozo wa Uendeshaji wa Mwaka 2014 unasema "Timu ya Menejimenti ya Mfuko wa Afya ya Jamii inapaswa kukamilisha na kuomba kwa wakati msaada linganifu". Wakati wa ukaguzi, nilibaini mapungufu yanayoelezwa hapa chini.

11.5.1 Madai Yenye Thamani ya Milioni 220.86 ya Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa ambayo Hayakulipwa

Aya ya 4.5 ya Usimamizi wa Fedha za Afya ya Jamii na Mwongozo wa Uendeshaji wa Mwaka 2014 inaeleza kuwa "Watoa huduma za afya (hospitali, vituo vya afya na zahanati) wanapaswa kulipwa kila mwezi moja kwa moja kwenye akaunti za vituo". Aya inaeleza zaidi kwamba "kiasi cha fedha kinachopaswa kulipwa kwa kila kituo kinapatikana kwa kutumia fomula kulingana na mambo matatu, ambapo kwa zahanati na kituo cha afya), malipo hufanywa kwa kuzingatia (i) huduma iliyotolewa kwa mwanachama wa Mfuko (idadi ya ujio), (ii) idadi ya jamii kwenye kituo, na iii) idadi ya jamii wenye bima (wanachama hai)".

Kinyume na matakwa ya aya tajwa, katika kipindi cha mwaka unaokaguliwa, mamlaka nane za serikali za mitaa kupitia vituo vya afya zilidai jumla ya shilingi milioni 220.86 ambazo hazijalipwa kama ilivyoonekana katika **Jedwali Na. 11-5** hapa chini.

Jedwali Na. 11-5: Madai ambayo hayakulipwa na mfuko wa afya ya jamii

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1.	H/W Kalambo	23,665,544
2.	H/W Mtama	110,875,000
3.	H/Mji Korogwe	16,292,673
4.	H/W Ludewa	15,618,600
5.	H/M Singida	15,228,438
6.	H/W Misungwi	15,063,840
7.	H/W Sengerema	14,677,200
8.	H/W Kibondo	9,437,829
Jumla		**220,859,124**

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa husika (a) ziweke utaratibu madhubuti wa kupitia madai ya Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa kabla ya kuyawasilisha kwa ajili ya marejesho; na (b) kufuatilia kwa karibu ili kuhakikisha kwamba madai ambayo hayajalipwa na Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa yanalipwa.

11.5.2 Uendeshaji Duni wa Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa (iCHF)

Tathmini yangu ya ufanisi wa Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa katika kufikia mipango na malengo yaliyokusudiwa ilibaini mapungufu yafuatayo:

(i) Baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa zilishindwa kufikia malengo yaliyowekwa ya kusajili kaya hivyo kukosa makusanyo ya shilingi milioni 667.29 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 11-6** hapo chini.

(ii) Kuwapo kwa mawasiliano yasiyoridhisha kati ya mamlaka za serikali za mitaa na sekretarieti za mikoa juu ya usimamizi wa fedha zilizokusanywa na ulipaji wa marejesho. Hakukuwa na usuluhishi uliofanywa kwa kiasi kilichodaiwa na mamlaka za serikali za mitaa husika.

(iii) Hali ya madai ya Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa yaliyofanyiwa kazi haioneshwi katika mfumo; na taarifa za kaya zilizochangia zinatofautiana kati ya mfumo mmoja na mwingine.

(iv) Kuchelewa kutuma marejesho ya fedha kwenye vituo kwa madai ya huduma zilizotolewa; pia, fomula maalumu ya kufanya hesabu ya kiasi kinachopaswa kurejeshwa vituoni haikuweza kufahamika.

(v) Mafunzo duni hutolewa kwa maofisa wasajili, hivyo kusababisha matumizi yasiyoridhisha ya Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Bima (IMIS) wakati wa usajili wa wanakaya.

(vi) Uhaba wa fedha kwa ajili ya kuwezesha usafiri kwa ajili ya shughuli za usajili na shughuli za usimamizi.

Jedwali Na. 11-6: Halmashauri zenye mfuko wa afya ya jamii ulioboreshwa zisizokuwa na ufanisi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Njombe	271,260,000
2.	H/W Sikonge	101,940,000
3.	H/W Itilima	82,680,913
4.	H/W Handeni	59,971,961
5.	H/W Igunga	52,260,000
6.	H/M Tabora	45,330,000
7.	H/Mji Kasulu	39,640,500
8.	H/W Mbogwe	8,510,000
9.	H/W Bariadi	5,698,110
Jumla		**667,291,484**

Ninapendekeza uongozi wa mamlaka za serikali za mitaa kuzingatia mwongozo wa Usimamizi na Uendeshaji wa Kifedha wa Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa ili kupata manufaa na malengo ya Mfuko.

11.6 Malipo ya Shilingi Bilioni 1.17 kwa Dawa na Vifaatiba ambavyo Havikupokelewa

Katika mapitio ya malipo yaliyofanywa na mamlaka za serikali za mitaa kwa ajili ya dawa na vifaatiba katika vituo vya afya, nilibaini kuwa hadi tarehe 30 Juni 2021, Bohari Kuu ya Dawa haikupeleka dawa na vifaatiba vyenye thamani ya shilingi bilioni 1.17 kwa mamlaka 9 za serikali za mitaa. Kutopeleka bidhaa hizo kunaathiri

uwezo na ubora wa huduma za afya zinazotolewa na watendaji na wahudumu wa sekta ya afya kwa jamii. Orodha la mamlaka za serikali za mitaa zenye mapungufu yaliyobainishwa imeoneshwa katika **Jedwali Na. 11-7** hapa chini.

Jedwali Na. 11-7: Dawa na Vifaatiba ambavyo Havikupokelewa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1.	H/W Mbinga	422,558,996	6.	H/M Kahama	31,646,500
2.	H/Mji Mbinga	304,793,554	7.	H/W Mpanda	24,468,700
3.	H/W Longido	184,593,204	8.	H/Mji Handeni	15,739,700
4.	H/M Songea	113,110,672	9.	H/W Mkinga	1,334,690
5.	H/Jiji Mwanza	70,231,600		**Jumla**	**1,168,477,616**

Ninapendekeza kuwa, Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa kushirikiana na Bohari Kuu ya Dawa ibuni mikakati itakayohakikisha inawasilisha dawa na vifaatiba kwa mamlaka za serikali za mitaa husika ili kuimarisha utoaji wa huduma kwa vituo vya afya.

11.7 Hasara ya Shilingi Bilioni 2.34 Itokanayo na Madai Kukataliwa na Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya

Tathmini yangu katika hospitali, vituo vya afya na zahanati ilibaini kuwapo kwa madai ya gharama za huduma kwa wagonjwa wanaostahili kupata huduma za afya kwa njia ya bima yaliyowasilishwa na mamlaka 111 za serikali za mitaa katika Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya. Hata hivyo, madai ya jumla ya shilingi bilioni 2.34 yalikataliwa kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 11-3.**

Hali hii ilichangiwa na madai hayo kutofuata taratibu pamoja na makosa kama vile idhini batili, kanuni za magonjwa zisizofaa, kutofuata miongozo ya kawaida ya matibabu, kutoonesha kipimo cha uchunguzi, na kutoa huduma ambazo hazikuainishwa katika mkataba na Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya.

Nilibaini kuwa madai yaliyokataliwa yaliongezeka ikilinganishwa na mwaka uliopita kwa zaidi ya shilingi milioni 520 ikimaanisha kwamba mapendekezo yangu ya awali kuhusu suala hili hayakutekelezwa ipasavyo.

Madai yaliyokataliwa ya Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya yanaathiri uthabiti wa vituo vya kutoa huduma za afya kwa jamii kwani kunaweza kusababisha uhaba wa rasilimalifedha kwa ajili ya ununuzi wa dawa na vifaa vya matibabu.

Ninapendekeza Serikali kupitia Ofisi ya Rais - TAMISEMI iandae na itoe mafunzo stahiki ili kuwajengea uwezo watumishi wa afya kuhusu ujazaji sahihi wa fomu za madai ya Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya ili kuzuia tatizo kujirudia.

SURA YA 12

UFANISI WA MFUKO WA WANAWAKE, VIJANA NA WATU WENYE ULEMAVU

12.0 Utangulizi

Mwaka 1993, Serikali kupitia Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, ilianzisha Mfuko wa fedha wa Maendeleo kwa Wanawake na Vijana ili kuwainua wanawake na vijana wasiojiweza kiuchumi ambapo wengi wao hawakidhi vigezo vya mikopo inayotolewa na taasisi za fedha kutokana na ukosefu wa dhamana. Kwa wakati huo, mikopo hiyo ya uwezeshaji ilitolewa asilimia 5 kwa wanawake na asilimia 5kwa vijana.

Mnamo mwaka 2019, Serikali kupitia Bunge lilirekebisha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 [Iliyorejewa 2019] kwa kuongeza kifungu cha 37A mahususi kwa ajili ya kuwezesha mikopo kwa wanawake, vijana na watu wenye ulemavu. Kifungu cha 37A(1) cha Sheria hii kinazitaka Halmashauri zote kutenga asilimia 10 ya mapato yao ili kutoa mikopo isiyo na riba kwa vikundi vya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu vilivyosajiliwa. Vile vile, Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa mikopo kwa vikundi vya wanawake, vijana, na watu wenye Ulemavu, 2019 (Tangazo la Serikali Na. 286 la 5/04/2019) zinataka Mamlaka zote za Serikali za Mitaa kutenga asilimia 10 ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ili kutoa mikopo isiyo na riba kwa vikundi vilivyosajiliwa vya Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu.

Madhumuni ya Mfuko huu ni kuongeza uwezeshaji kiuchumi kwa vikundi vya wanawake, vijana, na watu wenye ulemavu, kwa kufanya shughuli za kiuchumi ili kuboresha kiwango chao cha maisha. Ili kuwezesha Mfuko uwe hai, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuhakikisha kuwa fedha zinazokopeshwa kwa vikundi zinarejeshwa kwa mujibu wa makubaliano kati ya mamlaka za serikali za mitaa na vikundi vinavyonufaika na mkopo huo.

Katika kufuatilia uzingatiaji wa matakwa ya sheria iliyopo nilibaini kuwa, wanufaika wa vikundi katika mamlaka 155 za serikali za mitaa

hawakurejesha shilingi bilioni 47.01 kama marejesho ya mkopo. Aidha, mamlaka 83 za serikali za mitaa hazikuchangia shilingi bilioni 6.68 katika Mfuko kama inavyotakiwa kisheria, jambo ambalo linazuia azma ya serikali ya kuwawezesha kiuchumi wanawake, vijana na watu wenye ulemavu kwa lengo la kupunguza umaskini.

Pia, nilibaini mikopo yenye thamani ya shilingi milioni 178.61 ilitolewa kwa vikundi visivyokuwa na sifa, na shilingi bilioni 1.24 hazikuhamishwa kutoka akaunti za amana za mamlaka 11 za serikali za mitaa kwenda akaunti maalum ya Mfuko, kinyume na Kanuni ya 22 (1) na (2) ya Mfuko wa Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu. Mapungufu yafuatayo yalibainika:

12.1 Halmashauri kushindwa kukusanya shilingi bilioni 47.01 za marejesho ya mikopo iliyotolewa kwa vikundi

Tathmini ya utendaji kazi wa Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu katika mamlaka 185 za serikali za mitaa imebaini kuwa, mamlaka 155 za serikali za mitaa hazikukusanya kiasi kikubwa cha marejesho ya mikopo ya shilingi bilioni 47.01 iliyotolewa kwenye vikundi vinavyodaiwa. Hali hii ni kutokana na kutokuwa na udhibiti mzuri wa usimamizi wa mikopo.

Tatizo lililobainika linamaanisha kwamba, mamlaka za serikali za mitaa husika zilitoa mikopo kabla ya kufanya uchambuzi wa kina wa historia ya ulipaji wa kikundi na kupitia mapendekezo ya mradi husika ili kuhakikisha kuwa kikundi kina uwezo wa kurejesha mkopo kwa wakati. Aidha, hakuna ufuatiliaji wa karibu wa kukusanya marejesho ya mikopo ambayo bado haijalipwa kutoka kwenye vikundi. Ni dhahiri kuwa kutorejeshwa mikopo kunaweza kuathiri Mfuko, hivyo kuufanya usiwe endelevu. **Kiambatisho Na. 12-1** kinaonesha orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye mikopo ambayo haikurejeshwa.

Jedwali Na. 12-1 linaonesha kiwango cha mikopo isiyorejeshwa ya vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu kwa miaka mitano mfululizo.

Jedwali Na. 12- 1: Mikopo isiyorejeshwa

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijarejeshwa (Sh.)	Asilimia (%)
2020/21	155	47,006,024,260	70
2019/20	130	27,790,189,049	65
2018/19	111	13,794,359,981	59
2017/18	90	10,044,453,656	59
2016/17	84	5,809,326,477	63

Ili kufikia lengo na uendelevu wa Mfuko, ninasisitiza mamlaka za serikali za mitaa kufanya tathmini kabla ya kutoa mikopo na kuweka juhudi zaidi katika kukusanya madeni ambayo bado hayajalipwa. Aidha, ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI ianzishe hatua madhubuti za kurejesha mikopo kwa kuhusisha wataalamu wa usimamizi wa mikopo ambao watahimiza uzingatiaji wa urejeshaji wa mikopo kwa hiari ili kufikia ukuaji endelevu wa Mfuko.

12.2 Fedha Shilingi Bilioni 1.24 Ambazo Hazikuhamishwa Kutoka Akaunti ya Amana Kwenda Katika Akaunti ya Mfuko

Kanuni ya 22(1) na (2) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Vikundi vya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu za Mwaka 2019 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kufungua na kuendesha akaunti maalumu za mikopo na kuhakikisha kuwa fedha zote zilizotengwa kwa ajili ya mikopo na fedha za marejesho ya mikopo hiyo zinaingizwa katika akaunti hiyo maalumu.

Ukaguzi nilioufanya katika Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu na akaunti za benki zilizofunguliwa umebaini kuwa, mamlaka 11 za serikali za mitaa hazikuwa zimehamisha kiasi cha shilingi bilioni 1.24 kutoka katika akaunti za amana kwenda akaunti maalumu za mikopo ya Mfuko ambazo zimefunguliwa ili kurahisisha shughuli za mikopo. Nina shaka kuwa fedha hizo zinaweza kutumika kutekeleza shughuli zisizokusudiwa na hivyo kuchelewesha utoaji wa mikopo kwa vikundi vya wanufaika. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa ambazo hazikuhamisha fedha kwenda akaunti maalumu za mikopo zinaoneshwa katika **Jedwali Na.12-2.**

Jedwali Na. 12-2: Halmashauri ambazo hazikuhamishia fedha katika akaunti maalumu za mikopo

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichohamishwa (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichohamishwa (Sh.)
1.	H/W Ushetu	308,528,550	7.	H/W Bahi	54,222,488
2.	H/W Iringa	236,486,588	8.	H/W Busega	49,090,000
3.	H/W Nanyumbu	179,268,173	9.	H/W Momba	41,795,000
4.	H/W Kilolo	122,596,622	10.	H/W Gairo	38,679,672
5.	H/W Rungwe	115,777,111	11.	H/W Ileje	32,043,700
6.	H/W Sengerema	59,511,900		**Jumla**	**1,237,999,804**

Aidha, tathmini niliyoifanya katika akaunti za Benki za Biashara ambako mamlaka za serikali za mitaa hutunza fedha za Mfuko ilibainisha kuwa, shilingi milioni 156.23 za Mfuko zililimbikizwa katika akaunti kwa zaidi ya mwaka mmoja bila kukopeshwa kwa wanufaika pasipokuwa na sababu za msingi kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 12-3**.

Jedwali Na. 12-3: Halmashauri zilizokuwa na bakaa ya muda mrefu katika benki za biashara

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Mpwapwa	108,703,450
2.	H/W Nyasa	47,530,700
	Jumla	**156,234,150**

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI iziagize mamlaka za serikali za mitaa zenye salio katika akaunti za benki za amana na benki za biashara kuhamishia fedha hizo katika akaunti za Mfuko wa Mikopo ya Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu na kuhakikisha fedha hizo zinatumika kwa malengo yaliyokusudiwa.

12.3 Mikopo ya Shilingi Bilioni 3.26 Iliyotolewa Bila Kuzingatia Uwiano wa Utoaji Mikopo

Kanuni ya 5 (2) (a) - (c) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo ya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu za Mwaka 2019 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kutoa mikopo kwa kuzingatia uwiano wa asilimia 40 ya fedha kwa vikundi vya wanawake, asilimia 40 kwa vikundi vya vijana, na asilimia 20 kwa watu wenye ulemavu.

Ukaguzi nilioufanya kuhusu mikopo iliyotolewa kwa vikundi ulibaini kuwa, mamlaka 17 za serikali za mitaa zilitoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 3.26 kwa vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu bila kuzingatia uwiano ulioainishwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.12-4**.

Jedwali Na.12-4: Halmashauri zilizotoa mikopo bila kuzingatia uwiano wa utoaji wa mikopo

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Mkopo (Sh.)
1.	H/Mji Geita	952,500,000
2.	H/W Chato	300,000,000
3.	H/W Songwe	292,500,000
4.	H/W Shinyanga	230,244,000
5.	H/W Same	229,000,000
6.	H/Mji Kasulu	184,423,061
7.	H/W Kakonko	145,031,130
8.	H/W Nanyumbu	136,000,000
9.	H/W Mbogwe	117,213,883
10.	H/W Kondoa	116,000,000
11.	H/Mji Newala	110,114,000
12.	H/W Rorya	104,800,000
13.	H/Mji Bunda	104,000,000
14.	H/W Mpwapwa	98,590,000
15.	H/W Korogwe	87,500,000
16.	H/W Manyoni	37,180,000
17.	H/W Ikungi	19,220,000
	Jumla	**3,264,316,074**

Kutozingatiwa kwa uwiano wa utoaji mikopo kunazuia juhudi za Serikali za kutenga rasilimali zake kulingana na vipaumbele.

Ninapendekeza kuwa mamlaka za serikali za mitaa husika zizingatie Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo ya Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu za Mwaka 2019 kwa kuhakikisha kuwa uwiano wa utoaji mikopo uliowekwa unazingatiwa wakati wa kutoa mikopo.

12.4 Halmashauri Kutochangia Shilingi Bilioni 6.68 kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu

Kifungu cha 37(A) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (iliyorekebishwa mwaka 2019) kinazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuchangia asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu kwa madhumuni ya kufadhili vikundi vilivyosajiliwa vya wanawake, vijana, na watu wenye ulemavu.

Nilifanya ufuatiliaji wa utekelezaji wa matakwa haya na kubaini kuwa, mamlaka 83 za serikali za mitaa hazikuchangia jumla ya shilingi bilioni 6.68 kwenye Mfuko kutoka kwenye mapato yake ya ndani kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na.12-2**.

Jedwali Na.12-5 linaonesha mwenendo wa uchangiaji kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na.12-5: Kiasi kisichochangwa kwenye mfuko wa wanawake, vijana na watu wenye ulemavu

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi Kisichochangwa (Sh.)
2020/21	83	6,684,257,317
2019/20	82	5,720,140,159
2018/19	115	9,930,902,514

Ninapendekeza kwamba, Ofisi ya Rais - TAMISEMI na vyombo husika vya usimamizi kama ilivyoainishwa katika Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo ya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu za Mwaka 2019 viimarishe usimamizi na vizifuatilie kwa karibu mamlaka za serikali za mitaa ili kuhakikisha zinachangia kikamilifu kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu kulingana na matakwa ya sheria.

12.5 Kutoshirikishwa kwa Wataalam wa Usimamizi wa Mikopo katika Mchakato wa Utoaji na Urejeshwaji wa Mikopo

Kanuni ya 8 ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo ya Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu za mwaka 2019 [Tangazo

la Serikali Na. 286 la 05/04/2019] inataka taratibu zote za wa mikopo zisimamiwe na mamlaka za serikali za mitaa.

Tathmini niliyoifanya ya taratibu zinazopaswa kuzingatiwa wakati wa utoaji wa mikopo kwa vikundi vilivyosajiliwa, ilibaini changamoto kadhaa ikiwa ni pamoja na uwezo duni wa Idara za Maendeleo ya Jamii katika ngazi ya Halmashauri katika kutoa, kufuatilia na kusimamia urejeshwaji wa mikopo hiyo na kutoa huduma za maendeleo ya kibiashara kwa wanufaika, jambo ambalo linapunguza uwezo wa Mfuko kufanya kazi ipasavyo.

Pia, nilibaini kuwa uhakiki wa vikundi vilivyoomba mikopo ulikuwa haufanyiki kabisa kabla ya mikopo kutolewa. Hii ni kutokana na ukosefu wa utaalamu wa kufanya uhakiki unaostahili katika mikopo. Aidha, kukosekana kwa usaidizi wa kisheria kutoka katika vitengo vya sheria kuhusu masuala ya bima hasa kwa mikopo inayotolewa kwa vijana, ambao mara nyingi walikuwa wakinunua pikipiki na bajaji. Pia, Mfuko hauna sera ya jinsi ya kushughulikia mikopo isiyolipika (NPL).

Kutokana na hali hii, mfuko umeongeza madeni yanayofikia kiasi cha Sh. Bilioni 47 kama ilivyoelezwa kwa kina katika aya ya 12.1 ya taarifa hii, kati ya madeni hayo yanaweza kushindwa kulipika kutokana na kuwa ni chechefu au madeni hewa na hivyo kuendelea kuudhoofisha mfuko.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI itumie benki za serikali au wataalamu wa usimamizi wa dhamana na uwekezaji kama vile Benki ya Maendeleo TIB (TIB Development Bank) na Benki ya biashara Tanzania (TCB) katika kuongeza ufanisi katika kutoa, kufuatilia na kusimamia urejeshwaji wa mikopo na kwa kuzingatia gharama nafuu ya uendeshaji. Zaidi ya hayo, OR-TAMISEMI inashauriwa kuandaa sera ya mikopo isiyolipika (NPL) ili kusimamia mikopo inayotolewa kwa vikundi husika.

SURA YA 13

UFANISI KATIKA USIMAMIZI WA MASOKO NA VITUO VYA MABASI

13.0 Utangulizi

Kwa mujibu wa kanuni za uanzishaji wa serikali za mitaa, mamlaka za serikali za mitaa zinatakiwa kudhibiti na kusimamia masoko na vituo vyote vya mabasi. Kama inavyoonekana katika dhana ya upembuzi yakinifu na nyaraka za miradi ya kimkakati, masoko na vituo vya mabasi ni vyanzo vya mapato katika mamlaka za serikali za mitaa hivyo hutoa rasilimali kwa ajili ya uwekezaji na kuimarisha utoaji wa huduma kwa jamii.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi wa usimamizi wa masoko na vituo vya mabasi nilibaini changamoto zikiwemo kukosekana kwa umakini wakati wa kufanya upembuzi yakinifu; mazingira yasiyoridhisha ya utendaji kazi; na ukosefu wa ofisi za wasimamizi wa masoko na kutokuwapo kwa mikataba ya upangaji. Chanagmoto zingine nilizozibaini ni migogoro ya ardhi iliyochangiwa na ukosefu wa hatimiliki; na kuwapo kwa viongozi wa umma ambao hawafanyi kazi kwa manufaa ya umma hivyo kuchangia usimamizi hafifu katika uendeshaji wa masoko na vituo vya mabasi.

Katika sura hii, nitajadili kwa kina ufanisi wa utendaji katika usimamizi wa masoko na vituo vya mabasi katika mamlaka za serikali za mitaa na kutoa mapendekezo yatakayohitaji Serikali kuchukua hatua za muda mfupi na mrefu ili kupunguza mapungufu yaliyobainika.

13.1 Kutoonekana kwa Faida ya Uwekezaji Katika Masoko na Vituo vya Mabasi Visivyotumika wenye Thamani ya Shilingi Bilioni 533.68

Wakati wa ukaguzi nilifanya ziara kwenye masoko na vituo mbalimbali vya mabasi na nilibaini kuna baadhi vilikuwa hazitumiki kikamilifu.

(a) Soko la Chuno, Soko la Skoya na Soko la Chiyangu, na Kituo cha Mabasi cha Chipuputa katika Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara-Mikindani

Soko la Chuno lilijengwa chini ya Mradi wa Miji ya Kimkakati Tanzania kwa gharama ya shilingi bilioni 5.54 na makadirio ya makusanyo ya mwaka yalikuwa shilingi milioni 138.10. Hata hivyo, nilibaini kuwa soko lilikuwa na vibanda 237 vilivyokuwa wazi kwa zaidi ya miezi minne na kusababisha hasara ya mapato ya shilingi milioni 32.11.

Wakati wa ukaguzi wangu nilibaini pia kuwa Masoko ya Skoya na Chiyangu, na Kituo cha Mabasi cha Chipuputa katika Manispaa hiyohiyo ya Mtwara-Mikindani kilikuwa wazi kwa kipindi cha mwaka mzima na kusababisha hasara ya jumla ya mapato ya shilingi milioni 131.10 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.13-1**.

Jedwali 13-1: Masoko na vituo vya mabasi yaliyo wazi

Jina la Soko / Stendi	Vibanda vilivyokodishwa	Vibanda vilivyo wazi	Kiwango (Sh.)	Kipindi (Miezi)	Hasara (Sh.)
Kituo cha Basi Chipuputa	173	130	50,000	12	78,000,000
Soko la Skoya	84	81	40,000	12	38,880,000
Soko la Magomeni (A)	08	59	10,000	12	7,080,000
Soko la Magomeni (B)	07	22	10,000	12	2,640,000
Soko la Chiyangu	16	15	25,000	12	4,500,000
Jumla					**131,100,000**

Katika Halmashauri ya Mji wa Masasi, nilikuta soko la Mkuti likiwa na vibanda 68 ambavyo havijakodishwa ambavyo vingeweza kuingiza mapato ya shilingi milioni 12.84 kwa mwaka.

Aidha, katika halmashauri nyingine sikuweza kupata taarifa katika baadhi ya masoko na stendi za mabasi zilizokuwa wazi kutokana na kukosekana kwa kumbukumbu sahihi. Sehemu hizo ni pamoja na

kituo cha mabasi katika Mji wa Mangaka, soko la Mbagala-Kuu, soko la Kijichi na maduka makubwa ya Kijichi.

Katika Mji wa Mangaka ndani ya Halmashauri ya Wilaya ya Nanyumbu kulikuwa na kituo cha mabasi kilichokamilika kinachojumuisha majengo ya biashara kwa ajili ya kupangisha kama vile maduka, maduka ya dawa, migahawa, maduka makubwa na baa. Hata hivyo, ni vyumba 14 tu ndivyo vilivyokuwa vimekodiwa na kuacha 31 vikiwa wazi.

Soko la Mbagala-kuu, soko la Kijichi na maduka makubwa ya Kijichi katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke vilifadhiliwa na Mradi wa Maendeleo ya Jiji la Dar es Salaam (DMDP). Nilibaini kuwa Soko la Mbagala-kuu lililogharimu shilingi bilioni 1.19, lilikuwa na vibanda vitupu 141 kati ya vibanda 180 (sawa na asilimia 78). Pia, niligundua fremu 8 sawa na asilimia 88 zilikuwa wazi.

Soko la Kijichi lililogharimu shilingi milioni 765.01 lote lilikuwa wazi. Maduka makubwa ya Kijichi yaliyogharimu shilingi bilioni 1.73 yalikuwa wazi na katika soko la Makangarawe, maduka 147 kati ya 186 (sawa na asilimia 79), fremu 14 kati ya 19 (sawa na asilimia 74), maduka wawili ya nyama na duka moja kubwa vyote vilikuwa wazi.

Wakati Ukaguzi maalumu katika kituo cha mabasi cha Kilole kilichopo Halmashauri ya Mji wa Korogwe kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2017/18 na 2019/20 nilibaini idadi kubwa ya vibanda vilivyokuwa wazi hali iliyosababisha upotevu wa mapato unaokadiriwa kufikia shilingi milioni 357.63. Hali bado haijabadilika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.13-2**.

Jedwali Na.13-2: Orodha vibanda visivyo na wapangaji

Maelezo	Vilivyopo	Vilivyokodishwa	
		2018/19	2019/20
Vibanda	56	19	1
Bucha za Samaki	3	0	0
Bucha za Nyama	3	0	0
Vibanda vya wamachinga	4	0	0
Soko la kuku	1	0	0
Choo	1	0	0

Maelezo	Vilivyopo	Vilivyokodishwa	
		2018/19	2019/20
Ghala	1	0	0
Wauza chakula	4	0	0

(b) Kituo cha Mabasi cha Mangaka katika Halmashauri ya Wilaya ya Nanyumbu

Kituo hiki kilichopo katika Mji wa Mangaka katika Halmashauri ya Wilaya ya Nanyumbu kimekamilika na kinajumuisha majengo ya biashara kwa ajili ya kupangisha kama vile maduka, maduka ya dawa, migahawa, maduka makubwa na baa. Hata hivyo, ni vyumba 14 tu kati ya 31 ndivyo vilikuwa vimekodishwa.

(c) Soko la Mbagala Kuu, Soko la Kijichi na Maduka Makubwa ya Kijichi katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke

Wakati wa ukaguzi wangu nilitembelea miradi hii iliyofadhiliwa na Mradi wa Maendeleo ya Jiji la Dar es Salaam na nilibaini kuwa Soko la Mbagala Kuu lililogharimu shilingi bilioni 1.19 lilikuwa na vibanda 141 vilivyokuwa wazi kati ya vibanda 180 (sawa na asilimia 78). Pia, niligundua fremu 8 sawa na asilimia 88 zilikuwa wazi. Soko la Kijichi lililogharimu shilingi milioni 765.01 lote lilikuwa wazi; na Maduka Makubwa ya Kijichi yaliyogharimu shilingi bilioni 1.73 yalikuwa wazi na katika Soko la Makangarawe, maduka 147 kati ya 186 (sawa na asilimia 79), fremu 14 kati ya 19 (sawa na asilimia 74), na maduka wawili ya nyama na duka moja kubwa yote yalikuwa wazi.

Hata hivyo, hasara iliyotolewa hapo juu si timilifu kwa vile sikuweza kupata taarifa katika baadhi ya masoko na stendi za mabasi zilizokuwa wazi kutokana na kumbukumbu kutokamilika. Vituo hivyo ni pamoja na Kituo cha Mabasi katika Mji wa Mangaka, Soko la Mbagala Kuu, Soko la Kijichi, na Maduka Makubwa ya Kijichi.

Ninakubaliana na menejimenti ya Halmashauri ya Mji wa Masasi ambayo ina mpango wa kupunguza viwango vya kodi ilivyoweka ili kuvutia wapangaji wengi wakiwemo wafanyabiashara wadogo. Pia, ninapongeza hatua zinazochukuliwa na uongozi wa Manispaa ya Temeke za kuruhusu kuwapo kwa gulio na huduma kama vile

Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa, Wakala wa Sajili, Ufilisi na Udhamini, Mamlaka ya Mapato Tanzania, na huduma za ushuru wa huduma na utoaji wa leseni za biashara katika masoko yake ili kuongeza mzunguko wa watu na hatimaye kuwavutia kupanga katika majengo yaliyo wazi.

Suala la kutotumika kwa masoko na vituo vya mabasi vilivyojengwa lisiposhughulikiwa ipasavyo na kwa wakati, linaweza kuchelewesha kupatikana wa faida itokanayo na uwekezaji mkubwa uliofanywa; na kutotumika kwa miundombinu hii kutasababisha uchakavu hivyo kushusha thamani yake.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iwasiliane na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa ili kuimarisha usimamizi wa mfumo wa masoko na vituo vya mabasi kwa kuhakikisha kuwa wafanyabiashara wote wanatumia masoko na vituo vya mabasi vilivyojengwa badala ya kutumia maeneo yasiyo rasmi ili kupata thamani ya fedha za miundombinu iliyojengwa; na (b) ihakikishe upatikanaji wa huduma za kijamii na kiuchumi kama vile umeme, maji, idadi ya watu, makazi na mengine yanayofanana na hayo unahitaji kuzingatiwa wakati wa upembuzi yakinifu kwa kuwa kuwapo kwake kunatengeneza mazingira mazuri ya biashara.

13.2 Ghala la Soko la Mpunga Lililotelekezwa lenye Thamani ya Shilingi Milioni 677.42

Wakati wa ukaguzi wangu nilitembelea ghala la kuhifadhia mpunga katika Kijiji cha Mahiga kilichopo katika Halmashauri ya Wilaya ya Kwimba lililokamilika tangu tarehe 7 Mei 2017. Mradi huo ulifadhiliwa na MIVAR kwa gharama ya shilingi milioni 617.42. Mwaka 2018, Halmashauri ilifunga mashine ya kukoboa mpunga yenye thamani ya shilingi milioni 60 hivyo gharama ya uwekezaji kufikia jumla ya shilingi milioni 677.42. Lengo la mradi lilikuwa kuwezesha uhifadhi wa mpunga kwa lengo la kuuza kwa bei ya soko ili kuboresha mapato ya Halmashauri na ya jamii.

Licha ya kiasi kikubwa cha fedha kilichowekezwa, nilibaini wakati wa ukaguzi kuwa miundombinu ya soko ikiwa pamoja na ghala ilitelekezwa kwa muda mrefu kutokana na kukosekana kwa nishati

ya umeme kwa ajili ya kuendeshea mashine ya kukoboa mpunga. Katika mahojiano ya timu ya ukaguzi na menejimenti ilielezwa kuwa upembuzi yakinifu wa mradi ulifanyika kwa kuwashirikisha wadau kadhaa likiwemo Shirika la Umeme Tanzania kupitia barua yenye kumbukumbu namba MZA/KDC/M.20/5/58 ya tarehe 18/07/2017 kwa ajili ya kusaidia maendeleo ya jamii ya vijijini. Halmashauri ilichagua kuweka mradi katika eneo la Mahiga kwa nia ya kuiongezea thamani skimu ya umwagiliaji ambapo uzalishaji wa mazao ulikuwa mkubwa.

Nina wasiwasi na hali ya miundombinu ya ghala la mpunga iliyotelekezwa. Ni dhahiri kwamba, ikikaa muda mrefu bila kufanya kazi, thamani yake itapungua kutokana na uchakavu.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI, Shirika la Umeme Tanzania na Halmashauri ya Wilaya ya Kwimba kuchukulia ukosefu wa umeme katika ghala hilo kama jambo la dharura ambalo linahitaji hatua za haraka ili mradi uliotelekezwa uweze kufanya kazi na thamani ya fedha ipatikane.

13.3 Upotevu wa Mapato Kiasi cha Shilingi Milioni 900 Kutokana na Kubomolewa kwa Soko la Tarime

Soko la Tarime ni miongoni mwa miradi ya kimkakati iliyoidhinishwa na Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka wa fedha 2018/2019. Mkataba wa utekelezaji wa mradi huo ulisainiwa tarehe 5 Februari 2019 kati ya Katibu Mkuu wa Wizara ya Fedha na Mipango na timu ya Halmashauri ya Mji wa Tarime ikiongozwa na Sekretarieti ya Mkoa wa Mara.

Kufuatia makubaliano hayo, soko lililokuwapo lilivunjwa wakati wa uandaaji wa eneo ili kuruhusu ujenzi wa soko la kisasa. Tarehe 14 Mei 2019, Halmashauri iliingia mkataba Na. LGA /165/2018/2019/S/02 wenye thamani ya shilingi bilioni 8.07.

Hata hivyo, kabla ya kuanza kwa mradi huo, Serikali ilisitisha miradi yote ya kimkakati katika Halmashauri zilizochaguliwa ambayo ilikuwa haijaanza kutekelezwa ukiwemo mradi wa Soko la Tarime. Katika mapitio ya kumbukumbu za mapato nilibaini Halmashauri ilikuwa na makusanyo ya wastani wa shilingi milioni 300 kwa mwaka

kutoka katika soko lililobomolewa (au shilingi milioni 900 kwa miaka mitatu).

Katika mahojiano, uongozi ulieleza kuwa shilingi bilioni 300 zimetengwa katika bajeti ya Halmashauri ya mwaka 2021/22 na mchakato wa zabuni ya ujenzi wa Soko la Kisasa la Tarime umeanza upya.

Kwa maoni yangu, agizo la Serikali la kusitisha ujenzi wa Soko la Kisasa la Tarime lilisababisha upotevu wa shilingi milioni 900 ambazo zingeweza kukusanywa kutoka katika Soko Kuu la zamani la Tarime.

Ninaishauri menejimenti ya Halmashauri ya Mji wa Tarime (a) iwasiliane na Wizara ya Fedha na Mipango na Ofisi ya Rais - TAMISEMI ili kuhakikisha fedha zilizotengwa zinatolewa kwa wakati na utekelezaji wa mradi unaaza ili kuepusha upotevu zaidi wa mapato, na (b) muhimu zaidi, watendaji wa Serikali waliopewa dhamana ya usimamizi wa rasilimali za umma wahakikishe wanakuwa makini wakati wa kufanya maamuzi ili kuepusha upotevu mkubwa wa fedha za umma.

13.4 Mazingira na Usafi Usioridhisha katika Masoko na Stendi za Mabasi

Nilibaini kuwa katika masoko ya Temeke Stereo, Tazara, Mbagala Rangitatu, Mbande na Kisewe yalikuwa na miundombinu chini ya viwango, mifumo duni ya mifereji ya maji, uvujaji wa mapaa usiodhibitiwa, mrundikano wa taka ngumu, miundombinu duni ya usafi ikiwa pamoja na hali isiyoridhisha ya vyoo, mabafu, vifaa vya kunawia mikono, kuta, na sakafu, pamoja na vibanda vilivyokuwa havijakarabatiwa kwa muda mrefu.

Katika kukabiliana na hali hiyo, Menejimenti ya Halmashauri ya Manispaa ya Temeke ilinieleza kuwa shilingi milioni 230 zimetengwa katika bajeti ya Halmashauri ya mwaka wa fedha 2021/2022 ili kurekebisha kasoro hizo.

Kwa ujumla, mamlaka nyingi za serikali za mitaa zimepunguza kutoa ushauri wa njia salama za kujikinga na maradhi katika masoko na vituo vya mabasi bila sababu za msingi. Idadi kubwa ya masoko na vituo vya mabasi havitekelezi tena hatua za usalama wa afya ikiwa pamoja na udhibiti wa taka. Nina wasiwasi kwamba, hali hii inaweza kusababisha milipuko ya magonjwa kama vile kipindupindu; pia

ukosefu wa vifaa vya kunawia mikono sokoni na katika vituo vya mabasi kunaweza kuzidisha kuenea kwa janga la UVIKO-19 ikiwa hatua stahili hazitachukuliwa kwa wakati.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI na mamlaka za serikali za mitaa (a) kuwasiliana na Wizara ya Maji na Umwagiliaji pamoja na mamlaka zingine zinazohusika ili kuimarisha hatua za usalama wa afya kwa kuhakikisha upatikanaji wa maji salama, usafi wa mazingira, na udhibiti wa taka na hali ya usafi katika masoko na vituo vya mabasi ili kudhibiti magonjwa ya milipuko; na (b) ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI itoe waraka kwa mamlaka za serikali za mitaa zote kutenga fedha katika bajeti zao kwa ajili ya kukarabati miundombinu ya masoko na vituo vya mabasi vilivyochakaa na kuhakikisha kuwa kuna ofisi za wasimamizi wa masoko na vituo vya mabasi kwa ajili ya kudhibiti na kusimamia shughuli za kila siku.

13.5 Ukodishaji bila Mikataba wa Vibanda katika Masoko na Stendi za Mabasi

Nilibaini kuwa idadi kubwa ya wapangaji katika masoko na vituo mbalimbali vya mabasi walikuwa wakifanya shughuli zao bila mikataba. Nilifanya ukaguzi wa sampuli katika Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara-Mikindani na tathmini katika masoko matatu na kituo kimoja cha mabasi na kubaini kulikuwa na wapangaji 347 kati ya 737 (sawa na asilimia 47) ambao hawakuwa na makubaliano yoyote yaliyotiwa saini kati yao na halmashauri. Pia, katika Kituo cha Mabasi cha Lindi, Uwanja wa Michezo wa Ilulu, na Soko Kuu la Lindi katika Halmashauri ya Manispaa ya Lindi kulikuwa na wapangaji 248 ambao hawakuwa na mikataba.

Katika Halmashauri ya Manispaa ya Musoma, licha ya mapendekezo yangu katika mwaka wa fedha 2019/2020 kuhusu Soko Kuu, Soko la Nyasho, Soko la Nyasho Mlango, Soko la Kamnyonge, na Kituo cha Mabasi cha Bweri kwa mwaka huu ni mikataba 99 tu kati ya 715 ndiyo ilitolewa kwa ajili ya uhakiki ikimaanisha maduka 616 bado yalikuwa yamekodishwa bila mikataba.

Ufafanuzi uliotolewa na menejimenti kuhusu kukosekana kwa mikataba ya upangishaji sokoni ni kwamba kuna migogoro ya umiliki

wa vibanda tajwa kati ya Halmashauri na wafanyabiashara ambao siku za nyuma walijenga katika viwanja vya Halmashauri bila makubaliano ya maandishi.

Katika mfululizo wa kaguzi nilizofanya kwa miaka mingi, Halmashauri nyingi zimekuwa na migogoro ya umiliki wa vibanda vya masoko. Tathmini yangu ilibaini kuwa, mamlaka za serikali za mitaa zinapata matokeo hasi kutokana na maamuzi ya siku za nyuma kuruhusu watu kujenga vibanda katika maeneo ya masoko bila masharti na makubaliano ya kimaandishi.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI kuwasiliana na mamlaka za serikali za mitaa husika ili kuhakikisha migogoro iliyotokana na makubalino mabovu inashughulikiwa; kisha baada ya makubaliano, kila mpangaji apewe mkataba.

13.6 Uvamizi wa Maeneo ya Masoko na Ukosefu wa Hatimiliki katika Ardhi za Masoko

Nilipitia kesi namba 196/2021, 188/2021, 191/2021, 193/2021 na 195/2021 zilizofunguliwa na Halmashauri ya Manispaa ya Temeke katika Mahakama ya Wilaya ya Ardhi na Nyumba dhidi ya walalamikiwa kuiomba mahakama hiyo kuchunguza uhalali wa umiliki wa eneo ambalo lilijengwa maduka katika Soko la Madenge ambalo Manispaa inadai kuwa mmiliki halali.

Hali hii pia iko katika Jiji la Mwanza na katika iliyokuwa Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ambazo ardhi zake zenye thamani ya shilingi bilioni 199.02 na shilingi bilioni 199.77 mtawalia hazina hatimiliki, huku Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam (zamani H/M Ilala), asilimia 93 ya ardhi yenye thamani ya shilingi bilioni 925 haina hatimiliki. Hali hii inasababisha uvamizi wa maeneo yaliyotengwa kwa ajili ya masoko ya halmashauri, vituo vya mabasi na kwa madhumuni mengine.

Uvamizi wa eneo katika Soko la Madenge ni mfano tu ambao umeenea katika mamlaka nyingi za serikali za mitaa Tanzania Bara. Ardhi zilizotengwa kwa ajili ya matumizi ya umma kama ujenzi wa masoko na vituo vya mabasi huvamiwa na kusababisha migogoro ambayo baadhi yake hufikishwa katika mahakama na mabaraza mbalimbali bila mafanikio.

Kwa maoni yangu, hali hii inachangiwa na maeneo kukosa hatimiliki, uuzaji wa ardhi usiofuata taratibu unaochochewa na kukithiri kwa vitendo vya rushwa na usimamizi usioridhisha wa watendaji wa serikali za mitaa na viongozi wa kisiasa wakiwemo madiwani wenye dhamana na wajibu wa kulinda mali za mamlaka za serikali za mitaa.

Ninatoa wito kwa mamlaka za serikali za mitaa (a) zishughulikie migogoro ya ardhi iliyotokana na mapungufu ya kisheria na kuchukua hatua ya kuzuia rushwa na ushawishi wa kisiasa unaosababisha uvamizi wa viwanja vyake hususani vilivyotengwa kwa ajili ya ujenzi wa masoko, vituo vya mabasi, na huduma zingine za umma; na (b) ninatoa wito kwa mamlaka za serikali za mitaa kupima na kupata hati za hakikumiliki ya ardhi kama inavyotakiwa na Kifungu cha 29(1) (b) cha Sheria ya Ardhi, Sura ya 334.

SURA YA 14

MAPITIO YA UFANISI KATIKA UWEKEZAJI

14.0 Utangulizi

Katika nia ya kuongeza mapato ya vyanzo vyake vya ndani na kuwa na mtiririko madhubuti wa fedha ili kukidhi mahitaji yanayoongezeka ya huduma bora, baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa zimewekeza katika mifuko mbalimbali ili kupata faida. Uwekezaji huo ni pamoja na hisa, hoteli, mali za uwekezaji, na ubia mwingine wa kibiashara. Katika kuhakikisha ufanisi katika usimamizi wa uwekezaji, baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa zimeanzisha kampuni tanzu na ubia ili kutekeleza shughuli za taasisi mpya zilizoanzishwa.

Katika sura hii, ninatathmini mwenendo wa ufanisi wa miradi ya uwekezaji unaofanywa na mamlaka za serikali za mitaa. Ninachambua zaidi ufanisi wa mamlaka husika katika kusimamia miradi yake ya uwekezaji. Pia, ninajadili kwa kina sheria, kanuni, sera, miongozo na mifumo mingine iliyopo ambayo inaboresha maamuzi yote ya uwekezaji wa mamlaka za serikali za mitaa ili kuhakikish

14.1 Uwekezaji Katika Hisa

Ukaguzi wangu katika eneo hili umebaini udhaifu wa aina mbili ambao ni uwekezaji wa mamlaka za serikali za mitaa katika benki ya biashara yenye utendaji usioridhisha; na ukosefu wa watumishi waliobobea katika kusimamia uwekezaji katika hisa kama inavyofafanuliwa hapa chini.

14.1.1 Uwekezaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa Katika Benki ya Biashara Yenye Utendaji Usioridhisha

Tathmini yangu ya utendaji katika benki moja ya biashara iliyotokana na taarifa za fedha zilizokaguliwa kwa mwaka ulioishia tarehe 31 Desemba 2020 ulibaini kuwa benki hiyo ilitambua faida ya shilingi bilioni 0.45 ikilinganishwa na shilingi bilioni 2.04 kufikia tarehe 31 Desemba 2019. Asilimia 96 ya mapato yake yanatumika kwenye

gharama za uendeshaji, hivyo kumaanisha kuwa benki haitoi faida ya kutosha kwa wanahisa wake. Licha ya utendaji mbaya wa kifedha na kiuchumi, baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa zimeendelea kuwekeza katika Benki hii, hivyo kuhatarisha fedha za umma kupitia uwekezaji huo usio na faida.

Kwa mfano, asilimia ya mapato yake na mali (ROA) kwa mwaka ulioishia tarehe 31 Disemba 2020 ilikuwa asilimia 0.3, ambayo ni chini ya asilimia 5 iliyoonekana kuwa nzuri. Hali hii inamaanisha kuwa benki hii haikuwa na uwezo wa kupata mapato kutoka kwenye rasilimali zake za uwekezaji licha ya ukuaji wa mali kwa asilimia 22 ikilinganishwa na asilimia 7 ya mwaka uliotangulia.

Aidha, uwiano wa mapato yanayotokana na mtaji wa wanahisa (rejesho la mtaji) wa asilimia 2 ulikuwa mdogo sana ikilinganishwa na wastani wa sekta wa kati ya asilimia 15 na 20. Vilevile, mapitio yangu ya taarifa za fedha zilizokaguliwa za Benki hiyo kwa mwaka ulioishia tarehe 31 Desemba 2020 yalibaini kuwa, mapato kwa kila hisa yalishuka kutoka shilingi 22 hadi shilingi 5.

Tarehe 23 Julai 2018, Ofisi ya Rais - TAMISEMI ilitoa agizo lenye Kumb. Na.DB.59/184/01/81 lililozitaka baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa kuongeza mtaji wa Benki kwa kununua hisa zaidi. Hata hivyo, katika kutekeleza maagizo hayo, mamlaka za serikali za mitaa hazikushauriwa au kupewa fursa ya kutathmini mwenendo wa uwekezaji utakaofanywa katika benki.

Matokeo yake, kwa kuitikia maagizo ya Ofisi ya Rais - TAMISEMI, iliyokuwa Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ilinunua hisa 3,103,448 za ziada kutoka Benki hiyo zenye thamani ya shilingi milioni 900 licha ya viashiria vya utendaji mbaya wa Benki.

Hali katika benki si nzuri kwa mwekezaji makini. Hivyo, ninazishauri mamlaka husika za serikali za mitaa kuja na mkakati wa kina na madhubuti wa kuinusuru benki hiyo ili kuongeza faida na ufanisi.

Vilevile, mapitio yangu yalibaini kuwa mamlaka 6 za serikali za mitaa zilikuwa zinamiliki hisa 24,036,348 katika Benki hiyo ambazo

thamani yake ilikuwa shilingi bilioni 6.97 (au shilingi 290/hisa) hadi tarehe 30 Juni 2020. Hata hivyo, mamlaka hizi zilipata hasara ya shilingi bilioni 1.20 kwa pamoja ndani ya miezi 12 tu baada ya kushuka kwa bei ya hisa kutoka shilingi 290 hadi shilingi 240 kwa kila hisa kufikia tarehe 30 Juni 2021.

Kwa mujibu wa ripoti zilizochapishwa za soko la hisa la Dar es Salaam, hisa za Benki hiyo ziliuzwa kwa thamani ya soko ya shilingi 170 kwa kila hisa tarehe 10 Februari 2022 kutoka shilingi 240 kwa kila hisa iliyorekodiwa tarehe 30 Juni 2021. Hali hii inamaanisha kwamba mamlaka husika zinaweza kupata hasara zaidi ya shilingi bilioni 1.68 mwishoni mwa mwaka wa fedha 2021/22 ikiwa bei ya hisa haitatengemaa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.14-1.**

Jedwali Na.14-1: Mwenendo wa bei ya soko kwa kila Hisa

Na.	Jina	Idadi ya Hisa	Upungufu wa Thamani (290-240) -Sh.	Upungufu wa Thamani (240-170) -Sh.
1.	H/Jiji Dar es Salaam	10,207,566	510,378,300	714,529,620
2.	H/M Kinondoni	5,625,019	281,250,950	393,751,330
3.	H/M Temeke	3,422,252	171,112,600	239,557,640
4.	H/M Ubungo	2,500,009	125,000,450	175,000,630
5.	H/M Kigamboni	2,281,502	114,075,100	159,705,140
	JUMLA	**24,036,348**	**1,201,817,400**	**1,682,544,360**

Ninatoa wito kwa menejimenti za mamlaka husika za serikali za mitaa kufanya ufuatiliaji wa karibu juu ya mwenendo wa thamani ya hisa na kuja na mkakati wa uwekezaji utakaohakikisha bei za hisa zinakuwa imara.

14.1.2 Ukosefu wa Watumishi Waliobobea katika Kusimamia Uwekezaji Katika Hisa

Nilitathmini muundo wa mamlaka za serikali za mitaa na mipango ya kitaasisi na kubaini kuwa hazina vitengo au wafanyakazi maalumu wa kusimamia uwekezaji hasa katika hisa.

Kwa mujibu wa miundo iliyopo ya mamlaka za serikali za mitaa, programu za uwekezaji zipo chini ya maofisa mipango na vifaa ambao pia wana jukumu la kusimamia, kuratibu na kuandaa taarifa

za miradi ya maendeleo, idadi ya watu, rasilimaliwatu, maendeleo ya jamii, mazingira endelevu, maliasili, na bajeti.

Katika tathmini yangu, mbali na upungufu mkubwa wa watumishi wenye sifa na weledi katika idara za mipango, maofisa mipango na vifaa wa mamlaka za serikali za mitaa kwa sasa wamezidiwa na miradi mingi inayotekelezwa na halmashauri kwa utaratibu wa nguvukazi na baadhi ina uhitaji wa haraka wa ukamilishaji. Katika hali hii, haiwezekani kwa maofisa mipango hasa katika manispaa na majiji kuchunguza kwa ufanisi fursa za uwekezaji hasa katika hisa kwa kufuatilia na kutathmini hasara na faida zinazohusiana na uwekezaji.

Ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iwasiliane na mamlaka za serikali za mitaa zenye idadi kubwa ya miradi ya uwekezaji katika masoko ya hisa na vitegauchumi vingine ili kuangalia upya na kuanzisha utaratibu wa kitaasisi ambao utafaa kwa usimamizi madhubuti wa uwekezaji; na (b) mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kushirikiana kwa karibu na Benki Kuu ya Tanzania na wawekezaji wengine katika kuongeza ufanisi wa usimamizi, kupunguza vihatarishi na kubadilishana taarifa muhimu kama sehemu ya mpango wao wa uwekezaji ili kuongeza ufanisi na faida katika uwekezaji wao.

14.2 Uwekezaji katika Mali na Kampuni Tanzu

14.2.1 Uwekezaji Usio na Tija Katika Soko la Kisasa Mwanjelwa Shillingi Bilioni 49.20

Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilipata mkopo kutoka benki moja ya biashara wa shilingi bilioni 19.56 kati ya mwaka 2008 na 2015 kwa ajili ya ujenzi wa Soko la Kisasa la Mwanjelwa. Masharti ya awali ya mkopo yalibaini kuwa jumla ya fedha zilizotakiwa kulipwa kufikia mwaka 2030 zilikuwa shilingi bilioni 61.55 ikimaanisha kuwa riba ya mkopo ilikuwa shilingi bilioni 41.99.

Kufuatia juhudi nyingi zilizofanywa na Serikali, Benki ilikubali kurekebisha masharti ya mkopo hadi kufikia shilingi bilioni 41.20 ambazo zinatakiwa kuwa zimelipwa ifikapo mwaka 2033.

Halmashauri iliweza kulipa jumla ya shilingi bilioni 6.55 pekee, hivyo, shilingi bilioni 35.44 zilikuwa hazijalipwa hadi mwezi Desemba 2021.

Kiuhalisia, ili Halmashauri iweze kukidhi masharti ya mkopo ifikapo mwaka 2033, ni lazima ilipe awamu za shilingi bilioni 2.95 kila mwaka kwa miaka 12 mfululizo. Hata hivyo, niliarifiwa na uongozi kuwa jumla ya makusanyo ya mapato kutoka sokoni hapo ni kati ya shilingi milioni 750 hadi 850 kwa mwaka. Menejimenti ilizidi kunifahamisha kuwa benki iko tayari kusamehe riba yote ya mkopo ikiwa Halmashauri italipa mkupuo wa shilingi bilioni 13 za mkopo mkuu mbali na shilingi bilioni 6.55 zilizokwishalipwa.

Kushindwa kurejesha malipo ya awamu iliyokubaliwa kwa wakati kutasababisha ongezeko kubwa la riba ya mkopo. Kama Halmashauri haitatekeleza chaguo ambalo linaondoa riba ya mkopo, marejesho yanayotarajiwa ya uwekezaji katika soko la kisasa la Mwanjelwa hayatekelezeki.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) kuchukua hatua zitakazoinusuru Halmashauri na hasara zaidi katika Soko la Kisasa la Mwanjelwa; (b) menejimenti ya Halmashauri inashauriwa kuanzia mwaka ujao wa fedha kuandaa ripoti tofauti za mara kwa mara za fedha za soko zitakazoainisha pamoja na mambo mengine hasara iliyopatikana katika uwekezaji.

14.2.2 Gharama ya Shilingi Bilioni 6.16 za Uwekezaji Isiyojulikana Katika Kampuni ya Mwanza City Commercial Complex

Kampuni ya Mwanza City Commercial Complex ilianzishwa tarehe 11 Machi 2010. Hivi sasa kampuni iko chini ya ubia kati ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma, Halmashauri ya Jiji la Mwanza na Halmashauri ya Manispaa ya Ilemela. Kampuni inamiliki na kuendesha Mwanza Rock City Mall iliyopo Manispaa ya Ilemela.

Kwa mujibu wa mkataba wa makubaliano uliosainiwa tarehe 28 Januari 2009, Halmashauri ya Jiji la Mwanza iliingia makubaliano na uliokuwa Mfuko wa Pensheni wa Serikali za Mitaa (sasa Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma) kuanzisha uwekezaji wa Kampuni ya Mwanza City Commercial Complex wenye thamani ya

shilingi bilioni 20 kwa mtaji wa uwiano wa 40:60 kwa mfuatano kwa masharti kwamba Halmashauri ya Jiji la Mwanza itatoa ardhi na Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma kugharamia ujenzi na kulipia gharama zingine za mradi.

Katika mwaka unaoangaziwa, Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma iliripoti katika taarifa zake za fedha umiliki wa Kampuni kwa asilimia 93 sawa na shilingi bilioni 83.97, huku Halmashauri ya Jiji la Mwanza na Halmashauri ya Manispaa ya Ilemela zikiripoti uwekezaji katika Kampuni hiyo wa shilingi bilioni 3.7 na bilioni 2.46 mtawalia. Hii inamaanisha kwamba mtaji wa hisa za Halmashauri umepunguzwa kutoka asilimia 40 mwaka 2010 hadi 7.

Kutokana na hali hiyo, Bodi ya Wakurugenzi ilirekebisha muundo wa hisa za Kampuni kutoka uwiano wa 40:60 hadi 20:80 kwa kuupendelea Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma. Zaidi ya hayo, Bodi ilipendekeza kuwa ili Halmashauri ziendelee kuwa na hisa katika Kampuni kwa mujibu wa Kifungu cha 5 cha Mkataba na Kifungu cha Ushirika, pamoja na thamani ya ardhi, inatakiwa kuongeza kiwango cha uwekezaji hadi asilimia 20 kwa kununua hisa zenye thamani ya shilingi bilioni 10 zinazolipwa kwa uwiano wa 40:60 kwa Halmashauri ya Manispaa ya Ilemela na Halmashauri ya Jiji la Mwanza mtawalia.

Hata hivyo, hapakuwa na ushahidi wa kuhalalisha uwekezaji wa ziada ulioripotiwa kufanywa na Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma kutoka shilingi bilioni 20 wakati wa kuanzishwa hadi shilingi bilioni 83.97 kufikia tarehe 30 Juni 2021. Kukosekana kwa ushahidi huo, kuna uwezekano wa gharama ya uwekezaji inayodaiwa kufanywa kuwa si sahihi na yenye lengo la kufifisha mtaji wa hisa za Halmashauri chini ya uwiano uliokubaliwa.

Kutokana na utata wa gharama za uwekezaji zinazoongezeka mara kwa mara, Halmashauri ya Jiji la Mwanza na Halmashauri ya Manispaa ya Ilemela hawajapata faida yoyote kutokana na uwekezaji uliofanyika katika Kampuni ya Mwanza City Commercial Complex kwa zaidi ya miaka 11 kutokana na hasara inayoripotiwa mara kwa mara na kampuni tangu kuanzishwa kwake.

Ninasisitiza agizo lililotolewa wakati wa kikao cha Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kilichofanyika tarehe 20 Oktoba 2021 kwa Mkurugenzi wa Jiji kwa ushirikiano na Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Katibu Tawala wa Mkoa (a) kuwasiliana na wadau wote ili kujadili muundo wa hisa za Kampuni na mipango ya usimamizi wa mradi kwa manufaa ya pande zote zinazohusika; na (b) kuundwe kamati ya pamoja itakayoundwa na wataalamu wenye ujuzi wa kutosha kuchunguza gharama za uwekezaji zilizoripotiwa na Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma ili kupata uhalali wa muundo wa hisa ulioripotiwa.

14.2.3 Uwekezaji Usio na Tija Katika Soko la Machinga Complex Shilingi Bilioni 16.27

Mwezi Julai 2007, Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam iliingia mkataba wa muda mrefu wa kukopa kutoka Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii kwa ajili ya ujenzi wa eneo la biashara Jijini Dar es Salaam (Machinga Complex). Mkopo wa awali ulikuwa shilingi bilioni 13.50 huku riba ya mtaji ya shilingi bilioni 2.77 ikilipwa kwa miaka 11, ingawa mwaka 2016, masharti ya mkopo yalipingwa na Halmashauri. Kutokana na hali hiyo, kamati ya pamoja kati ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam, Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii, na Wizara ya Fedha na Mipango iliundwa ili kupitia mgogoro huo.

Ukaguzi wangu wa taarifa za fedha kwa mwaka unaoangaziwa ulibaini kuwa Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii haikutambua deni lililotolewa kwa ajili ya ujenzi wa soko la Machinga Complex, na hali kama hiyo ilibainika katika mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2020. Masuala ya malipo na utambuzi wa mkopo wa ujenzi wa soko la Machinga Complex yanatia shaka juu ya utaratibu mzima wa uwekezaji uliofanywa katika mradi huo kwa pande zote mbili.

Kwa kuzingatia ukweli kwamba muda wa mkopo uliisha tangu Julai 2018 bila taarifa zaidi kutoka Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii au kamati ya pamoja kuhusu hali ya mkopo, nimeshindwa kuthibitisha kiasi kilichoripotiwa katika taarifa za fedha za Halmashauri kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2021.

Kwa kuwa kiasi kikubwa cha mkopo kimebaki bila kulipwa kwa zaidi ya miaka 13 na hakuna maelezo ya kutosha katika taarifa za fedha za pande zote mbili kuhusiana na mkopo na mapato yaliyopatikana kutoka Machinga Complex, kuna uwezekano kwamba mapato ya uwekezaji huu yanatumika vibaya badala ya kutumika kulipia mkopo.

Ninatoa wito kwa Serikali (a) kuifuta kazi kamati iliyoteuliwa kwa vile miaka sita imepita bila Kamati kukamilisha taarifa yake kuhusu suala hilo bila sababu za msingi; (b) Serikali ifikirie kufanya uchunguzi maalumu kuhusu mkopo usiolipwa kwa muda mrefu na kutoa maagizo kuhusu usimamizi na uendeshaji sahihi wa Machinga Complex; na (c) Ofisi ya Rais - TAMISEMI iielekeze menejimenti ya Halmashauri kuandaa ripoti tofauti za fedha za Machinga Complex ikiwa pamoja na taarifa ya mapato tangu kuanzishwa kwake na kuwasilisha kwangu pamoja na nyaraka zote kwa ajili ya ukaguzi.

14.2.4 Taarifa Zisizotosheleza za Uwekezaji Katika Kampuni ya Halmashauri ya Wilaya ya Misungwi

Kampuni hii (MDCC Ltd ilizinduliwa tarehe 21 Novemba 2019 na hivi sasa inaendesha mradi wa matofali, duka la dawa, na kiwanda cha maziwa. Mtaji wa hisa za Kampuni ni shilingi bilioni moja na hadi wakati wa ukaguzi (mwezi Agosti,2021) ni hisa zenye thamani ya shilingi milioni 24.55 pekee ndizo zililipwa kama uwekezaji wa awali kutoka Halmashauri.

Hata hivyo, nilibaini kuwa Kampuni haikuwa na bodi ya wakurugenzi kwa hiyo hakuna mikutano mikuu ya bodi iliyofanyika tangu kuanzishwa kwake kinyume na malengo na katiba ya kampuni. Aidha, Kampuni haikuwa inatunza vitabu vya hesabu au kuandaa taarifa za fedha na hakuna mkaguzi yeyote aliyeteuliwa kukagua kumbukumbu zake za fedha kama ilivyoainishwa katika malengo na katiba ya Kampuni.

Nina maoni kwamba udhibiti usiofaa wa uendeshaji wa Kampuni unaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha na kushindwa kwa Kampuni kuzalisha faida.

Uongozi wa Halmashauri unahimizwa (a) kuhakikisha kwamba bodi ya wakurugenzi ya Kampuni inaanzishwa; na (b) hesabu za Kampuni zinatayarishwe na kukaguliwa kama ilivyoainishwa kwenye malengo na katiba ya kampuni.

14.2.5 Migogoro ya Uwekezaji Isiyotatuliwa na Upungufu wa Kiutendaji Katika Kampuni ya Nyama ya Arusha

Katika ripoti yangu ya miaka ya nyuma, nilitoa wito kwa hatua zinazofaa kuchukuliwa dhidi ya viongozi wanaodaiwa kuhusika katika utata wa uwekezaji wa pamoja kati ya Halmashauri ya Jiji la Arusha na Kampuni moja na kuunda Kampuni ya Nyama Arusha na uhamisho wa umiliki wa kiwanja cha Halmashauri Na.2 kilichopo Kitalu FF kwenda katika Kampuni ya zamani. Hata hivyo, sijaona maendeleo yoyote kuhusu hatua nilizopendekeza kuhusu uhamishaji haramu wa umiliki wa Kiwanja cha Halmashauri.

Katika tathmini yangu ya mwaka huu kwenye uwekezaji, niliendelea kubaini mapungufu mengi katika uendeshaji wa Kampuni ya Nyama Arusha. Kwa mfano, mapitio yangu ya makusanyo ya kila siku ya benki kutokana na mauzo dhidi ya taarifa za benki yalibainisha kuwa mauzo ya fedha taslimu ya shilingi milioni 54.4 hayakuwekwa benki kwa wakati na hivyo kusababisha kucheleweshwa kwa kipindi cha kati ya siku 4 hadi 59.

Pia, nililinganisha kati ya bidhaa zilizopo stoo na taarifa za mauzo na nilibaini utofauti ambapo kiasi kilichouzwa kilikuwa kikubwa kuliko kiasi kilichokuwapo kwa ajili ya mauzo ambacho, kimsingi, kinapaswa kuwa sawa. Zaidi ya hayo, nilibaini kuwa kilo 974 kati ya kilo 1,716 za nyama zilizokatwa zilikutwa katika maduka ya Kampuni na sehemu za mauzo mwishoni mwa mwaka. Hali hii inamaanisha kwamba kilo 741 zenye thamani ya shilingi milioni 9.52 hazikuhesabiwa au fedha zake zilitumika vibaya.

Nilipitia taratibu za ununuzi na usambazaji wa vifaa vya ujenzi na nilibaini kuwa mara nyingi fomu za ushindani mdogo zilitolewa mara kwa mara kwa wasambazaji walewale kwa kila agizo la bidhaa a huduma lililofanywa bila kujali upatikanaji wa wasambazaji wengine

walioteuliwa. Pia, mwaliko wa wasambazaji kwa usambazaji wa bidhaa na huduma ulifanywa kupitia ubao wa matangazo wa Kampuni badala ya kutumia jukwaa la mawasiliano lililoenea sehemu kubwa kama ilivyoainishwa katika kanuni za ununuzi.

Kwa kuzingatia hayo, ninarudia pendekezo langu la mwaka uliopita kwamba Halmashauri ya Jiji la Arusha (a) ifuatilie kiwanja kilichohamishwa kinyume cha sheria na kuchukua hatua stahiki dhidi ya watendaji wote waliohusika katika mkataba huo wenye shaka; na (b) Bodi ya Wakurugenzi ya Kampuni inashauriwa zaidi kuimarisha uzingatiaji wa sheria na kanuni kuhusu usimamizi wa fedha na ununuzi na kuhakikisha mapato ya pesa taslimu yanapelekwa benki kwa wakati ikijumuisha usimamizi wa bidhaa zilizopo stoo, uzalishaji, na mauzo.

14.2.6 Ukosefu wa Ufanisi wa Uwekezaji katika Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam

Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam lilianzishwa mwaka 1971 chini ya Sheria ya Maendeleo ya Wilaya, Sura ya 382 toleo lililorekebishwa mwaka 2002. Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam inamiliki Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam kwa asilimia 100. Shirika lilianzishwa kwa madhumuni ya kufanya shughuli za kibiashara au kiviwanda au biashara ambayo inaweza kuainishwa katika hati iliyolianzisha.

Katika mwaka huu wa ukaguzi nilibaini upotevu mkubwa wa mapato kutokana na kuchagua uwekezaji usiofaa. Nilibaini wakati wa kutembelea vitegauchumi mbalimbali vya Shirika kuwa mali zake zilizopo katika maeneo yenye thamani ya juu kama Keko, Mlimani, Kariakoo na Magomeni zimechakaa hivyo viwango vya kodi vinavyotozwa kwa wapangaji ni vya chini hivyo kusababisha upotevu wa mapato.

Katika eneo la DDC Mlimani, bei ya soko ya kodi ni karibu shilingi 23,000 hadi shilingi 113,000 kwa mita moja ya mraba, wakati Shirika linatoza shilingi 10,000 tu kwa mita ya mraba.

Katika eneo la Mlimani Mlalakuwa, Shirika lilipanga kujenga hosteli na pendekezo la mradi liliwasilishwa kwa Bodi mwezi Februari 2019.

Hata hivyo, nilibaini kuwa kuanza kwa mradi kumechelewa na kusababisha upotevu wa mapato. Pia, kuna nafasi ya wazi iliyokodishwa kama yadi inayolipiwa milioni 12 pekee kwa mwaka ambayo ni ndogo sana ikilinganishwa na viwango vya soko vilivyopo.

Vilevile, niliona nafasi iliyoachwa katika eneo la DDC Magomeni. Hata hivyo, mpangaji ametumia nafasi hiyo kama yadi akilipa shilingi milioni 36 kwa mwaka. Eneo hili liko katika hali mbaya na ikiwa Shirika litaendeleza nafasi hii, itapata mapato zaidi kuliko kuwa nayo kama yadi.

Katika eneo la Keko, nilibaini kuwa Shirika lilijenga maduka, ukumbi na baa tangu mwaka wa 2020. Hata hivyo, baa bado iko wazi, na ukumbi si wa kisasa kama kumbi zingine za kijamii. Kwa hiyo, mradi hautoi kiwango cha faida ya uwekezaji kinachotarajiwa.

Ninapendekeza kwamba (a) Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam libuni mkakati wa kina wa uwekezaji ikiwa pamoja na kukarabati mali zote linazomiliki ambazo zinaonekana kuingiza mapato chini ya uwezo wake baada ya kuachwa zikichakaa kwa muda mrefu. Hali hii italiwezesha Shirika kunufaika na viwango vya ushindani ili kuongeza faida ya uwekezaji wa mali zake.

14.2.7 Amana za Shilingi Bilioni 4.88 katika Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa Zisizo na Tija

Kifungu cha 56 cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2019 kilianzisha Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa ambayo ina mjumbe mmoja aliyeteuliwa na waziri mwenye dhamana ya fedha, na wajumbe wengine ambao waziri atawateua. Majukumu ya Bodi ni pamoja na kupokea, kusimamia na kuwekeza fedha za Bodi; kuzikopesha mamlaka za serikali za mitaa kutoka kwenye fedha za Bodi kwa ajili ya utoaji wa huduma na kufanya maendeleo; kutoa msaada wa kifedha kwa mamlaka za serikali za mitaa iwe kwa njia ya ruzuku, kutoa dhamana au kwa njia nyingine yoyote; na kutoa na kuendesha huduma kwa niaba au kwa manufaa ya mamlaka za serikali za mitaa.

Fedha na rasilimali za Bodi ni pamoja na fedha zilizowekwa na halmashauri na mamlaka za serikali za mitaa, mapato mengine ya Bodi iwe kwa riba ya uwekezaji wa Bodi au vinginevyo na michango, ruzuku, na mikopo kadri Bodi inavyoweza, mara kwa mara, kupokea kutoka kwa mtu yeyote au kundi la watu. Bodi inatakiwa kulipa riba kwa mamlaka za serikali za mitaa kuhusiana na fedha zilizowekwa kwenye Bodi kwa kiwango ambacho kitaidhinishwa na waziri mwenye dhamana ya fedha.

Kwa mujibu wa Kifungu cha 20.3 (b) cha Mwongozo wa Fedha wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019 "mamlaka ya serikali za mitaa itadumisha akiba kwa asilimia iliyowekwa ya mapato ya kawaida ya mwaka uliopita kabla ya ruzuku kujumuishwa na itatofautiana mwaka hadi mwaka". Kwa mujibu wa Kifungu cha 20.4 (b) cha Mwongozo wa Fedha wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa Mwaka 2019, amana zinatakiwa kuwa sehemu ya mali za mamlaka ya serikali za mitaa.

Katika sampuli ya mamlaka 81 za serikali za mitaa zilizofanyiwa tathmini kati ya 185 zilizopo, nilibaini kuwa shilingi bilioni 4.88 zilichangwa kwenye Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa hadi tarehe 30 Juni 2021. Ingawa, amana hizi zinazochukuliwa katika Mwongozo wa Fedha wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kama uwekezaji, hazijatoa faida yoyote kwa mamlaka husika za serikali za mitaa. Mchanganuo wa kina umeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 14-1**.

Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam inachukulia kiasi ilichoweka katika Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa kama fedha isiyoweza kurejeshwa kwa sababu haitaraji kuwa fedha hizo zitarejeshewa.

Aidha, uanzishwaji wa Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa haukuwa na masharti yoyote ya kutoa gawio kwa mamlaka za serikali za mitaa kwa fedha zilizowekwa. Tangu mwaka 2000, Halmashauri iliweza kukopa milioni 20 tu mara moja kati ya michango yake yote ya shilingi milioni 942.

Inaonekana kwamba malengo ya uanzishwaji wa Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa hayajafikiwa ipasavyo kwani idadi kubwa ya

mamlaka za serikali za mitaa zinatafuta mikopo kutoka Mfuko wa Hifadhi ya Jamii kwa Watumishi wa Umma na benki za biashara. Kwa kufanya hivyo, mamlaka za serikali za mitaa zinakabiliwa na viwango vya juu vya riba ambavyo vinaathiri kwa kiasi kikubwa uwekezaji wao.

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na Wizara ya Fedha na Mipango ili kuangalia upya Sheria iliyoanzisha Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa na kubainisha maeneo yote muhimu yanayohitaji maboresho ili kuwezesha Mamlaka za Serikali za Mitaa kunufaika na fedha walizoweka ambazo zinaonekana kukaa katika akaunti ya Bodi bila kutoa faida yoyote ya maana.

14.2.8 Taarifa Zisizotosheleza za Uwekezaji wa Shilingi Bilioni 2.95 katika Uwanja wa Ndege wa Mwanza

Nimebaini kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Mwanza tangu mwaka 2019/20 imekuwa ikijenga Jengo la Uwanja wa Ndege wa Mwanza kwa gharama inayokadiriwa kufikia shilingi bilioni 5.4. Kiasi hiki kilitakiwa kuchangiwa na halmashauri mbili ambazo ni Halmashauri ya Jiji la Mwanza na Halmashauri ya Wilaya ya Ilemela ambapo Halmashauri ya Jiji la Mwanza ilitakiwa kuchangia shilingi bilioni 2.2 na Halmashauri ya Wilaya ya Ilemela shilingi bilioni 1.8.

Katika miaka ya 2019/2020 na 2020/21, kulikuwa na uhamisho wa fedha kiasi cha shilingi bilioni 2.95 kutoka Halmashauri za Jiji la Mwanza na Manispaa ya Ilemela kwenda Sekretarieti ya Mkoa wa Mwanza katika akaunti maalumu ya benki namba 31110064751 yenye jina la Mwanza Airport Terminal kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.14-2.**

Jedwali Na.14-2 Fedha za ujenzi wa uwanja wa ndege

Mwaka	H/Jiji Mwanza (Sh.)	H/W Ilemela (Sh.)	Jumla (Sh.)
2020/21	617,000,000	470,000,000	1,087,000,000
2019/20	882,708,316	980,000,000	1,862,708,316
TOTAL	**1,499,708,316**	**1,450,000,000**	**2,949,708,316**

Hakukuwa na uthibitisho wowote uliotolewa kuhalalisha uhamishaji wa fedha hizo kwenda Uwanja wa Ndege wa Mwanza. Zaidi ya hayo,

hakukuwa na uhakika iwapo fedha hizo zilikuwa sehemu ya uwekezaji uliofanywa na Halmashauri hizo mbili au mkopo uliotolewa kwa Mamlaka ya Viwanja vya Ndege Tanzania.

Pia nilibaini kuwa fedha zilizohamishwa hazikuidhinishwa katika bajeti za Halmashauri wala kupitishwa na Waziri mwenye dhamana kinyume na Kifungu cha 41 (1) cha Sheria ya Bajeti, Sura ya 439 (Kama ilivyorekebishwa mwaka 2015).

Ninatoa wito kwa Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) kuandaa sera ya uwekezaji kwa mamlaka za serikali za mitaa na kuanzisha mkataba wa maelewano na taasisi zinazotafuta usaidizi wa kifedha kutokana na fedha zilizoidhinishwa katika bajeti za mamlaka za serikali za mitaa; na (b) ninaishauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI izielekeze mamlaka za serikali za mitaa zote ziombe vibali kutoka ngazi zote kama ilivyoelezwa katika mfumo wa udhibiti kabla ya kufanya malipo yoyote kwa taasisi zingine au kufanya uwekezaji.

NATIONAL AUDIT OFFICE NAOT

SURA YA 15

MATOKEO YA UKAGUZI MAALUMU

15.0 Utangulizi

Kifungu Na. 29 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418 (Iliyorekebishwa 2021) pamoja na Kanuni za 78 na 79 (1) za Kanuni za Ukaguzi wa Umma za Mwaka 2009 zinampa mamlaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kufanya ukaguzi maalumu pale anapoona inafaa au kwa ombi maalumu la maandishi kutoka kwa ofisa masuuli, au mtu yeyote, taasisi, mamlaka ya umma, wizara, idara inayojitegemea, wakala, mamlaka ya serikali za mitaa, au chombo kingine chochote.

Katika kipindi ninachotolea taarifa nilifanya kaguzi maalumu 37 katika mamlaka 36 za serikali za mitaa, ambazo zinajumuisha ziliombwa na wadau mbalimbali na nilizozianzisha. Matokeo ya kaguzi hizi yameelezwa kwa kina katika ripoti zinazojitegemea zilizowasilishwa kwa taasisi zilizoomba kaguzi hizo, na kwa Katibu Mkuu Kiongozi kwa ukaguzi nilizozianzisha.

Sura hii inatoa muhtasari wa mapungufu yaliyobainika wakati wa ukaguzi maalumu uliofanyika mwaka 2021 kuhusiana na utendaji na miamala katika mwaka wa fedha kuanzia mwaka 2009/10 hadi 2020/21.

Makundi ya kaguzi hizi maalumu yameainishwa kwa muhtasari hapa chini.

Ukaguzi Maalumu Uliofanyika kwa Maombi ya Watu au Taasisi

Ombi la kufanya kaguzi hizo liliwasilishwa kwangu na Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) na Mbunge wa Jimbo la Sengerema. Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa ni Halmashauri ya Manispaa ya Temeke, Halmashauri ya Manispaa ya Bukoba na Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema.

Kaguzi maalumu zilizofanyika kwa maelekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Kaguzi hizi zimefanyika katika katika mamlaka 34 za serikali za mitaa kama zinavyooneshwa katika **Jedwali Na 15-1.**

Jedwali Na 15 -1: Kaguzi maalumu zilizofanyika katika mwaka wa fedha 2020/21 kwa maelekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Na.	Mkoa	Jina la Halmashauri	Mwaka wa Fedha Uliokaguliwa
1.	Arusha	H/W Longido	2018/19 hadi 2020/21
2.		H/W Arusha	2018/19 hadi 2020/21
3.	Dar es Salaam	H/M Kigamboni	2018/19 hadi 2020/21
4.		H/M Ubungo	2018/19 hadi 2020/21
5.		H/M Temeke	2018/19 hadi 2020/21
6.		H/M Kinondoni	2018/19 hadi 2020/21
7.		H/M Dar es Salaam	2018/19 hadi 2020/21
8.	Dodoma	H/MJI Mpwapwa	2018/19 hadi 2020/21
9.	Geita	H/W Mbogwe	2018/19 hadi 2020/21
10.		H/Mji Geita	2013/14 hadi 2020/21
11.	Iringa	H/W Iringa	2018/19 hadi 2020/21
12.	Kagera	H/W Kyerwa	2018/19 hadi 2020/21
13.		H/W Biharamulo	2018/19 hadi 2020/21
14.	Katavi	H/W Mpanda	2018/19 hadi 2020/21
15.	Kigoma	H/W Kakonko	2018/19 hadi 2020/21
16.	Kilimanjaro	H/W Moshi	2018/19 hadi 2020/21
17.	Lindi	H/W Nachingwea	2018/19 hadi 2020/21
18.	Manyara	H/Mji Babati	2018/19 hadi 2020/21
19.	Mara	H/W Bunda	2018/19 hadi 2020/21
20.	Mbeya	H/W Chunya	2018/19 hadi 2020/21
21.	Morogoro	H/W Ifakara	2018/19 hadi 2020/21
22.	Mtwara	H/W Masasi	2018/19 hadi 2020/21
23.	Mwanza	H/W Ilemela	2018/19 hadi 2020/21
24.	Njombe	H/W Ludewa	2018/19 hadi 2020/21
25.	Pwani	H/W Rufiji	2018/19 hadi 2020/21
26.	Rukwa	H/W Kalambo	2018/19 hadi 2020/21
27.	Ruvuma	H/W Tunduru	2018/19 hadi 2020/21
28.	Shinyanga	H/W Shinyanga	2018/19 hadi 2020/21
29.	Simiyu	H/W Bariadi	2018/19 hadi 2020/21
30.	Singida	H/W Singida	2018/19 hadi 2020/21
31.	Songwe	H/W Songwe	2018/19 hadi 2020/21
32.	Tabora	H/W Igunga	2018/19 hadi 2020/21
33.		H/W Urambo	2018/19 hadi 2020/21
34.	Tanga	H/W Kilindi	2018/19 hadi 2020/21

Masuala muhimu ambayo yalibainishwa katika ripoti za ukaguzi maalumu kwa mwaka wa fedha 2020/2021 yameainishwa kwa muhtasari kama ifuatavyo:

15.1 Ukaguzi Maalumu Ulioombwa na TAKUKURU na Mbunge

15.1.1 Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema

i. Makusanyo ya Fedha Taslimu Shilingi Milioni 645.24 kwa Njia ya POS Yasiyowasilishwa Benki

Nilibaini kuwa katika kipindi cha miaka mitano kuanzia tarehe 01 Julai 2015 hadi 15 Februari 2021, Halmashauri kwa kutumia namba za utambulisho wa mlipaji 87 kupitia Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRCIS) ilikusanya kiasi cha shilingi bilioni 3.03 ambapo kiasi cha shilingi bilioni 2.38 kiliwasilishwa benki, na kiasi cha shilingi milioni 645.24 hakikuwasilishwa benki. Hali hii ni kinyume na Kifungu Na. 42(2) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa, Sura ya 290 (iliyorekebishwa mwaka 2019) ikisomwa pamoja na Agizo la 50(5) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.

Serikali kupitia Katibu Mkuu (Ofisi ya Rais - TAMISEMI) (a) ihakikishe kuwa hatua stahiki zinachukuliwa dhidi ya waliohusika na kutokuwasilisha mapato yaliyokusanywa benki; na (b) ihakikishe kiasi cha shilingi milioni 645.24 kinawasilishwa benki mara moja.

ii. Hasara ya Shilingi Milioni 681.10 Kutokana na Kutelekezwa kwa Mradi wa Ujenzi wa Bwawa la Umwagiliaji Katika Kijiji cha Katunguru

Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema ilisaini mkataba Na. LGA/094/HQ/IRR/2009-2010/44 kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji katika Kijiji cha Katunguru kwa thamani ya shilingi milioni 883.80 ulioanza tarehe 10 Agosti 2011 na kukamilika tarehe 10 Aprili 2012. Nilibaini ongezeko la wigo wa kazi wenye jumla ya shilingi bilioni 1.01 lililosababisha thamani ya mkataba kuongezeka kutoka shilingi milioni 883.80 hadi shilingi bilioni 1.89 sawa na asilimia 114.

Kutokana na mapungufu katika usanifu wa mradi, hadi kufikia mwezi Aprili 2021 wakati wa ukaguzi huu, mradi ulikuwa haujakamilika na mkandarasi alikuwa ametelekeza eneo la mradi akiwa tayari ameshalipwa shilingi milioni 681.1 kupitia cheti cha malipo Na. 1-3. Kiasi kilicholipwa kwa mkandarasi ni hasara kwa Halmashauri.

Ninaishauri Serikali ihakikishe inakamilisha mradi wa ujenzi wa Bwawa la Umwagiliaji katika Kijiji cha Katunguru ili thamani ya fedha za mradi huo iweze kupatikana.

iii. Hasara ya Shilingi Milioni 354.59 Iliyotokana na Malipo kwa Wakandarasi kwa Kazi Ambazo Hazikufanyika

Kanuni ya 243 (1-2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inataka taasisi inayofanya ununuzi kupima na kuthibitisha kazi katika vipindi vilivyoainishwa katika mkataba kabla ya kuidhinisha malipo. Katika mapitio ya mikataba mitatu yenye thamani ya shilingi bilioni 3.93 (bila kodi ya ongezeko la thamani), nilibaini kuwa malipo ya shilingi milioni 354.59 yalilipwa kwa wakandarasi kwa kazi ambazo hazikufanyika.

Miongoni mwa kiasi hicho ni shilingi milioni 31.76 kwa kazi ambazo hazikufanyika katika Mradi wa Maji Buyagu-Kalangalala-Bitoto; shilingi milioni 89.88 kwa ujenzi wa Mradi wa Maji Katunguru-Nyamtelela; shilingi milioni 73.76 kwa kukarabati na kuboresha miundombinu ya Mradi wa Maji Busisi; na shilingi milioni 159.19 kwa kazi ambazo hazikufanyika katika Mradi wa Maji wa Vijiji vya Chamabanda, Nyantakubwa na Kasungamile

Ni wazi kuwa Halmashauri na Wakala wa Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini (RUWASA) haikuwa makini kupima kazi zilizofanyika kabla ya kuidhinisha malipo.

Ninapendekeza kwamba Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili wachunguze malipo yaliyofanywa kwa kazi ambazo hazikutekelezwa na kuwachukulia hatua maofisa wote waliohusika.

iv. Mradi wa Maji (LVWATSAN II) Wenye Thamani ya Shilingi Bilioni 1.08 Uliotelekezwa na Kutofanya Kazi

Mkataba Na. MWAUWASA/LVWATSAN II/EAC/2014/001 uliingiwa baina ya Mamlaka ya Maji Safi na Usafi wa Mazingira Mwanza (MWAUWASA) na mkandarasi kwa ajili ya kutekeleza awamu ya pili ya Mradi wa Maji LVWATSAN II katika Halmashauri ya Wilaya ya Sengerema kwa ufadhili wa Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB) kuanzia tarehe 7 Oktoba 2014 hadi tarehe 31 Machi 2017 kwa thamani ya shilingi bilioni 24.76.

Hadi ninahitimisha ukaguzi huu tarehe 30 Aprili 2021, miundombinu ya usafi wa mazingira na majitaka iliyogharimu shilingi bilioni 1.08 haikuwa ikifanya kazi kutokana na kujengwa bila usanifu. Miundombinu hiyo inajumuisha dampo la taka lililojengwa eneo la Ibondo kwa thamani ya shilingi milioni 931.96 na makontena 29 ya kuhifadhia taka kati ya 37 yenye thamani ya shilingi milioni 152.95.

Ninapendekeza Wizara ya Maji na Umwagiliaji (a) iwachukulie hatua stahiki mshauri mwelekezi, mkandarasi na mratibu wa mradi wa MWAUWASA LVWATSAN II kwa kuisababishia Serikali hasara ya shilingi milioni 931.96 zilizotumika kujenga dampo ambalo halitumiki; na (b) Katibu Mkuu (Ofisi ya Rais - TAMISEMI) kwa kushirikiana na menejimenti ya Halmashauri ichukue hatua stahiki kuhakikisha miundombinu ya mradi huo inafanya kazi kama ilivyopangwa, ikiwa pamoja na kujenga kingo kuzunguka dampo ili kulikinga eneo hilo dhidi ya mafuriko.

15.1.2 Ujenzi na Ukarabati wa Shule ya Sekondari ya Wavulana Ihungo Halmashauri ya Manispaa ya Bukoba

i. Kodi ya Ongezeko la Thamani ya Kiasi Cha Shilingi Milioni 393.64 Iliyojumuishwa Katika Cheti Cha Malipo Kinyume Na Mkataba

Tarehe 22 Desemba 2016, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia iliingia mkataba namba ME-024/CTR/HQ/2016-17/10 wenye thamani ya shilingi bilioni 10.49 na mkandarasi kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa Shule ya Sekondari ya Wavulana Ihungo. Kulikuwa na

ongezeko la gharama za mradi kwa kiasi cha shilingi milioni 463.60 na hivyo kusababisha gharama za mradi kufika shilingi bilioni 10.95.

Hadi kufikia mwezi Machi 2021, mkandarasi alikuwa amelipwa kiasi cha shilingi bilioni 10.69 kupitia cheti Na. 1-7. Hata hivyo, cheti Na. 2 chenye thamani ya shilingi bilioni 2.58 kilijumuisha kodi ya ongezeko la thamani kiasi cha shilingi milioni 393.64 ambayo kimsingi mkandarasi hakupaswa kulipwa kwa kuwa mkataba huo haukuainisha kama bei hiyo inajumuisha kodi ya ongezeko la thamani.

Kwa maoni yangu, kiasi cha shilingi milioni 393.64 hakikupaswa kulipwa kulingana na matakwa ya mkataba.

Ninashauri Katibu Mkuu wa Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia awasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza kiasi cha shilingi milioni 393.64 zilizolipwa kama kodi ya ongezeko la thamani katika cheti cha malipo awamu ya 2 na hatua stahiki zichukuliwe kwa maofisa wote waliohusika kuidhinisha malipo hayo.

ii. Matumizi ya Vifaa vya Ujenzi Visivyokidhi Ubora vya Thamani Shilingi Milioni 518.2

Mkandarasi alinunua nondo za 10mm zenye thamani ya shilingi milioni 387.73 kutoka kwa wazabuni mbalimbali zisizokidhi ubora kwa mujibu matakwa ya mkataba. Vilevile, nilibaini kuwa mkandarasi alinunua rangi zenye thamani ya shilingi milioni 130.47 kutoka kampuni isiyopendekezwa katika mkataba, na rangi hizo zilinunuliwa pasipo kuzingatia viwango vya ubora vilivyoainishwa katika Kipengele cha 13.2 cha masharti maalumu ya mkataba kilichomtaka mkandarasi kutumia rangi zilizochanganywa na kuwa tayari kwa matumizi kwa ubora wa vipimo vilivyoanishwa katika mkataba ambavyo ni BS 2521-2524.

Kitendo cha Mkandarasi kutumia nondo na rangi zisizokidhi viwango vya ubora kunaweza kuathiri ubora wa majengo ya shule hiyo.

Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais – TAMISEMI awasiliane na Katibu Mkuu Wizara ya Ujenzi ili kuwachukulia hatua stahiki watumishi wa Wakala wa Majengo Tanzania waliohusika kununua nondo na rangi zisizokidhi ubora katika ujenzi wa Shule ya Sekondari Ihungo.

15.1.3 Ukaguzi Maalumu wa Barabara ya Kijichi - Toangoma (km 5.5) na Kijichi - Mwanamtoti (km 1.8) katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke Zilizojengwa Chini ya Mradi wa Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam

i. Malipo ya Shilingi Milioni 120 Zaidi ya Kazi Zilizofanyika

Nimebaini katika Mradi wa Ujenzi wa Barabara ya Kijichi – Toangoma kupitia mkataba LGA//016/2015-2016/W/DMDP/01 wenye thamani ya shilingi bilioni 21.67, mkandarasi alipaswa kulipwa kiasi cha shilingi bilioni 13.46 kulingana na kazi zilizohakikiwa badala ya shilingi bilioni 13.50 alizolipwa hivyo kulipwa zaidi shilingi milioni 40. Kadhalika, katika Mradi wa Ujenzi wa Barabara ya Kijichi – Mwanamtoti, mkandarsi alipaswa kulipwa kiasi cha shilingi bilioni 5.15 badala ya shilingi bilioni 5.23 alizolipwa kwa kazi alizofanya na kusababisha malipo ya ziada ya shilingi milioni 80 kwa mkandarasi.

Ninamshauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) achukue hatua stahiki kwa watumishi waliohusika kuandaa na kuidhinisha malipo ya kazi ambazo hazijafanyika; na (b) ahakikishe kuwa mkandarasi anarejesha kiasi cha shilingi milioni 120 walizolipwa kwa kazi ambazo hazikutekelezwa.

ii. Hasara ya Shilingi Bilioni 1.22 Iliyosababishwa na Kumuondoa Mzabuni Mwenye Gharama Ndogo

Katika ukaguzi wangu, kinyume na Kifungu cha 72 cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011, Kanuni ya 203 (2) na Kanuni ya 17 (2-4) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013, nilibaini kuwa mkandarasi mwenye bei ya chini ya shilingi bilioni 20.45 (bila kodi ya ongezeko la thamani) aliondolewa wakati wa kufanyika tathmini bila sababu za msingi na kumpa kazi mkandarasi mwingine kwa gharama ya shilingi bilioni 21.67 (bila kodi ya ongezeko la thamani) hivyo kusababisha hasara ya shilingi bilioni 1.22.

Maamuzi ya Bodi ya Zabuni na Kamati ya Tathmini kumwondoa mkandarasi mwenye gharama ya chini kumetokana na Kamati ya Tathmini kutumia kigezo kisichostahili na kusababisha gharama ya mradi kuongezeka kwa shilingi bilioni 1.22 ambayo ni hasara kwa Serikali.

Ninashauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI achukue hatua stahiki kwa waliohusika kuisababishia Serikali hasara ya shilingi bilioni 1.22 kwa kutompa tenda mzabuni mwenye gharama ya chini.

15.2 Kaguzi Maalumu Zilizofanyika kwa Maelekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

15.2.1 Hoja zenye Mwelekeo Unaofanana Katika Halmashauri Nyingi Zilizokaguliwa

i. Makusanyo ya Shilingi Bilioni 9.60 ambayo Hayakuwasilishwa Benki

Matokeo ya ukaguzi maalumu uliofanyika katika mamlaka 31 za serikali za mitaa yanaonesha kuwa kwa kipindi cha miaka ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/21, makusanyo ya jumla ya shilingi bilioni 9.60 kutoka vyanzo mbalimbali vya mapato ya ndani hayakuwasilishwa benki kutokana na udhaifu wa mifumo ya udhibiti wa ndani. Kati ya kiasi hicho, shilingi milioni 242.36 kilitokana na mapato yatokanayo na huduma za afya.

Kutowasilisha mapato benki kulichangiwa zaidi na udhaifu katika mifumo ya udhibiti wa ndani katika mamlaka katika ukusanyaji na uwasilishaji wa mapato benki; na ni kinyume na Agizo la 50 (5) la Randama ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 ambayo inaelekeza makusanyo yote kuwasilishwa benki siku hiyohiyo au siku inayofuata.

Mchanganuo wa mapato taslimu ambayo hayakuwasilishwa benki kwa kila halmashauri ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 15-2** hapa chini.

Jedwali Na 15 -2: Mapato ambayo hayakuwasilishwa benki

Na.	Mkoa	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	Arusha	H/W Longido	298,781,938
2.		H/W Arusha	117,865,762
3.	Dar es Salaam	H/M Ubungo	563,076,800
4.		H/M Kigamboni	127,673,100
5.		H/M Kinondoni	1,265,668,160
6.	Dodoma	H/W Mpwapwa	301,700,393
7.	Geita	H/W Mbogwe	179,822,016
8.	Iringa	H/W Iringa	35,575,031
9.	Kagera	H/W Kyerwa	19,749,683
10.	Kagera	H/W Biharamulo	482,544,529
11.	Katavi	H/W Mpanda	334,755,218
12.	Kigoma	H/W Kakonko	217,251,755
13.	Kilimanjaro	H/W Moshi	154,731,663
14.	Lindi	H/W Nachingwea	4,960,395
15.	Manyara	H/M Babati	93,891,092
16.	Mara	H/W Bunda	144,011,399
17.	Mbeya	H/W Chunya	259,280,247
18.	Morogoro	H/Mji Ifakara	236,638,459
19.	Mtwara	H/M Masasi	44,337,100
20.	Mwanza	H/M Ilemela	627,856,616
21.	Njombe	H/W Ludewa	150,096,454
22.	Pwani	H/W Rufiji	1,962,855,526
23.	Rukwa	H/W Kalambo	97,918,150
24.	Ruvuma	H/W Tunduru	300,420,128
25.	Shinyanga	H/W Shinyanga	999,240,060
26.	Simiyu	H/M Bariadi	151,124,348
27.	Singida	H/W Singida	15,039,326
28.	Songwe	H/W Songwe	218,772,736
29.	Tabora	H/W Urambo	25,620,000
30.	Tabora	H/W Igunga	48,442,460
31.	Tanga	H/W Kilindi	118,153,195
Jumla			**9,597,853,739**

Ninashauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI awasiliane na vyombo vya uchunguzi ikiwa pamoja na TAKUKURU na Jeshi la Polisi kuhakikisha vinafanya uchunguzi na kuchukua hatua stahiki dhidi ya maofisa waliohusika.

ii. Marekebisho ya miamala ya thamani ya shilingi bilioni 28.33 ambayo hayakuidhinishwa

Katika kipindi cha miaka ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/21, nilibaini kwamba mamlaka 16 za serikali za mitaa zilifanya marekebisho ya ankara na ufutaji wa miamala katika Mfumo wa Makusanyo ya Mapato (LGRCIS) yenye thamani ya shilingi bilioni 28.33 bila kufuata taratibu zilizowekwa. Marekebisho hayo hayakuidhinishwa na maofisa masuuli husika na hayakuwa na

ushahidi wowote wa maandishi. Hali hii imesababishwa na uwapo wa mfumo dhaifu wa udhibiti wa makusanyo ya mapato ya ndani. Muhutasari wa halmashauri zilizobainika kufanya marekebisho ya miamala yasiyoidhinishwa ni kama unavyoonekana katika **Jedwali Na. 15-3** hapa chini.

Jedwali Na 15 -3: Marekebisho ya miamala katika Mfumo wa Makusanyo ya Mapato ambayo hayakuidhinishwa

Na.	Mkoa	Jina La Halmashauri	Kiasi(Sh.)
1.	Arusha	H/W Longido	23,122,895
2.		H/W Arusha	32,239,000
3.	Dar es Salaam	H/M Ubungo	156,900,936
4.	Dar es Salaam	H/M Kinondoni	10,857,780,242
5.	Dodoma	H/W Mpwapwa	129,265,756
6.	Kagera	H/W Biharamulo	466,857,403
7.	Kilimanjaro	H/W Moshi	508,551,089
8.	Lindi	H/W Nachingwea	2,626,096,232
9.	Manyara	H/M Babati	1,524,857,685
10.	Mara	H/W Bunda	36,040,721
11.	Mwanza	H/M Ilemela	8,724,331,077
12.	Njombe	H/W Ludewa	168,007,444
13.	Rukwa	H/W Kalambo	1,236,658,523
14.	Ruvuma	H/W Tunduru	1,466,155,022
15.	Shinyanga	H/W Shinyanga	131,248,516
16.	Simiyu	H/Mji Bariadi	243,000,669
Jumla			**28,331,113,210**

Kwa maoni yangu, marekebisho yasiyo na idhini yalifanyika ili kuficha ubadhirifu wa fedha za mapato ya ndani. Aidha, kufuta au kurekebisha taarifa za mapato katika Mfumo bila idhini kunachangia kwa kiasi kikubwa upotevu wa fedha za Serikali.

Ninazishauri Mamlaka husika (a) zichukue hatua stahiki dhidi ya wote waliofanya marekebisho ya miamala ya mapato iliyokosewa bila kufuata utaratibu na bila kuzingatia matakwa ya mfumo wa udhibiti wa mapato ya ndani; na (b) Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe kuwa Mfumo wa Makusanyo ya Mapato unatoa nafasi kwa mwidhinishaji kutoa kibali na zuio la kufanya marekebisho bila idhini.

iii. Hati za Malipo ya Shilingi Bilioni 1.37 Ambazo Hazikuwasilishwa kwa Ajili ya Ukaguzi

Wakati wa ukaguzi maalumu, mamlaka 7 za serikali za mitaa hazikuwasilisha kwangu hati za malipo zenye thamani ya jumla ya

shilingi bilioni 1.37 kwa malipo yaliyofanyika kati ya miaka ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/21, hivyo sikuweza kujiridhisha na uhalali wa malipo yaliyofanyika. Hali hii ni kinyume na Kifungu cha 15(2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya Mwaka 2008, pamoja na Agizo la 8 (2) (c) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.

Mchanganuo wa nyaraka za malipo ambazo hazikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi kwa kila halmashauri ni kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na 15-4** hapa chini.

Jedwali Na 15 -4: Hati ambazo hazikuwasilishwa kwa ukaguzi

Na.	Mkoa	Jina La Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	Arusha	H/W Arusha	49,507,236
2.	Dodoma	H/W Mpwapwa	185,689,454
3.	Iringa	H/W Iringa	21,977,000
4.	Manyara	H/M Babati	401,802,862
5.	Mara	H/W Bunda	233,931,243
6.	Rukwa	H/W Kalambo	432,519,015
7.	Shinyanga	H/W Shinyanga	43,862,800
Jumla			**1,369,289,610**

Ninapendekeza kuwa mamlaka husika zichukue hatua stahiki dhidi ya wafanyakazi wa halmashauri waliotajwa katika taarifa maalumu za ukaguzi kwa upotevu wa hati za malipo.

iv. Ujumuishwaji wa Madeni Hewa ya Thamani ya Bilioni 1.52 Katika Taarifa za Fedha

Ukaguzi maalumu katika mamlaka 20 za serikali za mitaa ulibaini uwapo wa madeni ya jumla ya shilingi bilioni 1.52 ambayo yalishalipwa na hayakustahili kujumuishwa katika orodha ya madeni kinyume na Agizo 8(2) (c) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009. Hali hii inaweza kusababisha ubadhirifu wa fedha za umma endapo madeni hayo yatalipwa. Muhtasari wa halmashauri zilizobainika kujumuisha madeni hewa ni kama unavyoonekana katika **Jedwali Na 15-5** hapa chini.

Jedwali Na 15 -5: Madeni hewa katika taarifa za fedha

Na.	Mkoa	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
1.	Arusha	H/W Arusha	100,469,222
2.		H/W Longido	120,258,007
3.	Dodoma	H/W Mpwapwa	37,023,123
4.	Geita	H/W Mbogwe	47,848,740

Na.	Mkoa	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
5.	Iringa	H/W Iringa	127,261,363
6.	Kagera	H/W Kyerwa	14,892,232
7.	Kigoma	H/W Kakonko	107,438,685
8.	Kilimanjaro	H/W Moshi	57,015,400
9.	Mara	H/W Bunda	105,160,181
10.	Mbeya	H/W Chunya	22,590,520
11.	Morogoro	H/Mji Ifakara	29,449,602
12.	Mwanza	H/M Ilemela	200,519,659
13.	Njombe	H/W Ludewa	192,381,080
14.	Pwani	H/W Rufiji	122,171,822
15.	Rukwa	H/W Kalambo	9,229,471
16.	Ruvuma	H/W Tunduru	13,784,000
17.	Shinyanga	H/W Shinyanga	62,949,405
18.	Simiyu	H/Mji Bariadi	16,882,353
19.	Tabora	H/W Urambo	112,662,196
20.		H/W Igunga	19,985,865
Jumla			**1,519,972,926**

Ninapendekeza Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI aziagize halmashauri husika kuhakikisha madeni halali pekee ndiyo yanaingizwa katika taarifa za fedha za mwaka.

15.2.2 Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam (Zamani Halmashauri ya Manispaa ya Ilala)

Baada ya kuona viashiria vya upotevu wa fedha za makusanyo ya mapato ya ndani ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam (Manispaa ya Ilala), mnamo tarehe 1 Novemba 2021 niliamua kufanya Ukaguzi Maalumu katika Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam kwa mujibu wa Kifungu cha 27 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418 ili kubaini iwapo fedha zilizokusanywa katika vyanzo mbalimbali zilikusanywa kikamilifu na kuwasilishwa Halmashauri; pia kuhakiki iwapo kulikuwa na ubadhirifu wa fedha zilizokusanywa. Ukaguzi wangu ulibaini masuala yafuatayo:

(i) Ubadhirifu wa Mapato ya Shilingi Bilioni 10.13 ya Halmashauri Yaliyokusanywa na Mawakala 10 na Watumishi 19

Kwa mujibu wa Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato ya Ndani na uwasilishaji wake Halmashauri, ilinilazimu kuhakiki taarifa za Mfumo wa Mapato wa Serikali za Mitaa na taarifa za akaunti za mapato za Halmashauri katika Benki za NMB, CRDB, NBC na DCB kwa kipindi kilichoanzia mwezi Julai 2019 hadi Juni 2021 na kubaini kuwa mawakala 10 na watumishi 19 walikusanya mapato ya Halmashauri

ya jumla kiasi cha shilingi bilioni 9.07 na shilingi bilioni 7.29 mtawalia. Mawakala hao walipaswa kuwasilisha Halmashauri jumla ya kiasi cha shilingi bilioni 5.62 kati ya walichokusanya, huku kiasi chote kilichokusanywa na watumishi kikipaswa kuwasilishwa Halmashauri.

Ukaguzi wangu ulibaini kuwa mawakala na watumishi hao waliwasilisha Halmashauri jumla ya kiasi cha shilingi milioni 987.76 na shilingi bilioni 1.8 pekee, na kutowasilishisha kiasi cha jumla ya shilingi bilioni 4.64 na shilingi bilioni 5.49 mtawalia. Ukaguzi wangu ulithibitisha vitendo vya ubadhirifu wa fedha zilizokusanywa na mawakala na watumishi husika ambazo hazikuwasilishwa Halmashauri kwa mbinu mbalimbali za udanganyifu zikiwemo kubadili taarifa za Mfumo na kutoa stakabadhi za mapokezi ya fedha zenye udanganyifu hivyo kuisababishia Halmashauri hasara ya jumla ya kiasi cha shilingi bilioni 10.13.

Ninapendekeza Serikali ichukue hatua stahiki kwa watumishi na mawakala waliosababisha hasara hiyo na kuhakikisha kiasi hicho kinarejeshwa.

(ii) Ubadhirfu wa Mapato ya Shilingi Milioni 495.57 ya Halmashauri Yaliyokusanywa na Wakala

Pia, ukaguzi wangu ulihakiki usimamizi wa Halmashauri katika utekelezaji wa mikataba iliyoingia na mawakala kwa ajili ya ukusanyaji wa mapato yake ya ndani na kubaini udhaifu. Mathalani, ilibainika kuwa licha ya muda wa mkataba wa Wakala Pick Trading Ltd kwisha tarehe 30 Novemba 2019, aliendelea kukusanya mapato ya Halmashauri bila mkataba kwa miezi 11 kuanzia tarehe 01 Desemba 2019 hadi 30 Oktoba 2020, ambapo alikusanya kiasi cha jumla ya shilingi milioni 496.47 na kuwasilisha Halmashauri kiasi cha shilingi 900,000 pekee, huku kiasi cha shilingi milioni 495.57 kikibakia kwa wakala isivyostahili.

Ninapendekeza Serikali ichukue hatua stahiki kwa watumishi na mawakala waliosababisha hasara hiyo.

(iii) Udanganyifu Katika Matumizi ya Mashine Za POS Zilizotumika Kukusanya Mapato ya Shilingi Milioni 131.35

Kadhalika, ukaguzi wangu ulibaini udanganyifu wa taarifa za makusanyo kwa mawakala kurudisha nyuma muda halisi wa makusanyo husika ili kupotosha taarifa hiyo katika Mfumo wa Kukusanya Mapato. Katika kipindi cha miaka ya fedha 2019/20 na 2020/21 mawakala Pick Trading Ltd. na Workers General Supply walikusanya kwa kutumia mashine za POS kiasi cha shilingi milioni 131.07 na 289,500 mtawalia.

Hata hivyo, nilibaini kuwa mawakala hao walirejesha nyuma muda katika mashine za POS kwa kuonesha makusanyo hayo yalifanyika kati ya mwaka 2008 na 2017, kipindi ambacho hata namba za utambulisho zilizotumika hazikuwa zimesajiliwa katika Mfumo wa Makusanya ya Mapato. Nilithibitisha kuwa hatua hiyo ililenga kupotosha kiasi halisi cha makusanyo kilichopaswa kuwasilishwa Halmashauri katika kipindi husika kwa kuficha miamala halisi katika muda huo.

Ninapendekeza Serikali ichukue hatua stahiki kwa watumishi na mawakala waliosababisha hasara hiyo.

15.2.3 Halmashauri ya Manispaa ya Temeke

Katika mwaka wa fedha 2020/21 nilifanya kaguzi maalumu tatu katika Halmashauri ya Manispaa ya Temeke ambazo ni uzoaji taka, mkopo kutoka benki ya CRDB uliotumika kulipa fidia ili kupisha Utekelezaji wa Mradi wa Uendelezaji wa Jiji La Dar es Salaam na miradi ya maendeleo iliyotekelezwa kwa ufadhili wa Benki ya Dunia. Masuala ya msingi yaliyojitokeza na kupewa umuhimu mkubwa katika taarifa hizo ni kama ifuatavyo:

(a) Ukaguzi Maalumu wa Uzoaji Taka

i. Mapato ya Shilingi Milioni 719.77 ya Uzoaji wa Taka Ambayo Hayakuwasilishwa

Katika ukaguzi maalumu wa miaka ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/21, nilibaini Halmashauri ilikusanya jumla ya shilingi bilioni 3.60 kutokana na ushuru wa uzoaji taka. Kati ya kiasi hicho, shilingi bilioni 2.09 kilikusanywa na watendaji na shilingi bilioni 1.51 kilikusanywa na wakandarasi.

Vipengele vya 3 na 6 (iii) vya mkataba kati ya Halmashauri na wakandarasi wa uzoaji wa taka kinawataka wakandarasi wote kurejesha Halmashauri asilimia 20 ya makusanyo yake yanayotokana na ushuru wa uzoaji wa taka. Hata hivyo, nilibaini kuwa kiasi cha shilingi milioni 719.77 (sawa na asilimia 20) ya makusanyo yote hakikuwasilishwa katika Halmashauri.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichukue hatua stahiki dhidi ya maofisa wa Halmashauri walioshindwa kusimamia utekelezaji wa mikataba na kusababisha kutowasilishwa kwa mapato ya shilingi milioni 719.77.

ii. Malipo Hewa Kiasi cha Shilingi Milioni 114.45 za Ukodishaji wa Magari ya Uzoaji Taka

Nilibaini kuwa Halmashauri ililipa masurufu yenye jumla ya shilingi milioni 298.40 kwa watumishi mbalimbali wa kitengo cha usafi na mazingira kwa ajili ya gharama za kukodi magari 43 kwa ajili ya kusafirisha taka kwenda dampo la Pugu Kinyamwezi. Hata hivyo, nilifanya uhakiki wa magari haya kwa Meneja wa Mamlaka ya Mapato Tanzania, Mkoa wa Kariakoo na kubaini miongoni mwa vyombo hivyo ni pikipiki za matairi mawili, pikipiki za matairi matatu, magari madogo, na vyombo vingine ambavyo havikuwa vimesajiliwa.

Kati ya kiasi kilicholipwa, shilingi milioni 183.95 kililipwa kwa magari halali na shilingi milioni 114.45 yalikuwa malipo hewa ya magari ya uzoaji taka. Pia, nilibaini kuwa Halmashauri haikuwa na mikataba ya

kukodi magari hayo kinyume na Kifungu cha 60(7) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichukue hatua stahiki dhidi ya watendaji wa Halmashauri waliowasilisha nyaraka za kughushi kwa ajili ya malipo ya uzoaji taka kiasi cha shilingi milioni 114.45.

iii. Malipo ya Kiasi Cha Shilingi Milioni 373.67 ya Uzoaji Taka na Ununuzi wa Vifaa vya Usafi Kupitia Stakabadhi za Kielekitroniki Zilizoghushiwa

Nilibaini kiasi cha shilingi milioni 410.42 kililipwa kwa njia ya masurufu kwa watumishi wa halmashauri katika idara ya usafi na mazingira kwa ajili ya uzoaji taka. Hata hivyo, nilifanya uhakiki wa uhalali wa stakabadhi za kielekitroniki zilizotumika kama sehemu ya nyaraka za marejesho ya masurufu kutoka Mamlaka ya Mapato Tanzania na nilibaini stakabadhi zilizoambatishwa zenye kiasi cha shilingi milioni 373.67 hazikutambuliwa na Mamlaka hiyo. Hali hii inamaanisha kwamba watumishi wa Halmashauri waliochukua masurufu na kuwasilisha stakabadhi za kughushi wamesababishia serikali hasara ya shilingi milioni 373.67

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichukue hatua stahiki dhidi ya watendaji wa Halmashauri waliohusika katika kuambatisha stakabadhi za kielekitroniki zilizoghushiwa zenye thamani ya shilingi milioni 373.67.

(b) Ukaguzi wa Miradi ya Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam Iliyotekelezwa kwa Ufadhili wa Benki ya Dunia

i. Malipo Zaidi ya Gharama Halisi ya Bima Yaliyosababisha Hasara ya Shilingi Bilioni 2.02

Kipengele cha 3(a) (Jedwali la Tatu) cha Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 kinataka malipo yatakayofanywa kwa wakala au mhusika wa tatu iwe fidia inayoendana na huduma halali. Halmashauri ililipa jumla ya shilingi bilioni 2.38 kwa wakandarasi kwa ajili ya gharama za bima wakati wa kutekeleza miradi ya

Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam. Hata hivyo, nilibaini kuwa gharama ya bima kwa wakandarasi wote ni shilingi milioni 376.55 tu, hivyo kusababisha malipo ya ziada kwa shilingi bilioni 2.02 kinyume na Kanuni tajwa hapo juu.

Ni maoni yangu kwamba, malipo ya ziada ya shilingi bilioni 2.02 kwa ajili ya bima yameongeza gharama za utekelezaji wa mradi na kuisababishia hasara Halmashauri.

Ninashauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI achukue hatua stahiki kwa maofisa ambao kwa namna moja au nyingine walihusika katika dosari hizo.

ii. Ongezeko la Gharama za Mradi kwa Shilingi Bilioni 1.23 Kutokana na Kazi Moja Kuingizwa Mara Mbili Katika Hati ya Makadirio ya Gharama za Ujenzi

Katika ukaguzi wa mradi wa ukarabati na utengenezaji wa Daraja la Kijichi-Tuangoma na barabara zake (km 3) pamoja na Barabara ya Mwanamtoti (km 1.8) kwa awamu ya kwanza uliotekelezwa kwa ufadhili wa Benki ya Dunia, nilibaini kazi katika kipengele Na. 23.08(a) kinachosomeka "cast in situ concrete lining grade 25 to drains, rate inxlussive of formwork" kiliingizwa mara mbili na kusababisha gharama za mradi kuongezeka kwa kiasi cha shilingi bilioni 1.23

Ninapendekeza, Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) awachukulie hatua watumishi wote ambao hawakutimiza majukumu yao na kusababisha kuongezeka kwa gharama za mradi kwa shilingi bilioni 1.23 kutokana na kazi iliyojirudia katika mkataba; na (b) Ofisi ya Rais - TAMISEMI iangalie namna ya kuongeza udhibiti katika ulipaji wa fedha za miradi ya maendeleo ikiwemo Mradi wa Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam ili kuondoa uwezekano wa Serikali kupata hasara.

iii. **Malipo Hewa Kiasi cha Shilingi Milioni 219.05 kwa Ajili ya Kuhamisha Miundombinu ya Maji na Mawasiliano**

Halmashauri ililipa jumla ya shilingi milioni 219.05 kwa wakandarasi kwa kazi za kuhamisha miundombinu ya maji na mawasiliano.

Nilibaini kuwa, kati ya kiasi kilicholipwa kupitia cheti Na. 7 cha mkataba Na. LGA/016/2018-2019/W/DMDP/05 (Package 10) Mkandarasi alilipwa shilingi milioni 67.65 kwa ajili ya kuhamisha miundombinu ya maji katika eneo la Barabara ya Msikitini, Kizinga na Baghdadi. Aidha, kupitia cheti Na. 4 cha mkataba Na. LGA/016/2018-2019/W/DMDP/04 (Package 9), Mkandarasi alilipwa jumla ya shilingi milioni 151.39 kwa ajili ya kuhamisha miundombinu ya mawasiliano mali ya Kampuni ya Mawasiliano ya Simu Tanzania.

Kupitia uthibitisho wa barua zenye Kumb. Na.DAWASA/TMK/CAG/2021/01 ya tarehe 28 Aprili 2021 kutoka Mamlaka ya Maji Safi na Usafi wa Mazingira Dar es Salaam na Kumb. Na. DF 4120/DG ya tarehe 5 Mei 2021 kutoka Kampuni ya Mawasiliano ya Simu Tanzania zilithibitisha kutokuwapo kwa mkataba kati yao na Halmashauri na kati yao na wakandarasi kwa ajili ya kazi hizo. Aidha, taasisi hizi zilithibitisha kutotekeleza kazi ya namna hiyo ndani ya Manispaa ya Temeke.

Ni wazi kuwa malipo ya jumla ya shilingi milioni 219.05 kwa wakandarasi hao yanaashiria kufanyika kwa njia ya ubadhirifu.

Ninashauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI achukue hatua stahiki ili wakandarasi hao warejeshe jumla ya shilingi milioni 219.05 walizolipwa bila kufanya kazi.

iv. **Kukosekana kwa Nyaraka za Malipo ya Kiasi cha Shilingi Bilioni 4.11 ya Kuhamisha Miundombinu ya Umeme**

Halmashauri ya Manispaa Temeke ilisaini mikataba na wakandarasi mbalimbali kwa ajili ya kazi ya miradi ya Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam ikijumuisha gharama za kuhamisha miundombinu ya umeme zenye jumla ya shilingi bilioni 4.11. Mikataba inaeleza kuwa, malipo ya gharama zilizotajwa za kuhamisha miundombinu

yangezingatia gharama halisi kama zitakavyowasilishwa na taasisi zinazohusika na miundombinu hiyo.

Ukaguzi wangu ulibaini kuwa hakukuwa na nyaraka za matumizi ya shilingi bilioni 4.11 ambazo zilihusu malipo ya uhamishaji wa miundombinu yaliyofanywa kwa wakandarasi kwa taasisi mbalimbali.

Ninashauri Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI kushirikiana na vyombo vya uchunguzi kuthibisha uhalali wa malipo ya shilingi bilioni 4.11, ikiwa pamoja na kuwachukulia hatua watumishi waliosababisha upotevu wa nyaraka za matumizi ya fedha za mradi.

(c) Ukaguzi Maalumu wa Mkopo kutoka CRDB kwa ajili ya Kulipa Fidia Ili Kupisha Mradi wa Uendelezaji wa Jiji la Dar es Salaam

i. Ongezeko la Gharama za Mkopo Shilingi Bilioni 5.33 Kutokana na Makosa ya Ukokotoaji wa Deni

Tarehe 18 Februari 2016, Halmashauri ya Manispaa ya Temeke ilisaini mkataba na CRDB wenye thamani ya shilingi bilioni 29.28 ukijumuisha msingi na riba. Mkopo huo utarejeshwa ndani ya miezi 72 baada ya miezi 6 ya matazamio tangu tarehe ya kusaini mkataba, kwa marejesho ya shilingi bilioni 1.22 kwa kila robo ya mwaka kwa awamu 24 na kumalizika 30 Septemba 2022.

Ukokotoaji mpya nilioufanya katika jedwali la urejeshaji wa mkopo katika kipengele Na. 7 cha mkataba nilibaini ukokotoaji wa deni na marejesho usio sahihi unaosababisha ziada ya shilingi bilioni 5.34. Ziada hiyo ni jumla ya kiasi cha shilingi bilioni 2.17 na shilingi bilioni 3.16 inayotokana na makosa ya ukokotoaji wa kiasi cha msingi na riba mtawalia.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iwasiliane na vyombo vya uchunguzi juu ya ukokotoaji usio sahihi wa mkopo kiasi cha shilingi bilioni 5.33; na (b) ipitie upya mtiririko wa marejesho ya mkopo ili kupata kiasi kilicho sahihi.

ii. **Malipo ya Fidia ya Shilingi Bilioni 2.16 kwa Watu Wasiotambuliwa na Viongozi wa Serikali za Mitaa**

Halmashauri ya Manispaa ya Temeke kupitia kampuni ya uthamini, ilifanya uthamini wa maeneo kwa ajili ya fidia kwa ajili ya ujenzi wa miradi inayofadhiliwa kwa fedha za Benki ya Dunia. Kufikia tarehe 24 Aprili 2021, jumla ya shilingi bilioni 18.79 zilikuwa zimelipwa na Halmashauri. Nilibaini kuwa wakazi 94 waliolipwa jumla ya shilingi bilioni 2.16 hawakuwa wanatambulika na viongozi wa serikali za mitaa yao.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ifanye ufuatililaji zaidi juu ya uhalali wa malipo ya shilingi bilioni 2.16 kwa wakazi wasiotambulika.

15.2.4 Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo

i. **Upotevu wa Shilingi Bilioni 4.64 Kutokana na Usimamizi Dhaifu wa Ukusanyaji wa Mapato**

Nilifanya ukaguzi maalumu wa mwenendo wa ukusanyaji wa mapato katika Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo kwa miaka ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/2021 na kubaini mapungufu katika ukusanyaji wa mapato na kusababisha hasara ya shilingi bilioni 4.64 kama ifuatavyo.

- Nilibaini kuwapo kwa maeneo ya wazi yenye ukubwa wa mita za mraba 69,020 yaliyokuwa yamevamiwa ambayo yengeweza kuiingizia Halmashauri kiasi cha shilingi bilioni 2.96 endapo yangekuwa yamepangishwa kwa kutoza shilingi 15,552 kwa mita moja ya mraba kama ilivyokuwa imeazimiwa kwenye kikao cha Kamati ya Fedha cha tarehe 12 Februari 2019.

- Katika zabuni Na. LGA/180/2018-2019/NCS/53 LOT 2 na LGA/180/2018-2019/NCS/53 LOT 1 ya ukusanyaji wa mapato yatokanayo na ada za choo katika Kituo cha Mabasi cha Simu 2000 na Soko la Mabibo, Halmashauri ilitunuku zabuni kwa mawakala walionukuu kiasi cha chini cha mapato shilingi milioni 131.96 na kuwaacha wa kiasi cha juu shilingi milioni 207

na kusababisha upotevu wa shilingi milioni 75.04 bila sababu za msingi.

- Nimebaini Halmashauri imepoteza mapato ya shilingi milioni 373.39 katika ushuru wa vibanda na vizimba vilivyopo katika masoko ya Halmashauri kutokana na kukusanya ushuru kwa kutumia viwango vya chini vya shilingi 500 kwa siku kama ilivyoainishwa katika Sheria Ndogo Na. 226 ya tarehe 22 Machi 2019.

- Baada ya kugawanywa Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni mnamo mwezi Julai 2016, Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo ilipata mgawo wa vyumba 7 vya kupangisha vilivyoko Oysterbay Villa, Mitaa ya Mawenzi na Ruvu. Nimebaini kuwa Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo haikuwahi kukusanya kodi ya pango katika vyumba hivyo kwa kipindi cha zaidi ya miaka mitatu kuanzia mwaka 2017/18 hivyo kupoteza mapato ya shilingi milioni 720.

- Nimebaini kuwa Halmashauri inadai ushuru wa huduma kutoka kwa wafanyabiashara 38 wakubwa kati ya biashara 6,270 na kuikosesha Halmashauri mapato ya shilingi milioni 507.52 kinyume na Kifungu cha 6(1) (u) na 7(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura 290 (iliyorekebishwa mwaka 2019).

ii. Hasara ya Shilingi Milioni 284.31 Iliyotokana na Kutokatwa kwa Asilimia 10 ya Kazi Zilizosalia Wakati wa Kusitisha Mkataba wa Ujenzi wa Jengo la Utawala

Tarehe 23 Juni 2020, Halmashauri ilisitisha mkataba wa ujenzi wa jengo la utawala na mkandarasi kutokana na ukiukaji wa masharti ya mkataba uliofanywa na mkandarasi. Nimebaini Halmashauri haikumkata mkandarasi kiasi cha shilingi milioni 384.31 ikiwa ni tozo ya asilimia 10 ya kazi zilizosalia zenye thamani ya shilingi bilioni 2.84 kinyume na Kipengele cha 68.1 cha Masharti Maalumu ya Mkataba namba LGA/180/2017-2018/W/11 wenye thamani ya shilingi bilioni 6.30.

Ninapendekeza Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI, Katibu Tawala wa Mkoa wa Dar es Salaam (a) akishirikiana na mamlaka husika kuwachukulia hatua stahiki waliotajwa katika taarifa maalumu kwa kuisababishia Halmashauri hasara kutokana na kutofuata sheria na taratibu na vipengele vya mkataba; na (b) mawasiliano yafanyike na mkandarasi ili kuhakikisha kuwa shilingi milioni 284.31 zinarejeshwa kwa Halmashauri.

15.2.5 Halmashauri ya Manispaa ya Kigamboni

Katika mwaka wa fedha 2020/21, nilifanya kaguzi maalumu mbili katika Halmashauri ya Manispaa ya Kigamboni, ambazo ni ukaguzi wa Mfumo wa Kukusanya Mapato (LGRCIS) na Mfumo wa Usimamizi wa Ardhi (MOLIS); pamoja na ukaguzi wa mapato, miradi na madeni. Masuala ya msingi yaliyojitokeza katika kaguzi hizi ni kama ifuatavyo:

a) Ukaguzi Maalumu wa Mfumo wa Kukusanya Mapato na Mfumo wa Usimamizi wa Ardhi

i. Hasara Kutokana Kughushi Risiti za Mapato Zenye Thamani ya Shilingi Milioni 264.75

Kupitia ukaguzi wa kiuchunguzi nilioufanya kwa kipindi cha kuanzia mwezi Januari 2017 hadi Julai 2020, nilibaini udanganyifu katika risiti 825 zenye thamani ya shilingi milioni 264.75. Kati ya hizo, ni risiti 92 tu zenye thamani ya shilingi milioni 59.77 ndizo zilithibitishwa kuwapo kwake, na risiti 733 zenye thamani ya shilingi milioni 204.98 zilizotokana na utoaji wa vibali vya ujenzi, ambazo taarifa zake zilitokana na Muhtasari wa Kamati ya Vibali vya Ujenzi.

Ulinganifu wa taarifa za risiti halisi 825 na taarifa za risiti hizo katika Mfumo wa Makusanyo ya Mapato, na Mfumo wa Usimamizi wa Ardhi ulibaini utofauti wa taarifa zinazohusiana na majina ya walipaji, anwani, kiasi cha fedha kilicholipwa na aina ya huduma iliyolipiwa.

Utofauti wa taarifa za risiti 825 ulisababishwa na mfumo kuwa na uwezekano wa kupakua risiti, kulikosababisha watumishi wasio waaminifu kutumia nafasi hiyo kupakua risiti, kuweka katika

kompyuta katika mfumo wa "excel and pdf", kisha kuzihariri ili kujipatia fedha kwa njia ya udanganyifu, na kuisababishia Serikali hasara ya shilingi milioni 264.75.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) idhibiti matumizi ya Mfumo wa Makusanyo ya Mapato yanayoruhusu mtumiaji wa Mfumo kupakua risiti katika muundo unaoweza kuhaririwa ili kuepuka matumizi mabaya kwa wafanyakazi wasio waaminifu; (b) Ofisi ya Rais - TAMISEMI inashauriwa pia kuhakikisha matumizi kamili ya mfumo wa Mfumo wa Usimamizi wa Ardhi katika huduma zote zinazohusiana na ardhi; na (c) ihakikishe hatua stahiki zinachukuliwa dhidi ya watumishi wa Halmashauri waliohusika katika kutoa risiti za kughushi na kusababisha hasara ya shilingi milioni 264.75.

b) Ukaguzi Maalumu wa Mapato, Miradi na Madeni

ii. Hasara ya Shilingi Milioni 229.84 Iliyosababishwa na Uuzaji wa Viwanja Chini ya Bei Iliyopitishwa na Kamati ya Ugawaji Ardhi

Halmashauri ya Manispaa ya Kigamboni kupitia kikao cha kamati ya kugawa ardhi iliridhia viwanja katika eneo la Gezaulole kuuzwa mita moja ya mraba kwa bei ya kati ya shilingi 1,000 na shilingi 10,000. Nilibaini viwanja sitini na tisa (69) vyenye jumla ya shilingi milioni 229.84 vilivyo katika maeneo yaliyoainishwa hapo juu viliuzwa kwa bei ya ulinganifu ya shilingi 1,000 kwa mita ya mraba kinyume na bei elekezi na kusababisha hasara ya shilingi milioni 229.84.

Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza upotevu wa shilingi milioni 229.84 na ubadhirifu wa shilingi milioni 63.16 za mapato ya ndani na kuchukua hatua stahiki kwa wahusika.

iii. Ubadhirifu wa Mapato Kiasi cha Shilingi Milioni 63.16 Yaliyoingizwa Katika Mfumo wa Makusanyo ya Mapato Kupitia Dirisha la Nyuma la Mfumo

Nilibaini ubadhirifu wa jumla ya shilingi milioni 63.16 za mapato ya Halmashauri katika miaka mitatu ya fedha kuanzia 2018/19 hadi

2020/21 uliofanywa na watumishi wasio waaminifu kupitia dirisha la nyuma la mfumo wa mapato, kwa kuhariri taarifa za mapato, kasma, chanzo, namba ya malipo na kiasi cha malipo katika stakabadhi. Kati ya kiasi hicho, shilingi milioni 61.98 kilitokana na mauzo ya viwanja na utoaji wa vibali vya ujenzi kilichoingizwa katika Mfumo kwa stakabadhi za kughushi; na shilingi milioni 1.18 kilitokana na mapato mbalimbali kilichoingizwa katika Mfumo kwa kukatiwa stakabadhi halali bila kuwasilishwa benki.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza ubadhirifu wa shilingi milioni 63.16 na kuchukua hatua stahiki kwa wahusika waliosababisha hasara hiyo.

15.2.6 Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni

i. Hasara ya Shilingi Milioni 196.65 Kutokana na Udanganyifu wa Nyaraka za Magari ya Uzoaji Taka

Wakati wa ukaguzi maalumu wa uzoaji taka, nilibaini kuwa Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni ililipa jumla ya shilingi milioni 196.65 ikiwa ni gharama ya uwakala wa uzoaji taka kwa kipindi cha miaka mitatu ya fedha kuanzia 2018/2019 hadi 2020/2021. Nilibaini nyaraka za magari zilizowasilishwa ni za magari madogo ambayo hayana uwezo wa kubeba taka.

Aidha, nilibaini kuwa magari yaliyotumika kuzoa taka katika masoko ya Magomeni, Tandale na Tegeta Nyuki ni magari yenye usajili wa Serikali za Mitaa (SM) na si magari yenye usajili binafsi kama nyaraka za malipo zilivyoonesha.

Malipo ya madai yasiyo na nyaraka za kutosha yanaweza kusababisha matumizi yasiyo na tija na Halmashauri.

Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza uhalali wa malipo yaliyofanywa kwa wakala wa uzoaji taka yenye jumla ya shilingi milioni 196.65 kutokana na kughushi nyaraka za magari.

ii. **Malipo ya Shilingi Milioni 278.7 kwa Wakala wa Kuzoa Taka Pasipo Uthibitisho wa Kiwango cha Taka Zilizokusanywa**

Halmashauri ilimlipa wakala wa uzoaji taka jumla ya shilingi milioni 278.78 bila kuwapo kumbukumbu za uthibitisho wa umwagaji taka katika Dampo la Pugu Kinyamwezi, hali inayoashiria kutokuwapo udhibiti katika usimamizi wa matumizi na kusababisha malipo yasiyo halali kiasi cha shilingi milioni 278.78.

Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza uhalali wa malipo ya jumla ya shilingi milioni 278.7 yaliyofanywa kwa wakala wa uzoaji taka bila kuwapo uthibitisho wa kazi zilizofanyika.

15.2.7 Halmashauri ya Mji Masasi

i. **Mkandarasi Kutorejesha Malipo ya Awali ya Shilingi Milioni 172.35**

Nilibaini kuwa tarehe 24 Juni 2019 Halmashauri iliingia mkataba Na. LGA/135/2018/2019/W/NCT/02 na mkandarasi wenye thamani ya shilingi bilioni 1.15 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala awamu ya pili.

Tarehe 26 Juni 2019 kupitia hati ya malipo Na. 802031V1902335, mkandarasi alilipwa asilimia 15 ya thamani ya mkataba sawa na shilingi milioni 172.35 ikiwa ni gharama ya malipo ya awali.

Hadi kufikia tarehe 10 Februari 2021, nimebaini mkandarasi alikuwa ameshalipwa asilimia 72 ya thamani ya mkataba bila kukatwa marejesho ya malipo ya awali kinyume na sharti la 24 ya masharti maalumu ya mkataba kinachohitaji malipo ya awali kurejeshwa kwa kukata asilimia 25 ya kiasi cha kila cheti cha madai ya mkandarasi, baada ya mkandarasi kufikisha malipo ya asilimia 20 ya kiasi cha mkataba.

Ninashauri hatua stahiki zichukuliwe dhidi ya maofisa wote waliohusika kufanya malipo ya kazi ambazo hazijatekelezwa na

kushindwa kukata kiasi hicho kutoka katika malipo ya awali ya asilimia 5 kutoka kwa vyeti vya malipo vya mkandarasi.

ii. Fedha Shilingi Milioni 146.18 za Matazamio ya Mradi Kutumika kwa Shughuli Zisizokusudiwa

Halmashauri ya Mji Masasi ilisaini mkataba Na. LGA/135/2015/2016/W/01 na mkataba Na. LGA/135/2018/2019/W/NCT/02 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala la Halmashauri katika mwaka wa fedha 2015/16.

Nimebaini kuwa kwa vipindi tofauti jumla ya shilingi milioni 146.18 zilikatwa kama fedha za matazamio kutoka katika malipo ya wakandarasi na kuhifadhiwa katka akaunti ya amana. Kati ya fedha hizo, shilingi milioni 128.37 zilitokana na malipo ya mkandarasi mwenye mkataba Na. LGA/135/2015/2016/W/01, na shilingi milioni 17.81 zilitokana na mkandarasi mwenye mkataba LGA/135/2018/2019/W/NCT/02.

Hata hivyo, nimebaini kuwa kiasi hicho kimetumika kwa shughuli zisizokusudiwa hali inayoweza kusababisha Halmashauri kushindwa kulipa wakandarasi hao fedha zao muda wa matazamio utakapomalizika na kusababisha Halmashauri kushitakiwa.

Ninapendekeza kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Mtwara kwa kushirikiana na mamlaka zinazohusika kuhakikisha kuwa Halmashauri inarejesha kiasi cha shilingi milioni 146.18 kilichotumika kwa shughuli zisizotarajiwa ikiwa pamoja na kuchukua hatua stahiki kwa waliohusika na uchepushaji wa fedha za muda wa matazamio.

iii. Malipo ya Shilingi Milioni 105.99 kwa Kazi Ambazo Hazikufanyika

Nimebaini kuwa Halmashauri kupitia cheti cha malipo Na. 3 ilimlipa mkandarasi mwenye mkataba LGA/135/2018/2019/W/NCT/02 jumla ya shilingi milioni 105.99 kwa ajili ujenzi wa jengo la utawala la Halmashauri kwa kazi ambazo hazikufanyika.

Malipo hayo yanajumuisha kiasi cha shilingi milioni 17.02 kilicholipwa zaidi ya kazi halisi zilizofanyika na kiasi cha shilingi milioni 88.97 kilicholipwa kwa mkandarasi kwa mkupuo kama malipo ya halisi na fedha za dharura bila kuainisha kazi zilizofanyika kwenye cheti cha malipo kinyume na Kifungu cha 45.2 cha Masharti ya Jumla ya mkataba kinachotaka mkandarasi kulipwa kulingana na kiasi cha kazi zilizofanyika kwa bei iliyoainishwa katika hati ya makadirio ya gharama za ujenzi.

Ninapendekeza kuwa, menejimenti ya Halmashauri ihakikishe kuwa hatua stahiki zinachukuliwa ili kurejesha malipo ya awali ya shilingi milioni 278.34 kutoka kwa wakandarasi kwa malipo ya kazi ambazo hazijatekelezwa.

15.2.8 Halmashauri ya Wilaya ya Mpwapwa

i. Kukosekana kwa Nyaraka za Matumizi ya Shilingi Milioni 400 Katika Ujenzi wa Kituo cha Afya Kibakwe

Halmashauri ya Wilaya ya Mpwapwa ilipokea jumla ya shilingi milioni 400 kutoka Wizara ya Fedha na Mipango kwa ajili ya ujenzi wa Kituo cha Afya Kibakwe. Hata hivyo, sikuweza kuthibitisha matumizi ya fedha hizo kutokana na kutopatiwa nyaraka licha ya kuziomba kwa barua yenye Kumb. Na.NAO/SA/MPD/2021/50 ya tarehe 23 Juni 2021.

Kutowasilishwa kwa nyaraka za matumizi kumenizuia kuthibitisha uhalali wa malipo yanayohusiana na ujenzi huo, hivyo kuashiria kuwapo kwa matumizi mabaya ya fedha hizo.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza uhalali wa shilingi milioni 400 zilizolipwa kwa ajili ya ujenzi wa Kituo cha Afya Kibakwe ili kubaini iwapo fedha hizo zilitumika kwa malengo yaliyokusudiwa.

ii. **Hasara ya Shilingi Milioni 150.03 Kutokana na Wakandarasi/Mafundi Kulipwa Zaidi ya Kazi Walizofanya**

Kwa mujibu wa Kipengele cha 39.2 cha Masharti ya Jumla ya Mkataba, mkandarasi hulipwa kulingana na ukubwa wa kazi iliyofanyika kwa kiwango kilichokubaliwa katika hati ya makadirio ya gharama za ujenzi kwa kila kazi. Hata hivyo, Halmashauri ya Wilaya Mpwapwa ililipa wakandarasi bila kupima ukubwa wa kazi na kusababisha kulipa shilingi milioni 150.03 zaidi ya kiasi kilichostahili.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ishirikiane na uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kuwa kiasi cha shilingi milioni 150.03 kinarejeshwa kutoka wa wakandarasi/mafundi waliolipwa zaidi ya kazi walizofanya ili fedha hizo zitumike kutekeleza shughuli zingine zilizopangwa.

15.2.9 Halmashauri ya Mji wa Geita

i. **Hasara ya Shilingi Bilioni 1.70 Kutokana na Kuvunjwa kwa Mkataba**

Wakati wa ukaguzi maalumu wa Machinjio ya Kisasa Mpomvu nilibaini kuwa tarehe 14 Machi 2017, Halmashauri ya Mji Geita iliingia mkataba Na. Na.LGA/160/ULGSP/W/2016/2017/01 wenye thamani ya shilingi bilioni 2.71 uliotakiwa kukamilika tarehe 11 Disemba 2018.

Mkataba huo ulivunjwa tarehe 22 Februari 2019, kisha Halmashauri kusaini mkataba mwingine wenye Na. LGA/160/2019-2020/HQ/ULGSP/06 wa tarehe 20 Januari 2020 na kusababisha hasara ya shilingi bilioni 1.70. Hasara hiyo inatokana na malipo ya mhandisi mshauri kwa ajili ya mkataba wa pili wa shilingi milioni 150.72; shilingi milioni 80.95 za gharama za awali ambazo zilikwishalipwa kwa mkandarasi wa kwanza; shilingi bilioni 1.40 za gharama zilizoongezeka kwa kuingia mkataba mpya; pamoja na shilingi milioni 75.83 za gharama za uendeshaji wa shauri baina ya Halmashauri na mkandarasi aliyevunjiwa mkataba.

Mapungufu haya yanaweza kusababishwa na wanasheria wa Halmashauri kushindwa kusimamia kikamilifu mikataba.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kufanya uchunguzi juu ya hasara ya shilingi bilioni 1.70 iliyopatikana baada ya Halmashauri kuvunja mkataba na kuona iwapo kiasi hicho cha fedha kilistahili kulipwa kwa mkandarasi aliyepewa mkataba huo.

ii. Malipo Mara Mbili ya Kiasi cha Shilingi Milioni 44.14 kwa Kazi ya Utafiti wa Udongo

Katika utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa machinjio ya kisasa, nilibaini Halmashauri ya Mji Geita ilifanya malipo yenye jumla ya shilingi milioni 44.14 ikiwa ni gharama ya utafiti wa udongo. Gharama hizo zililipwa kwa mkandarasi mshauri ambaye alifanya kazi ya utafiti wa kitopografia kwa gharama ya shilingi milioni 21.4 na mkandarasi aliyefanya kazi ya utafiti wa udongo kwa gharama ya shilingi milioni 22.74 .

Ninashauri kuwa Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI ahakikishe mkandarasi mwelekezi anarejesha shilingi milioni 44.14 zilizolipwa na Halmashauri kwa ajili ya shughuli za upimaji wa ardhi ambazo hazikufanyika.

15.2.10 Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

i. Shilingi Milioni 281.87 Zilizolipwa Mara Mbili kwa Kazi ya Ujenzi wa Jengo la Utawala

Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa iliingia mkataba Na. LGA/137/2016-2017SS/ADM/BLOCK/W/01 wenye thamani ya shilingi milioni 717.21 na mkandarasi kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala awamu ya kwanza ambao ulipaswa kutekelezwa kuanzia tarehe 5 Mei 2017 hadi 5 Septemba 2017. Halmashauri ilivunja mkataba kwa barua yenye Kumb. Na.CE.3/992/03/37 ya tarehe 4 Julai 2018, na kuingia mkataba mwingine wenye namba LGA/137/2017/2018/ADM BLOCK/W/04 wenye thamani ya shilingi bilioni 1.44 na mkandarasi mwingine kwa ajili ya ukamilishaji wa jengo la utawala awamu ya kwanza.

Nilibaini kuwa kazi zenye thamani ya shilingi milioni 281.87 zilizotekelezwa na kulipwa kwa mkandarasi wa kwanza zilijumuishwa na kulipwa tena kwa mkandarasi mwingine.

Mamlaka husika ichukue hatua stahiki kwa watumishi wote waliotajwa katika ripoti ya ukaguzi maalumu waliohusika kuidhinisha na kulipa shilingi bilioni 281.87 kwa kazi iliyokwishalipwa.

ii. Kutorejeshwa Kwa Malipo ya Awali ya Shilingi Milioni 62.41 Kutoka kwa Mkandarasi

Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa ilimlipa mkandarasi malipo ya awali ya jumla ya shilingi milioni 156.02 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala na ukumbi, ambapo kiasi cha shilingi milioni 93.61 zilikatwa katika vyeti vya malipo na kubaki kiasi cha shilingi milioni 62.41 ambazo zilikuwa ziendelee kukatwa katika malipo yanayofuata.

Hata hivyo, tarehe 6 Disemba 2020 Halmashauri ilivunja mkataba na mkandarasi kuondoka eneo la mradi bila kurejeshwa kwa kiasi kilichosalia cha shilingi milioni 62.41.

Mamlaka husika iwachukulie hatua stahiki waliotajwa katika taarifa maalumu kwa kufanya malipo ya shilingi milioni 281.87 mara mbili kwa kazi moja.Vilevile, menejimenti ya Halmashauri inashauriwa kuhakikisha mkandarasi wa pili anarejesha fedha kiasi cha shilingi milioni 62.41 zilizosalia katika fedha za malipo ya awali katika ujenzi wa jengo la utawala.

15.2.11 Halmashauri ya Wilaya ya Biharamulo

i. Wadaiwa wa POS Kiasi cha Shilingi Milioni 44.57 Waliosajiliwa kwa Majina ya Uongo

Nimebaini POS 9 zenye madeni ya kiasi cha shilingi milioni 44.57 zilisajiliwa kwa majina yasiyo halisi, hivyo kuwa ngumu kutambua uhalali wa ukusanyaji wa mapato hayo ambayo hayakupelekwa benki.

Hali hii ni kinyume na Mwongozo wa Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI uliotolewa kwa barua yenye Kumb. Na.EB.151/297/01/79 ya tarehe 6 Oktoba 2017 ukielekezea kuwa kila POS isajiliwe na kujulikana kwa jina la mtumiaji, kituo anapofanyia kazi na mawasiliano kwa ajili ya ufuatiliaji.

Ukiukaji huu wa mwongozo umechangiwa na udhaifu katika mfumo wa udhibiti wa mapato na kusababisha hasara ya shilingi milioni 44.57.

Ninapendekeza Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI awasiliane na TAKUKURU ili kufanya uchunguzi kuhusiana na wakusanyaji mapato wenye POS zilizo na majina na anuani feki.

15.2.12 Halmashauri ya Wilaya ya Kakonko

i. Malipo ya Shilingi Milioni 231.17 kwa Vifaa Ambavyo Havikupokelewa

Tarehe 27 Februari 2021, Halmashauri ya Wilaya ya Kakonko ilipokea kiasi cha shilingi bilioni 1 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala awamu ya pili. Nilibaini kuwa Halmashauri ilifanya malipo ya shilingi milioni 231.17 kwa wazabuni mbalimbali kwa ajili ya kununua vifaa vya ujenzi ambapo hadi tarehe 30 Juni 2021, vifaa hivyo havikuwa vimepokelewa katika eneo la mradi.

Hali hii ni kinyume na Kanuni Na. 242 na 248 za Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inayotaka bidhaa kukaguliwa na kukubalika kabla ya kupokelewa. Malipo kufanyika kwa vifaa ambavyo havijapokelewa kunatokana na udhibiti hafifu wa manunuzi.

Uongozi wa Halmashauri unashauriwa kuhakikisha kuwa shilingi milioni 231.17 zilizolipwa kwa ajili ya vifaa vya ujenzi ambavyo havijawasilishwa zinarejeshwa kutoka kwa wazabuni husika.

ii. **Malipo Zaidi ya Gharama Halisi ya Bima Yaliyosababisha Hasara ya Shilingi Bilioni 160.96**

Tarehe 31 Mei 2019 Halmashauri ya Wilaya ya Kakonko iliingia mkataba namba LGA/139/HQ/2018-2019/W/02 kwa ajili ya kazi za ujenzi wa Kituo cha Mabasi Kakonko kwa thamani ya shilingi bilioni 2.15. Muda wa mkataba ulikuwa kuanzia tarehe 14 Juni 2019 hadi 14 Juni 2020 na hadi kufikia 30 Juni 2021.

Nimebaini kuwa Halmashauri kupitia hati ya malipo namba 743110V2001023 ya tarehe 14 Februari 2020 Halmashauri ilimlipa mkandarasi kiasi cha shilingi milioni 239.24 ikiwa ni malipo ya cheti namba 1 cha mkataba huo. Miongoni mwa kiasi hicho shilingi milioni 165.26 kilikuwa ni gharama za mkandarasi kwa ajili ya kutafuta dhamana ya kazi.

Hata hivyo, gharama halisi alizotumia kuipata dhamana ya utendaji kazi zilikuwa shilingi milioni 4.29 hivyo kusababisha hasara ya kiasi cha shilingi milioni 160.96 kwa kumlipa mkandarasi gharama ambazo hakuzitumia.

Ninashauri menejimenti ya Halmashauri kuhakikisha mkandarasi anarejesha kiasi cha shilingi milioni 160.96 alicholipwa isivyostahili.

15.2.13 Halmashauri ya Wilaya ya Nachingwea

i. **Uwekezaji Usio na Faida wa Shilingi Milioni 209.91 Katika Kituo cha Redio na Ujenzi wa Vibanda Katika Kituo cha Mabasi Nachingwea**

Halmashauri ya Wilaya ya Nachingwea iliingia mikataba ya ujenzi wa majengo ya maduka na ofisi za kukatia tiketi yenye vyumba 12 katika kituo kipya cha mabasi; na ununuzi na ufungaji wa vifaa vya kituo cha redio kwa gharama ya kiasi cha shilingi milioni 209.91.

Hata hivyo, nilipotembelea eneo la mradi wa kituo kipya cha mabasi na kituo cha redio Nachingwea nilibaini vyumba 12 kutokuwa na wapangaji kwa muda mrefu tangu kukamilika. Aidha, vyumba 26

vilivyofikia hatua ya boma vimesimama na vibanda hivi kukosa wapangaji wa kuvikamilisha. Pia, nimebaini kuwa kituo cha redio kimesajiliwa kama redio ya kijamii ambapo lengo kuu ni kutoa huduma kwa jamii na si kupata faida. Hali hii imeipa mzigo mkubwa Halmashauri wa kuihudumia kutokana na mradi huu kutegemea kuendeshwa kwa kutumia mapato ya vyanzo vingine vya ndani.

Hali hii imechangiwa na kutofanya upembuzi yakinifu na kuandaa mpango wa kibiashara kabla ya kuanza kutekeleza miradi.

Menejimenti ya Halmashauri inashauriwa (a) iboreshe mazingira ya biashara katika kituo kipya cha mabasi ili kuvutia wafanyabiashara; na (b) ikigeuze Kituo cha Radio Nachingwea kuwa redio ya kibiashara ili iweze kufanya kazi bila kutegemea ruzuku ya Halmashauri.

ii. Upotevu wa Mapato ya Kiasi cha Shilingi Milioni 69.91 Yatakonayo na Ushuru wa Huduma

Nilifanya ulinganifu wa taarifa za mauzo ya madini kutoka Tume ya Madini na Mamlaka ya Mapato Wilaya ya Nachingwea mtawalia kwa kipindi cha miaka ya fedha mitatu kuanzia 2018/19 hadi 2020/2021 na nilibaini kuwa kampuni au biashara 103 zilizofanya shughuli zake katika Halmashauri zilitoa ushuru pungufu wa huduma kwa kiasi cha shilingi milioni 69.91 kinyume na Kifungu cha 6(1) (u) na 7(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura 290 (iliyorekebishwa mwaka 2019).

Menejimenti ya Halmashauri inapaswa kufanya jitihada za kurejesha shilingi milioni 69.91 kutoka kwa kampuni au biashara ambazo zililipa ushuru wa huduma pungufu.

15.2.14 Halmashauri ya Mji wa Babati

i. Malipo ya Fidia ya Shilingi Milioni 367.81 ya Viwanja kwa Wanufaika Ambao Hawakuthibitika

Mapitio yangu ya orodha ya wadai kwa miaka mitatu ya fedha kuanzia 2018/19 hadi 2020/21 yamebaini kuwa Halmashauri ililipa

shilingi milioni 367.81 kwa ajili ya fidia ya ardhi kwa wanufaika ambao hawakuwamo katika orodha ya waliofanyiwa tathmini.

Ofisi ya Rais - TAMISEMI inashauriwa kuwasiliana na TAKUKURU ili kuchunguza uhalali wa fedha za fidia zenye jumla ya shilingi milioni 367.81 kwa wanufaika ambao hawakutambuliwa awali.

ii. Fedha Shilingi Milioni 167.43 za Mauzo ya Viwanja Zilizowekwa katika Akaunti Binafsi za Watumishi

Nimebaini viwanja vyenye thamani ya shilingi milioni 167.43 viliuzwa kwa wanunuzi 58 na malipo yake kufanyika katika akaunti binafsi za watumishi wa Halmashauri. Hadi ninakamilisha ukaguzi wangu, hapakuwa na uthibitisho wa fedha hizo kuhamishiwa katika akaunti ya Halmashauri.

Ofisi ya Rais - TAMISEMI inashauriwa kuwasiliana na TAKUKURU ili ichunguze uhalali wa mapato ya shilingi milioni 167.43 zilizowekwa katika akaunti za binafsi za watumishi.

15.2.15 Halmashauri ya Wilaya ya Bunda

i. Kukosekana kwa Nyaraka za Shilingi Milioni 255.85 za Mchakato wa Ununuzi ili Kuwapata Mafundi wa Ujenzi

Katika ukaguzi maalumu nilishindwa kujiridhisha juu ya uhalali wa matumizi ya shilingi milioni 255.85 kutokana na kutowasilishwa kwa nyaraka za mchakato wa upatikanaji wa mafundi wa ujenzi wa miradi ya Vituo vya Afya vya Kisorya na Kasahunga na Mradi wa Ujenzi wa Hospitali ya Wilaya awamu ya kwanza.

Hali hii ni kinyume na Aya ya 7 ya Mwongozo wa TAMISEMI wa matumizi ya nguvukazi wa tarehe 21 Septemba 2017 na wenye Kumb. Na. AD. 296/303/01/I/82 uliotoa maelekezo ya matumizi ya nguvukazi katika ukarabati wa vituo vya kutolea huduma za afya.

Kukosekana kwa nyaraka za zabuni kuliathiri mawanda ya ukaguzi wangu.

Menejimenti ya Halmashauri ifanye jitihada za makusudi ili nyaraka zinazohusiana na miradi ya ujenzi wa vituo vya afya na hospitali ya wilaya zenye thamani ya shilingi milioni 255.85 zipatikane na kuwasilishwa kwa ajili ya uhakiki.

15.2.16 Halmashauri ya Mji Chunya

i. Hasara ya Shilingi Milioni 281.14 ya Ushuru Wa Huduma Kutokana Na Mauzo ya Madini

Nilifanya ulinganifu wa taarifa za mauzo ya madini kutoka Tume ya Madini na taarifa za ushuru wa huduma zilizotolewa na Halmashauri kwa kipindi cha miaka ya fedha mitatu kuanzia 2018/19 hadi tarehe 30 Mei 2021 zilizoonyesha ushuru wa huduma wa madini usiokusanywa kiasi cha shilingi milioni 281.14.

Hali hii ni kinyume na Kifungu Na. 4(2) cha Sheria Ndogo (Ushuru wa Huduma) ya Halmashauri ya Mji Chunya ya Mwaka 2019 iliyotungwa chini Kifungu cha 6(1) (u) na 7(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura 290 (iliyorekebishwa mwaka 2019).

Kutokusanywa kwa mapato ya Halmashauri kunaathiri utekelezaji wa shughuli mbalimbali zilizopangwa kutekelezwa kwa miaka husika.

ii. Hasara ya Shilingi Milioni 328.56 Iliyosababishwa na Zabuni Kupewa Mkandarasi Mwenye Gharama Kubwa

Wakati wa kukagua mchakato wa kumpata mzabuni kwa zabuni Na. LGA/075/W/BLD/2016-2017/01 ya ujenzi wa jengo la utawala la Halmashauri nimebaini kwamba, Halmashauri ilimuacha mkandarasi aliyekuwa na bei ya chini ambaye aliomba zabuni kwa bei ya chini ya shilingi bilioni 1.86 na kumchukua mkandarasi aliyeshinda kwa bei ya shilingi bilioni 2.194 na kusababisha ziada ya shilingi milioni 328.56.

Kuachwa kwa mzabuni mwenye bei ya chini kwa vigezo ambavyo havikuainishwa katika nyaraka za zabuni kumeisababishia Halmashauri ya Wilaya ya Chunya hasara ya shilingi milioni 328.56.

Ninapendekeza menejimenti ya Halmashauri iwachukulie hatua stahiki watendaji wote waliohusika kutoa zabuni kwa mzabuni mwenye bei ya juu.

15.2.17 Halmashauri ya Mji Ifakara

i. Hasara ya Shilingi Milioni 172.58 Iliyotokana na Uzembe na Uwezo Mdogo wa Mkandarasi

Mapitio ya matokeo ya uchunguzi wa udongo wa eneo la mradi wa jengo la utawala la Halmashauri yalibaini kuwa jamvi la msingi lilojengwa lisingeweza kuhimili uzito wa jengo kutokana na aina ya udongo uliopo eneo la mradi. Kutokana na matokeo hayo, iliamuliwa ujengwe msingi mwingine wa zege na kufukia msingi wa awali hivyo kuisababishia Serikali kupoteza shilingi milioni 172.58.

Aidha, nilibaini kuwa maboksi ya zege yaliyofungwa kabla ya ujenzi kusimama kuanzia tarehe 20 Oktoba 2018 hadi 9 July 2019 kutokana na zoezi la kupima udongo hayataweza kutumika tena kwa kazi iliyokusudiwa kwa kuwa yameharibika na kukauka baada ya kunyeshewa mvua na kupigwa jua.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na menejimenti ya Wakala wa Majengo Tanzania ili kuhakikisha kuwa shilingi milioni 172.58 zilizolipwa zaidi zinarejeshwa.

ii. Malipo ya Shilingi Milioni 221.04 Zaidi ya Kazi Zilizofanyika

Ukaguzi wangu wa vyeti vya malipo ya muda pamoja na taarifa za vipimo vya kazi zilizofanyika katika eneo la mradi wa jengo la utawala la Halmashauri ulibaini kuwa katika vyeti vya malipo namba 2 na 3, Wakala wa Majengo Tanzania ililipwa shilingi bilioni 221.04 zaidi ya kazi halisi iliyotekelezwa kinyume na Kanuni ya 243 (2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013.

Katibu Mkuu, ofisi ya Rais – TAMISEMI ahakikishe menejimenti ya Halmashauri inarejesha shilingi milioni 221.04 kutoka katika vyeti vya malipo ya wakandarasi yanayofuata na kuhakikisha kuwa mkandarasi anarejea katika kazi kwa muda uliokubaliwa.

15.2.18 Halmashauri ya Manispaa ya Ilemela

i. Hasara ya Mapato ya Shilingi Milioni 40.40 Yaliyokusanywa Bila Kutumia POS

Halmashauri ilimtumia wakala mmoja wa mapato ambaye alitumia vifaa vingine kukusanya mapato badala ya kutumia mashine za POS zilizotolewa na Halmashauri hivyo kusababisha hasara ya shilingi milioni 40.40 ambazo hazikuwekwa benki.

Hali hii ni kinyume na Aya ya 6 ya barua ya Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI yenye Kumb. Na.EB.110/ 156/01/26 ya tarehe 11 Julai 2016 inayotaka mamlaka za serikali za mitaa kusimamia ukusanyaji wa mapato kwa kutumia njia ya kielekitroniki na kuwasilisha mapato benki. Hali hii imetokana na udhaifu wa mifumo ya udhibiti wa ndani katika usimamizi wa mawakala wa kukusanya mapato.

Ninapendekeza Katibu Tawala wa Mkoa wa Mwanza kwa kushirikiana na Halmashauri na mamlaka husika kuchukua hatua stahiki kurejesha shilingi milioni 40.40 kutoka kwa wakala wa ukusanyaji wa upakiaji na upakuaji.

ii. Malipo ya Shilingi Milioni 161.27 kwa Kazi Ambazo Hazikufanyika

Ukaguzi wangu ulibaini kuwa Halmashauri iliwalipa baadhi ya wakandarasi shilingi milioni 161.27 kwa kwa kazi ambazo hazikufanyika. Kati ya fedha zilizolipwa, shilingi milioni 22.51 zililipwa kwa mkandarasi wa maegesho ya malori eneo la Nyamhongolo kupitia mkataba Na. LGA/1592/018/2019/W/2 wa tarehe 17 Julai 2019 na shilingi milioni 138.76 zililipwa kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala kupitia mkataba Na. LGA/159/2017/2018/W/03 wa tarehe 26 Machi 2018.

Menejimenti ya Halmashauri kutokuwa makini katika usimamizi kumeisababishia Serikali hasara ya shilingi milioni 161.27.

Ninapendekeza Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa kushirikiana na menejimenti ya Halmashauri ahakikishe

mkandarasi anarejesha fedha kiasi cha shilingi milioni 161.27 ambazo amelipwa kwa kazi ambazo hakuzifanya.

15.2.19 Halmashauri ya Wilaya ya Ludewa

i. Utengenezaji wa Boti Usio na Tija Uliosababisha Hasara ya Shilingi Milioni 20.84

Tarehe 24 Agosti 2018 Halmashauri ya Wilaya ya Ludewa ilipokea shilingi milioni 200 kutoka Wizara ya Fedha na Mipango kwa ajili ya utengenezaji wa boti ya kutoa huduma katika kata zote zilizopo katika mwambao wa Ziwa Nyasa.

Tarehe 13 Machi 2019 Halmashauri ilisaini mkataba Na. LGA/030/2018-2019/G/01 wenye thamani shilingi milioni 169.92 kwa ajili ya kuunda boti katika kipindi cha miezi mitatu.

Nibaini kuwa tarehe 27 Agosti 2019 mkandarasi alikabidhi boti kwa Halmashauri na tarehe 2 Desemba 2019 lilirudishwa tena kwa mkandarasi kwa ajili ya matengenezo, na hadi ninakamilisha ukaguzi wangu mwezi Juni 2021, mkandarasi alishalipwa jumla ya shilingi milioni 101.95 na boti hiyo ilikuwa haijarejeshwa katika mamlaka ya Halmashauri ikiwa ni zaidi ya mwaka mmoja tangu irejeshwe kwa mkandarasi kwa ajili ya matengenezo.

Pia, nilibaini kuwa katika kipindi hicho cha kuanzia tarehe 2 Desemba hadi Juni 2021, kiasi cha shilingi milioni 20.84 zilitumika kukodi boti, jambo ambalo lingeweza kuepukika iwapo boti ya Halmashauri ingefanya kazi.

Hali hii imesababisha matumizi yasiyo na tija ya shilingi milioni 169.92 kama tozo za kukodi kutokana na boti kutofanya kazi.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe Halmashauri ya Wilaya ya Ludewa inamfuatilia kwa karibu mkandarasi ili kuhakikisha boti inarudishwa kwa Halmashauri.

15.2.20 Halmashauri ya Wilaya ya Kalambo

i. Hasara ya Shilingi Milioni 91.22 Iliyosababishwa na Kumuacha Mzabuni Mwenye Gharama Ndogo

Ukaguzi wangu wa mchakato wa ununuzi wa kazi za mfumo wa umeme na TEHAMA kuhusiana na ujenzi wa jengo la utawala la Halmashauri ulibaini kuwa Baraza liliidhinisha mkandarasi mwenye bei ya zabuni ya shilingi milioni 907.41 na kumuacha aliyenukuu shilingi milioni 816.20 kinyume na Kifungu cha 72 cha Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2011, Kanuni ya 203 (2), na Kanuni ya 76 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 (zilizorekebishwa mwaka 2016).

Hali hii imeisababishia Halmashauri hasara ya shilingi milioni 91.22.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI na menejimenti ya Halmashauri kuhakikisha kuwa hatua stahiki zinachukuliwa kwa wale wote waliohusika katika mchakato wa ununuzi kuanzia hatua ya tathmini hadi kutoa zabuni.

15.2.21 Halmashauri ya Mji Bariadi

i. Hasara ya Shilingi Milioni 112.05 Kutokana na Kuondolewa kwa Mzabuni Bila Sababu

Halmashauri ya Mji Bariadi iliingia mkataba Na. LGA/158/2018/2019/HQ/C/01 wa tarehe 20 Mei 2019 kwa ajili ya usimamizi wa mradi wa ujenzi wa maegesho ya malori kwa thamani ya shilingi milioni 496.80.

Kinyume na Kanuni za 203 (2) na 17 (2-4) za Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013, nilibaini mkandarasi aliyekuwa na bei ya chini ya shilingi milioni 384.75 aliondolewa bila sababu za msingi kwa kupewa alama ndogo katika vipengele vya watendaji, uelewa wa hadidu za rejea, na viwango vya utendaji ikilinganishwa na alama alizopewa mzabuni aliyekuwa na bei ya shilingi milioni 522.80 na baadaye kupunguzwa hadi shilingi milioni 496.80.

Hata hivyo, vigezo hivi vya tathmini havikuweza kuthibitishwa katika ripoti ya tathmini iliyowasilishwa kwa ajili ya mapitio yangu na hapakuwa na maelezo dhidi ya alama alizopewa mzabuni aliyekataliwa kinyume na Kipengele vya 11.3 na 19.4 vya Mwongozo wa Tathmini ya Zabuni wa Mwaka 2014 uliotolewa na Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma, ambao unawataka wajumbe wa kamati ya tathmini kutoa maoni yao dhidi ya alama walizotoa kwa kila mzabuni.

Kutozingatia sheria kumeisababishia Halmashauri kukosa nafasi ya kuokoa shilingi milioni 112.05.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichukue hatua stahiki kwa wale wote waliohusika katika kuondolewa kwa mzabuni wa chini kabisa bila sababu za msingi na kusababisha hasara ya shilingi milioni 112.05.

ii. Hasara ya Shilingi Milioni 116.89 Kutokana na Malipo ya Fidia ya Umeme Ambayo Hayakustahili

Halmashauri ya Mji Bariadi ilifanya malipo ya jumla ya shilingi milioni 116.89 ikiwa ni fidia ya eneo lililokuwa limepitiwa na njia ya umeme mkubwa kwa viwanja vya wananchi 7 wa eneo la Sesele I na Sesele II. Nilibaini mnamo tarehe 4 Februari 2019 Shirika la Umeme Tanzania kupitia barua yenye Kumb.Na.RM/SMY/MVL/1 ilimjulisha ofisa masuuli wa Halmashauri kwamba ujenzi wa njia ya umeme wa msongo wa 33KV umelenga kuwapatia wananchi wa Bariadi huduma ya umeme hivyo waruhusu ujenzi wa njia hiyo uendelee.

Aidha, Shirika la Umeme Tanzania Mkoa wa Simiyu lilinithibitishia kwa barua yenye Kumb.Na.RM/SMY/GC/24/2021 ya tarehe 10 Juni 2021 kuwa wananchi wa maeneo yaliyopitiwa na mradi huo walitoa maeneo yao kwa hiari na hivyo hawakustahili kulipwa fidia.

iii. Malipo ya Shilingi Milioni 114 kwa Kazi Ambazo Hazikufanyika

Halmashauri ya Mji Bariadi iliingia mkataba Na. LGA/158/2016/2017/C/02 wa tarehe 29 Mei 2017 kwa ajili ya usimamizi wa mradi wa ujenzi wa Kituo cha Mabasi cha Kisasa

Somanda na barabara za kiwango cha lami za kilomita 1.5 kwa gharama ya shilingi milioni 691.95. Pia, Halmashauri iliingia mkataba Na. LGA/158/2018/2019/C/01 na Kampuni hiyo kwa ajili ya usimamizi wa mradi wa ujenzi wa kituo cha maegesho ya malori kwa shilingi milioni 496.80.

Nilibaini kuwa kutokana na mkataba wenye Na. LGA/158/2016/2017/C/02, Halmashauri ilimlipa mkandarasi jumla ya shilingi milioni 532.03. Kati ya malipo hayo, shilingi milioni 95 zililipwa kwa mishahara ya mhandisi wa mitaro, mhandisi wa jengo, na mpimaji wa topografia. Vilevile, ilifanya malipo ya shilingi milioni 400.20 kwa jili ya mkataba Na. LGA/158/2018/2019/C/01 ikijumisha shilingi milioni 19 za mishahara ya mpimaji wa topografia na mkurugenzi wa mradi.

Ninapendekeza Ofisi ya Rais - TAMISEMI ichukue hatua stahiki dhidi ya maofisa walioshiriki kulipa shilingi milioni 114 kwa wakandarasi washauri kwa kazi ambazo hazikufanyika hivyo kusababisha upotevu wa fedha.

iv. Fedha za ULGSP Zilizochepushwa Shilingi Milioni 704.11

Halmashauri ya Mji Bariadi ilipokea jumla ya shilingi bilioni 22.82 kwa kipindi cha miaka mitano kwa ajili ya mradi wa maendeleo uliotekelezwa chini ya ufadhili wa Programu ya Kusaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa za Mijini, na hadi kufikia tarehe 30 Juni 2021, Halmashauri ilikuwa imetumia jumla ya shilingi bilioni 22.12 hivyo kusalia kiasi cha shilingi milioni 704.11.

Nilibaini kuwa tarehe 26 Juni 2020 Halmashauri kupitia hati ya malipo Na. 472036v2003099 ilihamisha shilingi milioni 471.01 kutoka akaunti ya maendeleo kwenda akaunti ya amana. Pia, nilibaini jumla ya shilingi milioni 290.14 zilikatwa kutoka katika malipo ya mkandarasi mwenye mkataba Na. LGA/158/ULGSP/2017/2018/W/02 na kuwekwa katika akaunti ya amana kama fedha za matazamio.

Hata hivyo, hadi kufikia tarehe 22 Mei 2021, akaunti ya amana ilikuwa na shilingi milioni 111.49 ikimaanisha fedha ya Programu ya

Kusaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa za Mijini zilizosalia jumla ya shilingi milioni 704.11 zilikuwa zimetumika kwa shughuli ambazo hazikukusudiwa.

Hali hii ni kinyume na mkataba uliongiwa tarehe 11 Disemba 2012 kati ya Shirika la Kimataifa la Maendeleo (International Development Association) na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania uliotaka taasisi nufaika kuhakikisha kuwa fedha zinatumika kwa malengo yaliyokusudiwa kwa kuzingatia thamani ya fedha, uwazi na uwajibikaji.

Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI anashauriwa kuhakikisha kuwa menejimenti ya Halmashauri ya Mji inarejesha kiasi cha shilingi milioni 704.11 za mradi wa Programu ya Kusaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa za Mijini.

15.2.22 Halmashauri ya Wilaya ya Songwe

i. Ubadhirifu na upotevu wa fedha za mapato shilingi milioni 65.16

Wakati wa ukaguzi wa mfumo wa kukusanyia mapato kwa mwaka wa fedha 2018/2019, 2019/2020, na 2020/2021 nilibaini miamala ya madeni ya wakusanyaji mapato yenye jumla ya shilingi milioni 19.76 yaliyofutwa katika Mfumo wa Kukusanya Mapato kupitia dirisha la nyuma kwa kuingiza namba za risiti zisizo halali. Kadhalika, kiasi cha shilingi milioni 33.59 zilikabidhiwa kwa watumishi wa Halmashauri na wakusanyaji mapato bila kupelekwa benki. Aidha, kiasi cha shilingi milioni 11.80 za makusanyo ya ada za leseni hazikupelekwa benki.

Ubadhirifu wa mapato kiasi cha shilingi milioni 65.16 ulichangiwa na udhibiti hafifu wa miamala iliyofanyika kupitia dirisha la nyuma kinyume na Agizo la 50(5) la Randama ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI (a) iwasiliane na TAKUKURU ili kufanya uchunguzi na kubaini uhalali wa miamala ya mapato iliyofutwa kupitia dirisha la nyuma la mfumo wa mapato; kuchukua hatua stahiki kwa watumishi waliohusika ili warejeshe

kiasi hicho cha shilingi milioni 65.16 kilichopotea; Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kuchunguza na kuthibitisha uhalali wa miamala ya mapato iliyofutwa kupitia dirisha la nyuma la Mfumo wa Kukusanya Mapato, na kuchukua hatua stahiki dhidi ya watumishi wote waliohusika na upotevu wa shilingi milioni 65.16.

15.2.23 Halmashauri ya Wilaya ya Igunga

i. Usajili Wenye Shaka wa Mashine Mbili za POS Zilizokusanya Shilingi Milioni 130.99

Kupitia taarifa za Mfumo wa Kukusanyia Mapato kutoka katika kanzidata nilibaini kuwapo kwa mashine 2 za kukusanyia mapato (POS) zilizosajiliwa kwa namba zenye shaka, kwa mfano 'NULL' zilizokusanya jumla ya shilingi milioni 130.99.

Kutoonekana kwa namba za usajili wa mashine za POS kunatokana na udhibiti hafifu wa mfumo wa ukusanyaji mapato hali inayosababisha kushindwa kuzuia upotevu wa fedha za umma; na kunaweza kutoa mwanya kwa watumishi wasio waaminifu kutumia nafasi hiyo kujinufaisha binafsi.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na mamlaka zingine za uchunguzi ili zifuatilie kwa kina ubadhirifu wa fedha za umma kiasi cha shilingi milioni 130.99 zilizokusanywa kupitia mashine za kukusanya mapato zilizosajiliwa kwa namba zenye shaka na kuwachukulia hatua stahiki wote waliohusika na mapungufu hayo.

ii. Stakabadhi za Kielekitoniki Zilizoghushiwa Zenye Thamani ya Shilingi Milioni 190.12

Wakati wa ujenzi wa Kituo cha Afya cha Simbo, jumla ya shilingi milioni 192.48 zililipwa kwa wazabuni kwa ajili ya ununuzi wa vifaa vya ujenzi. Wakati wa ukaguzi nilibaini risiti za kielekitroniki zenye thamani ya shilingi milioni 190.13 zilizowasilishwa na wazabuni hao hazikuwa halisi kwa mujibu wa uthibitisho uliotolewa na Mamlaka ya Mapato Tanzania kupitia barua yenye Kumb. Na. TRA/DM/IG/GC/VOL.2/86 ya tarehe 15 Juni 2021.

Ninapendekeza Mamlaka ya Mapato Tanzania ichukue hatua stahiki dhidi ya wazabuni waliotoa stakabadhi za kielekitroniki za kughushi za jumla ya shilingi milioni 190.13.

15.2.24 Halmashauri ya Wilaya ya Kilindi

i. Makusanyo ya Shilingi Milioni 360.23 ya Mawakala Waliositishiwa Mikataba Ambayo Hayakupelekwa Benki

Halmashauri ya Wilaya ya Kilindi iliingia mikataba na kampuni mbili kwa ajili ya uwakala wa ukusanyaji wa mapato kwa vipindi tofauti. Kampuni hizo zilitakiwa kurejesha shilingi milioni 183.33 na shilingi milioni 45 kwa mwezi mtawalia.

Mzabuni wa kwanza aliingia mkataba wa kukusanya mapato kuanzia tarehe 5 Oktoba 2017 hadi tarehe 5 Aprili 2018 kwa kutumia mashine za kukusanyia mapato (POS); na mzabuni wa pili aliingia mkataba wa kukusanya mapato kwa kuanzia tarehe 1 Agosti 2015 hadi tarehe 30 Juni 2016 kwa kutumia vitabu vya kukusanyia mapato (HW5). Kwa mujibu wa mikataba hiyo, wazabuni hao walipaswa kukusanya mapato na kuyawasilisha katika akaunti ya benki ya Halmashauri ndani ya siku 15 baada ya kukusanya, kisha halmashauri kuwalipa kamisheni, na endapo watachelewesha mzabuni atatozwa asilimia 20 ya kiasi cha makusanyo kama adhabu.

Mawakala hao wawili hawakutii masharti ya kimkataba yaliyokubaliwa na kusababisha mikataba yao kusitishwa.

Pamoja na Halmashauri kusitisha mikataba na wazabuni hao, kufungua kesi mahakamani ambayo baadaye iliondolewa na kisha kuingia Mkataba Na. LGA/127/2019/2020/NC/02 na kampuni ya ufirisi ya Mjini Tanga tarehe 1 Agosti 2020 kwa ajili ya kuuza mali za wazabuni ili kurejesha jumla ya shilingi milioni 360.23 ambazo hazikupatikana kwa kuwa mali za wazabuni katika soko zina thamani ya chini ikilinganishwa na madeni yao.

Ninashauri Ofisi ya Rais - TAMISEMI iwasiliane na TAKUKURU ili kufanya uchunguzi kuhusu mapato hayo kwa ajili ya kuchukua hatua stahiki dhidi ya mawakala hao.

ii. Hasara ya shilingi milioni 547.59 iliyotokana na udanganyifu wa marekebisho ya miamala katika mfumo wa mapato

Nimebaini kuwa kati ya mwaka 2018/19 na 2020/21 watumishi wa Halmashauri ya Wilaya ya Kilindi walifuta miamala ili kuficha jumla ya shilingi milioni 547.59 ambazo walizifanyia ubadhirifu.

Ninapendekeza **Katibu Mkuu Ofisi ya Rais - TAMISEMI ihakikishe hatua stahiki zinachukuliwa kwa watumishi wote waliohusika katika upotevu wa mapato ya Halmashauri kwa kutumia mapato bila kupelekwa benki na kufuta miamala isivyostahili ndani ya Mfumo wa Kukusanya Malipo.**

MAPENDEKEZO YA JUMLA NA HITIMISHO

Mapendekezo ya Jumla

Ni matarajio yangu kwamba, Serikali itaandaa mpangokazi endelevu ili kuwezesha utekelezaji wa mapendekezo yanayojirudia kwa wakati, huku ikihusisha mikakati inayotekelezeka ya kutekeleza mapendekezo ya muda mrefu. Zaidi ya hayo, Ofisi ya Rais - TAMISEMI inapaswa kuanzisha na kuimarisha udhibiti wa ndani uliopo na ulioanzishwa hivi karibuni ikiwa pamoja na mifumo ya kielekitroniki ili kupunguza hatari zinazohusiana na ukusanyaji wa mapato; na kuhakikisha uzingatiaji wa sheria na taratibu zilizowekwa.

Hitimisho la Jumla

Ninashukuru sana kwa ushirikiano wa karibu wa wadau wetu wakiwemo Serikali, Bunge na mamlaka za serikali za mitaa, watunga sera na wataalamu kwa juhudi zao zilizoniwezesha kutoa ripoti inayofikisha taarifa kwa umma. Ni imani yangu kwamba mtanipa ushirikiano kama huu katika miaka ijayo ya ukaguzi.

VIAMBATISHO

Kiambatisho Na.1-1: Hati za ukaguzi zilizotolewa mwaka huu

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
1.	H/Jiji Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
2.	H/W Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
3.	H/W Babati	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
4.	H/Mji Babati	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
5.	H/W Bagamoyo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
6.	H/W Bahi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
7.	H/W Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
8.	H/Mji Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
9.	H/W Biharamulo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
10.	H/W Buchosa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
11.	H/W Buhigwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
12.	H/W Bukoba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
13.	H/M Bukoba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
14.	H/W Bukombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
15.	H/W Bumbuli	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
16.	H/W Bunda	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati mbaya
17.	H/Mji Bunda	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
18.	H/W Busega	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
19.	H/W Busokelo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
20.	H/W Butiama	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
21.	H/W Chalinze	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
22.	H/W Chamwino	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
23.	H/W Chato	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
24.	H/W Chemba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
25.	H/W Chunya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
26.	H/Jiji Dar es Salaam (Zamani H/M Ilala)	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
27.	Iliyokuwa H/Jiji Dar es Salaam	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati yenye shaka
28.	H/Jiji Dodoma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
29.	H/W Gairo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
30.	H/W Geita	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
31.	H/Mji Geita	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
32.	H/W Hai	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
33.	H/W Hanang	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
34.	H/W Handeni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
35.	H/Mji Handeni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
36.	H/Mji Ifakara	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
37.	H/W Igunga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
38.	H/W Ikungi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
39.	H/W Ileje	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
40.	H/M Ilemela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
41.	H/W Iramba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
42.	H/W Iringa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
43.	H/M Iringa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
44.	H/W Itigi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
45.	H/W Itilima	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
46.	H/M Kahama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
47.	H/W Kakonko	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
48.	H/W Kalambo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
49.	H/W Kaliua	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
50.	H/W Karagwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
51.	H/W Karatu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
52.	H/W Kasulu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
53.	H/Mji Kasulu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
54.	H/W Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
55.	H/Mji Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
56.	H/W Kibiti	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
57.	H/W Kibondo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
58.	H/M Kigamboni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
59.	H/W Kigoma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
60.	H/M Kigoma/Ujiji	Hati mbaya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
61.	H/W Kilindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
62.	H/W Kilolo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
63.	H/W Kilosa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
64.	H/W Kilwa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
65.	H/M Kinondoni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
66.	H/W Kisarawe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
67.	H/W Kishapu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
68.	H/W Kiteto	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
69.	H/W Kondoa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
70.	H/Mji Kondoa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
71.	H/W Kongwa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
72.	H/W Korogwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
73.	H/Mji Korogwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
74.	H/W Kwimba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
75.	H/W Kyela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
76.	H/W Kyerwa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
77.	H/M Lindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
78.	H/W Liwale	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
79.	H/W Longido	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
80.	H/W Ludewa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
81.	H/W Lushoto	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
82.	H/W Madaba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
83.	H/W Mafia	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
84.	H/Mji Mafinga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
85.	H/W Magu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
86.	H/Mji Makambako	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
87.	H/W Makete	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
88.	H/W Malinyi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
89.	H/W Manyoni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
90.	H/W Masasi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
91.	H/Mji Masasi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
92.	H/W Maswa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
93.	H/W Mbarali	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
94.	H/Jiji Mbeya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
95.	H/W Mbeya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
96.	H/W Mbinga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
97.	H/Mji Mbinga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
98.	H/W Mbogwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
99.	H/W Mbozi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
100.	H/W Mbulu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
101.	H/Mji Mbulu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
102.	H/W Meatu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
103.	H/W Meru	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
104.	H/W Missenyi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
105.	H/W Misungwi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
106.	H/W Mkalama	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
107.	H/W Mkinga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
108.	H/W Mkuranga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
109.	H/W Mlele	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
110.	H/W Mlimba	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
111.	H/W Momba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
112.	H/W Monduli	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
113.	H/W Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
114.	H/M Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
115.	H/W Moshi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
116.	H/M Moshi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
117.	H/W Mpanda	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
118.	H/M Mpanda	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
119.	H/W Mpimbwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
120.	H/W Mpwapwa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
121.	H/W Msalala	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
122.	H/W Mtama (Iliyokuwa H/W Lindi)	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
123.	H/W Mtwara	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
124.	H/M Mtwara	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
125.	H/W Mufindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
126.	H/W Muheza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
127.	H/W Muleba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
128.	H/W Musoma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
129.	H/M Musoma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
130.	H/W Mvomero	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
131.	H/W Mwanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
132.	H/Jiji Mwanza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
133.	H/W Nachingwea	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
134.	H/W Namtumbo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
135.	H/Mji Nanyamba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
136.	H/W Nanyumbu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
137.	H/W Newala	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
138.	H/Mji Newala	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
139.	H/W Ngara	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
140.	H/W Ngorongoro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
141.	H/W Njombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
142.	H/Mji Njombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
143.	H/W Nkasi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
144.	H/W Nsimbo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
145.	H/W Nyanghw'ale	Kushindwa kutoa maoni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
146.	H/W Nyasa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
147.	H/W Nzega	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
148.	H/Mji Nzega	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
149.	H/W Pangani	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
150.	H/W Rombo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
151.	H/W Rorya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
152.	H/W Ruangwa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
153.	H/W Rufiji	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
154.	H/W Rungwe	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
155.	H/W Same	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
156.	H/W Sengerema	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
157.	H/W Serengeti	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
158.	H/W Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
159.	H/M Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
160.	H/W Siha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
161.	H/W Sikonge	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
162.	H/W Simanjiro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
163.	H/W Singida	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
164.	H/M Singida	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
165.	H/W Songea	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
166.	H/M Songea	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
167.	H/W Songwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
168.	H/W Sumbawanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
169.	H/M Sumbawanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
170.	H/M Tabora	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
171.	H/W Tandahimba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
172.	H/Jiji Tanga	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
173.	H/W Tarime	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
174.	H/Mji Tarime	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
175.	H/M Temeke	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
176.	H/Mji Tunduma	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
177.	H/W Tunduru	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
178.	H/M Ubungo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
179.	H/W Ukerewe	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
180.	H/W Ulanga	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
181.	H/W Urambo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati mbaya	Hati inayoridhisha
182.	H/W Ushetu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
183.	H/W Uvinza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
184.	H/W Uyui	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
185.	H/W Wanging'ombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Kiambatisho Na.2 - 1: Mapendekezo ya ukaguzi yasiyotekelezwa

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo Yasiyotekelezwa			Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo Yasiyotekelezwa		
		2014/15	2015/16	2016/17			2014/15	2015/16	2016/17
1.	H/W Bariadi	2	1	1	59.	H/W Kilolo	1	2	1
2.	H/Mji Bariadi	1	3	1	60.	H/W Kyela		4	
3.	H/W Bukombe	1	1		61.	H/W Namtumbo			5
4.	H/W Bumbuli	2	4	5	62.	H/W Nkasi	4	6	3
5.	H/W Busega	3	5	5	63.	H/W Nzega	5	10	5
6.	H/W Handeni			4	64.	H/M Sumbawanga	2	4	4
7.	H/W Igunga	2	2	4	65.	H/M Iringa	2		
8.	H/W Ikungi	1		1	66.	H/W Geita	1	2	2
9.	H/W Itilima	2	4		67.	H/W Misungwi		1	1
10.	H/W Kaliua	1	4	3	68.	H/W Muleba	1	6	1
11.	H/W Kibondo	1		2	69.	H/Jiji Mwanza	3		4
12.	H/W Kilosa		1	1	70.	H/W Sengerema			3
13.	H/M Kinondoni			1	71.	H/W Siha	1	1	4
14.	H/W Kishapu		3	6	72.	H/W Chamwino	2	3	1
15.	H/W Kondoa	4	2	2	73.	H/W Chemba	1	1	
16.	H/W Kongwa	1	2		74.	H/Jiji Dodoma	1	2	
17.	H/Mji Korogwe	1		3	75.	H/W Kalambo	3	2	1
18.	H/W Kyerwa	3		6	76.	H/W Kwimba	3	6	1
19.	H/W Lushoto	2		1	77.	H/Mji Kondoa			2
20.	H/W Mbogwe	1	6	9	78.	H/W Arusha		1	2
21.	H/W Meru	1	4	7	79.	H/W Bukoba	9	4	4
22.	H/W Mlele		4	4	80.	H/M Bukoba			2
23.	H/W Mpanda	2		3	81.	H/W Bunda	2	1	4
24.	H/W Mpwapwa		2		82.	H/W Busekelo	4	2	2
25.	H/W Msalala	1	6	4	83.	H/W Butiama		6	4
26.	H/W Muheza	2	7	4	84.	H/W Chunya			1
27.	H/W Mwanga	3	13	6	85.	H/W Karagwe	2	1	2
28.	H/W Ngara	2	6	4	86.	H/W Magu		2	2
29.	H/W Ngorongoro	2		3	87.	H/Jiji Mbeya			1
30.	H/W Nsimbo	1	3	1	88.	H/W Mbogwe	1		15
31.	H/W Shinyanga	3	5	4	89.	H/M Moshi	2	8	3

Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo Yasiyotekelezwa			Na.	Jina la Halmashauri	Mapendekezo Yasiyotekelezwa		
		2014/15	2015/16	2016/17			2014/15	2015/16	2016/17
32.	H/M Shinyanga		1		90.	H/W Moshi	2	2	1
33.	H/W Sikonge	2	1		91.	H/M Musoma			3
34.	H/W Singida	1	2		92.	H/W Rorya	1	2	2
35.	H/M Tabora	1	2		93.	H/W Same		2	1
36.	H/Jiji Tanga	1	5	3	94.	H/W Serengeti		3	4
37.	H/W Tarime	1	2		95.	H/W Shinyanga	3	4	4
38.	H/W Ukerwe	4	2	11	96.	H/M Shinyanga		1	
39.	H/W Urambo	3	10	6	97.	H/W Tarime	2		2
40.	H/W Mbeya		2		98.	H/W Ukerewe	4	2	4
41.	H/W Mufindi	1		1	99.	H/W Ushetu	1		4
42.	H/Mji Muheza	3	8	3	100.	H/W Kilwa	1	1	
43.	H/W Nyang'hwale	1	1	2	101.	H/Mji Masasi	3		
44.	H/W Nyasa	1	1	1	102.	H/W Mkuranga		1	3
45.	H/W Sumbawanga	4	2	3	103.	H/W Mlimba		1	
46.	H/W Uyui			1	104.	H/W Morogor		2	
47.	H/W Meatu	5	2	1	105.	H/M Morogor		1	
48.	H/M Moshi	8	7	3	106.	H/M Mtwara		1	
49.	H/W Kiteto			4	107.	H/W Mvomero		2	
50.	H/W Longido	8	19	3	108.	H/W Nachingea		2	
51.	H/W Hanang'	1		1	109.	H/W Newala			1
52.	H/Mji Handeni		4	3	110.	H/W Ruangwa	1	1	1
53.	H/W Korogwe	10	5	6	111.	H/M Temeke			1
54.	H/W Mkinga	2	1	4	112.	H/W Biharamulo		5	3
55.	H/W Pangani	4	4	6	113.	H/W Chato			4
56.	H/W Rombo		5	5	114.	H/Mji Nanyamba			1
57.	H/W Iramba	3		1					
58.	H/W Bahi	1	3	1		**Jumla**	**178**	**285**	**283**

Kiambatisho Na.2-2: Halmashauri zenye mapendekezo yasiyotekelezwa kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo Yasiyotekelezwa				Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Mapendekezo Yasiyotekelezwa			
		2010/11	2011/12	2012/13	2013/14			2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
1.	H/W Bariadi				1	32.	H/W Kyela			1	4
2.	H/Mji Bariadi				3	33.	H/W Nkasi		1	3	
3.	H/W Bumbuli				2	34.	H/W Nzega				2
4.	H/W Gairo				2	35.	H/M Sumbawanga			1	
5.	H/W Handeni			2	1	36.	H/W Tandahimba				1
6.	H/W Itilima				1	37.	H/M Iringa				1
7.	H/W Kakonko				4	38.	H/W Geita	1		1	1
8.	H/W Kibondo			1		39.	H/W Misungwi				1
9.	H/Mji Korogwe			1	1	40.	H/Jiji Mwanza			1	
10.	H/W Lushoto				1	41.	H/W Sengerema		1		
11.	H/W Mbogwe				1	42.	H/W Siha				1
12.	H/W Mpanda				2	43.	H/Jiji Dodoma	2	1		
13.	H/W Muheza				3	44.	H/W Kalambo				2
14.	H/W Mwanga				1	45.	H/W Kwimba			1	3
15.	H/W Ngara			3		46.	H/W Bukoba				1
16.	H/W Shinyanga				1	47.	H/M Bukoba	1		4	1
17.	H/M Shinyanga	1				48.	H/W Bunda			1	1
18.	H/M Tabora			2		49.	H/W Busekelo				1
19.	H/W Ukerwe		2	2	1	50.	H/W Karagwe		2	3	
20.	H/W Mufindi				3	51.	H/W Magu			1	
21.	H/Mji Muheza				3	52.	H/W Mbogwe				1
22.	H/W Nyang'hwale				3	53.	H/M Moshi			1	
23.	H/W Sumbawanga			1	4	54.	H/W Moshi			1	
24.	H/W Uyui		1			55.	H/W Same				2
25.	H/W Meatu			1	4	56.	H/W Serengeti				1
26.	H/W Kiteto			1		57.	H/W Shinyanga				1
27.	H/W Longido				4	58.	H/M Shinyanga		1		
28.	H/W Mkinga	1	1	2	2	59.	H/W Ukerewe		2	2	
29.	H/W Pangani	1		5	1	60.	H/Mji Masasi				1
30.	H/W Iramba	1	1	2	4	61.	H/W Chato	1			
31.	H/W Rungwe			1	1		**Jumla**	**9**	**13**	**45**	**80**

Kiambatisho Na.2-3: Hali ya utekelezaji wa maagizo ya kamati ya LAAC

Na.	Jina la Halmashauri	2016/17			2017/18			2018/19			2019/20		
		Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa
1.	H/W Chamwino												
2.	H/W Chemba												
3.	H/Jiji Dodoma												3
4.	H/W Kalambo	4	2										
5.	H/W Kwimba	6											
6.	H/W Mafia										9		
7.	H/W Mbeya				2		2						
8.	H/W Mkalama												3
9.	H/M Mpanda												
10.	H/W Mufindi										8	4	
11.	H/W Muheza		1			1			1			1	
12.	H/M Songea												
13.	H/W Sumbawanga		3			3			3		2	3	3
14.	H/W Nyasa		2			2			2			2	
15.	H/W Uvinza		3			3			3			3	
16.	H/W Uyui		6			6			6			6	
17.	H/W Geita		2			2			2			2	
18.	H/M Iringa		5			5			5			5	
19.	H/M Kahama		1			1			1			1	
20.	H/Mji Kibaha		2			2			2			2	
21.	H/W Makete										4	2	
22.	H/W Misungwi		3			3			3			3	
23.	H/W Muleba							2	3				
24.	H/W Sengerema										2	1	

Na.	Jina la Halmashauri	2016/17			2017/18			2018/19			2019/20		
		Yaliyote kelezwa	Yasiyotekelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa
25.	H/W Siha										2	1	1
26.	H/W Iramba		4	3									
27.	H/W Bahi		1	3									
28.	H/W Ileje												3
29.	H/W Iringa				2	3							
30.	H/W Kigoma		7			2			7			7	
31.	H/W Kilolo				5	3							
32.	H/W Kyela				2	7							
33.	H/W Ludewa					1							
34.	H/Mji Makambako											5	
35.	H/W Mbinga				3	2							
36.	H/W Mbozi	5	2										
37.	H/W Namtumbo		6										
38.	H/Mji Njombe	3											
39.	H/W Nzega						3						
40.	H/W Rungwe					2	3						
41.	H/M Sumbawanga		1										
42.	H/W Tandahimba		6										
43.	H/M Ubungo		3										
44.	H/W Wang'ing'ombe										2	2	
45.	H/W Bariadi	2	2										
46.	H/Mji Bariadi												3
47.	H/W Buchosa					1	1						
48.	H/W Bukombe	3		3									

Na.	Jina la Halmashauri	2016/17			2017/18			2018/19			2019/20		
		Yaliyote kelezwa	Yasiyotekelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayo endelea Kutekelezwa
49.	H/W Bumbuli							3	1				
50.	H/W Busega										5		3
51.	H/W Gairo	2		2									
52.	H/W Handeni				1		4						
53.	H/W Igunga						3						
54.	H/W Ilemela							5					
55.	H/W Itigi				2		1						
56.	H/W Itilima	1	3	1									
57.	H/W Kaliua	2	2										
58.	H/W Kibondo												7
59.	H/W Kilosa				2	2							
60.	H/M Kinondoni										2	2	
61.	H/W Kondoa				3								
62.	H/W Kongwa									2			
63.	H/Mji Korogwe	7		1				1		1	4		1
64.	H/W Kyerwa									4			
65.	H/W Lushoto				15	1	4						
66.	H/W Maswa	2		2									
67.	H/W Mbarali	2		4									
68.	H/W Mbogwe	1		3									
69.	H/W Meru										3	1	
70.	H/W Mlele	6		2									
71.	H/W Mpanda							2		1			
72.	H/W Muheza	7	1										
73.	H/W Ngara							3		2			
74.	H/W Nsimbo	4		2									
75.	H/Mji Nzega							2		1			
76.	H/W Serengeti	1	1										

Na.	Jina la Halmashauri	2016/17			2017/18			2018/19			2019/20		
		Yaliyote kelezwa	Yasiyotekelezwa	Yanayoendelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayoendelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayoendelea Kutekelezwa	Yaliyote kelezwa	Yasiyote kelezwa	Yanayoendelea Kutekelezwa
77.	H/W Sikonge	9	1	2									
78.	H/W Nyang'hwale						5						
79.	H/W Singida										2	8	
80.	H/M Tabora	9	4										
81.	H/Jiji Tanga		1	5									
82.	H/Mji Tarime							4	1	1			
83.	H/W Ukerewe							12	3				
84.	H/W Ulanga	5											
85.	H/W Urambo				1	2	1						
86.	H/W Meatu										2	6	
87.	H/Mji Mbulu										2	2	
88.	H/Mji Babati											2	
89.	H/W Karatu											2	
90.	H/W Kiteto	4		2									
91.	H/W Longido				6		8						
92.	H/W Hanang				2		4						
93.	H/W Korogwe	7		1	3								
94.	H/W Kyerwa	4	3	1									
95.	H/W Lushoto	2	6										
96.	H/W Mkinga									3			
97.	H/W Pangani	2	5	3									
98.	H/W Monduli											3	1
99.	H/W Rombo								2	1			
Jumla		102	89	43	49	55	40	34	45	16	49	76	28

Kiambatisho Na. 3-1: Mapungufu katika vitengo vya ukaguzi wa ndani

Jina la Halmashauri	Upungufu wa Wakaguzi wa Ndani	Kutotolewa kwa fedha za kutosha kulingana na bajeti	100% ya bajeti kutoka mapato ya ndani haikutolewa	Upungufu wa vitendea kazi (Magari, Kompyuta na Samani)	Kutokamilishwa kwa kazi kulingana na mpango kazi
H/W Arusha	2			X	
H/W Babati	3				X
H/Mji Babati	2	X			
H/W Bagamoyo	2	X			x
H/W Bahi	3			x	x
H/W Bariadi	3			X	
H/Mji Bariadi	2	X		X	
H/W Buchosa	3	x			
H/W Buhigwe	4	x			
H/W Bukoba	2	X		X	
H/M Bukoba		X			X
H/W Bumbuli	1	x		x	x
H/W Busega	2	x			x
H/W Chalinze	2				
H/W Chamwino	2	x		x	
H/W Chemba	X			X	X
H/W Hanang	3	x			x
H/W Handeni	2			X	
H/Mji Handeni	2	x		X	x
H/W Igunga					x
H/W Ikungi	2				X
H/M Ilala		x			x
H/M Ilemela	2	X		X	X
H/W Iramba	3	x		X	x
H/W Itigi	4	X		X	X
H/W Itilima	5	x		X	x
H/M Kahama					X
H/W Kakonko	3	x		X	x
H/W Kaliua	2			X	x
H/W Karagwe	1	x			x
H/W Karatu	2	x		X	x
H/W Kasulu	4	x			x
H/Mji Kasulu		x			x
H/W Kibaha	4	X		X	X
H/Mji Kibaha					
H/W Kibiti	2	X			
H/W Kigoma	3	X		X	X
H/M Kigoma/Ujiji	4				x
H/W Kilindi	1	X		X	
H/W Mlimba	4	x		X	x
H/W Kilosa	4	x			x
H/W Kishapu	2	x			x
H/W Kiteto		x			
H/W Kondoa	3				x
H/W Kongwa	2	x			x

Jina la Halmashauri	Upungufu wa Wakaguzi wa Ndani	Kutotolewa kwa fedha za kutosha kulingana na bajeti	100% ya bajeti kutoka mapato ya ndani haikutolewa	Upungufu wa vitendea kazi (Magari, Kompyuta na Samani)	Kutokamilishwa kwa kazi kulingana na mpango kazi
H/W Korogwe	2	x		x	x
H/Mji Korogwe	2	X		X	X
H/W Kwimba		x		x	x
H/W Kyerwa	2	X			X
H/W Longido	1	x			x
H/W Ludewa	2	X			X
H/W Lushoto	4	X			
H/W Magu	5	x		x	x
H/Mji Makambako	3			X	
H/W Manyoni	2	X			X
H/W Maswa	2				X
H/W Mbinga	4	X			X
H/W Mbogwe	4	X			
H/W Mbulu	2	X			X
H/Mji Mbulu	2				x
H/W Meatu	3	x	x	x	x
H/W Meru	4	X		X	X
H/W Missenyi	1	x			x
H/W Misungwi	2	x		x	x
H/W Mkalama	4	x			x
H/W Mkinga	3	x		x	x
H/W Mkuranga	2	X			X
H/W Mlele	2	X		X	X
H/W Monduli	2	X		X	X
H/W Morogoro		x		x	x
H/M Mpanda	4				X
H/W Mpwapwa	3	X			X
H/W Msalala	4	X		X	X
H/M Mtwara		x			x
H/W Muleba	3	X		X	X
H/W Musoma	3	x		x	x
H/W Mwanga	1	X		X	X
H/Jiji Mwanza	1	X			X
H/W Namtumbo		x		x	
H/Mji Nanyamba	2				
H/W Nanyumbu	3	x			
H/Mji Newala	2	x		x	x
H/W Njombe	2			X	
H/Mji Nzega	2	x		x	x
H/W Pangani	3	X		X	X
H/W Rorya		x			x
H/W Serengeti					x
H/W Siha		X		X	X
H/W Sikonge	2	x		x	
H/W Simanjiro	1	X		X	X
H/W Singida	3	x			x

Jina la Halmashauri	Upungufu wa Wakaguzi wa Ndani	Kutotolewa kwa fedha za kutosha kulingana na bajeti	100% ya bajeti kutoka mapato ya ndani haikutolewa	Upungufu wa vitendea kazi (Magari, Kompyuta na Samani)	Kutokamilishwa kwa kazi kulingana na mpango kazi
H/M Singida	4	x			x
H/Jiji Tanga	2	x			x
H/W Tarime	3	x			x
H/Mji Tarime	2	x		x	x
H/W Tunduru	2				
H/W Ukerewe	2	x		x	x
H/W Urambo	2	x			x
H/W Ushetu	1	x			x
H/W Uyui	2	X		x	x
H/W Uvinza	3	X		x	x
Jumla	**219**	-	-	-	-
Idadi ya Halmashauri	**87**	**79**	**1**	**49**	**78**

Kiambatisho Na. 3-2: Mapungufu katika utendaji wa kamati za ukaguzi

Jina la Halmashauri	Taarifa ya Kamati ya Ukaguzi ya Mwaka haikuandaliwa na hivyo kutopelekwa mamlaka husika	Kamati ya Ukaguzi haikupitia taarifa za fedha za Halmashauri	Wajumbe wapya wa Kamati ya Ukaguzi hawakupatiwa mafunzo ya awali	Wajumbe wa Kamati ya Ukaguzi hawakupatiwa mafunzo kujengewa uwezo juu ya masuala mbalimbali wa katika uendeshaji Halmashauri	Kamati ya Ukaguzi haikujifanyia tathmini juu ya utekelezaji wa majukumu yake
H/W Bagamoyo				x	
H/W Bahi	x	X			x
H/W Bukombe	x	X			x
H/W Bumbuli	x			x	
H/W Busega				x	
H/W Busokelo		X			
H/W Chalinze		X			
H/Mji Handeni	x	X		x	
H/W Igunga		X			
H/W Ikungi	X				
H/W Iramba					
H/W Itigi	X				
H/W Itilima	x	x			
H/W Kakonko	x	x	x	x	x
H/W Kasulu					x
H/Mji Kasulu		x			
H/Mji Kibaha		x			
H/W Kibiti	x	x		x	
H/W Kibondo	x	x			
H/W Kiteto	x	x			
H/Mji Kondoa	X				X
H/W Kongwa	x				
H/W Korogwe	x	x		x	
H/Mji Korogwe		X	X	X	
H/W Lushoto	X			X	
H/W Magu	x		x		
H/W Makete	x				x
H/W Malinyi	X			X	
H/W Manyoni	X				
H/W Mbogwe	X		X	X	
H/W Mbulu		X			
H/W Meru	X			X	
H/W Mkinga	x	x			
H/W Mlele	X	X			
H/W Monduli					
H/W Mpwapwa					
H/W Namtumbo					
H/W Nanyumbu	x				
H/Mji Newala	x				
H/W Njombe					
H/Mji Njombe	X				X
H/W Nyasa		x			

Jina la Halmashauri	Taarifa ya Kamati ya Ukaguzi ya Mwaka haikuandaliwa na hivyo kutopelekwa mamlaka husika	Kamati ya Ukaguzi haikupitia taarifa za fedha za Halmashauri	Wajumbe wapya wa Kamati ya Ukaguzi hawakupatiwa mafunzo ya awali	Wajumbe wa Kamati ya Ukaguzi hawakupatiwa mafunzo kujengewa uwezo juu ya masuala mbalimbali katika uendeshaji wa Halmashauri	Kamati ya Ukaguzi haikujifanyia tathmini juu ya utekelezaji wa majukumu yake
H/Mji Nzega	x				
H/W Pangani	X			X	
H/W Shinyanga		x			
H/W Sikonge				x	
H/W Singida	x		x		
H/Jiji Tanga			x	x	
H/W Tarime		x			
H/W Ukerewe	x				
H/W Uyui					
H/W Uvinza	X		x		x
Idadi ya Halmashauri	**31**	**21**	**7**	**15**	**8**

Kiambatisho Na. 3-3: Mapungufu katika usimamizi wa vihatarishi vya ubadhirifu

Jina la Halmashauri	Kutofanyika kwa tathmini ya vihatarishi katika maeneo mbalimbali kama vile katika uandaaji wa taarifa za hesabu, mfumo wa mapato na utunzaji wa mali za Halmashauri	Halmashauri kutokuandaa/Kutohuisha rejesta ya vihatarishi	Kutokuwepo kwa mratibu wa masuala ya vihatarishi na wasimamiaji	Kutokuwepo kwa Sera ya udhibiti wa vihatarishi
H/Jiji Arusha	X	X		X
H/W Bahi	x	x		
H/Mji Bariadi	X	X		
H/W Bukombe	x	x		
H/Mji Bunda	x	x		
H/W Busega	x	x		
H/W Chalinze	x			
H/Mji Handeni				
H/M Ilala	x			
H/W Itilima		x		
H/W Karagwe	x	x		
H/W Karatu	x	x		x
H/Mji Kibaha	x			x
H/M Kigoma/Ujiji				x
H/W Kilosa	x			
H/W Kongwa	x			
H/W Korogwe	x			x
H/Mji Korogwe				
H/W Kwimba	x		x	
H/W Kyela	X			
H/W Longido	x			
H/W Mafia	x	x		
H/W Malinyi	X	X	X	
H/W Mbarali	X			X
H/W Meatu	x			
H/W Meru	X	X		
H/W Missenyi	x	x		
H/W Mkalama	x			
H/W Mkinga	x			x
H/W Mkuranga	X	X		X
H/W Mlele	X		X	X
H/M Mpanda	X			
H/W Musoma	x	x		
H/W Ngorongoro	X	X	X	X
H/W Nsimbo				
H/Mji Nzega	x	x		x
H/W Rorya	x	x		x
H/W Sengerema	X			
H/W Shinyanga	x	x		
H/Jiji Tanga	x			

Jina la Halmashauri	Kutofanyika kwa tathmini ya vihatarishi katika maeneo mbalimbali kama vile katika uandaaji wa taarifa za hesabu, mfumo wa mapato na utunzaji wa mali za Halmashauri	Halmashauri kutokuandaa/Kutohuisha rejesta ya vihatarishi	Kutokuwepo kwa mratibu wa masuala ya vihatarishi na wasimamiaji	Kutokuwepo kwa Sera ya udhibiti wa vihatarishi
H/M Ubungo	X			
H/W Ukerewe	x			x
H/W Ushetu	x	x		
H/W Uvinza	x			
Idadi ya Halmashauri	**39**	**20**	**4**	**13**

Kiambatisho Na. 3-4: Mapungufu katika udhibiti wa ndani wa TEHAMA

Jina la Halmashauri	Upungufu wa Watumishi Kitengo cha TEHAMA	Kutokuwepo kwa Kamati ya Uendeshaji wa TEHAMA na Mpango Mkakati wa TEHAMA	Kutokuwepo kwa mpango wa kurejesha taarifa na huduma panapotokea majanga	Kutokuwepo kwa mpango wa mafunzo ya TEHAMA kwa watumishi	Kutokuwepo/Kutohuishwa kwa progamu ya kuzuia Virusi katika Kompyuta (Anti-virus Program)	Ukosefu/Upungufu wa vifaa vya kuzuia majanga kama vile vizima moto na mifumo ya kutambua uwepo wa moto
H/W Arusha			X			X
H/Jiji Arusha						
H/W Babati	8					
H/Mji Babati	4				x	x
H/W Bahi	1	x	X	x	x	
H/W Biharamulo	3	x	X			
H/W Buhigwe						x
H/W Bumbuli	2				x	x
H/W Bunda	3			x	x	x
H/Mji Bunda	4					
H/W Busega			x		x	
H/W Chalinze	3		x	x	x	
H/W Chato					x	
H/Jiji Dodoma					x	
H/Mji Geita						x
H/W Handeni		x	x		x	x
H/Mji Handeni	2					x
H/W Igunga				x	x	x
H/W Ileje			x	x		
H/W Iramba			x	x		x
H/W Itigi			x	X	x	x
H/W Kaliua	4	x	x	x		
H/W Karatu		x	x	x		
H/W Kasulu						x
H/Mji Kibaha	4					
H/W Kigoma			X			
H/M Kigoma/Ujiji						x
H/W Kilindi					X	
H/W Mlimba	2		x			
H/Mji Kondoa	1	X	X	X	X	X
H/W Kongwa	1	x	x	x	x	x
H/W Korogwe	2					x
H/Mji Korogwe		X	X			X
H/W Kwimba		x		x		x
H/W Ludewa			X			X
H/W Lushoto	6	X	X	X		
H/W Mafia	1					
H/W Manyoni						
H/W Maswa					X	
H/W Mbeya	2	x		x	x	x
H/W Mbogwe		X	X	X		X
H/W Meatu						
H/W Meru		X	X			
H/W Missenyi		x	x			

Jina la Halmashauri	Upungufu wa Watumishi Kitengo cha TEHAMA	Kutokuwepo kwa Kamati ya Uendeshaji wa TEHAMA na Mpango Mkakati wa TEHAMA	Kutokuwepo kwa mpango wa kurejesha taarifa na huduma panapotokea majanga	Kutokuwepo kwa mpango wa mafunzo ya TEHAMA kwa watumishi	Kutokuwepo/Kutohuishwa kwa progamu ya kuzuia Virusi katika Kompyuta (Anti-virus Program)	Ukosefu/Upungufu wa vifaa vya kuzuia majanga kama vile vizima moto na mifumo ya kutambua uwepo wa moto
H/W Mkalama		x				
H/W Mkinga	4					
H/W Mkuranga			X			
H/W Mlele	3				X	X
H/W Momba			x			x
H/W Monduli	1		X	X		
H/M Morogoro						
H/W Mpanda	5	X				X
H/W Muheza				x	x	
H/M Musoma						x
H/W Namtumbo					x	
H/Mji Nanyamba	2					
H/W Njombe		X	X			X
H/Mji Nzega					x	x
H/W Pangani	2	X	X	X		
H/W Same						x
H/W Sengerema	7		X	X		X
H/W Sikonge				x	x	x
H/W Singida		x	x			
H/M Singida			x	x		x
H/W Songwe		x	x			
H/Jiji Tanga		x	x	x		x
H/Mji Tarime			x		x	x
H/W Ukerewe		x	x			x
H/W Urambo	6					
H/W Ushetu				x		x
H/W Uvinza			x			
Jumla	**83**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Idadi ya Halmashauri	**26**	**22**	**34**	**23**	**22**	**35**

Kiambatisho Na. 3-5: Mapungufu katika udhibiti wa mashine za POS

Jina la Halmashauri	Mashine za POS ambazo hazikuonekana katika mfumo wa mapato kwa muda mrefu	Mashine za POS zilizopotea	Walipa kodi waliosajiliwa kwa namba ya utambulizo zaidi ya moja	Rejesta ya POS na kutokuwa taarifa zilizokamilika	Kutofanyika wa usuluhishi taarifa za mapato kati ya Mashine za POS, Mfumo wa Mapato na Taarifa za Benki
H/W Bagamoyo	18				
H/W Bahi	37				
H/Mji Bariadi	77				
H/W Bunda				X	
H/Mji Bunda	4				
H/W Busega	27				
H/W Chalinze				x	
H/Mji Geita			111		x
H/W Igunga				x	
H/Jiji Dar es Salaam	48				x
H/M Ilemela			15		
H/W Iringa	3		139		
H/M Iringa					
H/W Itilima	24				
H/M Kahama			14		
H/W Karagwe			63		
H/W Karatu	3		105		
H/Mji Kasulu	11				
H/W Kibondo	44				
H/M Kigamboni				x	
H/W Kilindi	12				
H/W Kilwa	17	1			
H/M Kinondoni	76		108	x	
H/W Kisarawe	23				
H/W Kondoa	31			x	x
H/Mji Kondoa	55				
H/W Kongwa	34				
H/W Kyerwa			26		
H/W Mtama			4		
H/M Lindi			23		
H/W Lushoto				X	
H/W Mafia	3	1		x	
H/Mji Mafinga	43		21		
H/Mji Makambako	81				
H/W Makete	17				
H/W Manyoni	63				
H/W Masasi			4		
H/W Maswa	19				
H/W Mbeya			10		X
H/W Mbogwe	31				
H/Mji Mbulu	15				
H/W Meatu	69				
H/W Missenyi			82		
H/W Mlele	13				

Jina la Halmashauri	Mashine za POS ambazo hazikuonekana katika mfumo wa mapato kwa muda mrefu	Mashine za POS zilizopotea	Walipa kodi waliosajiliwa kwa namba ya utambulizo zaidi ya moja	Rejesta ya POS kutokuwa na taarifa zilizokamilika	Kutofanyika wa usuluhishi taarifa za mapato kati ya Mashine za POS, Mfumo wa Mapato na Taarifa za Benki
H/W Moshi	30	11			
H/M Mpanda	2	3			
H/W Mpimbwe	10				
H/W Mpwapwa	70				
H/W Mufindi	40				
H/W Musoma				x	
H/W Mwanga	24		4		
H/W Nachingwea			8		
H/W Newala	22		9		
H/W Ngorongoro					X
H/W Nyanghw'ale	6				
H/W Nyasa	9	6			
H/W Pangani	20				
H/W Rorya				x	x
H/W Ruangwa	22				
H/W Same	22	3	88	x	
H/W Shinyanga			18	x	
H/W Sikonge				x	
H/W Simanjiro	22		38		
H/W Singida	24				
H/W Tandahimba	26				
H/Mji Tarime	4				
H/W Ukerewe	8	8			
H/W Urambo		1			
H/W Ushetu	96			x	
Jumla	**1355**	**34**	**890**	**-**	**-**
Idadi ya Halmashauri	**46**	**8**	**20**	**14**	**6**

Kiambatisho Na. 4-1: Mwenendo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
1.	H/Jiji Arusha	22,607,873,000	20,039,746,000	(2,568,127,000)	89
2.	H/W Arusha	4,235,139,160	3,396,576,010	(838,563,150)	80
3.	H/W Babati	2,934,996,000	3,073,629,000	138,633,000	105
4.	H/Mji Babati	3,533,254,537	2,904,160,511	(629,094,026)	82
5.	H/W Bagamoyo	3,493,108,000	3,185,253,000	(307,855,000)	91
6.	H/W Bahi	1,480,832,915	1,548,642,932	67,810,017	105
7.	H/W Bariadi	1,759,350,000	1,796,691,000	37,341,000	102
8.	H/Mji Bariadi	2,755,745,000	2,473,776,000	(281,969,000)	90
9.	H/W Biharamulo	3,818,620,000	2,655,229,000	(1,163,391,000)	70
10.	H/W Buchosa	3,226,571,000	2,122,489,759	(1,104,081,241)	66
11.	H/W Buhigwe	676,662,000	983,538,000	306,876,000	145
12.	H/W Bukoba	1,723,532,000	2,149,361,995	425,829,995	125
13.	H/M Bukoba	3,555,551,704	2,883,730,414	(671,821,290)	81
14.	H/W Bukombe	1,953,731,000	1,779,623,000	(174,108,000)	91
15.	H/W Bumbuli	1,181,751,968	586,325,442	(595,426,526)	50
16.	H/W Bunda	1,426,548,000	1,271,870,000	(154,678,000)	89
17.	H/Mji Bunda	1,377,381,000	1,416,799,601	39,418,601	103
18.	H/W Busega	2,345,145,000	1,509,756,000	(835,389,000)	64
19.	H/W Busokelo	1,523,020,000	1,557,515,743	34,495,743	102
20.	H/W Butiama	1,522,500,000	1,405,512,450	(116,987,550)	92
21.	H/W Chalinze	8,591,451,000	8,472,519,000	(118,932,000)	99
22.	H/W Chamwino	2,668,678,000	2,419,688,000	(248,990,000)	91
23.	H/W Chato	3,382,577,706	3,566,423,000	183,845,294	105
24.	H/W Chemba	1,488,670,000	1,346,316,000	(142,354,000)	90
25.	H/W Chunya	5,301,516,848	4,283,306,701	(1,018,210,147)	81
26.	H/Jiji Dar es Salaam	13,669,703,000	7,880,038,000	(5,789,665,000)	58
27.	H/Jiji Dodoma	47,104,504,276	38,406,698,444	(8,697,805,832)	82
28.	H/W Gairo	1,092,495,288	893,022,168	(199,473,120)	82
29.	H/W Geita	4,078,343,000	5,408,746,000	1,330,403,000	133

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
30.	H/Mji Geita	10,511,396,818	13,206,523,512	2,695,126,694	126
31.	H/W Hai	3,740,374,105	3,072,020,829	(668,353,276)	82
32.	H/W Hanang	3,159,243,162	3,378,737,998	219,494,836	107
33.	H/W Handeni	2,308,852,025	1,777,692,024	(531,160,001)	77
34.	H/Mji Handeni	1,608,393,724	1,323,972,789	(284,420,935)	82
35.	H/Mji Ifakara	3,154,548,750	3,192,809,870	38,261,120	101
36.	H/W Igunga	2,790,879,000	2,761,067,311	(29,811,689)	99
37.	H/W Ikungi	1,976,820,000	2,025,893,713	49,073,713	102
38.	H/M Ilala	60,000,269,000	62,749,754,863	2,749,485,863	105
39.	H/W Ileje	1,233,151,156	1,169,249,901	(63,901,255)	95
40.	H/M Ilemela	9,280,504,491	9,038,638,582	(241,865,909)	97
41.	H/W Iramba	2,120,102,000	1,775,069,000	(345,033,000)	84
42.	H/W Iringa	3,520,538,000	3,463,224,000	(57,314,000)	98
43.	H/M Iringa	5,260,707,000	4,289,408,660	(971,298,340)	82
44.	H/W Itigi	1,951,976,000	1,209,277,000	(742,699,000)	62
45.	H/W Itilima	1,434,558,653	998,963,910	(435,594,743)	70
46.	H/M Kahama	12,409,835,539	11,653,130,124	(756,705,415)	94
47.	H/W Kakonko	986,119,260	877,158,422	(108,960,838)	89
48.	H/W Kalambo	1,853,110,000	1,516,757,000	(336,353,000)	82
49.	H/W Kaliua	3,415,694,000	3,647,977,344	232,283,344	107
50.	H/W Karagwe	2,864,456,000	2,711,063,366	(153,392,634)	95
51.	H/W Karatu	4,501,993,140	4,044,960,269	(457,032,871)	90
52.	H/W Kasulu	3,016,690,000	2,303,569,000	(713,121,000)	76
53.	H/Mji Kasulu	1,475,373,000	1,371,334,532	(104,038,468)	93
54.	H/W Kibaha	2,287,427,309	1,755,994,516	(531,432,793)	77
55.	H/Mji Kibaha	3,919,640,000	4,485,006,876	565,366,876	114
56.	H/W Kibiti	2,155,779,000	2,219,849,000	64,070,000	103
57.	H/W Kibondo	1,500,000,000	1,539,129,269	39,129,269	103
58.	H/M Kigamboni	7,738,578,304	9,012,490,022	1,273,911,718	116
59.	H/W Kigoma	535,200,000	553,659,971	18,459,971	103

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
60.	H/M Kigoma/Ujiji	2,700,497,000	2,154,133,874	(546,363,126)	80
61.	H/W Kilindi	2,438,494,250	1,558,980,490	(879,513,760)	64
62.	H/W Kilolo	4,061,760,000	4,148,180,000	86,420,000	102
63.	H/W Kilosa	5,175,239,000	4,458,240,000	(716,999,000)	86
64.	H/W Kilwa	3,867,832,500	3,346,845,495	(520,987,005)	87
65.	H/M Kinondoni	44,660,387,765	45,106,286,000	445,898,235	101
66.	H/W Kisarawe	3,994,422,333	3,489,331,892	(505,090,441)	87
67.	H/W Kishapu	2,667,722,650	1,397,259,498	(1,270,463,152)	52
68.	H/W Kiteto	2,275,096,000	2,288,168,515	13,072,515	101
69.	H/W Kondoa	1,485,031,486	1,089,130,334	(395,901,152)	73
70.	H/Mji Kondoa	1,465,276,028	1,466,271,793	995,765	100
71.	H/W Kongwa	3,237,730,000	3,083,206,427	(154,523,573)	95
72.	H/W Korogwe	2,447,400,666	1,453,973,654	(993,427,012)	59
73.	H/Mji Korogwe	2,601,509,400	1,788,691,338	(812,818,062)	69
74.	H/W Kwimba	2,202,705,200	2,335,890,808	133,185,608	106
75.	H/W Kyela	3,621,067,000	3,941,431,000	320,364,000	109
76.	H/W Kyerwa	2,674,199,360	2,682,856,043	8,656,683	100
77.	H/W Lindi	3,194,141,000	1,615,408,000	(1,578,733,000)	51
78.	H/M Lindi	2,500,000,000	1,158,000,000	(1,342,000,000)	46
79.	H/W Liwale	3,850,043,936	2,583,422,404	(1,266,621,532)	67
80.	H/W Longido	2,908,158,000	2,163,398,000	(744,760,000)	74
81.	H/W Ludewa	2,027,166,000	1,916,263,000	(110,903,000)	95
82.	H/W Lushoto	2,269,027,000	1,944,116,084	(324,910,916)	86
83.	H/W Madaba	1,187,013,350	847,981,141	(339,032,209)	71
84.	H/W Mafia	1,711,928,000	1,356,645,500	(355,282,500)	79
85.	H/Mji Mafinga	4,613,801,000	4,848,457,000	234,656,000	105
86.	H/W Magu	2,504,555,000	3,034,037,601	529,482,601	121
87.	H/Mji Makambako	3,078,062,000	2,724,491,108	(353,570,892)	89
88.	H/W Makete	2,400,268,680	3,044,198,254	643,929,574	127
89.	H/W Malinyi	2,432,340,000	2,425,004,865	(7,335,135)	100

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
90.	H/W Manyoni	2,885,438,000	2,376,398,000	(509,040,000)	82
91.	H/W Masasi	2,980,000,000	3,396,434,377	416,434,377	114
92.	H/Mji Masasi	2,370,676,543	1,973,190,372	(397,486,171)	83
93.	H/W Maswa	3,395,561,002	2,307,287,573	(1,088,273,429)	68
94.	H/W Mbarali	4,672,006,000	5,328,156,000	656,150,000	114
95.	H/Jiji Mbeya	15,949,287,599	14,966,845,275	(982,442,324)	94
96.	H/W Mbeya	3,888,212,000	3,961,940,448	73,728,448	102
97.	H/W Mbinga	4,017,701,646	3,096,745,000	(920,956,646)	77
98.	H/Mji Mbinga	1,787,208,200	1,932,224,000	145,015,800	108
99.	H/W Mbogwe	997,716,000	1,341,841,452	344,125,452	134
100.	H/W Mbozi	4,420,304,270	3,299,627,356	(1,120,676,914)	75
101.	H/W Mbulu	1,580,230,000	1,748,926,749	168,696,749	111
102.	H/Mji Mbulu	1,025,133,000	830,708,055	(194,424,945)	81
103.	H/W Meatu	2,476,736,848	2,522,573,314	45,836,466	102
104.	H/W Meru	3,665,484,731	3,493,296,889	(172,187,842)	95
105.	H/W Missenyi	3,041,629,000	3,543,123,671	501,494,671	116
106.	H/W Misungwi	2,260,000,000	2,593,894,490	333,894,490	115
107.	H/W Mkalama	1,636,160,000	1,302,425,701	333,734,299	120
108.	H/W Mkinga	1,430,852,100	1,236,240,539	(194,611,561)	86
109.	H/W Mkuranga	7,180,220,000	7,416,237,000	236,017,000	103
110.	H/W Mlele	725,043,900	1,045,835,713	320,791,813	144
111.	H/W Mlimba	3,446,437,000	3,320,373,000	(126,064,000)	96
112.	H/W Momba	1,345,330,930	1,602,239,644	256,908,714	119
113.	H/W Monduli	2,277,907,654	1,951,209,002	(326,698,652)	86
114.	H/W Morogoro	3,078,732,000	3,622,797,753	544,065,753	118
115.	H/M Morogoro	8,478,798,000	8,005,699,000	(473,099,000)	94
116.	H/W Moshi	3,587,947,100	2,959,105,295	(628,841,805)	82
117.	H/M Moshi	6,186,836,000	5,786,000,000	(400,836,000)	94
118.	H/W Mpanda	3,372,173,904	3,715,086,499	342,912,595	110
119.	H/M Mpanda	2,627,606,000	3,586,187,685	958,581,685	136

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
120.	H/W Mpimbwe	1,376,595,000	1,855,689,977	479,094,977	135
121.	H/W Mpwapwa	2,671,600,000	2,252,941,965	(418,658,035)	84
122.	H/W Msalala	2,478,090,128	3,731,984,655	1,253,894,527	151
123.	H/W Mtwara	2,582,390,000	2,320,248,321	(262,141,679)	90
124.	H/M Mtwara	7,930,000,000	3,695,278,000	(4,234,722,000)	47
125.	H/W Mufindi	6,088,623,000	6,226,637,000	138,014,000	102
126.	H/W Muheza	2,416,000,000	2,256,288,244	(159,711,756)	93
127.	H/W Muleba	5,214,000,000	5,129,240,626	(84,759,374)	98
128.	H/W Musoma	1,740,936,236	1,232,784,494	(508,151,742)	71
129.	H/M Musoma	2,681,703,942	2,626,381,289	(55,322,653)	98
130.	H/W Mvomero	3,898,032,638	2,915,550,655	(982,481,983)	75
131.	H/W Mwanga	4,034,436,000	2,300,605,000	(1,733,831,000)	57
132.	H/Jiji Mwanza	13,227,224,971	15,794,745,608	2,567,520,637	119
133.	H/W Nachingwea	5,463,506,000	4,644,531,000	(818,975,000)	85
134.	H/W Namtumbo	1,770,000,000	1,456,361,443	(313,638,557)	82
135.	H/Mji Nanyamba	1,694,959,000	1,331,777,602	(363,181,398)	79
136.	H/W Nanyumbu	2,885,372,000	2,678,985,008	(206,386,992)	93
137.	H/W Newala	1,815,500,000	1,206,860,218	(608,639,782)	66
138.	H/Mji Newala	2,027,063,082	2,021,881,870	(5,181,212)	100
139.	H/W Ngara	3,962,554,000	2,681,727,000	(1,280,827,000)	68
140.	H/W Ngorongoro	1,634,339,000	1,350,589,000	(283,750,000)	83
141.	H/W Njombe	3,879,101,827	3,621,932,000	(257,169,827)	93
142.	H/Mji Njombe	6,707,334,000	8,127,912,044	1,420,578,044	121
143.	H/W Nkasi	2,489,992,000	1,947,421,000	(542,571,000)	78
144.	H/W Nsimbo	1,227,583,000	1,166,873,000	(60,710,000)	95
145.	H/W Nyanghw'ale	833,190,300	1,503,156,958	669,966,658	180
146.	H/W Nyasa	1,103,390,000	848,081,101	(255,308,899)	77
147.	H/W Nzega	2,567,181,000	2,002,977,000	(564,204,000)	78
148.	H/Mji Nzega	2,810,760,000	2,492,443,000	(318,317,000)	89
149.	H/W Pangani	1,646,274,988	1,492,173,915	(154,101,073)	91

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
150.	H/W Rombo	2,433,546,789	2,078,684,286	(354,862,503)	85
151.	H/W Rorya	1,350,378,000	1,067,889,000	(282,489,000)	79
152.	H/W Ruangwa	4,802,000,000	3,737,898,011	(1,064,101,989)	78
153.	H/W Rufiji	2,986,732,000	5,227,419,000	2,240,687,000	175
154.	H/W Rungwe	5,229,986,675	4,938,608,791	(291,377,884)	94
155.	H/W Same	2,222,211,000	2,034,666,325	(187,544,675)	92
156.	H/W Sengerema	2,492,352,000	1,995,348,780	(497,003,220)	80
157.	H/W Serengeti	3,277,872,000	1,676,621,250	(1,601,250,750)	51
158.	H/W Shinyanga	2,552,536,577	2,058,551,310	(493,985,267)	81
159.	H/M Shinyanga	4,011,648,800	3,110,250,246	(901,398,554)	78
160.	H/W Siha	1,319,604,000	1,284,457,000	(35,147,000)	97
161.	H/W Sikonge	3,029,000,000	2,270,445,000	(758,555,000)	75
162.	H/W Simanjiro	2,389,005,000	2,414,974,426	25,969,426	101
163.	H/W Singida	1,578,000,000	1,728,624,000	150,624,000	110
164.	H/M Singida	3,674,372,780	3,367,189,105	(307,183,675)	92
165.	H/W Songea	1,733,966,390	1,591,708,778	(142,257,612)	92
166.	H/M Songea	3,974,254,290	3,762,501,993	(211,752,297)	95
167.	H/W Songwe	2,933,015,389	2,942,776,157	9,760,768	100
168.	H/W Sumbawanga	2,526,187,000	2,428,610,574	(97,576,426)	96
169.	H/M Sumbawanga	2,234,908,000	2,384,089,000	149,181,000	107
170.	H/M Tabora	4,855,251,000	3,836,234,000	(1,019,017,000)	79
171.	H/W Tandahimba	5,053,319,400	3,744,091,276	(1,309,228,124)	74
172.	H/Jiji Tanga	15,310,151,576	13,330,766,000	(1,979,385,576)	87
173.	H/W Tarime	6,099,225,947	6,211,488,479	112,262,532	102
174.	H/Mji Tarime	1,777,985,000	1,469,908,000	(308,077,000)	83
175.	H/M Temeke	33,835,905,672	35,582,424,000	1,746,518,328	105
176.	H/Mji Tunduma	5,982,432,500	6,545,373,287	562,940,787	109
177.	H/W Tunduru	3,076,638,496	3,263,703,145	187,064,649	106
178.	H/M Ubungo	18,002,949,000	18,124,620,000	121,671,000	101
179.	H/W Ukerewe	4,527,189,000	3,509,194,989	(1,017,994,011)	78

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
180.	H/W Ulanga	2,315,987,200	1,843,687,574	(472,299,626)	80
181.	H/W Urambo	2,883,197,000	2,049,545,000	(833,652,000)	71
182.	H/W Ushetu	2,838,337,500	2,404,342,382	(433,995,118)	85
183.	H/W Uvinza	1,719,809,000	2,033,283,000	313,474,000	118
184.	H/W Uyui	2,780,092,000	2,669,180,000	(110,912,000)	96
185.	H/W Wanging'ombe	3,446,466,600	3,534,799,091	88,332,491	103
	Jumla	**822,375,950,562**	**769,422,329,061**	**(52,286,152,902)**	**94**

Kiambatisho Na. 4-2: Halmashauri zenye ukusanyaji wa mapato ya ndani zaidi ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
1.	H/W Babati	2,934,996,000	3,073,629,000	138,633,000	105
2.	H/W Bahi	1,480,832,915	1,548,642,932	67,810,017	105
3.	H/W Bariadi	1,759,350,000	1,796,691,000	37,341,000	102
4.	H/W Buhigwe	676,662,000	983,538,000	306,876,000	145
5.	H/W Bukoba	1,723,532,000	2,149,361,995	425,829,995	125
6.	H/Mji Bunda	1,377,381,000	1,416,799,601	39,418,601	103
7.	H/W Busokelo	1,523,020,000	1,557,515,743	34,495,743	102
8.	H/W Chato	3,382,577,706	3,566,423,000	183,845,294	105
9.	H/W Geita	4,078,343,000	5,408,746,000	1,330,403,000	133
10.	H/Mji Geita	10,511,396,818	13,206,523,512	2,695,126,694	126
11.	H/W Hanang	3,159,243,162	3,378,737,998	219,494,836	107
12.	H/Mji Ifakara	3,154,548,750	3,192,809,870	38,261,120	101
13.	H/W Ikungi	1,976,820,000	2,025,893,713	49,073,713	102
14.	H/M Ilala	60,000,269,000	62,749,754,863	2,749,485,863	105
15.	H/W Kaliua	3,415,694,000	3,647,977,344	232,283,344	107
16.	H/Mji Kibaha	3,919,640,000	4,485,006,876	565,366,876	114
17.	H/W Kibiti	2,155,779,000	2,219,849,000	64,070,000	103
18.	H/W Kibondo	1,500,000,000	1,539,129,269	39,129,269	103
19.	H/M Kigamboni	7,738,578,304	9,012,490,022	1,273,911,718	116
20.	H/W Kigoma	535,200,000	553,659,971	18,459,971	103
21.	H/W Kilolo	4,061,760,000	4,148,180,000	86,420,000	102
22.	H/M Kinondoni	44,660,387,765	45,106,286,000	445,898,235	101
23.	H/W Kiteto	2,275,096,000	2,288,168,515	13,072,515	101
24.	H/Mji Kondoa	1,465,276,028	1,466,271,793	995,765	100
25.	H/W Kwimba	2,202,705,200	2,335,890,808	133,185,608	106
26.	H/W Kyela	3,621,067,000	3,941,431,000	320,364,000	109
27.	H/W Kyerwa	2,674,199,360	2,682,856,043	8,656,683	100
28.	H/Mji Mafinga	4,613,801,000	4,848,457,000	234,656,000	105
29.	H/W Magu	2,504,555,000	3,034,037,601	529,482,601	121

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
30.	H/W Makete	2,400,268,680	3,044,198,254	643,929,574	127
31.	H/W Masasi	2,980,000,000	3,396,434,377	416,434,377	114
32.	H/W Mbarali	4,672,006,000	5,328,156,000	656,150,000	114
33.	H/W Mbeya	3,888,212,000	3,961,940,448	73,728,448	102
34.	H/Mji Mbinga	1,787,208,200	1,932,224,000	145,015,800	108
35.	H/W Mbogwe	997,716,000	1,341,841,452	344,125,452	134
36.	H/W Mbulu	1,580,230,000	1,748,926,749	168,696,749	111
37.	H/W Meatu	2,476,736,848	2,522,573,314	45,836,466	102
38.	H/W Missenyi	3,041,629,000	3,543,123,671	501,494,671	116
39.	H/W Misungwi	2,260,000,000	2,593,894,490	333,894,490	115
40.	H/W Mkalama	1,636,160,000	1,302,425,701	333,734,299	120
41.	H/W Mkuranga	7,180,220,000	7,416,237,000	236,017,000	103
42.	H/W Mlele	725,043,900	1,045,835,713	320,791,813	144
43.	H/W Momba	1,345,330,930	1,602,239,644	256,908,714	119
44.	H/W Morogoro	3,078,732,000	3,622,797,753	544,065,753	118
45.	H/W Mpanda	3,372,173,904	3,715,086,499	342,912,595	110
46.	H/M Mpanda	2,627,606,000	3,586,187,685	958,581,685	136
47.	H/W Mpimbwe	1,376,595,000	1,855,689,977	479,094,977	135
48.	H/W Msalala	2,478,090,128	3,731,984,655	1,253,894,527	151
49.	H/W Mufindi	6,088,623,000	6,226,637,000	138,014,000	102
50.	H/Jiji Mwanza	13,227,224,971	15,794,745,608	2,567,520,637	119
51.	H/Mji Njombe	6,707,334,000	8,127,912,044	1,420,578,044	121
52.	H/W Nyanghw'ale	833,190,300	1,503,156,958	669,966,658	180
53.	H/W Rufiji	2,986,732,000	5,227,419,000	2,240,687,000	175
54.	H/W Simanjiro	2,389,005,000	2,414,974,426	25,969,426	101
55.	H/W Singida	1,578,000,000	1,728,624,000	150,624,000	110
56.	H/W Songwe	2,933,015,389	2,942,776,157	9,760,768	100
57.	H/M Sumbawanga	2,234,908,000	2,384,089,000	149,181,000	107
58.	H/W Tarime	6,099,225,947	6,211,488,479	112,262,532	102
59.	H/M Temeke	33,835,905,672	35,582,424,000	1,746,518,328	105

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
60.	H/Mji Tunduma	5,982,432,500	6,545,373,287	562,940,787	109
61.	H/W Tunduru	3,076,638,496	3,263,703,145	187,064,649	106
62.	H/M Ubungo	18,002,949,000	18,124,620,000	121,671,000	101
63.	H/W Uvinza	1,719,809,000	2,033,283,000	313,474,000	118
64.	H/W Wanging'ombe	3,446,466,600	3,534,799,091	88,332,491	103
	Jumla	**346,128,129,473**	**376,302,581,046**	**30,841,920,172**	109

Kiambatisho Na. 4 -3: Halmashauri zenye ukusanyaji wa mapato ya ndani chini ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
1.	H/W Arusha	4,235,139,160	3,396,576,010	(838,563,150)	80
2.	H/Jiji Arusha	22,607,873,000	20,039,746,000	(2,568,127,000)	89
3.	H/Mji Babati	3,533,254,537	2,904,160,511	(629,094,026)	82
4.	H/W Bagamoyo	3,493,108,000	3,185,253,000	(307,855,000)	91
5.	H/Mji Bariadi	2,755,745,000	2,473,776,000	(281,969,000)	90
6.	H/W Biharamulo	3,818,620,000	2,655,229,000	(1,163,391,000)	70
7.	H/W Buchosa	3,226,571,000	2,122,489,759	(1,104,081,241)	66
8.	H/M Bukoba	3,555,551,704	2,883,730,414	(671,821,290)	81
9.	H/W Bukombe	1,953,731,000	1,779,623,000	(174,108,000)	91
10.	H/W Bumbuli	1,181,751,968	586,325,442	(595,426,526)	50
11.	H/W Bunda	1,426,548,000	1,271,870,000	(154,678,000)	89
12.	H/W Busega	2,345,145,000	1,509,756,000	(835,389,000)	64
13.	H/W Butiama	1,522,500,000	1,405,512,450	(116,987,550)	92
14.	H/W Chalinze	8,591,451,000	8,472,519,000	(118,932,000)	99
15.	H/W Chamwino	2,668,678,000	2,419,688,000	(248,990,000)	91
16.	H/W Chemba	1,488,670,000	1,346,316,000	(142,354,000)	90
17.	H/W Chunya	5,301,516,848	4,283,306,701	(1,018,210,147)	81
18.	H/Jiji Dar es salaam	13,669,703,000	7,880,038,000	(5,789,665,000)	58
19.	H/Jiji Dodoma	47,104,504,276	38,406,698,444	(8,697,805,832)	82
20.	H/W Gairo	1,092,495,288	893,022,168	(199,473,120)	82
21.	H/W Hai	3,740,374,105	3,072,020,829	(668,353,276)	82
22.	H/W Handeni	2,308,852,025	1,777,692,024	(531,160,001)	77
23.	H/Mji Handeni	1,608,393,724	1,323,972,789	(284,420,935)	82
24.	H/W Igunga	2,790,879,000	2,761,067,311	(29,811,689)	99
25.	H/W Ileje	1,233,151,156	1,169,249,901	(63,901,255)	95
26.	H/M Ilemela	9,280,504,491	9,038,638,582	(241,865,909)	97
27.	H/W Iramba	2,120,102,000	1,775,069,000	(345,033,000)	84
28.	H/W Iringa	3,520,538,000	3,463,224,000	(57,314,000)	98
29.	H/M Iringa	5,260,707,000	4,289,408,660	(971,298,340)	82

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
30.	H/W Itigi	1,951,976,000	1,209,277,000	(742,699,000)	62
31.	H/W Itilima	1,434,558,653	998,963,910	(435,594,743)	70
32.	H/M Kahama	12,409,835,539	11,653,130,124	(756,705,415)	94
33.	H/W Kakonko	986,119,260	877,158,422	(108,960,838)	89
34.	H/W Kalambo	1,853,110,000	1,516,757,000	(336,353,000)	82
35.	H/W Karagwe	2,864,456,000	2,711,063,366	(153,392,634)	95
36.	H/W Karatu	4,501,993,140	4,044,960,269	(457,032,871)	90
37.	H/W Kasulu	3,016,690,000	2,303,569,000	(713,121,000)	76
38.	H/Mji Kasulu	1,475,373,000	1,371,334,532	(104,038,468)	93
39.	H/W Kibaha	2,287,427,309	1,755,994,516	(531,432,793)	77
40.	H/M Kigoma/Ujiji	2,700,497,000	2,154,133,874	(546,363,126)	80
41.	H/W Kilindi	2,438,494,250	1,558,980,490	(879,513,760)	64
42.	H/W Kilosa	5,175,239,000	4,458,240,000	(716,999,000)	86
43.	H/W Kilwa	3,867,832,500	3,346,845,495	(520,987,005)	87
44.	H/W Kisarawe	3,994,422,333	3,489,331,892	(505,090,441)	87
45.	H/W Kishapu	2,667,722,650	1,397,259,498	(1,270,463,152)	52
46.	H/W Kondoa	1,485,031,486	1,089,130,334	(395,901,152)	73
47.	H/W Kongwa	3,237,730,000	3,083,206,427	(154,523,573)	95
48.	H/W Korogwe	2,447,400,666	1,453,973,654	(993,427,012)	59
49.	H/Mji Korogwe	2,601,509,400	1,788,691,338	(812,818,062)	69
50.	H/W Lindi	3,194,141,000	1,615,408,000	(1,578,733,000)	51
51.	H/M Lindi	2,500,000,000	1,158,000,000	(1,342,000,000)	46
52.	H/W Liwale	3,850,043,936	2,583,422,404	(1,266,621,532)	67
53.	H/W Longido	2,908,158,000	2,163,398,000	(744,760,000)	74
54.	H/W Ludewa	2,027,166,000	1,916,263,000	(110,903,000)	95
55.	H/W Lushoto	2,269,027,000	1,944,116,084	(324,910,916)	86
56.	H/W Madaba	1,187,013,350	847,981,141	(339,032,209)	71
57.	H/W Mafia	1,711,928,000	1,356,645,500	(355,282,500)	79
58.	H/Mji Makambako	3,078,062,000	2,724,491,108	(353,570,892)	89
59.	H/W Malinyi	2,432,340,000	2,425,004,865	(7,335,135)	100
60.	H/W Manyoni	2,885,438,000	2,376,398,000	(509,040,000)	82

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
61.	H/Mji Masasi	2,370,676,543	1,973,190,372	(397,486,171)	83
62.	H/W Maswa	3,395,561,002	2,307,287,573	(1,088,273,429)	68
63.	H/Jiji Mbeya	15,949,287,599	14,966,845,275	(982,442,324)	94
64.	H/W Mbinga	4,017,701,646	3,096,745,000	(920,956,646)	77
65.	H/W Mbozi	4,420,304,270	3,299,627,356	(1,120,676,914)	75
66.	H/Mji Mbulu	1,025,133,000	830,708,055	(194,424,945)	81
67.	H/W Meru	3,665,484,731	3,493,296,889	(172,187,842)	95
68.	H/W Mkinga	1,430,852,100	1,236,240,539	(194,611,561)	86
69.	H/W Mlimba	3,446,437,000	3,320,373,000	(126,064,000)	96
70.	H/W Monduli	2,277,907,654	1,951,209,002	(326,698,652)	86
71.	H/M Morogoro	8,478,798,000	8,005,699,000	(473,099,000)	94
72.	H/W Moshi	3,587,947,100	2,959,105,295	(628,841,805)	82
73.	H/M Moshi	6,186,836,000	5,786,000,000	(400,836,000)	94
74.	H/W Mpwapwa	2,671,600,000	2,252,941,965	(418,658,035)	84
75.	H/W Mtwara	2,582,390,000	2,320,248,321	(262,141,679)	90
76.	H/M Mtwara	7,930,000,000	3,695,278,000	(4,234,722,000)	47
77.	H/W Muheza	2,416,000,000	2,256,288,244	(159,711,756)	93
78.	H/W Muleba	5,214,000,000	5,129,240,626	(84,759,374)	98
79.	H/W Musoma	1,740,936,236	1,232,784,494	(508,151,742)	71
80.	H/M Musoma	2,681,703,942	2,626,381,289	(55,322,653)	98
81.	H/W Mvomero	3,898,032,638	2,915,550,655	(982,481,983)	75
82.	H/W Mwanga	4,034,436,000	2,300,605,000	(1,733,831,000)	57
83.	H/W Nachingwea	5,463,506,000	4,644,531,000	(818,975,000)	85
84.	H/W Namtumbo	1,770,000,000	1,456,361,443	(313,638,557)	82
85.	H/Mji Nanyamba	1,694,959,000	1,331,777,602	(363,181,398)	79
86.	H/W Nanyumbu	2,885,372,000	2,678,985,008	(206,386,992)	93
87.	H/W Newala	1,815,500,000	1,206,860,218	(608,639,782)	66
88.	H/Mji Newala	2,027,063,082	2,021,881,870	(5,181,212)	100
89.	H/W Ngara	3,962,554,000	2,681,727,000	(1,280,827,000)	68
90.	H/W Ngorongoro	1,634,339,000	1,350,589,000	(283,750,000)	83
91.	H/W Njombe	3,879,101,827	3,621,932,000	(257,169,827)	93

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh.)	Mafanikio katika utekelezaji %
92.	H/W Nkasi	2,489,992,000	1,947,421,000	(542,571,000)	78
93.	H/W Nsimbo	1,227,583,000	1,166,873,000	(60,710,000)	95
94.	H/W Nyasa	1,103,390,000	848,081,101	(255,308,899)	77
95.	H/W Nzega	2,567,181,000	2,002,977,000	(564,204,000)	78
96.	H/Mji Nzega	2,810,760,000	2,492,443,000	(318,317,000)	89
97.	H/W Pangani	1,646,274,988	1,492,173,915	(154,101,073)	91
98.	H/W Rombo	2,433,546,789	2,078,684,286	(354,862,503)	85
99.	H/W Rorya	1,350,378,000	1,067,889,000	(282,489,000)	79
100.	H/W Ruangwa	4,802,000,000	3,737,898,011	(1,064,101,989)	78
101.	H/W Rungwe	5,229,986,675	4,938,608,791	(291,377,884)	94
102.	H/W Same	2,222,211,000	2,034,666,325	(187,544,675)	92
103.	H/W Sengerema	2,492,352,000	1,995,348,780	(497,003,220)	80
104.	H/W Serengeti	3,277,872,000	1,676,621,250	(1,601,250,750)	51
105.	H/W Shinyanga	2,552,536,577	2,058,551,310	(493,985,267)	81
106.	H/M Shinyanga	4,011,648,800	3,110,250,246	(901,398,554)	78
107.	H/W Siha	1,319,604,000	1,284,457,000	(35,147,000)	97
108.	H/W Sikonge	3,029,000,000	2,270,445,000	(758,555,000)	75
109.	H/M Singida	3,674,372,780	3,367,189,105	(307,183,675)	92
110.	H/W Songea	1,733,966,390	1,591,708,778	(142,257,612)	92
111.	H/M Songea	3,974,254,290	3,762,501,993	(211,752,297)	95
112.	H/W Sumbawanga	2,526,187,000	2,428,610,574	(97,576,426)	96
113.	H/M Tabora	4,855,251,000	3,836,234,000	(1,019,017,000)	96
114.	H/W Tandahimba	5,053,319,400	3,744,091,276	(1,309,228,124)	79
115.	H/Jiji Tanga	15,310,151,576	13,330,766,000	(1,979,385,576)	74
116.	H/Mji Tarime	1,777,985,000	1,469,908,000	(308,077,000)	87
117.	H/W Ukerewe	4,527,189,000	3,509,194,989	(1,017,994,011)	83
118.	H/W Ulanga	2,315,987,200	1,843,687,574	(472,299,626)	78
119.	H/W Urambo	2,883,197,000	2,049,545,000	(833,652,000)	80
120.	H/W Ushetu	2,838,337,500	2,404,342,382	(433,995,118)	71
121.	H/W Uyui	2,780,092,000	2,669,180,000	(110,912,000)	85
	Jumla	**476,247,821,089**	**393,119,748,015**	**(83,128,073,074)**	**83**

Kiambatisho Na. 4 – 4: Mapato ya ndani dhidi ya Matumizi ya kawaida

Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)	Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)
1.	H/Jiji Dar es salaam	62,749,754,863	114,243,776,200	34.	H/W Simanjiro	2,414,974,426	18,814,618,561
2.	H/M Kinondoni	45,106,286,000	58,072,625,000	35.	H/W Ushetu	2,404,342,382	19,290,843,722
3.	H/Jiji Dodoma	38,406,698,444	56,856,435,462	36.	H/M Sumbawanga	2,384,089,000	30,936,502,000
4.	H/M Temeke	35,582,424,000	81,497,676,000	37.	H/W Manyoni	2,376,398,000	19,665,864,000
5.	H/Jiji Arusha	20,039,746,000	61,195,161,000	38.	H/W Kwimba	2,335,890,808	34,629,078,156
6.	H/M Ubungo	18,124,620,000	73,207,669,000	39.	H/W Mtwara	2,320,248,321	15,645,290,767
7.	H/Jiji Mwanza	15,794,745,608	57,214,981,707	40.	H/W Kasulu	2,303,569,000	19,643,130,000
8.	H/Jiji Tanga	13,330,766,000	39,823,084,938	41.	H/W Mwanga	2,300,605,000	22,719,871,000
9.	H/Mji Geita	13,206,523,512	22,050,346,538	42.	H/W Kiteto	2,288,168,515	23,219,580,402
10.	H/M Kahama	11,653,130,124	27,576,604,150	43.	H/W Muheza	2,256,288,244	26,522,264,616
11.	H/M Kigamboni	9,012,490,022	31,910,868,301	44.	H/W Mpwapwa	2,252,941,965	28,350,859,623
12.	H/W Chalinze	8,472,519,000	28,008,549,090	45.	H/W Kibiti	2,219,849,000	16,924,365,000
13.	H/Mji Njombe	8,127,912,044	29,294,626,340	46.	H/W Longido	2,163,398,000	20,562,457,000
14.	H/M Morogoro	8,005,699,000	59,277,091,427	47.	H/M Kigoma/Ujiji	2,154,133,874	25,877,354,700
15.	Iliyokuwa H/Jiji Dar es Salaam	7,880,038,000	1,115,684,000	48.	H/W Rombo	2,078,684,286	31,849,820,648
16.	H/W Mkuranga	7,416,237,000	33,609,943,080	49.	H/W Shinyanga	2,058,551,310	26,525,560,208
17.	H/Mji Tunduma	6,545,373,287	16,534,802,000	50.	H/W Uvinza	2,033,283,000	19,608,483,000
18.	H/W Mufindi	6,226,637,000	35,973,274,000	51.	H/W Ikungi	2,025,893,713	25,095,444,000
19.	H/W Tarime	6,211,488,479	23,976,693,072	52.	H/Mji Newala	2,021,881,870	13,909,978,715
20.	H/M Moshi	5,786,000,000	33,242,547,629	53.	H/Mji Masasi	1,973,190,372	15,057,209,534
21.	H/W Geita	5,408,746,000	46,785,918,000	54.	H/W Monduli	1,951,209,002	27,658,985,969
22.	H/W Rufiji	5,227,419,000	16,050,222,000	55.	H/W Nkasi	1,947,421,000	24,218,723,000
23.	H/Mji Mafinga	4,848,457,000	16,884,344,476	56.	H/W Lushoto	1,944,116,084	34,049,276,706
24.	H/W Nachingwea	4,644,531,000	23,914,479,000	57.	H/Mji Mbinga	1,932,224,000	20,498,698,000
25.	H/Mji Kibaha	4,485,006,876	25,625,832,000	58.	H/W Ludewa	1,916,263,000	22,133,454,000
26.	H/W Kilosa	4,458,240,000	38,416,457,352	59.	H/W Mpimbwe	1,855,689,977	10,433,406,164
27.	H/M Iringa	4,289,408,660	32,073,155,000	60.	H/W Ulanga	1,843,687,574	16,246,834,759
28.	H/W Kilolo	4,148,180,000	32,242,527,940	61.	H/Mji Korogwe	1,788,691,338	17,861,127,193
29.	H/W Karatu	4,044,960,269	26,257,071,714	62.	H/W Handeni	1,777,692,024	24,715,333,382
30.	H/M Songea	3,762,501,993	31,307,779,199	63.	H/W Kibaha	1,755,994,516	18,463,875,170

Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)	Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)
31.	H/W Tandahimba	3,744,091,276	24,618,935,429	64.	H/W Mbulu	1,748,926,749	21,738,241,480
32.	H/W Ruangwa	3,737,898,011	18,207,518,164	65.	H/W Singida	1,728,624,000	23,148,303,000
33.	H/W Mpanda	3,715,086,499	15,639,224,986	66.	H/W Lindi	1,615,408,000	17,255,363,000
34.	H/M Mtwara	3,695,278,000	21,417,200,000	67.	H/W Songea	1,591,708,778	15,359,167,525
35.	H/W Morogoro	3,622,797,753	34,565,798,051	68.	H/W Bahi	1,548,642,932	17,434,310,568
36.	H/W Njombe	3,621,932,000	17,124,544,000	69.	H/W Kibondo	1,539,129,269	22,768,826,649
37.	H/M Mpanda	3,586,187,685	17,584,900,619	70.	H/W Kalambo	1,516,757,000	22,093,538,000
38.	H/W Missenyi	3,543,123,671	21,762,142,966	71.	H/W Pangani	1,492,173,915	11,093,172,093
39.	H/W Wanging'ombe	3,534,799,091	22,708,735,657	72.	H/Mji Tarime	1,469,908,000	14,973,835,914
40.	H/W Ukerewe	3,509,194,989	31,223,226,004	73.	H/Mji Kondoa	1,466,271,793	11,305,615,313
41.	H/W Meru	3,493,296,889	52,393,939,000	74.	H/W Namtumbo	1,456,361,443	21,013,901,208
42.	H/W Kisarawe	3,489,331,892	27,075,837,000	75.	H/W Korogwe	1,453,973,654	28,844,408,690
43.	H/W Iringa	3,463,224,000	37,253,356,314	76.	H/Mji Kasulu	1,371,334,532	20,056,623,187
44.	H/W Arusha	3,396,576,010	44,608,336,937	77.	H/W Mafia	1,356,645,500	9,720,034,770
45.	H/W Masasi	3,396,434,377	22,236,277,827	78.	H/W Ngorongoro	1,350,589,000	21,627,850,000
46.	H/W Hanang’	3,378,737,998	32,015,399,942	79.	H/W Chemba	1,346,316,000	20,421,642,000
47.	H/W Kilwa	3,346,845,495	21,805,379,329	80.	H/W Mbogwe	1,341,841,452	19,408,657,446
48.	H/W Tunduru	3,263,703,145	31,640,756,908	81.	H/Mji Nanyamba	1,331,777,602	11,446,233,495
49.	H/Mji Ifakara	3,192,809,870	19,351,486,211	82.	H/Mji Handeni	1,323,972,789	12,352,671,611
50.	H/W Bagamoyo	3,185,253,000	23,770,330,000	83.	H/W Mkalama	1,302,425,701	19,027,364,000
51.	H/W Mbinga	3,096,745,000	25,603,795,329	84.	H/W Siha	1,284,457,000	15,070,648,564
52.	H/W Kongwa	3,083,206,427	27,245,549,505	85.	H/W Mkinga	1,236,240,539	15,563,461,807
53.	H/W Babati	3,073,629,000	35,094,495,534	86.	H/W Itigi	1,209,277,000	11,035,875,000
54.	H/W Hai	3,072,020,829	31,663,713,001	87.	H/W Newala	1,206,860,218	12,940,790,775
55.	H/W Makete	3,044,198,254	19,975,652,026	88.	H/W Nsimbo	1,166,873,000	11,982,776,600
56.	H/W Moshi	2,959,105,295	52,136,744,744	89.	H/M Lindi	1,158,000,000	14,016,011,456
57.	H/W Mvomero	2,915,550,655	40,278,691,936	90.	H/W Kondoa	1,089,130,334	17,340,932,460
58.	H/Mji Babati	2,904,160,511	19,427,554,470	91.	H/W Mlele	1,045,835,713	6,752,158,000
59.	H/M Bukoba	2,883,730,414	23,303,615,447	92.	H/W Buhigwe	983,538,000	16,262,845,000
60.	H/Mji Makambako	2,724,491,108	18,407,729,998	93.	H/W Gairo	893,022,168	16,263,988,579
61.	H/W Karagwe	2,711,063,366	28,239,871,000	94.	H/W Kakonko	877,158,422	11,495,623,507
62.	H/W Nanyumbu	2,678,985,008	16,500,579,165	95.	H/W Nyasa	848,081,101	15,985,119,472
63.	H/W Liwale	2,583,422,404	14,152,752,153	96.	H/W Madaba	847,981,141	8,059,135,112

Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)	Na.	Jina la Halmashauri	Mapato ya Ndani (TZS)	Matumizi ya Kawaida (TZS)
64.	H/W Sumbawanga	2,428,610,574	25,844,165,272	97.	H/Mji Mbulu	830,708,055	15,880,196,000
65.	H/W Malinyi	2,425,004,865	9,907,193,023	98.	H/W Kigoma	553,659,971	20,765,740,490
66.	H/W Chamwino	2,419,688,000	39,230,351,000		**Total**	**615,579,732,914**	**3,379,889,357,327**

Kiambatisho Na. 4-5: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa zaidi (Sh.)	%
1.	H/Jiji Arusha	39,122,129,000	45,834,559,000	6,712,430,000	17
2.	H/W Babati	28,587,900,000	32,335,926,000	3,748,026,000	13
3.	H/W Busokelo	13,641,993,658	14,248,987,070	606,993,412	4
4.	H/W Butiama	20,519,607,000	23,846,666,000	3,327,059,000	16
5.	H/W Chamwino	35,719,047,000	36,503,212,000	784,165,000	2
6.	H/W Chato	29,904,374,294	32,246,781,000	2,342,406,706	8
7.	H/W Gairo	14,328,399,839	15,421,230,459	1,092,830,620	8
8.	H/Mji Ifakara	13,845,140,209	19,040,729,159	5,195,588,950	38
9.	H/W Igunga	27,832,417,823	28,874,451,000	1,042,033,177	4
10.	H/M Ilala	100,126,714,000	111,057,668,093	10,930,954,093	11
11.	H/W Itigi	9,948,670,050	10,035,330,000	86,659,950	1
12.	H/Mji Kibaha	23,636,334,000	26,249,113,722	2,612,779,722	11
13.	H/W Kigoma	20,003,805,190	20,908,316,620	904,511,430	5
14.	H/M Kigoma/Ujiji	22,328,799,499	24,102,406,791	1,773,607,292	8
15.	H/Mji Kondoa	10,532,329,256	11,158,928,835	626,599,579	0
16.	H/W Kongwa	27,232,127,471	27,709,793,707	477,666,236	2
17.	H/Mji Korogwe	17,496,243,015	17,930,526,365	434,283,350	2
18.	H/W Kyerwa	19,860,004,895	23,293,845,630	3,433,840,735	17
19.	H/W Madaba	7,318,167,656	7,586,423,861	268,256,205	4
20.	H/Mji Makambako	15,392,042,500	16,232,168,748	840,126,248	5
21.	H/W Masasi	19,542,623,000	19,703,979,981	161,356,981	1
22.	H/Mji Masasi	12,223,178,000	13,476,791,263	1,253,613,263	10
23.	H/Jiji Mbeya	50,479,586,406	51,744,707,803	1,265,121,397	3
24.	H/W Mbinga	23,282,719,479	23,366,418,269	83,698,790	0
25.	H/W Mbozi	39,790,666,613	44,597,068,753	4,806,402,140	12
26.	H/W Mkuranga	27,765,516,316	27,821,887,123	56,370,807	0
27.	H/W Mlele	5,644,930,000	6,150,871,000	505,941,000	9
28.	H/W Momba	12,499,069,672	13,690,969,472	1,191,899,800	10
29.	H/M Moshi	28,170,133,621	29,658,193,947	1,488,060,326	5

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa zaidi (Sh.)	%
30.	H/W Mpimbwe	4,056,887,396	9,526,695,143	5,469,807,747	135
31.	H/W Mpwapwa	22,654,765,399	25,841,591,647	3,186,826,248	14
32.	H/W Msalala	18,749,439,253	18,978,816,711	229,377,458	1
33.	H/W Nanyumbu	14,065,470,486	14,180,044,008	114,573,522	1
34.	H/W Rombo	29,162,971,764	30,224,516,095	1,061,544,331	4
35.	H/W Sikonge	16,967,892,539	17,011,749,000	43,856,461	0
36.	H/W Songwe	9,455,496,506	10,969,441,885	1,513,945,379	16
37.	H/M Sumbawanga	24,962,992,200	28,293,009,000	3,330,016,800	13
38.	H/M Ubungo	58,838,042,792	59,391,494,792	553,452,000	1
39.	H/W Uyui	23,210,260,000	24,029,186,000	818,926,000	4
	Jumla	**938,898,887,797**	**1,013,274,495,952**	**74,375,608,155**	**8**

Kiambatisho Na. 4-6: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya kawaida ya Serikali pungufu ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
1.	H/W Arusha	49,256,009,840	41,327,804,228	(7,928,205,612)	(16)
2.	H/Mji Babati	20,617,558,213	17,058,540,391	(3,559,017,822)	(17)
3.	H/W Bagamoyo	33,384,363,000	20,788,529,000	(12,595,834,000)	(38)
4.	H/W Bahi	18,476,872,279	17,548,406,462	(928,465,817)	(5)
5.	H/W Bariadi	20,578,703,000	20,060,439,810	(518,263,190)	(3)
6.	H/Mji Bariadi	19,640,124,000	17,988,556,000	(1,651,568,000)	(8)
7.	H/W Biharamulo	27,243,681,000	25,332,132,927	(1,911,548,073)	(7)
8.	H/W Buchosa	26,083,953,006	23,194,005,000	(2,889,948,006)	(11)
9.	H/W Buhigwe	23,274,199,228	16,674,052,000	(6,600,147,228)	(28)
10.	H/W Bukoba	30,310,260,339	27,173,630,837	(3,136,629,502)	(10)
11.	H/M Bukoba	25,225,145,351	19,620,079,413	(5,605,065,938)	(22)
12.	H/W Bukombe	26,923,243,000	24,160,811,000	(2,762,432,000)	(10)
13.	H/W Bumbuli	21,166,867,679	16,936,866,000	(4,230,001,679)	(20)
14.	H/W Bunda	21,226,400,000	18,719,746,000	(2,506,654,000)	(12)
15.	H/Mji Bunda	22,795,949,502	22,065,850,628	(730,098,874)	(3)
16.	H/W Busega	22,206,691,000	22,078,576,000	(128,115,000)	(1)
17.	H/W Chalinze	27,729,823,223	22,939,684,693	(4,790,138,530)	(17)
18.	H/W Chemba	22,621,010,000	20,901,179,000	(1,719,831,000)	(8)
19.	H/W Chunya	20,223,324,343	15,925,216,536	(4,298,107,807)	(21)
20.	H/Jiji Dar es Salaam	1,934,817,000	1,122,714,000	(812,103,000)	(42)
21.	H/Jiji Dodoma	66,103,828,498	56,646,042,706	(9,457,785,792)	(14)
22.	H/W Geita	59,267,622,236	46,882,879,000	(12,384,743,236)	(21)
23.	H/Mji Geita	43,520,591,507	22,322,238,795	(21,198,352,712)	(49)
24.	H/W Hai	32,805,097,625	28,695,715,735	(4,109,381,890)	(13)
25.	H/W Hanang	37,518,607,956	30,997,729,284	(6,520,878,672)	(17)
26.	H/W Handeni	34,900,221,796	24,627,970,904	(10,272,250,892)	(29)
27.	H/Mji Handeni	16,034,772,555	11,069,197,138	(4,965,575,417)	(31)
28.	H/W Ikungi	36,321,240,000	23,265,019,000	(13,056,221,000)	(36)
29.	H/W Ileje	17,150,282,847	15,605,658,000	(1,544,624,847)	(9)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
30.	H/M Ilemela	45,146,289,654	39,587,865,929	(5,558,423,725)	(12)
31.	H/W Iramba	28,298,301,000	22,685,122,000	(5,613,179,000)	(20)
32.	H/W Iringa	38,550,000,000	36,408,183,207	(2,141,816,793)	(6)
33.	H/W Itilima	29,301,380,806	18,108,348,783	(11,193,032,023)	(38)
34.	H/M Kahama	29,192,669,084	27,701,717,454	(1,490,951,630)	(5)
35.	H/W Kakonko	15,080,908,000	11,946,044,000	(3,134,864,000)	(21)
36.	H/W Kalambo	22,495,132,968	20,138,100,008	(2,357,032,960)	(10)
37.	H/W Kaliua	25,683,221,900	24,383,983,000	(1,299,238,900)	(5)
38.	H/W Karagwe	28,025,516,000	27,255,936,000	(769,580,000)	(3)
39.	H/W Karatu	29,384,638,528	26,106,784,502	(3,277,854,026)	(11)
40.	H/W Kasulu	20,354,484,000	18,414,658,000	(1,939,826,000)	(10)
41.	H/Mji Kasulu	22,331,599,263	18,953,494,000	(3,378,105,263)	(15)
42.	H/W Kibaha	24,562,483,220	18,637,507,736	(5,924,975,484)	(24)
43.	H/W Kibiti	17,393,773,790	15,203,453,000	(2,190,320,790)	(13)
44.	H/W Kibondo	27,365,942,000	22,187,329,000	(5,178,613,000)	(19)
45.	H/M Kigamboni	31,196,644,968	24,239,457,196	(6,957,187,772)	(22)
46.	H/W Kilindi	20,651,836,000	20,625,836,882	(25,999,118)	(0)
47.	H/W Kilolo	35,229,148,000	35,138,143,000	(91,005,000)	(0)
48.	H/W Kilosa	40,137,365,000	39,136,648,948	(1,000,716,052)	(2)
49.	H/W Kilwa	22,292,063,000	19,249,194,000	(3,042,869,000)	(14)
50.	H/M Kinondoni	79,240,657,000	62,161,745,000	(17,078,912,000)	(22)
51.	H/W Kisarawe	31,979,642,944	23,514,982,416	(8,464,660,528)	(26)
52.	H/W Kishapu	25,451,753,775	22,671,366,864	(2,780,386,911)	(11)
53.	H/W Kiteto	26,639,772,013	21,038,198,579	(5,601,573,434)	(21)
54.	H/W Kondoa	26,522,686,004	16,990,776,249	(9,531,909,755)	(36)
55.	H/W Korogwe	33,280,029,960	27,201,650,807	(6,078,379,153)	(18)
56.	H/W Kwimba	38,350,403,135	34,537,799,665	(3,812,603,470)	(10)
57.	H/W Kyela	33,006,814,239	26,676,245,000	(6,330,569,239)	(19)
58.	H/W Lindi	26,791,727,000	17,915,614,000	(8,876,113,000)	(33)
59.	H/M Lindi	19,648,000,000	11,527,000,000	(8,121,000,000)	(41)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
60.	H/W Liwale	18,958,347,000	12,894,797,000	(6,063,550,000)	(32)
61.	H/W Longido	16,447,716,000	16,230,134,000	(217,582,000)	(1)
62.	H/W Ludewa	27,784,008,000	21,570,526,000	(6,213,482,000)	(22)
63.	H/W Lushoto	40,456,646,126	31,880,976,883	(8,575,669,243)	(21)
64.	H/W Mafia	12,211,162,000	8,593,659,760	(3,617,502,240)	(30)
65.	H/Mji Mafinga	20,188,476,525	14,270,006,743	(5,918,469,782)	(29)
66.	H/W Magu	36,072,389,797	32,416,341,618	(3,656,048,179)	(10)
67.	H/W Makete	20,075,032,738	19,360,384,469	(714,648,269)	(4)
68.	H/W Malinyi	19,301,169,000	8,990,612,000	(10,310,557,000)	(53)
69.	H/W Manyoni	19,638,992,000	17,126,877,000	(2,512,115,000)	(13)
70.	H/W Maswa	37,120,302,369	28,457,701,992	(8,662,600,377)	(23)
71.	H/W Mbarali	37,112,403,483	29,585,410,000	(7,526,993,483)	(20)
72.	H/W Mbeya	44,564,633,830	38,072,027,203	(6,492,606,627)	(15)
73.	H/Mji Mbinga	20,402,459,529	18,628,129,413	(1,774,330,116)	(9)
74.	H/W Mbogwe	18,408,241,000	15,371,124,078	(3,037,116,922)	(16)
75.	H/W Mbulu	22,193,367,432	19,919,134,000	(2,274,233,432)	(10)
76.	H/Mji Mbulu	16,590,140,000	15,344,539,000	(1,245,601,000)	(8)
77.	H/W Meatu	27,908,357,265	23,471,214,336	(4,437,142,929)	(16)
78.	H/W Meru	42,299,483,308	41,099,206,794	(1,200,276,514)	(3)
79.	H/W Missenyi	19,220,526,200	19,183,069,877	(37,456,323)	(0)
80.	H/W Misungwi	36,893,337,000	35,769,109,478	(1,124,227,522)	(3)
81.	H/W Mkalama	18,949,392,170	18,764,883,370	(184,508,800)	(1)
82.	H/W Mkinga	18,912,316,162	14,544,261,565	(4,368,054,597)	(23)
83.	H/W Mlimba	31,941,267,000	25,081,698,000	(6,859,569,000)	(21)
84.	H/W Monduli	32,773,258,851	25,487,044,300	(7,286,214,551)	(22)
85.	H/W Morogoro	36,932,358,000	30,639,858,787	(6,292,499,213)	(17)
86.	H/M Morogoro	66,016,483,014	52,658,385,461	(13,358,097,553)	(20)
87.	H/W Moshi	51,649,727,526	50,303,899,794	(1,345,827,732)	(3)
88.	H/W Mpanda	16,614,528,636	13,063,765,376	(3,550,763,260)	(21)
89.	H/M Mpanda	14,733,154,461	14,480,086,972	(253,067,489)	(2)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
90.	H/W Mtwara	18,302,152,000	14,424,117,684	(3,878,034,316)	(21)
91.	H/M Mtwara	22,897,916,000	17,994,830,000	(4,903,086,000)	(21)
92.	H/W Mufindi	34,334,566,000	31,474,774,000	(2,859,792,000)	(8)
93.	H/W Muheza	26,576,682,562	24,642,119,131	(1,934,563,431)	(7)
94.	H/W Muleba	47,078,702,435	41,088,907,979	(5,989,794,456)	(13)
95.	H/W Musoma	16,809,077,000	16,405,307,000	(403,770,000)	(2)
96.	H/M Musoma	23,695,857,744	19,058,079,000	(4,637,778,744)	(20)
97.	H/W Mvomero	36,716,081,842	36,603,506,831	(112,575,011)	(0)
98.	H/W Mwanga	25,606,067,000	23,495,354,000	(2,110,713,000)	(8)
99.	H/Jiji Mwanza	66,200,916,775	57,395,125,186	(8,805,791,589)	(13)
100.	H/W Nachingwea	23,944,461,000	20,209,346,000	(3,735,115,000)	(16)
101.	H/W Namtumbo	20,445,759,200	20,403,714,641	(42,044,559)	(0)
102.	H/Mji Nanyamba	13,181,873,000	10,997,137,426	(2,184,735,574)	(17)
103.	H/W Newala	18,513,598,059	11,907,144,605	(6,606,453,454)	(36)
104.	H/Mji Newala	13,583,591,917	12,558,994,739	(1,024,597,178)	(8)
105.	H/W Ngorongoro	33,304,914,072	19,974,014,000	(13,330,900,072)	(40)
106.	H/W Njombe	22,197,384,000	15,593,301,000	(6,604,083,000)	(30)
107.	H/Mji Njombe	28,557,563,672	23,494,646,100	(5,062,917,572)	(18)
108.	H/W Nkasi	23,633,209,000	22,126,796,000	(1,506,413,000)	(6)
109.	H/W Nsimbo	11,997,127,253	10,839,967,855	(1,157,159,398)	(10)
110.	H/W Nyanghw'ale	17,172,813,000	14,516,496,000	(2,656,317,000)	(15)
111.	H/W Nyasa	19,002,977,166	15,491,680,537	(3,511,296,629)	(18)
112.	H/W Nzega	26,126,177,000	25,450,652,410	(675,524,590)	(3)
113.	H/Mji Nzega	16,400,000,000	12,378,553,485	(4,021,446,515)	(25)
114.	H/W Pangani	10,597,874,732	9,691,845,245	(906,029,487)	(9)
115.	H/W Rorya	22,022,575,000	20,444,653,920	(1,577,921,080)	(7)
116.	H/W Ruangwa	32,690,237,823	15,514,073,401	(17,176,164,422)	(53)
117.	H/W Rufiji	18,510,235,000	13,668,374,000	(4,841,861,000)	(26)
118.	H/W Rungwe	38,437,799,900	37,895,284,794	(542,515,106)	(1)
119.	H/W Same	38,732,888,617	33,048,358,926	(5,684,529,691)	(15)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
120.	H/W Sengerema	40,243,753,500	36,385,674,000	(3,858,079,500)	(10)
121.	H/W Serengeti	28,017,213,244	26,513,776,191	(1,503,437,053)	(5)
122.	H/W Shinyanga	36,454,207,710	25,024,262,671	(11,429,945,039)	(31)
123.	H/M Shinyanga	25,325,580,316	18,999,422,547	(6,326,157,769)	(25)
124.	H/W Siha	15,115,585,245	13,930,742,000	(1,184,843,245)	(8)
125.	H/W Simanjiro	17,800,616,875	17,291,636,845	(508,980,030)	(3)
126.	H/W Singida	25,543,990,000	21,690,350,000	(3,853,640,000)	(15)
127.	H/M Singida	28,944,849,931	20,985,984,903	(7,958,865,028)	(27)
128.	H/W Songea	23,716,260,894	14,624,763,157	(9,091,497,737)	(38)
129.	H/M Songea	32,010,143,414	31,488,039,697	(522,103,717)	(2)
130.	H/W Sumbawanga	26,153,683,227	23,965,208,764	(2,188,474,463)	(8)
131.	H/M Tabora	30,138,570,817	29,327,648,000	(810,922,817)	(3)
132.	H/W Tandahimba	25,866,828,182	22,117,283,628	(3,749,544,554)	(14)
133.	H/Jiji Tanga	48,617,426,987	39,706,816,170	(8,910,610,817)	(18)
134.	H/W Tarime	28,759,815,000	24,799,770,159	(3,960,044,841)	(14)
135.	H/Mji Tarime	16,143,528,000	14,836,310,252	(1,307,217,748)	(8)
136.	H/M Temeke	88,533,045,000	82,654,658,511	(5,878,386,489)	(7)
137.	H/Mji Tunduma	16,169,846,000	11,928,980,646	(4,240,865,354)	(26)
138.	H/W Tunduru	30,318,196,518	29,743,668,759	(574,527,759)	(2)
139.	H/W Ukerewe	30,357,445,036	28,255,443,665	(2,102,001,371)	(7)
140.	H/W Ulanga	18,809,712,012	16,246,834,759	(2,562,877,253)	(14)
141.	H/W Urambo	19,545,853,000	17,733,193,000	(1,812,660,000)	(9)
142.	H/W Ushetu	21,245,125,445	18,313,364,307	(2,931,761,138)	(14)
143.	H/W Uvinza	34,449,761,000	19,581,931,000	(14,867,830,000)	(43)
144.	H/W Wanging'ombe	22,395,092,751	20,293,319,479	(2,101,773,272)	(9)
	Jumla	**4,058,443,028,569**	**3,410,557,559,986**	**(647,885,468,582)**	**(16)**

Kiambatisho Na.4-7: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya miradi ya maendeleo ya Serikali zaidi ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa zaidi (Sh.)	%
1.	H/W Bunda	2,537,715,000	2,830,062,000	292,347,000	12
2.	H/W Chato	22,265,443,000	26,621,566,693	4,356,123,693	20
3.	H/Jiji Dodoma	2,721,470,613	4,954,301,346	2,232,830,733	82
4.	H/M Ilemela	8,375,478,863	11,140,388,683	2,764,909,820	33
5.	H/W Kaliua	3,865,517,544	4,315,414,999	449,897,455	12
6.	H/M Kigamboni	7,091,844,927	7,153,733,632	61,888,705	1
7.	H/W Liwale	1,996,234,000	2,253,918,000	257,684,000	13
8.	H/W Lushoto	2,209,642,000	3,009,642,000	800,000,000	36
9.	H/W Mafia	3,190,008,000	4,403,822,750	1,213,814,750	38
10.	H/W Magu	1,796,489,505	2,560,075,745	763,586,240	43
11.	H/M Mtwara	802,333,000	831,294,000	28,961,000	4
12.	H/W Mufindi	4,517,330,000	4,760,111,079	242,781,079	5
13.	H/W Muleba	2,551,450,161	2,671,204,049	119,753,888	5
14.	H/W Nachingwea	655,272,925	1,610,630,913	955,357,988	146
15.	H/Mji Newala	564,933,500	622,310,769	57,377,269	10
16.	H/Mji Njombe	1,602,530,172	1,657,588,617	55,058,445	3
17.	H/Mji Tarime	1,736,882,000	2,123,862,401	386,980,401	22
18.	H/M Temeke	16,829,278,652	47,410,643,434	30,581,364,782	182
19.	H/Mji Tunduma	4,874,532,000	6,441,320,277	1,566,788,277	32
	Jumla	**90,184,385,862**	**137,371,891,387**	**47,187,505,525**	**52**

Kiambatisho Na. 4-8: Halmashauri zilizopokea ruzuku ya miradi ya maendeleo pungufu ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
1.	H/Jiji Arusha	18,166,948,000	17,148,921,000	(1,018,027,000)	(6)
2.	H/W Arusha	4,725,750,535	2,275,907,602	(2,449,842,933)	(52)
3.	H/W Babati	4,649,343,000	2,558,189,000	(2,091,154,000)	(45)
4.	H/Mji Babati	2,323,708,143	1,504,556,093	(819,152,050)	(35)
5.	H/W Bagamoyo	7,991,515,150	2,082,498,000	(5,909,017,150)	(74)
6.	H/W Bahi	7,974,096,129	1,524,582,551	(6,449,513,578)	(81)
7.	H/W Bariadi	5,639,932,000	3,844,660,190	(1,795,271,810)	(32)
8.	H/Mji Bariadi	2,252,838,000	2,176,955,000	(75,883,000)	(3)
9.	H/W Biharamulo	4,106,048,000	3,099,427,505	(1,006,620,495)	(25)
10.	H/W Buchosa	6,107,925,211	4,087,223,000	(2,020,702,211)	(33)
11.	H/W Buhigwe	4,174,385,951	1,060,249,000	(3,114,136,951)	(75)
12.	H/W Bukoba	3,879,118,000	2,974,118,034	(904,999,966)	(23)
13.	H/M Bukoba	3,961,504,655	1,538,632,582	(2,422,872,073)	(61)
14.	H/W Bukombe	7,487,549,000	2,048,113,000	(5,439,436,000)	(73)
15.	H/W Bumbuli	3,893,374,024	2,768,312,000	(1,125,062,024)	(29)
16.	H/Mji Bunda	1,344,145,098	1,202,897,260	(141,247,838)	(11)
17.	H/W Busega	4,159,405,000	3,778,954,000	(380,451,000)	(9)
18.	H/W Busokelo	4,165,606,243	2,414,866,000	(1,750,740,243)	(42)
19.	H/W Butiama	6,470,224,505	3,562,929,000	(2,907,295,505)	(45)
20.	H/W Chalinze	4,281,478,069	2,961,428,855	(1,320,049,214)	(31)
21.	H/W Chamwino	4,965,409,000	4,587,147,000	(378,262,000)	(8)
22.	H/W Chemba	10,240,441,765	2,550,858,161	(7,689,583,604)	(75)
23.	H/W Chunya	3,521,948,880	2,336,691,324	(1,185,257,556)	(34)
24.	H/Jiji Dar es Salaam	20,775,000,000	15,599,170,122	(5,175,829,878)	(25)
25.	H/W Gairo	2,985,510,027	1,667,010,027	(1,318,500,000)	(44)
26.	H/W Geita	7,724,230,377	2,975,632,000	(4,748,598,377)	(61)
27.	H/Mji Geita	1,808,497,172	1,759,162,196	(49,334,976)	(3)
28.	H/W Hanang’	3,866,545,743	2,122,276,843	(1,744,268,900)	(45)
29.	H/W Handeni	5,555,927,522	3,596,962,275	(1,958,965,247)	(35)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
30.	H/Mji Handeni	1,816,000,000	1,631,190,031	(184,809,969)	(10)
31.	H/Mji Ifakara	2,705,769,705	1,420,819,080	(1,284,950,625)	(47)
32.	H/W Igunga	2,441,266,419	2,084,340,419	(356,926,000)	(15)
33.	H/W Ikungi	5,440,066,000	4,104,839,020	(1,335,226,980)	(25)
34.	H/M Ilala	54,879,699,240	39,254,705,980	(15,624,993,260)	(28)
35.	H/W Ileje	2,796,672,000	1,657,687,634	(1,138,984,366)	(41)
36.	H/W Iramba	4,338,152,000	1,637,711,000	(2,700,441,000)	(62)
37.	H/W Iringa	6,239,245,275	5,796,653,700	(442,591,575)	(7)
38.	H/M Iringa	1,793,079,000	1,387,029,000	(406,050,000)	(23)
39.	H/W Itigi	3,364,989,220	1,873,325,000	(1,491,664,220)	(44)
40.	H/W Itilima	4,275,835,753	3,005,962,310	(1,269,873,443)	(30)
41.	H/M Kahama	2,072,236,906	1,263,545,000	(808,691,906)	(39)
42.	H/W Kakonko	3,653,221,000	3,220,535,043	(432,685,957)	(12)
43.	H/W Kalambo	3,828,315,742	2,862,060,000	(966,255,742)	(25)
44.	H/W Karagwe	4,258,190,000	2,400,455,000	(1,857,735,000)	(44)
45.	H/W Karatu	2,518,648,000	2,188,957,591	(329,690,409)	(13)
46.	H/W Kasulu	4,382,203,000	3,199,513,000	(1,182,690,000)	(27)
47.	H/Mji Kasulu	6,067,182,737	4,188,465,969	(1,878,716,768)	(31)
48.	H/W Kibaha	6,832,439,030	3,185,038,739	(3,647,400,291)	(53)
49.	H/Mji Kibaha	11,627,530,639	2,440,979,723	(9,186,550,916)	(79)
50.	H/W Kibiti	3,149,561,210	2,925,574,000	(223,987,210)	(7)
51.	H/W Kibondo	2,587,058,000	1,693,219,000	(893,839,000)	(35)
52.	H/W Kigoma	7,831,576,000	4,995,773,000	(2,835,803,000)	(36)
53.	H/M Kigoma/Ujiji	6,122,936,193	3,961,313,996	(2,161,622,197)	(35)
54.	H/W Kilindi	2,136,861,323	1,622,888,698	(513,972,625)	(24)
55.	H/W Kilolo	6,179,780,000	2,003,008,493	(4,176,771,507)	(68)
56.	H/W Kilosa	4,790,786,000	3,791,502,052	(999,283,948)	(21)
57.	H/M Kinondoni	9,465,911,896	7,441,467,213	(2,024,444,683)	(21)
58.	H/W Kisarawe	6,979,193,056	5,234,991,497	(1,744,201,559)	(25)
59.	H/W Kishapu	3,276,879,940	2,473,284,321	(803,595,619)	(25)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
60.	H/W Kiteto	1,728,758,879	1,609,843,955	(118,914,924)	(7)
61.	H/W Kondoa	4,220,863,143	3,519,067,993	(701,795,150)	(17)
62.	H/Mji Kondoa	5,020,414,800	1,012,484,403	(4,007,930,397)	(80)
63.	H/W Kongwa	5,241,540,980	5,164,155,124	(77,385,856)	(1)
64.	H/W Korogwe	4,701,702,913	3,203,190,913	(1,498,512,000)	(32)
65.	H/Mji Korogwe	1,439,823,585	1,408,691,585	(31,132,000)	(2)
66.	H/W Kwimba	4,036,399,906	2,895,808,174	(1,140,591,732)	(28)
67.	H/W Kyela	2,256,356,761	1,327,248,000	(929,108,761)	(41)
68.	H/W Kyerwa	8,685,911,296	3,734,319,536	(4,951,591,760)	(57)
69.	H/W Mtama	3,169,509,298	2,476,899,975	(692,609,323)	(22)
70.	H/M Lindi	2,389,785,703	1,295,743,544	(1,094,042,159)	(46)
71.	H/W Longido	4,069,746,000	2,828,980,000	(1,240,766,000)	(30)
72.	H/W Ludewa	2,651,428,000	2,056,845,000	(594,583,000)	(22)
73.	H/W Madaba	4,446,549,473	2,986,523,546	(1,460,025,927)	(33)
74.	H/Mji Mafinga	1,642,259,172	1,270,473,172	(371,786,000)	(23)
75.	H/Mji Makambako	2,931,100,218	2,481,382,762	(449,717,456)	(15)
76.	H/W Makete	2,041,556,090	2,008,889,762	(32,666,328)	(2)
77.	H/W Malinyi	4,867,812,000	2,889,418,000	(1,978,394,000)	(41)
78.	H/W Manyoni	1,729,589,000	1,363,966,000	(365,623,000)	(21)
79.	H/W Masasi	12,116,509,000	6,626,154,714	(5,490,354,286)	(45)
80.	H/Mji Masasi	4,144,645,815	2,165,202,571	(1,979,443,244)	(48)
81.	H/W Maswa	5,234,915,322	4,504,539,000	(730,376,322)	(14)
82.	H/W Mbarali	3,052,440,517	1,482,741,000	(1,569,699,517)	(51)
83.	H/Jiji Mbeya	5,712,168,430	3,055,418,615	(2,656,749,815)	(47)
84.	H/W Mbeya	3,598,401,624	2,579,937,233	(1,018,464,391)	(28)
85.	H/W Mbinga	3,440,882,150	2,666,273,802	(774,608,348)	(23)
86.	H/Mji Mbinga	2,839,635,049	1,699,665,591	(1,139,969,458)	(40)
87.	H/W Mbogwe	7,599,366,801	5,893,376,922	(1,705,989,879)	(22)
88.	H/W Mbozi	7,982,260,717	2,373,804,797	(5,608,455,920)	(70)
89.	H/Mji Mbulu	1,662,209,000	838,804,000	(823,405,000)	(50)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
90.	H/W Meatu	4,558,159,172	2,109,071,897	(2,449,087,275)	(54)
91.	H/W Meru	2,345,670,000	1,359,251,472	(986,418,528)	(42)
92.	H/W Missenyi	2,192,301,645	1,406,815,400	(785,486,245)	(36)
93.	H/W Misungwi	3,934,019,000	2,822,126,522	(1,111,892,478)	(28)
94.	H/W Mkalama	5,246,861,000	2,836,740,000	(2,410,121,000)	(46)
95.	H/W Mkinga	3,145,693,819	2,867,654,460	(278,039,359)	(9)
96.	H/W Mkuranga	2,494,106,524	1,305,866,000	(1,188,240,524)	(48)
97.	H/W Mlele	4,210,247,000	2,809,814,000	(1,400,433,000)	(33)
98.	H/W Mlimba	6,822,759,000	2,986,588,000	(3,836,171,000)	(56)
99.	H/W Momba	3,513,655,188	1,425,979,155	(2,087,676,033)	(59)
100.	H/W Monduli	3,084,267,567	2,380,022,622	(704,244,945)	(23)
101.	H/W Morogoro	3,277,227,956	3,253,737,300	(23,490,656)	(1)
102.	H/M Morogoro	4,942,294,287	3,947,989,511	(994,304,776)	(20)
103.	H/W Moshi	4,973,993,212	3,154,434,000	(1,819,559,212)	(37)
104.	H/M Moshi	6,726,175,379	1,902,892,189	(4,823,283,190)	(72)
105.	H/W Mpanda	4,736,931,661	3,511,297,412	(1,225,634,249)	(26)
106.	H/M Mpanda	3,881,528,740	2,261,664,316	(1,619,864,424)	(42)
107.	H/W Mpimbwe	8,997,388,000	2,900,002,737	(6,097,385,263)	(68)
108.	H/W Mpwapwa	9,080,846,934	2,248,408,942	(6,832,437,992)	(75)
109.	H/W Msalala	3,820,158,091	3,035,055,420	(785,102,671)	(21)
110.	H/W Mtwara	4,736,653,080	2,328,218,751	(2,408,434,329)	(51)
111.	H/W Muheza	3,091,436,627	2,950,826,492	(140,610,135)	(5)
112.	H/W Musoma	6,907,700,385	5,365,171,000	(1,542,529,385)	(22)
113.	H/M Musoma	1,063,088,256	998,782,000	(64,306,256)	(6)
114.	H/W Mvomero	3,078,183,282	2,989,268,000	(88,915,282)	(3)
115.	H/W Mwanga	2,685,514,217	888,015,816	(1,797,498,401)	(67)
116.	H/Jiji Mwanza	22,946,331,041	15,490,171,297	(7,456,159,744)	(32)
117.	H/W Namtumbo	5,049,188,907	2,370,641,000	(2,678,547,907)	(53)
118.	H/Mji Nanyamba	4,186,200,090	1,829,949,070	(2,356,251,020)	(56)
119.	H/W Nanyumbu	2,476,880,000	1,970,753,785	(506,126,215)	(20)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
120.	H/W Newala	3,614,406,187	3,157,547,191	(456,858,996)	(13)
121.	H/W Ngara	2,463,934,810	1,179,889,423	(1,284,045,387)	(52)
122.	H/W Ngorongoro	3,500,566,927	3,121,539,927	(379,027,000)	(11)
123.	H/W Njombe	2,786,525,000	1,912,898,000	(873,627,000)	(31)
124.	H/W Nkasi	2,902,073,000	2,796,923,000	(105,150,000)	(4)
125.	H/W Nsimbo	2,927,485,747	1,765,412,146	(1,162,073,601)	(40)
126.	H/W Nyanghw'ale	3,721,770,000	2,750,587,000	(971,183,000)	(26)
127.	H/W Nyasa	6,078,600,014	1,997,218,533	(4,081,381,481)	(67)
128.	H/W Nzega	3,098,160,590	3,081,455,590	(16,705,000)	(1)
129.	H/Mji Nzega	2,307,737,000	1,944,398,530	(363,338,470)	(16)
130.	H/W Pangani	3,515,060,403	1,980,826,723	(1,534,233,680)	(44)
131.	H/W Rombo	5,931,826,452	3,129,283,921	(2,802,542,531)	(47)
132.	H/W Rorya	8,335,731,000	5,535,619,225	(2,800,111,775)	(34)
133.	H/W Ruangwa	9,448,106,000	8,023,924,968	(1,424,181,032)	(15)
134.	H/W Rufiji	5,912,142,000	1,415,723,000	(4,496,419,000)	(76)
135.	H/W Rungwe	3,955,433,088	1,663,449,000	(2,291,984,088)	(58)
136.	H/W Same	3,649,663,618	2,868,113,263	(781,550,355)	(21)
137.	H/W Sengerema	3,945,529,000	2,616,236,000	(1,329,293,000)	(34)
138.	H/W Serengeti	3,471,843,000	2,379,108,983	(1,092,734,017)	(31)
139.	H/W Shinyanga	7,159,970,188	2,675,942,457	(4,484,027,731)	(63)
140.	H/M Shinyanga	1,403,121,981	532,009,974	(871,112,007)	(62)
141.	H/W Siha	2,850,492,755	2,579,734,000	(270,758,755)	(9)
142.	H/W Sikonge	4,776,016,461	3,144,519,173	(1,631,497,288)	(34)
143.	H/W Simanjiro	2,682,168,125	1,292,782,155	(1,389,385,970)	(52)
144.	H/W Singida	9,622,403,000	2,759,259,000	(6,863,144,000)	(71)
145.	H/M Singida	4,401,197,052	998,352,950	(3,402,844,102)	(77)
146.	H/W Songea	2,862,178,500	2,435,305,416	(426,873,084)	(15)
147.	H/M Songea	5,179,688,786	1,445,176,178	(3,734,512,608)	(72)
148.	H/W Songwe	5,562,157,878	1,919,382,383	(3,642,775,495)	(65)
149.	H/W Sumbawanga	4,393,672,112	2,968,337,000	(1,425,335,112)	(32)

Na.	Jina la Halmashauri	Makisio ya mapokezi ya ruzuku (Sh.)	Kiasi halisi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.)	%
150.	H/M Sumbawanga	2,880,132,800	2,792,584,800	(87,548,000)	(3)
151.	H/M Tabora	3,185,998,183	2,529,007,753	(656,990,430)	(21)
152.	H/W Tandahimba	2,784,685,490	1,790,236,373	(994,449,117)	(36)
153.	H/Jiji Tanga	4,204,342,013	3,421,084,143	(783,257,870)	(19)
154.	H/W Tarime	4,050,151,755	3,678,984,571	(371,167,184)	(9)
155.	H/W Tunduru	7,093,914,042	1,468,672,632	(5,625,241,410)	(79)
156.	H/M Ubungo	15,190,459,208	13,690,459,208	(1,500,000,000)	(10)
157.	H/W Ukerewe	6,604,580,669	2,848,512,913	(3,756,067,756)	(57)
158.	H/W Ulanga	1,240,711,988	1,239,986,988	(725,000)	(0)
159.	H/W Urambo	1,565,900,000	1,345,881,000	(220,019,000)	(14)
160.	H/W Ushetu	5,567,828,754	3,537,918,329	(2,029,910,425)	(36)
161.	H/W Uvinza	2,917,783,000	2,867,783,000	(50,000,000)	(2)
162.	H/W Uyui	7,356,552,000	3,435,630,000	(3,920,922,000)	(53)
163.	H/W Wanging'ombe	4,465,762,577	4,347,069,990	(118,692,587)	(3)
	Jumla	**831,478,155,338**	**518,946,990,193**	**(312,531,165,145)**	**(38)**

Kiambatisho Na. 4-9: Fedha ya mapato ya ndani isiyopelekwa katika miradi ya maendeleo

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	158,085,000	47.	H/W Makete	96,256,918
2.	H/Mji Babati	224,457,362	48.	H/W Manyoni	161,717,206
3.	H/W Bariadi	214,603,761	49.	H/W Maswa	308,407,723
4.	H/Mji Bariadi	245,285,757	50.	H/Jiji Mbeya	1,357,622,412
5.	H/W Buchosa	82,836,493	51.	H/W Mbeya	403,870,198
6.	H/W Buhigwe	182,152,719	52.	H/W Mbogwe	159,032,800
7.	H/W Bukoba	228,268,136	53.	H/W Mbulu	261,276,546
8.	H/M Bukoba	246,263,830	54.	H/W Meatu	490,979,718
9.	H/W Bumbuli	121,610,817	55.	H/W Mkinga	205,441,400
10.	H/W Bunda	260,735,920	56.	H/W Mlele	58,312,405
11.	H/Mji Bunda	16,273,559	57.	H/W Momba	220,711,528
12.	H/W Busega	247,159,237	58.	H/W Monduli	19,699,173
13.	H/W Busokelo	86,843,467	59.	H/W Moshi	258,555,701
14.	H/W Chamwino	583,445,200	60.	H/M Moshi	440,914,605
15.	H/W Chemba	158,609,069	61.	H/W Muheza	186,636,113
16.	H/W Gairo	126,080,879	62.	H/W Musoma	76,241,739
17.	H/W Geita	106,126,392	63.	H/M Musoma	146,521,814
18.	H/W Hai	52,463,798	64.	H/W Mvomero	117,232,277
19.	H/W Hanang	215,417,040	65.	H/W Mwanga	34,522,964
20.	H/W Handeni	108,643,019	66.	H/W Nachingwea	153,505,886
21.	H/Mji Handeni	231,533,952	67.	H/W Namtumbo	96,941,017
22.	H/W Igunga	99,129,755	68.	H/W Ngorongoro	485,000,000
23.	H/W Ikungi	27,335,000	69.	H/W Njombe	27,403,264
24.	H/W Ileje	196,798,581	70.	H/W Nkasi	620,823,200
25.	H/W Iramba	103,580,002	71.	H/W Nyanghw'ale	61,490,300
26.	H/M Iringa	372,378,707	72.	H/W Nzega	438,244,531
27.	H/W Itigi	234,373,491	73.	H/Mji Nzega	93,657,302
28.	H/W Itilima	211,617,265	74.	H/W Rombo	395,798,876
29.	H/W Kakonko	87,503,858	75.	H/W Rorya	240,168,861
30.	H/W Kalambo	523,369,200	76.	H/W Rungwe	373,680,935
31.	H/W Karatu	285,417,015	77.	H/W Same	90,938,035

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
32.	H/W Kasulu	274,752,485	78.	H/W Serengeti	203,753,264
33.	H/W Kibiti	46,059,585	79.	H/W Shinyanga	258,174,629
34.	H/M Kigoma/Ujiji	81,049,540	80.	H/W Sikonge	199,582,507
35.	H/W Kisarawe	289,660,989	81.	H/M Singida	812,189,389
36.	H/W Kishapu	258,174,629	82.	H/W Songea	82,393,926
37.	H/W Kiteto	184,495,335	83.	H/W Songwe	457,163,328
38.	H/W Kongwa	171,086,778	84.	H/W Sumbawanga	784,305,291
39.	H/W Korogwe	373,018,976	85.	H/M Sumbawanga	1,108,886,668
40.	H/W Kyela	695,999,927	86.	H/Jiji Tanga	1,306,091,556
41.	H/W Lindi	133,409,455	87.	H/Mji Tarime	76,220,206
42.	H/W Ludewa	99,915,023	88.	H/W Urambo	311,575,948
43.	H/W Lushoto	170,076,327	89.	H/W Ushetu	507,064,668
44.	H/W Madaba	127,871,119	90.	H/W Uvinza	239,342,696
45.	H/W Magu	324,954,407	91.	H/W Tabora	232,143,951
46.	H/Mji Makambako	236,050,506	92.	H/W Wanging'ombe	76,650,600
	Jumla				**24,242,117,434**

Kiambatisho Na.5-1: Makusanyo yasiyopelekwa benki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Chemba	757,425,818	75.	H/Mji Ifakara	57,723,534
2.	H/W Bahi	714,280,653	76.	H/W Chunya	57,671,950
3.	H/W Momba	624,352,722	77.	H/W Musoma	54,998,801
4.	H/W Shinyanga	603,541,575	78.	H/W Misungwi	53,705,919
5.	H/W Ukerewe	558,873,692	79.	H/W Meatu	53,422,788
6.	H/M Kinondoni	528,850,236	80.	H/W Bariadi	51,678,169
7.	H/W Kisarawe	473,777,952	81.	H/W Nkasi	50,757,444
8.	H/W Mlele	441,578,558	82.	H/W Mtama	48,456,845
9.	H/W Sumbawanga	396,278,280	83.	H/Mji Njombe	46,307,633
10.	H/W Kaliua	387,270,012	84.	H/Mji Masasi	46,055,840
11.	H/W Mpwapwa	382,615,115	85.	H/W Siha	45,635,900
12.	H/W Rufiji	372,815,083	86.	H/W Arusha	44,705,825
13.	H/W Uyui	341,203,250	87.	H/Mji Handeni	44,609,720
14.	H/W Iramba	335,043,196	88.	H/W Busega	43,044,492
15.	H/Jiji Dar Es Salaam	321,542,900	89.	H/W Makete	42,517,243
16.	H/M Mpanda	294,461,687	90.	H/W Newala	41,875,152
17.	H/W Ushetu	242,262,030	91.	H/M Mtwara	40,388,312
18.	H/W Kilwa	234,932,104	92.	H/W Singida	38,251,920
19.	H/W Kyela	214,519,596	93.	H/W Bukombe	38,175,082
20.	H/W Sengerema	213,650,256	94.	H/W Monduli	36,756,200
21.	H/W Korogwe	210,133,989	95.	H/W Mpimbwe	35,696,162
22.	H/W Butiama	192,320,455	96.	H/Jiji Mbeya	34,235,790
23.	H/Mji Nzega	192,089,198	97.	H/W Itilima	33,382,586
24.	H/W Mlimba	190,444,920	98.	H/Mji Babati	32,786,000
25.	H/W Kilindi	188,395,388	99.	H/W Maswa	31,173,400
26.	H/W Kilolo	183,898,127	100.	H/W Buchosa	30,982,672
27.	H/W Mbogwe	181,149,000	101.	H/W Urambo	30,080,278
28.	H/W Songwe	176,190,000	102.	H/W Ngara	29,943,000
29.	H/M Ubungo	173,368,905	103.	H/W Simanjiro	29,723,066
30.	H/W Rorya	173,011,745	104.	H/W Kakonko	26,864,974
31.	H/W Busokelo	167,789,343	105.	H/Jiji Tanga	26,772,440
32.	H/W Njombe	167,465,401	106.	H/W Magu	26,430,350
33.	H/W Madaba	160,784,854	107.	H/W Gairo	26,037,730
34.	H/W Chalinze	159,385,095	108.	H/W Mkuranga	25,026,370
35.	H/W Chamwino	158,728,000	109.	H/W Ikungi	24,595,308
36.	H/W Itigi	156,676,712	110.	H/W Nachingwea	23,943,200
37.	H/W Mafia	151,926,903	111.	H/W Kiteto	23,934,631
38.	H/Jiji Dar Es Salaam	146,688,468	112.	H/W Mkinga	23,120,650
39.	H/W Handeni	144,435,971	113.	H/W Kwimba	22,877,636
40.	H/Mji Kibaha	143,330,146	114.	H/W Longido	21,461,200
41.	H/W Mbozi	141,754,902	115.	H/W Mufindi	21,385,100
42.	H/W Kalambo	140,978,501	116.	H/W Muleba	21,311,645
43.	H/W Mpanda	136,475,073	117.	H/W Nzega	20,914,950
44.	H/M Shinyanga	130,812,880	118.	H/W Kibiti	19,241,325
45.	H/M Lindi	128,513,378	119.	H/W Tandahimba	18,824,313
46.	H/W Hanang	128,196,505	120.	H/W Iringa	18,447,256
47.	H/W Liwale	125,429,565	121.	H/W Geita	18,413,889
48.	H/W Wanging'ombe	121,677,485	122.	H/W Babati	15,462,900
49.	H/W Mbarali	120,729,290	123.	H/W Mbulu	14,915,000
50.	H/W Namtumbo	117,528,717	124.	H/W Ngorongoro	14,893,040
51.	H/W Mbeya	117,139,265	125.	H/W Singida	14,658,856
52.	H/W Songea	113,035,750	126.	H/W Msalala	14,260,000
53.	H/W Muheza	104,592,549	127.	H/W Kondoa	14,228,800
54.	H/W Kilosa	99,360,337	128.	H/W Kibaha	14,086,604

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
55.	H/W Bunda	96,401,244	129.	H/W Ruangwa	14,001,455
56.	H/W Bagamoyo	92,916,460	130.	H/W Tarime	13,697,944
57.	H/W Manyoni	91,770,769	131.	H/W Buhigwe	11,430,340
58.	H/W Serengeti	90,536,051	132.	H/W Pangani	10,867,946
59.	H/W Chato	90,033,170	133.	H/W Rombo	10,409,300
60.	H/W Ileje	87,134,800	134.	H/W Karatu	9,198,300
61.	H/W Rungwe	82,648,700	135.	H/Mji Geita	8,845,716
62.	H/W Moshi	81,125,400	136.	H/W Kishapu	8,836,700
63.	H/Mji Bariadi	80,757,848	137.	H/W Biharamulo	8,551,800
64.	H/M Ilemela	79,442,071	138.	H/W Tunduru	5,752,655
65.	H/W Uvinza	76,614,973	139.	H/Mji Mafinga	4,872,110
66.	H/W Nyanghw'ale	73,359,000	140.	H/W Mkalama	4,184,800
67.	H/W Bumbuli	72,876,944	141.	H/Jiji Mwanza	4,177,650
68.	H/M Moshi	72,103,804	142.	H/M Kigoma/Ujiji	3,658,400
69.	H/W Nsimbo	68,895,293	143.	H/W Mtwara	3,542,870
70.	H/W Nyasa	68,421,414	144.	H/W Malinyi	3,285,000
71.	H/W Hai	67,529,377	145.	H/W Mvomero	2,875,000
72.	H/W Karagwe	60,780,909	146.	H/Mji Korogwe	2,445,300
73.	H/W Ludewa	58,388,942	147.	H/Mji Tarime	2,110,700
74.	H/M Iringa	57,808,955		**Jumla**	**17,002,851,532**

Kiambatisho Na.5-2: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato (Sh)						
		Uuzaji wa viwanja	Ushuru wa hoteli	Kodi ya nyumba	Ada za Machinjio/Chanjo za wanyama/mabwawa	Ushuru wa mazao ya kilimo	Vibanda na vizimba vya masoko	Leseni ya vileo
1.	H/W Arusha							63,659,000
2.	H/W Bagamoyo		41	24,927,600				
3.	H/Mji Bariadi							11,415,955
4.	H/M Bukoba			39,428,704				
5.	H/W Bukombe		191	72,340,000				1,670,000
6.	H/W Bumbuli	323,737,991		2,712,000				
7.	H/Mji Bunda		42	-		-		
8.	H/W Busega	193,741,162						
9.	H/W Busokelo							4,176,000
10.	H/W Chalinze		68					
11.	H/W Chato	23,190,200						10,939,000
12.	H/W Chemba		155					
13.	H/Jiji Dar es Salaam			67,457,520				
14.	Iliyokuwa H/Jiji Dar es Salaam			344,434,126				
15.	H/Jiji Dodoma							38,649,000
16.	H/W Geita				90,000,000			
17.	H/Mji Geita						69,862,100	7,466,000
18.	H/W Hai		9	3,188,000				
19.	H/W Hanang		47					7,220,000
20.	H/W Handeni	56,716,205						3,940,000
21.	H/Mji Handeni			179,799,808				
22.	H/W Igunga	42,349,000				14,366,130		
23.	H/W Ikungi							2,680,000
24.	H/M Ilemela			28,235,600				
25.	H/W Ileje			23,647,500				
26.	H/W Itilima					116,602,495		

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato (Sh)						
		Uuzaji wa viwanja	Ushuru wa hoteli	Kodi ya nyumba	Ada za Machinjio/Chanjo za wanyama/mabwawa	Ushuru wa mazao ya kilimo	Vibanda na vizimba vya masoko	Leseni ya vileo
27.	H/M Kahama			149,135,000				71,761,949
28.	H/W Kakonko	33,791,400					3,299,985	
29.	H/W Kalambo				14,646,200			5,616,000
30.	H/W Kaliua		97			34,642,090		17,775,000
31.	H/W Karagwe					310,695,311		
32.	H/W Karatu		52	13,960,000		26,944,200		125,692,000
33.	H/Mji Kibaha	290,456,000					196,530,667	
34.	H/W Kibondo			12,105,000				
35.	H/M Kigamboni	142,119,458		16,705,000	54,000,000			
36.	H/W Kigoma					1,775,854,913		
37.	H/M Kigoma/Ujiji							3,431,995
38.	H/W Kilindi			11,660,000				5,786,000
39.	H/W Kilolo							43,224,000
40.	H/W Mlimba							4,656,000
41.	H/W Kilosa			23,800,000				19,325,000
42.	H/W Kilwa		56					
43.	H/M Kinondoni		162					
44.	H/W Kisarawe							6,674,000
45.	H/W Kishapu			42,555,000		21,020,000		
46.	H/W Kongwa			16,915,011				
47.	H/W Korogwe			11,530,000				
48.	H/Mji Korogwe							3,860,500
49.	H/W Kwimba			30,525,000				7,008,800
50.	H/W Kyela						16,376,000	
51.	H/W Kyerwa	282,721,715				276,135,226		
52.	H/W Ludewa			251,181,533				
53.	H/W Lushoto		120	65,883,333				
54.	H/W Mafia		25					
55.	H/Mji Mafinga			440,000				17,058,900

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato (Sh)						
		Uuzaji wa viwanja	Ushuru wa hoteli	Kodi ya nyumba	Ada za Machinjio/Chanjo za wanyama/mabwawa	Ushuru wa mazao ya kilimo	Vibanda na vizimba vya masoko	Leseni ya vileo
56.	H/Mji Makambako			21,690,000				
57.	H/W Makete							16,200,000
58.	H/W Manyoni		61	15,000,000				
59.	H/Mji Masasi	631,896,050		44,560,000			12,840,000	
60.	H/Jiji Mbeya		219	219,614,556				50,811,251
61.	H/W Mbeya		4					
62.	H/Mji Mbinga			12,780,000				3,515,000
63.	H/W Mbozi					568,048,986	125,955,000	
64.	H/W Meatu			34,680,000		37,771,855		
65.	H/W Meru			58,535,000				1,288,500
66.	H/W Missenyi	411,426,513				441,449,489		
67.	H/W Mkalama							2,326,000
68.	H/W Mkinga			1,800,000				
69.	H/W Mkuranga		51					3,004,000
70.	H/W Mlele			7,620,000				3,430,000
71.	H/W Momba							2,286,000
72.	H/W Monduli	88,768,167	10	21,113,265				5,195,000
73.	H/W Morogoro			23,060,000				
74.	H/M Morogoro			67,173,624				18,924,000
75.	H/W Moshi			498,380,000		84,262,405		187,087,892
76.	H/M Moshi			61,037,000				
77.	H/W Mpanda		13	38,330,000				
78.	H/M Mpanda			85,710,000				
79.	H/W Mpimbwe	2,720,513						
80.	H/W Mtwara			5,180,000				444,000
81.	H/M Mtwara			196,387,000			163,212,000	
82.	H/W Mufindi			33,900,000				
83.	H/W Muleba			8,170,000				
84.	H/Jiji Mwanza		113,619,040	286,656,000				11,777,000

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato (Sh)						
		Uuzaji wa viwanja	Ushuru wa hoteli	Kodi ya nyumba	Ada za Machinjio/Chanjo za wanyama/mabwawa	Ushuru wa mazao ya kilimo	Vibanda na vizimba vya masoko	Leseni ya vileo
85.	H/W Nachingwea			57,847,500				
86.	H/W Namtumbo							
87.	H/Mji Nanyamba			76,397,850				
88.	H/W Nanyumbu					6,572,700		
89.	H/W Newala			16,970,000		73,866,778		
90.	H/W Ngara		30					
91.	H/W Ngorongoro	251,793,490						
92.	H/Mji Njombe					67,760,378	45,600,000	
93.	H/W Nkasi							21,370,000
94.	H/W Nyasa							3,366,000
95.	H/W Nzega		53			23,170,467		25,971,000
96.	H/Mji Nzega	31,358,165		131,410,000				
97.	H/W Pangani		16	12,818,000				7,000,000
98.	H/W Rombo			47,130,123		16,798,725		
99.	H/W Rorya			44,449,000				
100.	H/W Ruangwa	454,819,814						
101.	H/W Rufiji					103,160,000		
102.	H/W Rungwe					381,945,857	18,700,000	
103.	H/W Sengerema					22,464,936		
104.	H/W Serengeti							21,000,000
105.	H/W Shinyanga		366					5,416,000
106.	H/W Siha						27,000,000	
107.	H/W Simanjiro		129					47,711,000
108.	H/W Singida			6,514,360				
109.	H/W Songea			39,328,400				20,442,000
110.	H/M Tabora	42,079,120					98,283,851	8,992,976
111.	H/W Tandahimba			49,594,400				
112.	H/Jiji Tanga	232,964,982						
113.	H/Mji Tarime		41					

Na.	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato (Sh)						
		Uuzaji wa viwanja	Ushuru wa hoteli	Kodi ya nyumba	Ada za Machinjio/Chanjo za wanyama/mabwawa	Ushuru wa mazao ya kilimo	Vibanda na vizimba vya masoko	Leseni ya vileo
114.	H/Mji Tunduma						46,440,000	
115.	H/W Tunduru						28,099,500	
116.	H/M Ubungo			38,611,111				
117.	H/W Ukerewe							9,105,000
118.	H/W Urambo		34	17,515,000		114,735,164		
119.	H/W Ushetu					442,398,030		1,516,000
120.	H/W Wanging'ombe		22					
	Jumla	**3,536,649,945**	**113,619,040**	**3,712,527,924**	**158,646,200**	**4,960,666,135**	**852,199,103**	**961,863,718**

Kiambatisho Na.5-3: Madai ya muda mrefu ya mamlaka za serikali za mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)			Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)		
		Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla			Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla
1.	H/Jiji Dar Es Salaam	12,355,626,690	7,530,259,850	19,885,886,540	69.	H/W Busega	537,641,000	334,197,000	871,838,000
2.	H/W Msalala	1,976,885,256	5,711,327,200	7,688,212,456	70.	H/W Chunya	687,560,595	171,890,149	859,450,744
3.	H/Jiji Arusha	5,956,655,314	856,165,217	6,812,820,531	71.	H/W RombO	495,000,000	363,877,647	858,877,647
4.	H/W Ushetu	744,011,647	5,094,286,663	5,838,298,310	72.	H/W Bukoba	768,107,886	83,177,940	851,285,826
5.	H/W Mbinga	387,123,914	4,277,183,495	4,664,307,409	73.	H/W Same	0	840,397,277	840,397,277
6.	H/M Temeke	4,546,835,000	0	4,546,835,000	74.	H/Mji Kondoa	729,746,563	81,669,760	811,416,323
7.	H/M Ubungo	1,746,137,800	2,031,831,116	3,777,968,916	75.	H/W Hanang	372,395,500	428,410,000	800,805,500
8.	H/Jiji Mbeya	2,602,056,200	702,510,878	3,304,567,078	76.	H/W Njombe	351,478,000	412,531,000	764,009,000
9.	H/Mji Geita	1,143,279,496	2,031,823,200	3,175,102,696	77.	H/M Sumbawanga	492,308,000	267,667,000	759,975,000
10.	H/W Chato	753,942,467	2,247,212,208	3,001,154,675	78.	H/W Kondoa	460,704,832	295,108,591	755,813,423
11.	H/Jiji Mwanza	2,481,651,054	371,886,500	2,853,537,554	79.	H/Mji Ifakara	686,964,700	61,318,300	748,283,000
12.	H/Mji Bariadi	2,303,158,000	276,143,000	2,579,301,000	80.	H/W Iringa	205,597,000	527,982,000	733,579,000
13.	H/W Karagwe	1,477,970,495	897,250,141	2,375,220,636	81.	H/W Morogoro	87,117,092	645,751,244	732,868,336
14.	H/M Kigamboni	1,092,225,226	1,098,866,980	2,191,092,206	82.	H/W Busokelo	444,880,000	255,240,888	700,120,888
15.	H/W Mbeya	1,595,479,124	542,863,598	2,138,342,722	83.	H/W Makete	674,059,644	14,336,785	688,396,429
16.	H/W Mtwara	1,175,919,071	930,521,439	2,106,440,510	84.	H/W Musoma	487,335,000	192,122,000	679,457,000
17.	H/W Tandahimba	12,218,400	1,905,548,347	1,917,766,747	85.	H/W Kwimba	348,373,562	318,686,420	667,059,982
18.	H/W Mbarali	1,314,213,653	498,585,347	1,812,799,000	86.	H/W Korogwe	241,831,343	423,626,900	665,458,243
19.	H/W Kasulu	508,768,070	1,288,014,930	1,796,783,000	87.	H/W Bukombe	615,309,000		615,309,000
20.	H/Mji Babati	1,528,540,118	249,833,450	1,778,373,568	88.	H/W Iramba	225,130,000	384,542,000	609,672,000
21.	H/W Songwe	1,010,977,203	678,864,183	1,689,841,386	89.	H/W Butiama	605,028,000	0	605,028,000
22.	H/W Meru	883,776,040	804,092,441	1,687,868,481	90.	H/W Kilindi	304,039,500	283,783,640	587,823,140
23.	H/W Meatu	1,032,224,090	655,137,369	1,687,361,459	91.	H/W Kibiti	412,814,000	170,281,000	583,095,000
24.	H/W Mpanda	969,416,265	705,403,172	1,674,819,437	92.	H/W Muheza	374,189,199	205,377,863	579,567,062
25.	H/Mji Njombe	1,572,642,644	66,436,370	1,639,079,014	93.	H/W Siha	556,528,000	0	556,528,000
26.	H/W Moshi	1,331,200,873	279,016,985	1,610,217,858	94.	H/W Nkasi	497,018,000	58,269,000	555,287,000
27.	H/W Handeni	984,095,139	579,947,109	1,564,042,248	95.	H/W Buhigwe	523,487,000	27,500,000	550,987,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)			Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)		
		Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla			Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla
28.	H/W Tarime	958,588,876	579,428,044	1,538,016,920	96.	H/W Missenyi	304,079,129	225,729,275	529,808,404
29.	H/W Maswa	265,982,155	1,232,678,435	1,498,660,590	97.	H/W Mlele	279,510,000	248,082,000	527,592,000
30.	H/W Sumbawanga	316,923,314	1,173,642,300	1,490,565,614	98.	H/W Masasi	441,175,178	80,885,950	522,061,128
31.	H/W Kyerwa	1,217,365,273	246,503,000	1,463,868,273	99.	H/W Ulanga	292,974,000	227,846,658	520,820,658
32.	H/W Kishapu	853,497,493	588,445,231	1,441,942,724	100.	H/W Kalambo	342,097,000	158,377,000	500,474,000
33.	H/Jiji Tanga	922,852,500	449,126,774	1,371,979,274	101.	H/W Gairo	193,870,263	305,297,154	499,167,417
34.	H/W Bariadi	773,916,000	585,964,000	1,359,880,000	102.	H/W Chemba	464,759,212	31,115,000	495,874,212
35.	H/W Rufiji	1,072,883,000	281,257,000	1,354,140,000	103.	H/W Mvomero	361,977,844	110,307,230	472,285,074
36.	H/W Geita	1,016,779,000	335,000,000	1,351,779,000	104.	H/W Mbogwe	167,248,000	302,747,000	469,995,000
37.	H/W Uvinza	820,559,067	515,453,796	1,336,012,863	105.	H/W Longido	161,594,083	265,410,797	427,004,880
38.	H/W Rungwe	561,613,943	749,293,903	1,310,907,846	106.	H/M Kahama	157,732,737	262,843,052	420,575,789
39.	H/W Buchosa	713,532,000	596,556,000	1,310,088,000	107.	H/W Ngara	410,143,000	0	410,143,000
40.	H/M Iringa	924,893,000	358,077,000	1,282,970,000	108.	H/W Itigi	257,983,000	148,675,000	406,658,000
41.	H/W Bahi	514,191,261	766,325,353	1,280,516,614	109.	H/W Chamwino	43,750,000	347,855,000	391,605,000
42.	H/W Kiteto	182,147,500	1,091,788,311	1,273,935,811	110.	H/M Shinyanga	138,387,456	247,809,610	386,197,066
43.	H/W Kongwa	1,085,968,414	174,881,394	1,260,849,808	111.	H/W Mufindi	382,132,000	0	382,132,000
44.	H/W Monduli	624,015,154	631,199,393	1,255,214,547	112.	H/Mji Masasi	71,712,175	302,400,000	374,112,175
45.	H/W Nachingwea	589,762,000	650,052,000	1,239,814,000	113.	H/Mji Mbulu	225,287,000	125,919,000	351,206,000
46.	H/M Mtwara	1,121,569,000	81,050,000	1,202,619,000	114.	H/W Simanjiro	0	334,842,690	334,842,690
47.	H/W Momba	328,342,700	870,924,500	1,199,267,200	115.	H/W Mbulu	250,729,165	74,405,835	325,135,000
48.	H/W Bagamoyo	219,395,090	975,988,090	1,195,383,180	116.	H/W Mtama	136,510,000	186,206,000	322,716,000
49.	H/W Ngorongoro	813,138,000	339,111,000	1,152,249,000	117.	H/W Ileje	57,915,000	258,674,000	316,589,000
50.	H/W Singida	1,048,424,000	98,123,000	1,146,547,000	118.	H/M Singida	97,173,224	190,038,217	287,211,441
51.	H/W Malinyi	947,033,000	183,705,000	1,130,738,000	119.	H/W Manyoni	258,926,105	16,496,000	275,422,105
52.	H/W Kilolo	1,056,287,000	69,344,000	1,125,631,000	120.	H/Mji Newala	274,472,428	0	274,472,428
53.	H/W Bunda	932,731,970	189,621,830	1,122,353,800	121.	H/Mji Bunda	215,511,352	47,262,300	262,773,652

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)			Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)		
		Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla			Chini ya miezi 12	Zaidi ya miezi 12	Jumla
54.	H/W Wanging'ombe	296,682,093	812,589,065	1,109,271,158	122.	H/Mji Nanyamba	104,731,550	154,285,300	259,016,850
55.	H/Mji Tunduma	646,155,573	444,208,739	1,090,364,312	123.	H/W Lushoto	172,194,658	77,388,940	249,583,598
56.	H/W Itilima	639,428,556	443,414,914	1,082,843,470	124.	H/W Ikungi	242,466,000	707,566	243,173,566
57.	H/W Mbozi	656,287,000	406,671,000	1,062,958,000	125.	H/W Babati	54,715,000	181,878,000	236,593,000
58.	H/W Nanyumbu	255,208,449	777,262,662	1,032,471,111	126.	H/W Kakonko	232,942,448	0	232,942,448
59.	H/Mji Korogwe	441,128,000	568,321,363	1,009,449,363	127.	H/W Mkinga	153,473,879	72,672,407	226,146,286
60.	H/Mji Makambako	324,943,031	669,594,079	994,537,110	128.	H/Mji Tarime	53,190,342	153,547,658	206,738,000
61.	H/W Serengeti	538,309,083	418,478,134	956,787,217	129.	H/W Bumbuli	137,318,817	57,512,406	194,831,223
62.	H/W Shinyanga	0	950,671,629	950,671,629	130.	H/W Newala	110,296,550	83,146,400	193,442,950
63.	H/W Kyela	900,776,000	28,643,000	929,419,000	131.	H/W Rorya	60,154,000	119,878,000	180,032,000
64.	H/Mji Handeni	268,945,024	651,353,196	920,298,220	132.	H/W Ludewa	74,372,000	19,945,000	94,317,000
65.	H/W Mpwapwa	746,421,348	170,632,761	917,054,109	133.	H/W Kisarawe	57,034,890	21,977,000	79,011,890
66.	H/W Karatu	734,209,675	165,342,000	899,551,675	134.	H/W Biharamulo	75,094,000	0	75,094,000
67.	H/M Musoma	479,875,000	417,583,000	897,458,000	135.	H/W Pangani	43,724,623	21,005,383	64,730,006
68.	H/W Ukerewe	879,644,000	0	879,644,000		**Jumla**	**100,921,434,315**	**75,360,229,316**	**176,281,663,631**

Kiambatisho Na.6-1: Matumizi yasiyo na manufaa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Maelezo ya matumizi
1.	H/W Bunda	9,600,000	Posho ya nyumba iliyolipwa kwa afisa aliyepewa nyumba ya Halmashauri
2.	H/W Chalinze	38,148,890	Malipo kwa vifaa ambavyo havikupokelewa
3.	H/W Chunya	19,310,005	Adhabu ya kushindwa kuwasilisha makato
4.	H/Jiji Dodoma	38,006,092	Faini ya kutowasilisha makato ya kisheria kwa wakati
5.	H/W Handeni	35,658,233	Adhabu ya makato ya kisheria yasiyolipwa kwenye mfuko wa pensheni
6.	H/M Ilala	2,242,832	Malipo ya ziada kwa mkandarasi kinyume na mkataba
7.	H/W Kakonko	11,350,741	Adhabu ya kushindwa kuwasilisha makato ya watumishi kwa wakati
8.	H/W Kaliua	5,919,390	Malipo ya kodi ya ongezeko la thamani kwa mzabuni zaidi ya uhalisia
9.	H/W Kishapu	42,348,804	Adhabu kutokana na kushindwa kutekeleza makubaliano ya mkopo
10.	H/W Korogwe	17,340,000	Malipo ya mafao yasiyostahili na kushindwa kesi mahakamani
11.	H/W Mbarali	35,273,873	Adhabu ya kushindwa kuwasilisha makato ya watumishi kwenye mfuko wa pensheni kwa wakati
12.	H/Jiji Mbeya	8,589,572	Adhabu ya kushindwa kuwasilisha makato ya watumishi kwenye mfuko wa pensheni kwa wakati
13.	H/W Mlimba	50,283,688	Riba kwa kuchelewesha malipo ya wakandarasi
14.	H/M Morogoro	13,329,334	Malipo zaidi kwa wakala wa ununuzi serikalini kwa ununuzi wa gari
15.	H/M Moshi	50,171,421	Malipo ya ziada kwa kuchelewa kutoa kontena bandarini
16.	H/W Msalala	60,441,428	Adhabu kwa kushindwa kufuata utaratibu wa ulipaji mkopo
17.	H/W Mwanga	31,527,050	Malipo ya bei ya juu ya bidhaa zilizonunuliwa kwa wazabuni
18.	H/W Nkasi	18,340,300	Malipo ya posho ya kukaimu yasiyostahili Sh. 7,677,000 na malipo ya kughushi kwa watoa huduma Sh. 10,663,300
19.	H/W Ruangwa	51,912,268	Malipo zaidi kwa mkandarasi
20.	H/W Rufiji	15,239,000	Malipo yasiyostahiki kwa mkandarasi
21.	H/M Shinyanga	15,773,790	Adhabu kutokana na kuchelewa kulipa makato ya wafanyakazi
22.	H/W Uyui	7,504, 727	Adhabu kutokana na kuchelewa kulipa makato ya wafanyakazi
23.	H/Mji Tunduma	57,728,500	Gharama za ziada kutokana na kukataliwa kwa vitalu vya lami kutoka kwa wasambazaji
24.	H/W Wanging'ombe	35,466,625	Malipo zaidi kwa mkandarasi
	Jumla	**664,001,836**	

Kiambatisho Na.6-2: Malipo ya bidhaa na huduma zisizopokelewa

Na.	Jina la Halmashauri	Ucheleweshwaji (Miezi)	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Bariadi	6	160,415,664
2.	H/W Bunda	6	455,532,483
3.	H/W Busega	5	162,934,913
4.	H/W Chalinze	12	9,000,000
5.	H/W Chamwino	7	430,127,474
6.	H/W Chemba	6	33,486,602
7.	H/W Gairo	4	162,934,583
8.	H/Mji Geita	4	27,150,000
9.	H/Mji Handeni	11	15,739,700
10.	H/W Ikungi	10	19,716,000
11.	H/M Ilemela	7	6,992,000
12.	H/W Iringa	6	464,333,941
13.	H/W Itigi	4	106,673,800
14.	H/M Kahama	3	31,646,500
15.	H/W Kilosa	3	14,754,040
16.	H/M Kinondoni	11	287,505,853
17.	H/W Kisarawe	4	9,163,050
18.	H/W Kondoa	6	247,125,729
19.	H/W Kongwa	6	210,000,000
20.	H/W Korogwe	5	1,350,000
21.	H/W Kyela	12	18,000,000
22.	H/W Mtama	3	60,188,187
23.	H/W Longido	7	403,290,580
24.	H/W Ludewa	4	162,934,584
25.	H/W Madaba	3	71,123,400
26.	H/Mji Makambako	3	179,092,100
27.	H/W Mbinga	5	422,558,996
28.	H/Mji Mbinga	6	304,793,554
29.	H/W Mkalama	6	449,735,426
30.	H/W Mkinga	8	1,334,690
31.	H/W Mkuranga	7	92,346,913
32.	H/W Mlimba	14	20,000,000
33.	H/M Morogoro	14	24,300,000
34.	H/W Mpanda	6	27,573,700
35.	H/W Mpwapwa	6	150,470,000
36.	H/W Mufindi	7	25,315,200
37.	H/W Muleba	6	26,318,219
38.	H/M Musoma	6	162,934,583
39.	H/W Mvomero	5	22,500,000
40.	H/Jiji Mwanza	7	70,231,600
41.	H/W Nachingwea	4	168,471,316
42.	H/W Namtumbo	3	4,854,000
43.	H/Mji Nanyamba	3	42,680,746
44.	H/W Newala	5	162,934,584
45.	H/Mji Newala	6	154,868,816
46.	H/Mji Njombe	7	11,086,000
47.	H/W Rombo	6	84,963,915
48.	H/W Rorya	6	69,982,080
49.	H/W Ruangwa	6	138,951,400
50.	H/W Rufiji	3	309,737,632
51.	H/W Same	3	7,381,500
52.	H/W Sengerema	5	142,826,500

Na.	Jina la Halmashauri	Ucheleweshwaji (Miezi)	Kiasi (Sh.)
53.	H/W Serengeti	24	52,090,035
54.	H/W Shinyanga	6	10,614,813
55.	H/W Simanjiro	6	57,897,500
56.	H/W Singida	5	637,996,632
57.	H/W Songea	3	80,710,000
58.	H/M Songea	5	113,110,672
59.	H/W Tunduru	4	217,589,999
60.	H/W Ulanga	6	405,770,823
61.	H/W Wanging'ombe	4	16,986,229
	Jumla		**8,443,129,256**

NATIONAL AUDIT OFFICE NAOT

Kiambatisho Na.6-3: Malipo yaliyofanywa bila kudai risiti za kielektroniki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	76,447,923	37.	H/W Mbeya	21,706,725
2.	H/Mji Bariadi	22,497,550	38.	H/W Mbinga	132,181,622
3.	H/W Bunda	782,173,337	39.	H/W Mbozi	511,893,585
4.	H/W Busokelo	35,734,000	40.	H/W Mkalama	86,552,630
5.	H/W Butiama	74,793,154	41.	H/W Momba	9,537,963
6.	H/W Chalinze	97,660,812	42.	H/M Morogoro	134,427,671
7.	H/W Chato	53,026,100	43.	H/W Mpanda	33,378,800
8.	H/W Hai	37,032,705	44.	H/M Mpanda	7,475,148
9.	H/W Handeni	15,367,200	45.	H/W Mpimbwe	50,218,326
10.	H/Mji Handeni	2,500,000	46.	H/W Mufindi	13,796,000
11.	H/Mji Ifakara	8,377,166	47.	H/W Muheza	17,308,500
12.	H/W Igunga	5,016,500	48.	H/W Mvomero	12,725,920
13.	H/W Ikungi	5,000,000	49.	H/W Mwanga	48,683,970
14.	H/W Iramba	8,325,000	50.	H/W Ngorongoro	60,206,942
15.	H/M Iringa	42,446,000	51.	H/W Nkasi	72,215,393
16.	H/W Itigi	40,000,851	52.	H/W Nsimbo	20,957,400
17.	H/M Kahama	8,915,000	53.	H/W Nyasa	35,039,164
18.	H/W Kakonko	139,753,452	54.	H/W Rombo	9,937,640
19.	H/W Kalambo	75,213,986	55.	H/W Rorya	57,682,080
20.	H/W Kaliua	26,792,950	56.	H/W Serengeti	37,471,569
21.	H/W Kasulu	21,494,994	57.	H/W Shinyanga	34,815,010
22.	H/W Kilindi	18,603,371	58.	H/W Sikonge	14,930,000
23.	H/W Kisarawe	42,357,620	59.	H/M Singida	54,566,062
24.	H/W Kiteto	4,891,186	60.	H/W Songea	56,226,900
25.	H/Mji Kondoa	18,693,970	61.	H/M Songea	1,129,447,692
26.	H/W Kongwa	9,102,200	62.	H/W Sumbawanga	163,861,396
27.	H/W Kwimba	4,536,016	63.	H/W Uyui	4,900,000
28.	H/W Kyela	29,330,644	64.	H/M Tabora	52,785,300
29.	H/W Longido	5,000,000	65.	H/Jiji Tanga	30,196,508
30.	H/W Ludewa	43,729,417	66.	H/Mji Tarime	47,227,700
31.	H/W Madaba	301,900,512	67.	H/M Temeke	162,638,060
32.	H/W Mafia	20,023,436	68.	H/Mji Tunduma	310,938,458
33.	H/W Masasi	63,928,084	69.	H/W Tunduru	39,511,724
34.	H/W Maswa	7,343,700	70.	H/W Ukerewe	19,036,600
35.	H/W Mbarali	14,902,000	71.	H/W Ushetu	377,720,994
36.	H/Jiji Mbeya	39,421,975		**Jumla**	**6,074,532,263**

Kiambatisho Na.6-4: Matumizi katika akaunti ya amana yasiyosimamiwa ipasavyo

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Arusha	35,730,000	42.	H/Mji Makambako	9,994,900
2.	H/Jiji Arusha	18,869,204	43.	H/W Makete	56,791,745
3.	H/W Bagamoyo	13,246,772	44.	H/W Malinyi	117,322,296
4.	H/W Bariadi	7,889,813	45.	H/W Manyoni	53,268,412
5.	H/Mji Bariadi	391,288,426	46.	H/W Maswa	75,869,300
6.	H/W Buchosa	75,652,000	47.	H/W Mbeya	27,282,723
7.	H/W Buhigwe	24,299,851	48.	H/W Mbinga	18,877,604
8.	H/W Bukombe	57,372,438	49.	H/Mji Mbinga	11,180,000
9.	H/W Bumbuli	75,135,500	50.	H/W Mkuranga	85,768,433
10.	H/W Bunda	96,983,012	51.	H/W Monduli	161,177,732
11.	H/W Busega	41,363,000	52.	H/W Morogoro	194,183,091
12.	H/W Butiama	185,441,792	53.	H/M Morogoro	102,712,406
13.	H/W Chalinze	214,241,662	54.	H/W Mpanda	4,984,299
14.	H/W Chunya	7,300,000	55.	H/W Muleba	25,063,400
15.	H/Jiji Dar es Salaam	1,140,641,502	56.	H/M Musoma	348,818,903
16.	H/W Gairo	40,598,005	57.	H/W Mwanga	146,856,851
17.	H/Mji Geita	39,113,436	58.	H/W Nachingwea	104,143,550
18.	H/W Handeni	63,393,255	59.	H/W Namtumbo	116,982,500
19.	H/Mji Handeni	41,345,000	60.	H/W Newala	58,372,499
20.	H/W Iramba	53,405,468	61.	H/W Ngorongoro	197,749,957
21.	H/W Iringa	125,426,688	62.	H/W Njombe	215,873,220
22.	H/M Iringa	14,600,000	63.	H/W Nyang'hwale	13,810,579
23.	H/W Itigi	61,650,945	64.	H/Mji Nzega	8,523,987
24.	H/W Kaliua	3,680,000	65.	H/W Rombo	283,140,272
25.	H/W Karatu	12,083,056	66.	H/W Rorya	491,278,391
26.	H/Mji Kasulu	144,782,648	67.	H/W Rufiji	138,314,420
27.	H/W Kibaha	354,369,802	68.	H/W Rungwe	445,946,319
28.	H/Mji Kibaha	55,554,500	69.	H/W Same	1,500,000
29.	H/M Kigamboni	36,672,718	70.	H/W Sengerema	203,019,256
30.	H/W Kigoma	108,807,051	71.	H/W Serengeti	65,497,756
31.	H/M Kigoma/Ujiji	40,460,377	72.	H/M Shinyanga	73,305,832
32.	H/W Kilwa	62,929,050	73.	H/W Singida	49,825,500
33.	H/M Kinondoni	209,550,222	74.	H/M Singida	281,572,000
34.	H/W Kishapu	28,861,406	75.	H/W Songea	48,219,874
35.	H/W Korogwe	6,815,000	76.	H/M Songea	102,336,620
36.	H/W Kyela	397,052,553	77.	H/M Tabora	12,584,000
37.	H/W Mtama	22,057,914	78.	H/W Tarime	298,393,243
38.	H/W Longido	316,692,111	79.	H/Mji Tarime	3,154,419
39.	H/W Ludewa	44,855,278	80.	H/W Ukerewe	343,335,757
40.	H/W Madaba	22,252,000	81.	H/W Wanging'ombe	20,580,405
41.	H/Mji Mafinga	31,955,000		**Jumla**	**9,742,030,906**

Kiambatisho Na.6-5: Halmashauri zenye ukosefu wa hati za malipo pamoja na viambatisho

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
67.	H/W Arusha	14,615,000	99.	H/W Magu	39,288,525
68.	H/W Bagamoyo	45,561,372	100.	H/W Malinyi	37,841,000
69.	H/Mji Bariadi	18,150,300	101.	H/W Manyoni	17,337,534
70.	H/W Bukombe	25,756,109	102.	H/W Mbarali	13,140,000
71.	H/W Bunda	1,289,272,143	103.	H/Jiji Mbeya	51,746,358
72.	H/W Busega	38,287,500	104.	H/W Mkuranga	20,181,700
73.	H/W Busokelo	15,603,750	105.	H/W Mlele	9,969,000
74.	H/W Chato	20,629,480	106.	H/M Morogoro	20,254,132
75.	H/Jiji Dar es Salaam	495,960,343	107.	H/W Moshi	53,983,444
76.	H/W Gairo	12,214,000	108.	H/M Mpanda	54,113,340
77.	H/Mji Geita	21,984,200	109.	H/W Musoma	51,241,732
78.	H/W Handeni	8,945,300	110.	H/W Mvomero	30,848,933
79.	H/Mji Handeni	33,916,496	111.	H/W Mwanga	16,176,000
80.	H/M Ilala	78,354,500	112.	H/Jiji Mwanza	28,379,000
81.	H/W Itigi	37,137,500	113.	H/W Nachingwea	47,544,190
82.	H/W Itilima	13,080,000	114.	H/W Namtumbo	15,490,000
83.	H/M Kahama	20,201,400	115.	H/W Ngorongoro	9,571,365
84.	H/W Karatu	6,674,000	116.	H/W Nyasa	6,700,400
85.	H/W Kibaha	8,702,400	117.	H/W Rorya	67,755,659
86.	H/W Kibiti	65,908,500	118.	H/W Ruangwa	31,406,163
87.	H/M Kigoma/Ujiji	80,656,000	119.	H/W Sengerema	12,256,000
88.	H/W Kilindi	4,000,000	120.	H/W Shinyanga	31,550,000
89.	H/W Kilolo	150,000,000	121.	H/W Sikonge	10,965,000
90.	H/W Kilwa	30,527,020	122.	H/W Songea	19,200,640
91.	H/W Kishapu	75,016,231	123.	H/M Sumbawanga	23,922,548
92.	H/W Kongwa	9,783,255	124.	H/W Tarime	30,575,583
93.	H/W Korogwe	15,115,501	125.	H/M Temeke	186,000,000
94.	H/W Kwimba	27,188,000	126.	H/W Tunduru	12,825,000
95.	H/W Mtama	21,343,387	127.	H/M Ubungo	56,114,400
96.	H/M Lindi	58,128,000	128.	H/W Ukerewe	17,891,000
97.	H/W Liwale	16,040,801	129.	H/W Ushetu	50,422,687
98.	H/W Lushoto	19,492,000		**Jumla**	**3,868,270,321**
99.	H/W Madaba	15,334,500			

Kiambatisho Na.6-6: Mchanganuo wa madeni yasiyolipwa

Na.	Jina la Halmashauri	Ndani ya Miezi 12 (Sh.)	Zaidi ya Miezi 12 (Sh.)	Jumla (Sh.)
1.	H/W Arusha	1,364,414,849	608,307,732	1,972,722,581
2.	H/Jiji Arusha	1,131,069,528	18,026,000	1,149,095,528
3.	H/W Babati	170,181,000	1,007,044,000	1,177,225,000
4.	H/Mji Babati	873,965,004	792,713,398	1,666,678,402
5.	H/W Bagamoyo	581,082,303	633,271,903	1,214,354,206
6.	H/W Bahi	122,796,884	588,839,413	711,636,297
7.	H/W Bariadi	307,986,000	24,135,000	332,121,000
8.	H/Mji Bariadi	544,629,000	0	544,629,000
9.	H/W Biharamulo	0	1,115,210,000	1,115,210,000
10.	H/W Buchosa	62,010,000	63,338,000	125,348,000
11.	H/W Buhigwe	554,237,000	1,180,907,000	1,735,144,000
12.	H/W Bukoba	33,032,995	539,127,415	572,160,410
13.	H/M Bukoba	0	1,935,999,222	1,935,999,222
14.	H/W Bukombe	94,827,000	753790000	848,617,000
15.	H/W Bumbuli	424,941,073	0	424,941,073
16.	H/W Bunda	192,369,000	770,864,000	963,233,000
17.	H/Mji Bunda	638,538,976	231,358,975	869,897,951
18.	H/W Busega	659,258,000	1,651,319,000	2,310,577,000
19.	H/W Busokelo	334,108,000	516,533,971	850,641,971
20.	H/W Butiama	63,311,000	1,626,923,000	1,690,234,000
21.	H/W Chamwino	1,774,216,000	3,104,412,000	4,878,628,000
22.	H/W Chato	109,375,139	6,260,914,267	6,370,289,406
23.	H/W Chemba	549,540,700	2,521,417,401	3,070,958,101
24.	H/W Chunya	1,047,650,254	971,024,422	2,018,674,676
25.	H/Jiji Dar es Salaam	153,068,062	4,740,300,938	4,893,369,000
26.	H/W Gairo	10,004,200	316,956,789	326,960,989
27.	H/W Geita	217,269,000	1,287,448,000	1,504,717,000
28.	H/Mji Geita	569,091,715	1,358,475,171	1,927,566,886
29.	H/W Hanang	1,614,971,491	281,402,646	1,896,374,137
30.	H/W Handeni	90,888,917	169,188,191	260,077,108
31.	H/Mji Handeni	200,436,288	95,198,201	295,634,489
32.	H/Mji Ifakara	294,527,330	316,796,670	611,324,000
33.	H/W Ikungi	242,466,000	707,566,000	950,032,000
34.	H/M Ilala	11,650,740,780	6,930,030,160	18,580,770,940
35.	H/W Ileje	0	2,252,487,877	2,252,487,877
36.	H/W Iramba	318,281,235	789,243,765	1,107,525,000
37.	H/W Iringa	69,597,000	574,167,000	643,764,000
38.	H/M Iringa	2,865,962,000	22,762,000	2,888,724,000
39.	H/W Itigi	83,848,000	1,475,406,000	1,559,254,000
40.	H/W Itilima	220,281,716	1,978,867,597	2,199,149,313
41.	H/M Kahama	401,177,376	442,410,202	843,587,578

Na.	Jina la Halmashauri	Ndani ya Miezi 12 (Sh.)	Zaidi ya Miezi 12 (Sh.)	Jumla (Sh.)
42.	H/W Kakonko	422,604,718	160,047,381	582,652,099
43.	H/W Kalambo	708,602,000	1,927,365,000	2,635,967,000
44.	H/W Karagwe	87,500,000	3,114,883,292	3,202,383,292
45.	H/W Karatu	609,689,016	1,285,397,722	1,895,086,738
46.	H/W Kasulu	471,250,310	4,917,980,690	5,389,231,000
47.	H/W Kibiti	357,860,000	0	357,860,000
48.	H/M Kigamboni	439,824,648	1,404,400,032	1,844,224,680
49.	H/W Kilindi	0	469,786,867	469,786,867
50.	H/W Kilolo	297,246,000	550,672,000	847,918,000
51.	H/W Kisarawe	359,877,578	583,102,422	942,980,000
52.	H/W Kishapu	310,049,728	609,304,847	919,354,575
53.	H/W Kiteto	450,616,773	377,155,867	827,772,640
54.	H/W Kondoa	3,407,240	2,381,994,935	2,385,402,175
55.	H/Mji Kondoa	786,573,616	2,094,739,333	2,881,312,949
56.	H/W Kongwa	169,315,355	594,356,286	763,671,641
57.	H/W Korogwe	122,789,539	1,241,538,670	1,364,328,209
58.	H/Mji Korogwe	94,796,113	187,153,628	281,949,741
59.	H/W Kwimba	28,786,535	554,327,612	583,114,147
60.	H/W Kyela	0	3,253,087,000	3,253,087,000
61.	H/W Kyerwa	896,637,570	2,778,950,355	3,675,587,925
62.	H/W Mtama	0	1,885,985,000	1,885,985,000
63.	H/W Longido	38,351,460	2,830,960,371	2,869,311,831
64.	H/W Ludewa	112,963,000	287,019,000	399,982,000
65.	H/W Lushoto	0	336,488,634	336,488,634
66.	H/Mji Makambako	592,985,526	305,248,330	898,233,856
67.	H/W Makete	259,877,436	862,117,682	1,121,995,118
68.	H/W Malinyi	622,833,942	330,086,058	952,920,000
69.	H/W Manyoni	959,469,594	54,270,484	1,013,740,078
70.	H/W Masasi	2,744,867,643	217,230,103	2,962,097,746
71.	H/Mji Masasi	501,936,869	258,005,287	759,942,156
72.	H/W Maswa	209,905,404	885,637,255	1,095,542,659
73.	Mbarali	307,337,555	2,140,429,445	2,447,767,000
74.	H/Jiji Mbeya	1,564,084,503	32,159,678,020	33,723,762,523
75.	H/W Mbeya	758,655,996	1,629,631,484	2,388,287,480
76.	H/W Mbinga	86,343,931	3,773,438,069	3,859,782,000
77.	H/W Mbogwe	436,100,000	2,076,071,000	2,512,171,000
78.	H/W Mbozi	610,510,538	4,257,821,000	4,868,331,538
79.	H/W Mbulu	166,622,000	1,175,124,000	1,341,746,000
80.	H/Mji Mbulu	84,228,000	348,911,000	433,139,000
81.	H/W Meatu	999,427,105	1,628,125,286	2,627,552,391
82.	H/W Meru	256,471,008	397,448,680	653,919,688
83.	H/W Missenyi	226,915,732	955,459,395	1,182,375,127
84.	H/W Mkalama	51,679,000	111,179,000	162,858,000

NATIONAL AUDIT OFFICE NAOT

Na.	Jina la Halmashauri	Ndani ya Miezi 12 (Sh.)	Zaidi ya Miezi 12 (Sh.)	Jumla (Sh.)
85.	H/W Mkinga	6,188,756	114,167,533	120,356,289
86.	H/W H/W Mlele	27,525,000	1,118,705,000	1,146,230,000
87.	H/W Momba	381,326,600	2,191,904,744	2,573,231,344
88.	H/W Monduli	863,038,497	551,252,846	1,414,291,343
89.	H/W Morogoro	9,478,500	1,427,205,398	1,436,683,898
90.	H/W Moshi	8,540,576	90,583,987	99,124,563
91.	H/W Mpanda	18,673,045	1,412,093,909	1,430,766,954
92.	H/W Mpwapwa	279,540,714	1,455,751,036	1,735,291,750
93.	H/W Msalala	310,847,801	1,177,627,564	1,488,475,365
94.	H/W Mtwara	1,581,755,236	291,785,859	1,873,541,095
95.	H/M Mtwara	312,051,000	0	312,051,000
96.	H/W Mufindi	181,621,236	605,509,764	787,131,000
97.	H/W Muheza	25,998,500	536,547,979	562,546,479
98.	H/W Musoma	775,050,000	1,993,745,000	2,768,795,000
99.	H/M Musoma	1,825,208,000	1,348,502,000	3,173,710,000
100.	H/W Mvomero	211,030,597	1,223,136,597	1,434,167,194
101.	H/Jiji Mwanza	1,406,560,421	5,010,586,980	6,417,147,401
102.	H/W Nachingwea	858,245,000	305,811,000	1,164,056,000
103.	H/Mji Nanyamba	171,122,000	628,686,000	799,808,000
104.	H/W Nanyumbu	609,656,930	74,303,096	683,960,026
105.	H/W Newala	0	213,498,548	213,498,548
106.	H/Mji Newala	68,896,780	0	68,896,780
107.	H/W Ngara	107,872,470	4,357,530	112,230,000
108.	H/W Ngorongoro	595,821,000	575,833,000	1,171,654,000
109.	H/W Njombe	267,724,000	366,095,000	633,819,000
110.	H/Mji Njombe	1,350,975,114	120,622,700	1,471,597,814
111.	H/W Nkasi	493,639,000	1,766,929,000	2,260,568,000
112.	H/W Pangani	34,330,479	186,230,665	220,561,144
113.	H/W Rombo	319,400,000	742,167,046	1,061,567,046
114.	H/W Rorya	314,636,000	1,458,173,000	1,772,809,000
115.	H/W Rufiji	1,483,613,000	590,525,000	2,074,138,000
116.	H/W Rungwe	2,679,291,302	2,217,575,357	4,896,866,659
117.	H/W Same	31,499,851	761,858,540	793,358,391
118.	H/W Sengerema	0	3,848,721,000	3,848,721,000
119.	H/W Serengeti	1,458,644,209	2,682,938,239	4,141,582,448
120.	H/W Shinyanga	223,483,662	330,498,831	553,982,493
121.	H/M Shinyanga	141,945,409	767,147,909	909,093,318
122.	H/W Siha	320,740,000	387,448,000	708,188,000
123.	H/W Simanjiro	24,978,000	1,284,220,000	1,309,198,000
124.	H/W Singida	243,595,000	869,077,000	1,112,672,000
125.	H/M Singida	110,694,979	789,243,765	899,938,744
126.	H/W Songwe	337,150,294	1,278,682,864	1,615,833,158

Na.	Jina la Halmashauri	Ndani ya Miezi 12	Zaidi ya Miezi 12	Jumla (Sh.)
		(Sh.)	(Sh.)	
127.	H/W Sumbawanga	307,323,016	2,277,531,886	2,584,854,902
128.	H/M Sumbawanga	4,419,567,000	2,626,152,000	7,045,719,000
129.	H/W Tandahimba	109,390,393	0	109,390,393
130.	H/Jiji Tanga	474,136,040	1,078,893,960	1,553,030,000
131.	H/W Tarime	858,864,237	1,842,744,713	2,701,608,950
132.	H/Mji Tarime	260,303,814	252,149,186	512,453,000
133.	H/M Temeke	1,537,905,000	2,108,857,000	3,646,762,000
134.	H/Mji Tunduma	218,663,975	664,764,232	883,428,207
135.	H/W Tunduru	166,434,290	731,845,569	898,279,859
136.	H/M Ubungo	0	1,912,393,137	1,912,393,137
137.	H/W Ukerewe	479,001,270	1,036,201,730	1,515,203,000
138.	H/W Ulanga	164,911,603	570,090,802	735,002,405
139.	H/W Ushetu	156,192,146	563,588,539	719,780,685
140.	H/W Uvinza	499,149,413	1,792,915,354	2,292,064,767
141.	H/W Wanging'ombe	1,849,556,035	334,570,490	2,184,126,525
	Jumla	**80,818,930,986**	**198,639,239,732**	**279,458,170,718**

Kiambatisho Na.7-1: Halmashauri zenye malipo kwa watumishi wasiokuwepo kazini

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watu waliohusishwa	Watumishi waliostaafu Kiasi (Sh.)	Watoro kazini Kiasi (Sh.)	Watumishi waliofariki Kiasi (Sh.)	Wengineo Kiasi (Sh.)	Jumla Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Bariadi	1	1,307,877	x	x	x	1,307,877
2.	H/Mji Bunda	2	6,175,000	x	x	x	6,175,000
3.	H/W Chemba	17	43,480,000	x	x	x	43,480,000
4.	H/Jiji Dodoma	15	15,383,000		31,350,000	4,430,000	51,163,000
5.	H/W Handeni	1	1,235,000	x	x	x	1,235,000
6.	H/M Ilemela	1	x	4,398,000	x	x	4,398,000
7.	H/W Iringa	x	8,543,600	x	x	x	8,543,600
8.	H/Mji Kasulu	9	6,052,903	x	x	378,135	6,431,038
9.	H/W Kilolo	7	x	5,306,502	x	2,550,000	7,856,502
10.	H/W Makete	2	x	x	3,651,000	x	3,651,000
11.	H/Jiji Mbeya	3	17,600,000	x	3,580,000	x	21,180,000
12.	H/W Mbeya	7	24,357,454	x	2,148,000	x	26,505,454
13.	H/W Mbozi	6	x	39,630,000	x	x	39,630,000
14.	H/W Missenyi	9	28,651,000	x	x	x	28,651,000
15.	H/M Morogoro	17	56,316,800	x	10,543,000	x	66,859,800
16.	H/W Moshi	2	x	11,178,291	x	39,660,625	50,838,916
17.	H/W Mpwapwa	14	52,317,000	20,062,000	x	1,053,000	73,432,000
18.	H/Mji Njombe	1	x	x	2,840,000	x	2,840,000
19.	H/W Same	1	4,110,000	x	x	x	4,110,000
20.	H/W Sengerema	4	12,576,000	x	x	x	12,576,000
21.	H/W Serengeti	2	17,186,338	x	x	x	17,186,338
22.	H/W Siha	4	4,013,000	802,000	x	x	4,815,000
23.	H/M Ubungo	19	42,951,000	x	8,983,660	x	51,934,660
24.	H/W Urambo	3	1,175,134	x	x	x	1,175,134
25.	H/W Uyui	x	x	x	x	20,860,957	20,860,957

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watu waliohusishwa	Watumishi waliostaafu Kiasi (Sh.)	Watoro kazini Kiasi (Sh.)	Watumishi waliofariki Kiasi (Sh.)	Wengineo Kiasi (Sh.)	Jumla Kiasi (Sh.)
	Jumla		343,431,106	81,376,793	63,095,660	68,932,717	556,836,276

Kiambatisho Na.7-2: Makato ya watumishi yasiyopelekwa katika mifuko ya hifadhi ya jamii

Na.	Jina la Halmashauri	Fedha ya michango Mikuu mifuko wa hifadhi ya jamii ya watumishi wa umma Kiasi (Sh.)	Fedha itokanayo na adhabu kutoka mifuko wa hifadhi ya jamii ya watumishi wa umma Kiasi (Sh.)	Jumla ya mifuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma Kiasi (Sh.)	Kodi ya mapato Kiasi (Sh.)	Mfuko wa fidia kwa wafanyakazi Kiasi (Sh.)	Bima ya Afya ya Taifa Kiasi (Sh.)	Taasisi nyingine Kiasi (Sh.)	Jumla Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	4,680,000	x	4,680,000	388,800	x	x	x	5,068,800
2.	H/W Bariadi	55,084,927	x	55,084,927	9,654,327	x	532,860	30,118,885	95,390,998
3.	H/W Biharamulo	904,098	5,116,098	6,020,196	x	x	x	x	6,020,196
4.	H/W Chalinze	53,478,000	3,543,229	57,021,229	x	x	x	x	57,021,229
5.	H/W Chato	31,015,836	1,833,035,236	1,864,051,072	x	x	x	x	1,864,051,072
6.	H/W Chunya	19,430,800	127,190,966	146,621,766	x	x	x	x	146,621,766
7.	H/Jiji Dodoma	x	56,810,683,823	56,810,683,823	x	x	x	x	56,810,683,823
8.	H/W Hai	10,934,768	15,469,584	26,404,352	x	x	x	x	26,404,352
9.	H/W Handeni	22,699,749	35,658,233	58,357,982	x	x	x	x	58,357,982
10.	H/W Igunga	141,112,365	256,544,512	397,656,877	x	x	x	4,652,893	402,309,770
11.	H/W Ileje	2,725,600	3,576,340	6,301,940	x	x	x	x	6,301,940
12.	H/W Iringa	x	x	x	x	x	x	11,640,597	11,640,597
13.	H/W Itilima	1,671,525	x	1,671,525	2,435,527	x	222,870	2,757,367	7,087,289
14.	H/W Kakonko	11,862,000	11,350,741	23,212,741	x	x	x	x	23,212,741
15.	H/W Kalambo	23,431,120	2,929,346	26,360,466	x	176,074,605	x	x	202,435,071
16.	H/W Kibiti	9,134,600	40,651,017	49,785,617	x	x	x	x	49,785,617
17.	H/M Kigamboni	x	x	x	x	x	x	4,327,738	4,327,738
18.	H/W Kilolo	8,657,000	x	8,657,000	1,051,440	x	595,650	963,147	11,267,237
19.	H/W Kisarawe	8,078,200	26,693,284	34,771,484	x	x	x	-	34,771,484
20.	H/W Longido	747,963	x	747,963	x	x	x	-	747,963
21.	H/W Lushoto	31,439,850	x	31,439,850	6,921,421	x	15,810,840	26,810,131	80,982,242
22.	H/W Manyoni	1,579,200	x	1,579,200	474,864	x	236,880	157,920	2,448,864
23.	H/W Masasi	2,869,200	x	2,869,200	634,562	3,869,865	430,380	25,980,932	33,784,939
24.	H/W Maswa	1,805,200	x	1,805,200	x	x	424,520	x	2,229,720

Na.	Jina la Halmashauri	Fedha ya michango Mikuu mifuko wa hifadhi ya jamii ya watumishi wa umma Kiasi (Sh.)	Fedha itokanayo na adhabu kutoka mifuko wa hifadhi ya jamii ya watumishi wa umma Kiasi (Sh.)	Jumla ya mifuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma Kiasi (Sh.)	Kodi ya mapato Kiasi (Sh.)	Mfuko wa fidia kwa wafanyakazi Kiasi (Sh.)	Bima ya Afya ya Taifa Kiasi (Sh.)	Taasisi nyingine Kiasi (Sh.)	Jumla Kiasi (Sh.)
25.	H/W Mbarali	57,543,565	24,923,996	82,467,561	x	x	x	x	82,467,561
26.	H/Jiji Mbeya	x	1,814,417	1,814,417	x	x	x	x	1,814,417
27.	H/W Mbeya	x	x	x	1,411,904	x	x	4,114,907	5,526,811
28.	H/W Mbozi	92,497,400	73,937,860	166,435,260	x	x	x	x	166,435,260
29.	H/W Meatu	86,277,720	578,739,880	665,017,600	x	x	x	x	665,017,600
30.	H/W Mlele	1,800,000	x	1,800,000	351,000	x	234,000	x	2,385,000
31.	H/W Monduli	-	x	x	x	644,400	x	x	644,400
32.	H/W Moshi	7,256,000	x	7,256,000	x	x	x	x	7,256,000
33.	H/M Moshi	-	x	x	x	x	x	52,126,486	52,126,486
34.	H/W Muheza	5,755,200	x	5,755,200	x	x	3,801,000	7,416,319	16,972,519
35.	H/W Nkasi	-	x	x	x	162,956,225	x	x	162,956,225
36.	H/W Nzega	108,314,530	117,807,449,984	117,915,764,514	x	x	x	x	117,915,764,514
37.	H/Mji Nzega	36,127,808	3,668,399,974	3,704,527,781	x	x	x	x	3,704,527,781
38.	H/W Same	95,200	x	95,200	x	x	x	77,874,161	77,969,361
39.	H/W Siha	6,006,000	x	6,006,000	x	22,050	529,200	15,965,273	22,522,523
40.	H/W Sumbawanga	x	x	x	x	188,733,860	x	x	188,733,860
41.	H/M Sumbawanga	39,272,220	27,219,254	66,491,474	x	x	x	x	66,491,474
42.	H/W Uvinza	4,680,000	-	4,680,000	959,040	x	936,000	x	6,575,040
Jumla		**888,967,644**	**181,354,927,774**	**182,243,895,418**	**24,282,885**	**532,301,005**	**23,754,200**	**264,906,756**	**183,089,140,263**

Kiambatisho Na.7-3: Malimbikizo ya mishahara yasiyolipwa kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Malimbikizo ya mishahara Kiasi (A) (Sh.)	Idadi ya watumishi	Posho za likizo (B) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Gharama za uhamisho (C) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Malimbikizo mengineo (D) Kiasi (Sh.)	Jumla E=(A+B+C+D) Kiasi (Sh.)
1.	H/W Buhigwe		211,981,000		101,025,000		611,160,000		127,265,000	1,051,431,000
2.	H/W Kakonko	100	236,740,646	294	72,939,000	209	561,829,718	110	703,372,151	1,574,881,515
3.	H/W Kasulu	758	906,633,778	752	102,558,204	733	350,551,426	763	607,311,292	1,967,054,700
4.	H/Mji Kasulu	504	643,077,527	1305	232,225,000	72	148,615,100	115	244,819,900	1,268,737,527
5.	H/W Kibondo	205	728,306,300	189	49,939,400	90	171,658,600	53	264,279,789	1,214,184,089
6.	H/W Kigoma	205	633,712,132	147	315,714,074	910	1,044,751,719	550	634,375,431	2,628,553,356
7.	H/M Kigoma	0	-	875	300,556,770	44	113,057,335	214	497,499,721	911,113,826
8.	H/W Uvinza		435,214,528		-	77	459,788,877	57	225,304,595	1,120,308,000
9.	H/M Kinondoni	871	463,060,000	1518	916,279,029	418	95,849,192	1019	627,795,779	2,102,984,000
10.	H/M Songea	2043	1,946,216,030	149	67,109,556	41	90,065,919	244	215,169,858	2,318,561,363
11.	H/Mji Mbinga	26	58,727,305	89	24,539,620	94	202,078,093	175	434,646,811	719,991,829
12.	H/W Tunduru		-	193	46,118,420	173	561,969,322	160	213,070,730	821,158,472
13.	H/W Namtumbo	75	20,718,924	60	37,395,500	208	428,995,303	302	777,886,005	1,264,995,732
14.	H/W Madaba	79	116,642,972	89	21,351,800	73	525,010,962	22	11,014,000	674,019,734
15.	H/W Mbinga	0	-	55	19,725,000	165	185,635,950		656,611,785	861,972,735
16.	H/W Nyasa	153	149,486,800	248	31,080,500	362	462,144,673	362	650,920,100	1,293,632,073
17.	H/W Songea	155	182,631,200	34	60,000,000	144	1,491,448,622	10	569,469,948	2,303,549,770
18.	H/W Njombe	285	269,385,000	366	61,775,000	46	108,023,000	198	574,367,000	1,013,550,000
19.	H/W Wanging'ombe	287	614,402,948	15	3,722,980	171	228,829,040	56	612,437,064	1,459,392,032
20.	H/Mji Makambako	403	498,133,860	10	2,232,000	41	87,760,220	54	119,187,940	707,314,020
21.	H/Mji Njombe	150	692,953,640	300	126,242,616	30	78,163,095	125	174,668,449	1,072,027,800
22.	H/W Ludewa	597	1,241,748,371	78	16,902,000	141	210,166,967	286	321,948,519	1,790,765,857
23.	H/W Makete	295	299,984,492	349	134,222,750	79	253,870,286	234	251,664,156	939,741,684

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Malimbikizo ya mishahara Kiasi (A) (Sh.)	Idadi ya watumishi	Posho za likizo (B) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Gharama za uhamisho (C) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Malimbikizo mengineo (D) Kiasi (Sh.)	Jumla E=(A+B+C+D) Kiasi (Sh.)
24.	H/W Bagamoyo	113	169,483,000	28	8,845,000	16	78,517,000	18	120,514,000	377,359,000
25.	H/W Rufiji	504	508,042,140	130	55,433,000	113	258,383,000	415	846,067,860	1,667,926,000
26.	H/W Mafia		-	480	585,618,000		-	219	802,492,000	1,388,110,000
27.	H/W Chalinze	10	7,242,200	342	80,832,000	73	2,226,000	105	336,395,226	426,695,426
28.	H/W Kisarawe	0	-	0	-	0	-	0	900,916,000	900,916,000
29.	H/W Kibiti	0	-	0	-	0	-	0	477,078,000	477,078,000
30.	H/Mji Kibaha	0	-	625	216,182,120	9	18,183,824	5	64,117,000	298,482,944
31.	H/W Mukuranga	0	-	0	-	0	-	0	1,375,009,000	1,375,009,000
32.	H/W Kibaha	0	-	215	143,010,000	10	-	0	913,325,000	1,056,335,000
33.	H/Jiji Arusha	0	-	0	-	0	-	189	370,361,420	370,361,420
34.	H/W Arusha	90	235,307,120	346	74,324,600	252	482,250,765	544	549,360,600	1,341,243,085
35.	H/W Ngorongoro	3	121,933,210	104	31,965,902	42	59,943,900	387	722,704,218	936,547,230
36.	H/W Monduli	339	2,761,969,780	71	103,224,380	55	215,963,682	3320	927,177,003	4,008,334,846
37.	H/W Meru	244	396,312,153	19	4,988,200	9	24,557,500	162	478,207,684	904,065,537
38.	H/W Longido	40	57,811,623	266	110,602,400	77	116,174,211	103	818,001,040	1,102,589,274
39.	H/W Karatu	40	68,827,000	144	38,436,592	268	517,245,700	137	248,595,748	873,105,040
40.	H/M Temeke	454	791,220,075	4206	1,519,980,181	338	690,687,603	38	22,558,800	3,024,446,659
41.	H/W Chato	699	508,024,152	60	17,304,200	12	103,058,000	112	226,896,777	855,283,129
42.	H/Mji Geita	0	-	428	103,129,800	0	-	0	1,309,742,747	1,412,872,547
43.	H/W Kishapu	1	560,000	206	52,537,813	110	257,761,216	219	462,727,312	773,586,341
44.	H/W Ushetu	0	623,997,000	0	195,104,163	0	622,413,600	0	6,689,340	1,448,204,103
45.	H/W Shinyanga	129	637,589,504	0	90,246,360	0	80,683,600	0	193,327,303	1,001,846,767
46.	H/W Mbogwe	463	685,351,468	469	166,558,422	106	541,449,566	102	685,809,198	2,079,168,654
47.	H/W Igunga	67	125,964,418	170	36,619,800	81	65,624,560	130	152,841,874	381,050,652
48.	H/W Kaliua	5	76,333,000	0	-	71	420,849,830	81	358,352,600	855,535,430
49.	H/W Nzega	94	205,913,016	300	63,963,410	182	360,331,568	0	263,134,172	893,342,165

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Malimbikizo ya mishahara Kiasi (A) (Sh.)	Idadi ya watumishi	Posho za likizo (B) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Gharama za uhamisho (C) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Malimbikizo mengineo (D) Kiasi (Sh.)	Jumla E=(A+B+C+D) Kiasi (Sh.)
50.	H/Mji Nzega	17	32,024,525	171	113,820,000	24	72,785,021	258	255,435,454	474,065,000
51.	H/W Sikonge	78	233,871,770	630	150,832,200	0	-	221	474,067,078	858,771,048
52.	H/M Tabora	488	111,278,721	95	152,713,007	67	251,745,157	50	668,153,658	1,183,890,543
53.	H/W Urambo	174	352,742,300	77	138,511,400	72	277,476,141	136	484,492,018	1,253,221,859
54.	H/W Uyui	23	67,873,220	124	31,243,200	30	96,630,800	14	69,960,720	265,707,940
55.	H/W Bukoba	144	185,665,604	123	22,237,160	38	61,554,800	32	43,147,000	312,604,564
56.	H/M Shinyanga	0	-	0	80,632,584	0	228,116,372	0	458,398,954	767,147,910
57.	H/W Bukombe	760	1,544,142,161	429	99,288,802	67	185,947,875	488	741,610,400	2,570,989,238
58.	H/W Bariadi	559	839,851,497	374	64,891,900	235	254,973,280	455	1,427,310,572	2,587,027,250
59.	H/Mji Bariadi	280	615,279,327	404	92,660,800	117	142,726,685	109	834,025,812	1,684,692,624
60.	H/W Busega	953	1,597,512,470	146	39,034,001	194	109,912,487	21	170,052,100	1,916,511,057
61.	H/M Iringa	1095	2,387,289,234	934	288,934,610	314	215,354,927	140	376,874,300	3,268,453,071
62.	H/Mji Mafinga	218	426,745,525	291	80,942,400	145	258,983,475	263	281,893,600	1,048,565,000
63.	H/W Mufindi	809	73,558,000	0	41,173,000	0	139,226,300	0	22,859,700	276,817,000
64.	H/W Iringa	400	971,324,500	252	74,876,884	366	370,691,330	211	438,778,200	1,855,670,914
65.	H/W Itilima	361	482,514,439	129	93,919,943	168	442,860,473	25	73,702,740	1,092,997,595
66.	H/W Ileje	0	1,467,401,229	0	69,507,237	0	208,137,964	0	196,217,570	1,941,264,000
67.	H/W Mbozi	1505	2,129,031,845	323	58,765,999	26	93,092,400	35	132,973,200	2,413,863,444
68.	H/W Momba	168	103,549,224	39	42,920,260	60	238,773,092	180	1,103,764,940	1,489,007,516
69.	H/W Songwe	276	838,900,937	20	10,097,400	35	102,603,380	37	77,703,586	1,029,305,302
70.	H/Mji Tunduma	222	381,918,490	26	9,872,600	76	87,019,700	8	4,732,500	483,543,290
71.	H/W Kongwa	0	-	0	-	0	-	0	-	-
72.	H/Jiji Dodoma	0	-	0	-	0	-	0	-	-
73.	H/M Ubungo	0	-	2224	672,962,300	1563	586,760,107	33	236,000,000	1,495,722,407
74.	H/W Bahi	0	624,727,631	0	80,198,920	0	1,457,635,329	0	711,636,297	2,874,198,177

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Malimbikizo ya mishahara Kiasi (A) (Sh.)	Idadi ya watumishi	Posho za likizo (B) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Gharama za uhamisho (C) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Malimbikizo mengineo (D) Kiasi (Sh.)	Jumla E=(A+B+C+D) Kiasi (Sh.)
75.	H/W Busokelo	103	648,552,980	0	-	0	-	115	360,170,000	1,008,722,980
76.	H/W Chunya	631	1,531,717,311	3	3,500,000	63	135,469,979	5	13,908,000	1,684,595,290
77.	H/W Kyela	504	1,820,119,442	511	124,783,100	114	254,166,670	119	473,144,100	2,672,213,312
78.	H/W Mbarali	0	-	547	128,788,000	217	375,871,356	22	38,916,300	543,575,656
79.	H/Jiji Mbeya	2215	3,660,923,699	963	249,357,276	26	136,681,400	79	171,863,400	4,218,825,775
80.	H/W Mbeya	800	1,666,801,382	618	180,827,142	84	202,526,532	153	296,639,529	2,346,794,585
81.	H/W Rungwe	799	698,789,478	481	44,895,800	629	1,059,776,679	288	414,113,400	2,217,575,357
82.	H/W Kalambo	0	984,682,000	0	-	0	484,358,581	0	208,486,223	1,677,526,804
83.	H/W Nkasi	37	340,667,770	507	124,649,536	178	418,813,181	146	510,597,650	1,394,728,137
84.	H/W Sumbawanga	399	1,046,999,420	0	-	165	955,141,960	0	-	2,002,141,380
85.	H/Mji Bunda		299,167,774		2,956,000		8,825,920		116,050,306	427,000,000
86.	H/W Musoma	0	-	100	29,182,660	110	338,821,331	158	368,261,960	736,265,951
87.	H/M Musoma	78	77,400,382	138	57,525,000	0	-	893	837,236,429	972,161,811
88.	H/W Rorya	234	320,165,548	99	25,873,500	208	260,921,413	219	649,652,179	1,256,612,640
89.	H/W Serengeti	774	1,331,772,460	897	167,717,467	158	252,250,788	609	975,830,465	2,727,571,180
90.	H/W Tarime	46	138,899,291	952	287,334,307	267	728,182,286	867	1,248,103,641	2,402,519,526
91.	H/Mji Tarime	157	638,639,040	676	228,915,914	102	176,073,240	395	779,760,294	1,823,388,488
92.	H/W Hai		1,084,317,682		14,446,500		133,506,300		52,175,708	1,284,446,190
93.	H/W Moshi	615	692,216,407	39	25,989,400	42	441,893,223	217	864,146,660	2,024,245,690
94.	H/M Moshi	4	8,520,000	59	10,539,100	179	106,421,487	81	79,801,519	205,282,106
95.	H/W Mwanga	0	-	1	1,320,000	8	2,692,000	151	337,380,000	341,392,000
96.	H/W Rombo	330	136,986,478	86	10,825,000	54	299,167,246	265	174,173,090	621,151,814
97.	H/W Same	375	842,145,052	78	50,444,600	92	393,662,762	102	549,027,580	1,835,279,994
98.	H/W Siha	67	89,502,877	34	9,502,000	47	93,266,200	197	195,176,923	387,448,000
99.	H/M Lindi	0	-	311	76,880,924	86	182,070,700	68	656,426,874	915,378,498
100.	H/W Babati	212	333,146,000	42	12,456,000	62	237,810,000	32	202,156,788	785,568,788
101.	H/Mji Babati	0	-	49	14,103,950	35	71,061,136	540	724,075,444	809,240,530

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Malimbikizo ya mishahara Kiasi (A) (Sh.)	Idadi ya watumishi	Posho za likizo (B) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Gharama za uhamisho (C) Kiasi (Sh.)	Idadi ya watumishi	Malimbikizo mengineo (D) Kiasi (Sh.)	Jumla E=(A+B+C+D) Kiasi (Sh.)
102.	H/W Hanang'	610	640,530,668	105	5,377,000	40	84,187,180	56	221,975,108	952,069,956
103.	H/W Kiteto	293	646,652,195	371	92,653,400	87	62,192,100	107	37,599,000	839,096,695
104.	H/W Mbulu	153	494,250,274	175	18,716,000	306	819,592,910	327	645,666,816	1,978,226,000
105.	H/Mji Mbulu	94	87,065,011	41	8,521,800	48	190,175,400	60	113,422,600	399,184,811
106.	H/W Simanjiro	147	161,118,827	31	7,286,200	35	68,442,800	61	90,560,500	327,408,327
107.	H/W Bumbuli	8	156,107,359	316	49,176,080	76	157,925,585	141	1,261,380,056	1,624,589,081
108.	H/W Handeni	135	456,317,500	1852	197,397,814	98	510,704,400	163	482,430,186	1,646,849,900
109.	H/Mji Handeni	120	199,196,779	102	27,606,000	63	125,894,250	61	158,744,652	511,441,681
110.	H/W Kilindi	278	707,076,511	35	9,879,800	17	38,922,282	36	163,963,900	919,842,493
111.	H/W Korogwe	16	26,535,106	18	6,024,747	140	225,144,525	213	726,597,079	984,301,458
112.	H/Mji Korogwe	0	-	30	7,847,000	5	5,201,000	41	255,655,854	268,703,854
113.	H/W Lushoto	768	1,370,970,020	93	293,854,700	131	17,616,000	193	563,671,801	2,246,112,521
114.	H/W Mkinga	5	14,442,184	80	26,701,580	188	438,252,024	213	525,236,547	1,004,632,335
115.	H/W Muheza	233	814,153,237	334	147,962,859	73	108,068,631	35	39,937,500	1,110,122,227
116.	H/W Pangani	145	324,144,927	100	41,889,053	59	223,211,271	273	889,307,820	1,478,553,071
117.	H/Jiji Tanga	1412	2,093,185,435	796	191,810,722	7	29,611,480	242	542,318,363	2,856,926,000
118.	H/W Masasi		-		-		-		-	-
119.	H/W Mtwara	126	244,967,475	215	74,414,498	286	838,002,652	179	392,048,336	1,549,432,961
120.	H/Mji Nanyamba		30,585,798	14	80,922,161	20	300,362,777	86	216,814,846	628,685,582
121.	H/W Nanyumbu	0	623,812,297	0	245,044,876	0	11,641,000	0	116,547,890	997,046,063
122.	H/Mji Newala	-	-	6	2,059,400	2	860,400	1	4,200,000	7,119,800
123.	H/W Maswa	674	801,027,054	16	32,507,000	24	69,509,600	87	47,854,800	950,898,454
124.	H/W Meatu	792	817,333,466	192	232,870,168	242	577,921,652	0	-	1,628,125,286
125.	H/W Kilolo	0	932,032,837	0	35,247,945	0	446,226,069	0	382,496,148	1,796,003,000
	Jumla		**63,832,478,393**	**34648**	**12,671,181,149**	**14615**	**32,369,833,996**	**22407**	**51,606,982,612**	**160,480,476,150**

Kiambatisho Na.8-1: Taarifa kuhusu miradi isiyokamilika

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
1.	H/W Chemba	Ujenzi wa vyumba vya madarasa na maabara katika shule za sekondari	591,403,816
2.	H/W Kalambo	Ujenzi wa miradi mbalimbali kwenye Halmashauri	1,039,450,000
3.	H/Mji Kondoa	Ujenzi wa jengo la Halmashauri, Zahanati, na vyumba vya madarasa na maabara.	747,499,592
4.	H/W Kwimba	Ujenzi Wa Zahanati na madarasa katika shule mbalimbali	1,398,000,000
5.	H/W Mafia	Ujenzi wa Kituo cha afya Kiegeani	500,000,000
		Ujenzi wa ofisi za Halmashauri.	5,539,233,443
		Ujenzi katika nyumba tatu za watumishi.	160,000,000
6.	H/W Mbeya	Ujenzi wa vyoo, madarasa na ofisi ya walimu Shule ya msingi Nsenga.	53,200,000
		Ujenzi wa nyumba za watumishi, madarasa, Zahanati, ofisi za vijiji na kata.	349,077,000
7.	H/W Mkalama	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika Zahanati, shule na makao makuu ya wilaya	1,297,979,900
8.	H/W Mufindi	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali ikiwemo hospitali ya wilaya, ofisi na Vituo vya afya.	1,198,000,000
9.	H/W Muheza	Ujenzi wa madarasa, ofisi ndogo na bweni la wanafunzi.	1,328,490,450
10.	H/W Geita	Ujenzi wa miradi mbalimbali ikiwemo ofisi ya utawala, na Vituo viwili vya afya.	572,394,150
11.	H/M Iringa	Ujenzi wa miradi mbalimbali pamoja na ofisi za vijiji na kata, Zahanati na madarasa.	2,449,317,049
		Ujenzi wa Machinjio.	1,146,775,620
		Ujenzi wa Majengo mbalimbali Vituo vya afya na ujenzi katika stendi ya mabasi ya wilaya.	196,545,000
12.	H/Mji Kibaha	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	548,399,563
13.	H/W Madaba	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	1,150,000,000
14.	H/W Makete	Ujenzi wa Kituo cha afya, na madarasa ya shule za msingi na sekondari.	218,200,000
15.	H/Mji Mbinga	Ujenzi wa bwalo la chakula	100,000,000
16.	H/W Misungwi	Ujenzi na ukamilishaji wa miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari na vituo vya Afya	261,954,997

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
		Ujenzi wa jengo la Halmashauri	2,161,256,032
17.	H/W Momba	Ujenzi wa Miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, shule za Msingi, vituo vya afya na Soko la Kimataifa la Kakozi	1,008,709,773
18.	H/W Muleba	Ujenzi wa Miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, vituo vya afya na stendi kuu ya Mabasi	542,220,400
19.	H/M Mwanza	Ujenzi wa Miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, shule za Msingi, na HC	624,355,471
20.	H/W Sengerema	Ujenzi wa Miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, shule za Msingi, na vituo vya afya	322,592,400
		Ujenzi wa jengo la Halmashauri	1,225,716,720
21.	H/W Iramba	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	464,385,119
22.	H/W Bahi	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	389,600,000
23.	H/W Iringa	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya na jengo la ofisi za Halmashauri.	2,048,845,214
24.	H/W Kigoma	Ujenzi wa hospitali ya wilaya.	996,004,020
25.	H/W Kilolo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	3,953,600,903
26.	H/W Ludewa	Ujenzi wa jengo la Halmashauri	2,539,276,970
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari	352,734,671
27.	H/Mji Makambako	Ujenzi wa Zahanati na maabara katika shule za sekondari	110,000,000
28.	H/W Mbinga	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	500,000,000
29.	H/W Mbozi	Uhuishaji wa Zahanati Mtunduru	50,000,000
30.	H/Mji Njombe	Ujenzi wa jengo la Halmashauri	131,070,300
		Ujenzi wa maabara katika shule za msingi	193,725,000
31.	H/W Nkasi	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	2,300,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
32.	H/W Nzega	Ujenzi wa jengo la Halmashauri.	1,000,000,000
33.	H/M Sumbawanga	Ujenzi wa madarasa shule ya msingi Mawenzusi	60,000,000
		Ujenzi wa hospitali ya wilaya	956,340,753
		Ujenzi wa stendi	7,245,598,024
34.	H/W Wang'ing'ombe	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye vituo vya kutolea huduma ya afya	901,543,670
35.	H/W Bariadi	Ujenzi wa wodi tatu hospitali ya wilaya	482,770,574
36.	H/W Buchosa	Ujenzi wa madarasa miwili na bweni la wanafunzi shule ya sekondari Nyakaliro	120,000,000
		Ujenzi wa nyumba sita za wakuu wa idara na ghala	651,571,814
37.	H/W Buhigwe	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	290,297,500
		Ujenzi wa mabweni miwili Shule ya sekondari Muyama	150,000,000
38.	H/W Bukombe	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali vituo vya afya Bugeleng na Bukombe	84,000,000
		Ujenzi wa madarasa manne na ofisi ya walimu shule ya msingi Ilalwe	8,285,000
		Kupaua madarasa mawili shule ya sekondari Bulega	6,270,000
39.	H/W Bumbuli	Ujenzi wa madarasa, ukumbi wa chakula, na mashimo ya vyoo katika shule za msingi Kiluwai, Soni, Funta, Mbelei, Maduda, Mibukwe and Baga	346,400,000
		Ujenzi wa madarasa shule za msingi Mashine na Bambaleta	52,500,000
		Ujenzi wa nyumba za walimu shule ya sekondari Kwalei	50,000,000
40.	H/W Busega	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali shule za msingi na sekondari	1,680,000,000
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	317,600,000
41.	H/W Gairo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	1,389,200,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
		Ujenzi wa wodi tatu hospitali ya wilaya	313,986,457
		ujenzi wa madarasa shule ya sekondari Iyogwe	420,000,000
42.	H/Mji Geita	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye vituo vya kutolea huduma za afya, ujenzi wa ofisi za kata na vijiji, na shule za msingi na sekondari.	855,883,500
43.	H/W Handeni	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	779,179,573
		Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	2,000,000,000
44.	H/W Igunga	Ujenzi wa Kituo cha mabasi Igunga, ujenzi wa mradi wa umwagiliaji pamoja na soko la bidhaa	5,726,028,721
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi	532,800,000
45.	H/W Ikungi	Ujenzi wa miundombinu katika vituo vya kutolea huduma za afya.	147,952,933
		Ujenzi wa nyumba ya mtumishi shule ya sekondari Igombwe	100,000,000
		Kumalizia ujenzi wa maabara 14 kwenye shule 14 za sekondari	420,000,000
		Ujenzi wa madarasa shule ya sekondari Iglanson na Puma	60,000,000
		Ujenzi wa hospitali ya wilaya.	1,174,806,000
		Ujenzi wa vyoo katika shule mbalimbali za msingi	106,400,000
46.	H/M Ilemela	Ujenzi wa Kituo cha mabasi, jengo la Halmashauri, Zahanati, na shule za msingi.	13,941,769,937
47.	H/W Itigi	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali makao makuu ya wilaya, Zahanati na shule.	1,125,289,326
48.	H/W Itilima	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye Zahanati na ujenzi wa Jengo la Halmashauri	1,719,266,230
		Ujenzi wa wodi tatu hospitali ya wilaya.	500,000,000
49.	H/W Kaliua	Ujenzi wa Fence – wenye urefu wa mita 170 na kipakia Mifugo kwenye soko la Mifugo Ugansa	50,000,000
		Ujenzi wa hospitali ya wilaya Kaliua	283,896,350
		Ujenzi wa maabara shule ya sekondari Kanoge	30,000,000
50.	H/W Kibondo	Ujenzi wa soko la mazao Kagezi, na madarasa kwenye shule za msingi na sekondari	347,156,420

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
51.	H/W Kongwa	Ujenzi wa Hospitali ya wilaya, na madarasa kwenye shule za msingi na sekondari.	3,585,000,000
52.	H/Mji Korogwe	Ujenzi wa mabweni shule ya sekondari ya wasichana Korogwe na umaliziaji wa madarasa shule ya sekondari Korogwe.	190,000,000
53.	H/W Kyerwa	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kama wodi katika Zahanati za Rwanyango na Korongo	60,000,000
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali shule za sekondari Rutunguru, Nakake na Rwabwere Sec School	99,795,500
54.	H/W Lushoto	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	2,301,564,000
		Ujenzi wa wodi ya wazazi katika Hospitali ya Wilaya	694,467,322
55.	H/W Maswa	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	143,000,000
56.	H/W Maswa	Ujenzi wa kiwanda cha kutengeneza na kupakia chaki.	2,664,664,968
		Ujenzi wa ukuta Ng'hami	108,194,200
57.	H/W Meru	Ujenzi wa nyumba za watumishi zahanati mbalimbali	100,000,000
58.	H/W Mlele	Ujenzi wa jengo la utawala, na Majengo mengine hospitali ya wilaya Mlele.	2,125,413,093
59.	H/W Mpanda	Ujenzi wa wodi za wanaume, wanawake na watoto Hospitali ya wilaya Tanganyika	425,000,000
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari	252,600,000
		Ujenzi wa maabara kwenye shule mbalimbali za sekondari	120,000,000
60.	H/W Mpimbwe	Ujenzi wa madarasa, nyumba za walimu na miundombinu zingine shule za sekondari.	2,135,256,017
61.	H/W Msalala	Ujenzi wa vyumba vitatu vya maabara shule ya sekondari Majaliwa , Matundu 14 ya vyoo zahanati ya Segese, na ujenzi wa madarasa matatu shule ya msingi Busungwa	157,500,000
		Ujenzi wa jengo la Ofisi za Halmashauri	4,314,837,383
		Ujenzi wa Majengo sita zahanati ya Isaka	357,550,250
62.	H/W Mwanga	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari	140,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
63.	H/W Ngara	Ujenzi wa wodi na Majengo mengine kwenye vituo mbalimbali vya afya.	725,140,125
64.	H/W Nsimbo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	456,000,000
65.	H/Mji Nzega	Ujenzi wa maabara katika shule za sekondari	90,000,000
		Ujenzi wa Zahanati tatu	120,000,000
		Ujenzi wa jengo la Ofisi za Halmashauri	4,851,298,856
66.	H/W Shinyanga	Ujenzi wa jengo la makao makuu ya wilaya	408,393,272
		Ujenzi wa Matundu ya vyoo na madarasa	149,443,180
67.	H/W Sikonge	Ujenzi wa kiwanda cha kuchakata mazao ya nyuki	441,774,704
		Ujenzi wa wodi ya watoto, wanawake na wanaume	500,000,000
68.	H/W Singida	Ujenzi wa Jengo la ofisi za Halmashauri	1,000,000,000
		Ujenzi wa wodi ya watoto, chumba cha upasuaji cha wanawake na wanaume, hospitali ya wilaya Singida.	500,000,000
69.	H/M Tabora	Ujenzi wa Matundu 10 ya vyoo shule ya msingi Manoleo, na ujenzi wa Matundu 12 ya vyoo shule ya msingi Igombe B na ujenzi wa Zahanati ya Igosha kata ya Igosha	72,200,000
70.	H/M Tanga	Ujenzi wa Jengo kuu la biashara Kituo cha mabasi Kange	8,163,015,889
		Ujenzi wa Kituo cha afya Kihongwe	453,373,990
71.	H/M Tanga	Ujenzi wa bweni na ukumbi wa chakula shule za sekondari Macechu na Kirare	316,245,250
		Ujenzi wa maabara katika shule mbalimbali za sekondari	534,800,000
72.	H/Mji Tarime	Ujenzi wa Zahanati ya kenyamanyori na ujenzi wa nyumba za watumishi Kituo cha afya Magena	150,000,000
73.	H/W Ukerewe	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, pamoja na ujenzi wa soko	1,327,971,787
74.	H/W Ulanga	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	319,140,150

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
75.	H/W Moshi	Ujenzi wa Jengo la ofisi za Halmashauri	970,582,654
		Ujenzi wa mfumo wa maji taka shule ya sekondari Umbwe	32,175,000
		Ujenzi wa jengo la maabara shule ya sekondari Cyril Chami	11,003,500
		Ujenzi wa vyoo shule ya msingi Majengo	67,700,000
76.	H/W Karatu	Ujenzi wa Darasa na ofisi shule ya sekondari Baray Khusumay	15,000,000
		Ujenzi wa nyumba za wakuu wa idara	150,000,000
		Ujenzi wa maabara shule ya sekondari Qaru	30,000,000
		Ujenzi wa mabweni ya wanafunzi shule za sekondari za Domel na Mang'ola	160,000,000
77.	H/W Longido	Ujenzi wa wodi za wanaume na wanawake na wodi ya watoto Hospitali ya wilaya	500,000,000
78.	H/Mji Handeni	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	3,619,007,387
79.	H/W Korogwe	Ujenzi wa miradi mbalimbali	550,000,000
80.	H/W Pangani	Ujenzi wa miradi mbalimbali	354,817,500
		Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri awamu ya III	2,901,887,269
81.	H/W Monduli	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	750,000,000
		Ujenzi wa Zahanati ya Lemooti	50,000,000
		Ujenzi wa madarasa matatu shule ya msingi Enguiki	60,000,000
		Ujenzi wa Majengo ya idara ya wagonjwa wa nje na jengo la kuhifadhiwa maiti Kituo cha afya Makuyuni	150,000,000
82.	H/W Rombo	Ujenzi wa mfumo wa maji taka shule ya sekondari mkuu	30,000,000
		Ujenzi wa nyumba ya walimu shule ya sekondari Motamburu	100,000,000
		Ujenzi wa Hospitali ya wilaya	387,543,766
83.	H/W Arusha	Ujenzi wa miradi mbalimbali	185,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
		Ujenzi wa Zahanati kata ya Laroi	50,000,000
84.	H/W Bukoba	Ujenzi wa miradi mbalimbali	729,248,143
		Ujenzi wa miradi mbalimbali	298,871,448
85.	H/W Bunda	Ujenzi wa vyoo katika shule mbalimbali	220,000,000
		Ujenzi wa Zahanati	200,000,000
86.	H/W Busokelo	Ujenzi wa vyoo shule ya msingi Bwilando	13,200,000
87.	H/W Butiama	Umaliziaji wa Zahanati za Mmazami, Nyakiswa na Magunga	150,000,000
		Ujenzi wa Hospitali ya wilaya Butiama na upanuzi wa Zahanati ya Kirumi	800,000,000
88.	H/W Chunya	Ujenzi wa Kituo cha afya Makongolosi	267,377,500
89.	H/W Karagwe	Ujenzi wa wodi tatu	75,840,000
90.	H/W Mafinga	Ujenzi wa Mgahawa wa Halmashauri	40,965,505
		Ujenzi wa miundombinu ya shule, vituo vya kutolea huduma za afya, ofisi za kata na barabara.	762,146,111
91.	H/W Magu	umaliziaji wa miradi mbalimbali wilayani	172,360,000
		Ujenzi wa ukumbi wa mikutano na jengo la ofisi za Halmashauri.	916,988,644
		Ujenzi wa vituo vya kutolea huduma za afya wilayani (Kabila na Kisesa “A”) Zahanati za Kabale, Matale na Ilungu)	298,598,250
92.	H/M Mbeya	Ujenzi wa maabara katika shule tatu za sekondari	210,000,000
		Ujenzi wa madarasa na ofisi shule ya sekondari Ilomba	20,000,000
93.	H/W Missenyi	Ujenzi wa a bweni la wanafunzi na madarasa mawili.	120,000,000
		Ujenzi wa bweni na madarasa matatu	150,000,000
94.	H/W Musoma	Ujenzi wa wodi tatu hospitali ya wilaya.	500,000,000
		Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje Zahanati Mmahare	400,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
		Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje Zahanati Mkirira	50,000,000
		Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje Zahanati ya Chirorwe	50,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha afya Makojo	250,000,000
95.	H/W Tarime	Ujenzi wa soko kata ya Nyarero	11,000,000
96.	H/W Chalinze	Ujenzi wa miradi mbalimbali wilayani	678,351,182
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	136,300,000
97.	H/W Kisarawe	Utengenezaji wa madawati, viti na meza kwa shule za msingi na sekondari	76,740,000
98.	H/W Bagamoyo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali shule ya msingi Mshikamano na Zahanati ya Kitame	45,111,000
		Ujenzi wa soko la samaki	1,415,910,550
99.	H/M Arusha	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	743,356,500
		Ujenzi wa miradi mbalimbali	100,177,900
100.	H/W Kilindi	Ujenzi wa Zahanati tatu	150,000,000
		Ujenzi wa miradi mbalimbali wilayani	78,138,500
101.	H/W Manyoni	Ujenzi wa vyoo katika shule ya msingi Kitalalo	13,200,000
		Ujenzi wa Kituo cha afya Chibumagwa	400,000,000
		Ujenzi wa vyoo na kuweka mifumo ya kuvuna maji katika vituo 10 vya afya	220,000,000
102.	H/W Mbulu	Umaliziaji wa miradi mbalimbali 11 wilayani	145,723,800
103.	H/W Simanjiro	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	5,223,099,800
104.	H/Mji Nanyamba	Ujenzi wa Majengo saba hospitali ya wilaya Nanyamba	1,800,000,000
		Ujenzi wa wodi ya wagonjwa hospitali ya wilaya	500,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
105.	H/W Njombe	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	1,112,717,000
106.	H/W Songea	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	993,000,000
107.	H/W Tunduru	Ujenzi wa vizimba vya masoko	36,478,000
		ujenzi wa miundombinu mbalimbali wilayani	385,087,759
108.	H/W Biharamulo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	2,900,000,000
109.	H/W Chato	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi vituo vya kutolea huduma za afya.	243,500,000
110.	H/W Kasulu	ujenzi wa miradi mbalimbali	135,718,814
111.	H/Mji Kasulu	ujenzi wa miradi mbalimbali	1,411,996,948
112.	H/M Kigoma Ujiji	Ujenzi wa Zahanati ya Rusimbi, Machinjio na ofisi za kamati ya afya wilayani	269,325,266
113.	H/W Ifakara	Ujenzi wa miradi mbalimbali.	318,888,326
114.	H/W Kigamboni	Ujenzi wa soko la kisasa Kibada	6,613,964,867
115.	H/M Lindi	Ujenzi wa barabara za H/M ya Lindi kutoka Uhuru (0.64KM), Msonobari (0.65KM) na Mchinga (0.12KM) kwa kiwango cha lami	1,725,502,862
116.	H/W Malinyi	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	1,748,355,800
		Ujenzi wa Majengo katika hospitali ya wilaya	500,000,000
117.	H/W Morogoro	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	2,559,507,841
118.	H/M Morogoro	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	682,000,000
119.	H/W Lindi	Ujenzi wa wodi katika hospitali ya wilaya	500,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Gharama ya Mradi (Sh.)
		Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	3,771,159,876
		Ujenzi wa mashimo kumi ya vyoo kwenye vituo vya kutolea huduma za afya	220,000,000
120.	H/W Lindi	Ujenzi wa Zahanati tatu	150,000,000
121.	H/M Mtwara	Ujenzi wa mabweni katika shule tano za sekondari	400,000,000
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za msingi na sekondari	210,000,000
122.	H/W Mvomero	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali katika shule za sekondari, na vituo vya kutolea huduma za afya.	251,766,500
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali hospitali ya wilaya	418,479,537
123.	H/W Nachingwea	Ujenzi wa Zahanati ya Naipanga	400,000,000
124.	H/W Newala	Ujenzi wa OPD na maabara Hospitali ya wilaya.	500,000,000
		Ujenzi wa miundombinu mbalimbali shule za msingi	171,235,000
125.	H/W Ruangwa	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	3,778,831,596
126.	H/W Rufiji	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	557,057,820
127.	H/M Temeke	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali Zahanati ya Mbande	17,881,500
		Kumalizia ujenzi wa chumba cha X-ray Zahanati ya Mbande	8,800,000
		Ujenzi wa eneo la kusubiria ndani ya Zahanati ya Mbande	9,081,500
128.	H/M Kinondoni	Ujenzi wa stendi ya mabasi Mwenge na uwanja wa mpira	5,355,503,710
		Jumla	**195,653,708,722**

Kiambatisho Na.8-2: Taarifa kuhusu miradi iliyotelekezwa kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi uliotelekezwa	Kiasi	Idadi ya miaka	Sababu
1.	H/W Chamwino	Mradi wa umwagiliaji kijiji cha Chinangali	2,051,609,449		Kukosekana kwa umakini kwenye kuibua, kupanga na kusimamia mradi.
2.	H/W Chemba	Mradi wa umwagiliaji kijiji cha Kidoka	811,000,000		Ukosefu wa fedha za kununulia pampu ya maji yenye uwezo wa kutosha.
3.	H/W Muheza	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali wilayani	548,304,658	Kuanzia mwaka 2013/14	Ukosefu wa fedha
4.	H/W Geita	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye shule Vituo vya afya, shule za msingi na sekondari	14,011,040,000	Kuanzia mwaka 2015 hadi 2021	Ukosefu wa fedha za kuweka viti, madawati na samani zingine.
5.	H/W Siha	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye shule za sekondari.	258,692,849	Kati ya mwaka 2006 na 2020	Ukosefu wa fedha za kuweka viti, madawati na samani zingine.
6.	H/W Bahi	Ujenzi wa a Kituo cha kijamii, mradi wa umwagiliaji na wodi ya wagonjwa wa nje hospitali ya wilaya.	1,055,021,451	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka saba	Ukosefu wa fedha za kununua mitambo kwenye bwawa la umwagiliaji, na kununua vifaa vya hospitali na wauguzi.
7.	H/W Tandahimba	Ujenzi wa Vituo vya kutolea huduma za afya	578457357	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka 11	Upungufu wa fedha kutokana na kukosekana na mipango madhubuti.
8.	H/W Bariadi	Ujenzi wa madarasa Shule ya sekondari ya wasichana Matongo	1,342,103,979	Kuanzia mwaka 2010/11	Upungufu wa fedha kutokana na kukosekana na mipango madhubuti.

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi uliotelekezwa	Kiasi	Idadi ya miaka	Sababu
		Ujenzi wa mradi wa umwagiliaji kijiji cha Mwasubuya	300,000,000	Kuanzia mwaka 2013/14	Upungufu wa fedha kutokana na kukosekana na mipango madhubuti.
		Ujenzi wa madarasa, ofisi za vijiji na kata na ujenzi wa wodi za wagonjwa kwenye vituo vya afya.	840,822,750	kuanzia 2005/06 hadi 2019/20	Upungufu wa fedha kutokana na kukosekana na mipango madhubuti na kukosekana kwa mchango wa jamii.
9.	H/W Buhigwe	Ujenzi wa Kituo cha Rasilimali za Kilimo katika Kijiji cha Kibwiga	117,249,829	Kuanzia mwaka 2015	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji.
10.	H/W Handeni	Miradi mbalimbali in kwenye vituo vya afya shule za msingi na sekondari.	4,732,881,800	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka sita	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji. Na upungufu wa fedha.
11.	H/W Kondoa	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye vituo vya huduma za afya shule za sekondari na msingi.	4,461,822,749	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka mitano	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji. Na upungufu wa fedha.
12.	H/W Maswa	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye vituo vya huduma za afya shule za sekondari na msingi.	1,381,000,000	Kuanzia mwaka 2015/2016 hadi 2017/2018	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji. Na upungufu wa fedha.
13.	H/J Tanga	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye shule za sekondari.	999,150,000	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka sita	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji. Na upungufu wa fedha.
14.	H/W Moshi	Ujenzi wa Zahanati za Mabungo, Chemchem na Chekereni.	120,816,400	kuanzia mwaka mmoja hadi miaka saba	Kukosekana kwa mipango madhubuti na ufuatiliaji. Na upungufu wa fedha.

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi uliotelekezwa	Kiasi	Idadi ya miaka	Sababu
15.	H/W Karatu	Miradi mbalimbali kwenye shule za msingi na sekondari.	423,398,200	Kuanzia mwaka 2014 hadi 2020	Ukosefu wa fedha
16.	H/W Monduli	Miradi mbalimbali ya elimu na afya.	1,496,052,106	kuanzia mwaka mmoja hadi miaka 14	Ukosefu wa fedha
17.	H/W Busokelo	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye vituo vya huduma za afya shule za sekondari na msingi.	610,000,000	kuanzia mwaka 2015 hadi 2019	Ukosefu wa fedha
18.	H/W Kilindi	ujenzi wa maabara katika shule za sekondari	1,770,000,000	kuanzia mwaka mmoja hadi miaka sita	Ukosefu wa fedha
19.	H/M Kigoma Ujiji	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye shule za sekondari	1,251,000,000	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka 11	Ukosefu wa fedha
20.	H/W Masasi	Ujenzi wa miundombinu mbalimbali kwenye shule za msingi	307,500,000	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka 8	Ukosefu wa fedha
21.	H/W Mkuranga	Ujenzi wa maabara kwenye shule za sekondari	542,338,397	Kuanzia mwaka mmoja hadi miaka 8	Ukosefu wa fedha
Jumla			**41,506,314,080**		

Kiambatisho Na.8-3: Miradi ya ujenzi iliyokamilika lakini haitumiki

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi	Mwaka uliokamilika	Sababu	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Uvinza	Boti la kubebea wagonjwa	Lilikamilika mwaka 2011	Baada ya kukamilika kwa utengenezaji wa Boti, Daraja likajengwa hivyo H/W	397,475,000
2.	H/W Kalambo	Vituo vya afya na madarasa	Yalikamilika mwaka 2021	Nimetaarifiwa kuwa Majengo yataanza kutumika mara baada ya kujengwa Shimo la kutupia Komdo la nyuma, na Kichomea taka. Kwa upande wa madarasa nimetaarifiwa kuwa yataanza kutumika January 2022	370,000,000
3.	H/W Kwimba	Ghala la kuhifadhiwa mpunga	Limekamilika mwaka 2021	Kukosekana kwa Umeme katika Majengo hayo	667,423,800
4.	H/W Mkalama	Vyoo vilivyojengwa katika baadhi ya Vituo vya afya	Limekamilika mwaka 2021	Kutokuwa na mipango, Usimamizi na ufuatiliaji mzuri wa miradi.	140,000,000
5.	H/W Kilolo	Vituo vya afya Lugalo, Mbawi and Ng'uruhe	Vimekamilika mwaka 2021	Hakuna watumishi	120,000,000
6.	H/W Namtumbo	Hospitali ya Wilaya	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa	433,745,800
7.	H/W Buchosa	Ujenzi wa Zahanati za Soswa, Igwanzozu na Nyashana	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa na watumishi.	150,000,000
8.	H/W Busega	Ujenzi wa duka la dawa, jengo la radiolojia, na jengo la kufulia la hospitali ya Nyashimo	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa	543,879,085
9.	H/W Igunga	Ujenzi wa vyoo katika Zahanati mbalimbali	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Kutokuwa na mipango, Usimamizi na ufuatiliaji mzuri wa miradi.	154,000,000
10.	H/W Kaliua	Ujenzi wa Zahanati ya Igombe	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vyoo, kichomea taka, shimo la kutupia kondo, na vifaa vya kitabibu.	50,000,000
11.	H/W Kibondo	Kiwanda cha kuchakata asali, soko la mazao na madarasa mbalimbali.	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa	511,797,264
12.	H/W Kyerwa	Zahanati za Itera and Chanya	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa wa kichomea taka	100,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi	Mwaka uliokamilika	Sababu	Kiasi (Sh.)
13.	H/W Lushoto	Soko la mbogamboga la Mnadani.	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Kutokuwa na mipango, Usimamizi na ufuatiliaji mzuri wa miradi.	1,045,500,861
14.	H/W Maswa	Zahanati za Kizungu, Mwabayanda, Mwatumbe na jengo la utawala	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa	280,082,579
15.	H/W Sikonge	Matundu ya choo kwenye Zahanati tatu	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna miundombinu ya maji	66,000,000
16.	H/M Tabora	Ujenzi wa matundu 22 ya vyoo Manoleo na Igombe B shule za msingi na ujenzi wa Zahanati ya Igosha	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Zitaanza kutumika Januari 2022	99,368,480
17.	H/W Hai	Mabweni yaliyojengwa shule ya wasichana Machame.	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna fedha za kununulia vitanda	80,000,000
18.	H/Mji Handeni	Kituo cha afya kata za Kwamagome na Kwasindi na ujenzi wa wodi ya wazazi Chanika	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna samani, vifaa vya kitabibu, na pia Vituo havijasajiliwa	99,746,174
19.	H/W Missenyi	Ujenzi wa Matundu ya vyoo Zahanati za Kakindo, Kilimilile, na Bunazi	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna miundombinu ya maji	66,000,000
20.	H/W Kilindi	Madarasa miwili S/M Kwamazuma	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna madawati	70,000,000
21.	H/W Songea	Ujenzi wa miundombinu kwenye Vituo vya afya na shule za msingi.	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna miundombinu ya maji	489,600,000
22.	H/W Tunduru	Ukumbi wa wanafunzi wa kulia Chakula	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna fedha za kujenga jiko	157,009,450
23.	H/Mji Kasulu	Ujenzi wa Zahanati na madarasa	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa na watumishi.	368,277,392
24.	H/M Kigoma Ujiji	Ujenzi wa chumba cha upasuaji na chumba cha watoto Kituo cha afya Gungu	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa na watumishi.	70,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mradi	Mwaka uliokamilika	Sababu	Kiasi (Sh.)
25.	H/W Kibaha	Ujenzi wa Zahanati za Misufini, Mpiji na Kipangege	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna vifaa na watumishi.	150,000,000
26.	H/W Mkuranga	Zahanati ya Kisegese	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna watumishi, nyumba ya watumishi wala vifaa.	66,500,000
27.	H/W Morogoro	Ujenzi wa vituo vya Afya, maabara katika shule za sekondari na madarasa ya shule za msingi	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Hakuna watumishi, nyumba ya watumishi wala vifaa.	423,922,516
28.	H/M Mtwara	Jokofu la kuhifadhia maiti pamoja na Mashine ya mionzi (X-Rays)	Vifaa vimeletwa mwaka 2021	Hakuna jengo la kuhifadhiwa miili wala Chumba cha kutunzia mashine ya mionzi (X-Ray)	164,645,800
29.	H/Mji Newala	Vituo vya afya na nyumba za watumishi.	Ujenzi umekamilika mwaka 2021	Kituo hakijasajiliwa	346,667,590
	Jumla				7,681,641,791

Kiambatisho Na.8-4: Fedha iliyochukuliwa na Hazina

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya Kawaida			Ruzuku ya Maendeleo		
		Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa	Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa
1.	H/W Bahi	13,598,575,865	13,542,739,507	55,836,358	207,365,016	82,142,060	125,222,956
2.	H/W Bukoba	22,663,970,080	22,655,899,651	8,070,429	-	-	-
3.	H/W Bukombe	84,421,000	84,238,000	183,000	55,646,000	54,787,000	859,000
4.	H/W Busega	9,113,608	3,154,692	5,958,916	-	-	-
5.	H/W Butiama	23,544,512		23,544,512	7,178,287	-	7,178,287,300
6.	H/W Chamwino	145,015,688	-	145,015,688	33,133,054	-	33,133,054
7.	H/W Chemba	-	-	-	650,000,000	358,932,920	291,067,080
8.	H/W Chunya	-	-	-	829,857,260	823,367,260	6,490,000
9.	H/Jiji Dodoma	13,657,000	5,366,797	8,290,203	-	-	-
10.	H/Mji Geita	50,384,000	40,266,137	10,117,863	-	-	-
11.	H/W Hanang’	450,293,326	448,282,326	2,011,000	703,783,000	655,611,000	48,172,000
12.	H/W Handeni	252,288,000	214,238,954	38,049,046	1,000,000,000	982,618,155	17,381,845
13.	H/Mji Handeni	8,683,990,886	8,670,876,528	13,114,359	750,000,000	689,114,811	60,885,189
14.	H/W Igunga				733,702,376	723,488,475	127,033
15.	H/W Ileje	1,099,538,710	1,088,501,514	11,037,196	220,000,000	-	220,000,000
16.	H/W Iringa				300,000,000	210,087,761	89,912,239
17.	H/M Iringa	26,303,195,918	26,299,103,826	4,092,092	255,018,024	250,402,704	4,615,320
18.	H/W Kakonko	103,518,518	90,448,580	13,069,938	151,916,000	142,518,986	9,397,014
19.	H/W Kibaha	936,025,156	931,041,079	4,984,077	1,593,229,006	1,956,268,130	47,540,620
20.	H/W Kibondo	-	-	-	162,934,584	-	162,934,584
21.	H/M Kigoma	1,677,610,089	1,665,067,779	12,542,310	-	-	-
22.	H/W Kilindi	238,071,575	219,833,278	18,238,297	550,000,000	85,419,917	464,580,083
23.	H/W Kisarawe	80,040,000	79,353,419	686,581	-	-	-
24.	H/W Kishapu	1,511,009,574	1,500,749,230	10,260,344	-	-	-
25.	H/W Kiteto	-	-	-	121,334,000	121,124,526	209,474
26.	H/W Kondoa	115,912,066	69,704,697	46,207,369	-	-	-
27.	H/W Korogwe	171,690,987	153,750,696	17,940,291	-	-	-
28.	H/Mji Korogwe	1,451,829,741	1,446,222,193	5,607,547	-	-	-
29.	H/W Kyela	110,754,649	46,604,985	64,149,664	-	-	-
30.	H/W Lushoto	3,025,352	-	3,025,352	150,000,000	149,892,680	107,314
31.	H/W Mafia	21,740,774	16,714,193	5,026,581	-	-	-

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya Kawaida			Ruzuku ya Maendeleo		
		Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa	Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa
32.	H/W Makete	16,983,446,339	16,981,375,249	2,071,090	-	-	-
33.	H/W Masasi				916,004,922	772,485,890	143,519,032
34.	H/W Mbarali	2,718,918,058	2,649,826,789	69,091,269	70,974,000	64,883,000	6,091,000
35.	H/Jiji Mbeya	45,903,476,015	45,889,581,258	13,894,757	-	-	-
36.	H/W Mbeya	1,125,999,944	1,122,462,286	3,537,650	-	-	-
37.	H/W Mbinga	23,366,418,269	23,359,026,256	7,392,013	-	-	-
38.	H/Mji Mbinga	166,466,954	152,754,775	13,712,179	-	-	-
39.	H/W Mbozi	3,614,075,328	3,601,788,211	12,287,117	-	-	-
40.	H/W Mbulu	56,878,000	47,006,000	9,872,000	-	-	-
41.	H/Mji Mbulu	614,155,657	486,396,060	127,759,598	-	-	-
42.	H/W Mkinga	34,377,580	20,566,692	13,810,888	56,100,272	53,930,992	2,169,281
43.	H/W Momba	969,886,100	968,426,559	1,284,294	46,350,000	45,915,000	2,135,417,000
44.	H/W Moshi	217,274,100	89,429,387	127,844,713	-	-	-
45.	H/W Mufindi	9,545,976	5,892,443	3,653,533	1,082,733,000	1,059,761,461	22,971,539
46.	H/W Musoma	1,151,999,100	1,148,867,071	3,132,029	301,946,000	290,845,029	11,100,971
47.	H/W Mwanga	1,639,005,892	1,500,171,740	138,834,152	-	-	-
48.	H/W Nachingwea	70,010,624	68,980,136	1,030,488	150,000,000	147,264,804	2,735,196
49.	H/Mji Nanyamba	652,386,696	614,963,946	37,422,749	-	-	-
50.	H/Mji Newala	798,025,500	765,367,377	2,658,123	35,695,000	35,437,480	257,520
51.	H/Mji Njombe				774,374,155	762,710,523	11,663,623
52.	H/W Nyasa				491,376,520	235,634,670	255,741,850
53.	H/W Nzega	19,913,696,175	19,887,827,052	25,869,122	106,340,000	103,170,085	3,169,915
54.	H/W Pangani	799,172,594	645,134,020	154,038,574	-	-	-
55.	H/W Rombo	25,621,044,220	25,611,375,779	9,668,441	-	-	-
56.	H/W Rombo				-	-	-
57.	H/W Rungwe	31,478,254,097	31,474,724,928	3,529,169	-	-	-
58.	H/W Same	91,816,747	77,072,672	14,269,575	293,173,000	282,403,965	6,512,735
59.	H/W Shinyanga	-	-	-	1,716,426,000	619,017,614	1,097,408,386
60.	H/M Shinyanga	16,908,899,588	16,896,273,347	12,626,241	1,780,907,221	1,768,033,914	12,873,308
61.	H/W Siha	1,153,075,683	1,137,199,288	15,876,396	755,761,394	735,622,567	20,138,827
62.	H/W Sikonge	853,328,845	819,430,845	33,898,000	-	-	-

Na.	Jina la Halmashauri	Ruzuku ya Kawaida			Ruzuku ya Maendeleo		
		Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa	Iliyokuwepo	Iliyotumika	Iliyochukuliwa
63.	H/M Singida	-	-	-	180,000,000	95,488,525	84,511,475
64.	H/W Songea	361,556,000	359,341,830	2,214,170	-	-	-
65.	H/M Songea	8,417,296	7,759,296	658,000	107,572,500	64,056,129	43,516,371
66.	H/W Songwe	760,370,118	755,838,584	4,531,534	1,250,000,000	928,864,383	321,135,617
67.	H/Jiji Tanga	2,987,275,665	2,972,292,568	14,983,097	453,875,792	433,690,617	20,185,175
68.	H/Mji Tarime	8,237,313	7,942,313	295,000	-	-	-
69.	H/M Temeke	5,745,989,983	5,733,039,679	12,950,304	-	-	-
70.	H/Mji Tunduma	11,973,388,584	11,970,225,806	3,162,778	100,000,000	84,316,091	15,683,909
71.	H/W Tunduru	19,254,928	16,883,298	2,371,630	-	-	-
72.	H/W Urambo	13,382,005	6,562,964	6,819,041	112,519,080	109,084,692	3,434,388
73.	H/W Ushetu	-	-	-	759,668,000	748,846,260	10,821,740
74.	H/W Uvinza	134,191,000	-	134,191,000	-	-	-
75.	H/W Uyui	-	-	-	114,744,000	104,830,454	9,913,546
76.	H/W Wanging'ombe	1,480,205,704	1,479,499,223	706,481	-	-	-
77.	H/W Kilolo	1,985,515,673	1,984,144,057	1,371,617	32,495,789	-	32,495,789
78.	H/W Liwale	36,165,627	29,834,705	6,330,922	81,135,000	80,249,918	885,082
79.	H/Mji Masasi	10,333,279	10,056,548	276,731	38,322,647	13,440,106	24,882,540
80.	H/M Kahama	24,399,968,080	24,280,223,586	119,744,494	-	-	-
	Jumla	**326,635,102,411**	**324,907,722,688**	**1,696,729,967**	**20,283,590,900**	**16,925,760,554**	**13,060,157,921**

Kiambatisho Na.9-1: Miradi Iliyotekelezwa kwa njia ya Nguvukazi kwenye Halmashauri

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	71	4,706,447,284	69.	H/W Sikonge	3	1,481,703,038
2.	H/W Arusha	89	1,534,754,630	70.	H/W Uyui	87	4,549,192,728
3.	H/W Karatu	11	1,843,602,800	71.	H/M Tabora	15	1,321,951,291
4.	H/W Longido	11	937,790,000	72.	H/W Urambo	18	1,881,618,192
5.	H/W Meru	7	1,444,086,300	73.	H/W Babati	58	4,079,821,000
6.	H/W Monduli	66	2,011,080,062	74.	H/Mji Babati	87	1,535,318,895
7.	H/W Ngorongoro	61	2,963,417,144	75.	H/W Hanang'	123	5,674,419,000
8.	H/W Bagamoyo	43	1,396,516,000	76.	H/W Kiteto	52	1,430,397,888
9.	H/W Chalinze	98	45,927,898,076	77.	H/W Mbulu	76	1,541,836,118
10.	H/W Kibaha	27	1,545,226,114	78.	H/Mji Mbulu	30	794,219,080
11.	H/MJI Kibaha	2	456,653,704	79.	H/W Simanjiro	6	230,000,000
12.	H/W Kibiti	43	1,360,740,438	80.	H/Mji Bunda		799,583,618
13.	H/W Kisarawe	113	4,779,877,480	81.	H/W Butiama	46	1,768,300,000
14.	H/W Mafia	13	1,241,799,763	82.	H/W Musoma		2,453,501,000
15.	H/W Mkuranga	75	3,177,477,478	83.	H/W Rorya	8	1,315,453,123
16.	H/W Rufiji	81	2,008,745,223	84.	H/W Serengeti	67	1,741,575,086
17.	H/M Kinondoni	74	9,298,091,342	85.	H/W Tarime	93	4,187,759,983
18.	H/M Temeke	11	1,530,894,345	86.	H/Mji Tarime	5	769,083,172
19.	H/M Ubungo	159	18,607,620,389	87.	H/W Busokelo	34	2,334,219,000
20.	H/W Bahi		1,623,983,580	88.	H/W Chunya	43	2,444,801,296
21.	H/W Chamwino		5,236,460	89.	H/W Kyela	51	1,112,723,949
22.	H/W Chemba	4	358,932,920	90.	H/W Mbarali	46	1,828,800,000
23.	H/Jiji Dodoma	38	1,471,499,077	91.	H/Jiji Mbeya	93	5,143,095,585
24.	H/W Kondoa	40	982,811,906	92.	H/W Mbeya	82	2,258,735,441
25.	H/Mji Kondoa	18	545,131,180	93.	H/W Rungwe	15	2,812,616,720
26.	H/W Kongwa	47	2,006,415,103	94.	H/W Masasi	22	6,078,344,524

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)
27.	H/W Mpwapwa	83	1,084,954,313	95.	H/Mji Masasi	27	742,132,900
28.	H/W Bukombe	25	411,464,905	96.	H/W Mtwara	49	2,259,347,651
29.	H/W Chato	16	18,714,766,917	97.	H/Mji Nanyamba	21	1,286,126,956
30.	H/Mji Geita	51	2,696,853,092	98.	H/W Nanyumbu	72	1,815,807,964
31.	H/W Mbogwe	60	2,167,516,430	99.	H/Mji Newala	81	1,917,043,353
32.	H/W Iringa	132	4,314,602,799	100.	H/W Ludewa	8	2,695,794,531
33.	H/M Iringa	56	1,021,060,978	101.	H/Mji Makambako	7	2,806,453,253
34.	H/W Kilolo	35	1,507,370,163	102.	H/W Makete	8	1,084,154,587
35.	H/Mji Mafinga	20	1,729,730,270	103.	H/W Njombe	8	1,714,206,529
36.	H/W Mufindi	66	2,374,280,003	104.	H/Mji Njombe	5	2,305,343,904
37.	H/W Bukoba	84	2,437,507,024	105.	H/W Wang'ing'ombe	6	1,170,923,600
38.	H/W Kakonko	77	2,083,565,906	106.	H/W Nkasi	10	1,619,279,375
39.	H/W Kasulu	89	2,078,912,138	107.	H/W Sumbawanga	9	1,048,110,843
40.	H/Mji Kasulu	57	1,559,466,451	108.	H/W Madaba	1	860,000,000
41.	H/W Kibondo	33	886,304,000	109.	H/W Mbinga	164	2,370,553,954
42.	H/W Kigoma	27	1,200,513,438	110.	H/Mji Mbinga	92	662,336,055
43.	H/M Kigoma/Ujiji	54	1,643,791,308	111.	H/W Namtumbo	52	2,372,892,448
44.	H/W Uvinza	75	2,063,057,000	112.	H/W Nyasa	59	1,887,367,166
45.	H/W Hai	20	3,499,950,276	113.	H/W Songea	57	4,360,327,100
46.	H/W Moshi	96	1,695,514,587	114.	H/M Songea	105	1,318,973,752
47.	H/M Moshi	77	2,308,527,967	115.	H/W Tunduru	44	561,112,258
48.	H/W Mwanga	73	1,577,777,325	116.	H/M Kahama	112	2,653,435,423
49.	H/W Rombo	49	1,821,231,486	117.	H/W Kishapu	83	3,063,484,665
50.	H/W Same	133	8,160,268,691	118.	H/W Bariadi	48	1,692,476,721
51.	H/W Siha	7	2,324,164,231	119.	H/MJI Bariadi	31	813,914,301
52.	H/M Lindi	16	379,160,000	120.	H/W Busega	10	1,486,310,706
53.	H/W Liwale	67	2,517,573,387	121.	H/W Itilima	90	3,047,435,868
54.	H/W Bumbuli	3	1,051,932,372	122.	H/W Maswa	75	2,724,933,561

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi	Kiasi (Sh.)
55.	H/W Handeni	17	2,889,300,000	123.	H/W Meatu	90	1,871,085,000
56.	H/Mji Handeni	47	2,889,300,000	124.	H/W Ikungi	126	4,832,297,947
57.	H/W Kilindi	4	724,788,489	125.	H/W Iramba	27	762,818,890
58.	H/W Korogwe	5	2,433,280,616	126.	H/W Itigi	13	1,526,619,584
59.	H/Mji Korogwe	53	1,772,900,000	127.	H/W Manyoni	8	1,084,219,000
60.	H/W Lushoto	4	1,081,112,726	128.	H/W Mkalama	42	1,974,301,000
61.	H/W Mkinga	7	2,049,206,333	129.	H/W Singida	39	2,796,953,360
62.	H/W Muheza	6	1,651,640,299	130.	H/M Singida	38	1,471,499,077
63.	H/W Pangani	17	318,746,477	131.	H/W Ileje	66	1,858,028,339
64.	H/Jiji Tanga	98	1,903,024,447	132.	H/W Mbozi	7	2,136,679,246
65.	H/W Igunga	180	1,580,988,069	133.	H/W Momba	31	663,410,674
66.	H/W Kaliua	18	2,943,834,881	134.	H/W Songwe	86	3,397,277,863
67.	H/W Nzega	46	173,961,204	135.	H/Mji Tunduma	11	89,700,000
68.	H/Mji Nzega	42	1,089,721,172	**Jumla**			**350,954,590,099**

Kiambatisho Na.10-1: Ruzuku ya elimu bila malipo kutolewa pungufu

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
1.	H/W Ngorogoro	230,946,000	223,262,135	7,683,865	57.	H/W Mwanga	128,850,000	124,760,516	4,089,484
2.	H/W Monduli	211,134,000	183,244,833	27,889,167	58.	H/M Moshi	143,490,000	127,870,020	15,619,980
3.	H/W Meru	278,964,000	270,035,247	8,928,753	59.	H/W Moshi	380,994,000	357,897,877	23,096,123
4.	H/W Karatu	298,710,000	279,230,174	19,479,826	60.	H/W Hai	189,510,000	175,774,854	13,735,146
5.	H/W Arusha	400,716,000	372,587,937	28,128,063	61.	H/W Ruangwa	151,302,000	147,307,283	3,994,717
6.	H/M Arusha	415,098,000	361,903,699	53,194,301	62.	H/W Nachingwea	219,354,000	209,187,054	10,166,946
7.	H/W Rufiji	190,938,000	163,926,591	27,011,409	63.	H/W Liwale	124,776,000	118,993,456	5,782,544
8.	H/W Mkuranga	519,660,000	427,420,249	92,239,751	64.	H/M Lindi	167,532,000	84,068,606	83,463,394
9.	H/W Mafia	65,160,000	57,743,542	7,416,458	65.	H/W Kilwa	318,312,000	283,897,070	34,414,930
10.	H/W Kisarawe	166,164,000	151,701,406	14,462,594	66.	H/W Simanjiro	252,264,000	215,083,908	37,180,092
11.	H/W Kibiti	242,196,000	211,319,642	30,876,358	67.	H/Mji Mbulu	158,286,000	152,380,858	5,905,142
12.	H/Mji Kibaha	209,802,000	175,402,891	34,399,109	68.	H/W Mbulu	245,118,000	241,304,822	3,813,178
13.	H/W Kibaha	113,286,000	103,306,535	9,979,465	69.	H/W Kiteto	307,152,000	289,933,327	17,218,673
14.	H/W Chalinze	342,834,000	302,532,224	40,301,776	70.	H/W Babati	458,862,000	430,121,799	28,740,201
15.	H/M Ilala	1,283,292,000	995,121,313	288,170,687	71.	H/Mji Tarime	173,262,000	142,332,897	30,929,103
16.	H/M Kigamboni	718,116,000	173,339,736	544,776,264	72.	H/W Tarime	546,600,000	508,384,203	38,215,797
17.	H/M Kinondoni	511,848,000	411,257,215	100,590,785	73.	H/W Serengeti	509,004,000	483,636,263	25,367,737
18.	H/M Temeke	1,062,942,000	887,831,139	175,110,861	74.	H/W Rorya	524,784,000	486,929,375	37,854,625
19.	H/M Ubungo	577,344,000	476,885,099	100,458,901	75.	H/Mji Musoma	204,438,000	187,861,173	16,576,827
20.	H/W Mpwapwa	447,552,000	409,878,472	37,673,528	76.	H/W Musoma	360,408,000	349,169,144	11,238,856

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
21.	H/Mji Kondoa	86,520,000	79,714,159	6,805,841	77.	H/W Butiama	421,992,000	394,052,684	27,939,316
22.	H/W Kondoa	296,784,000	286,857,896	9,926,104	78.	H/W Bundi	381,876,000	362,415,988	19,460,012
23.	H/Jiji Dodoma	581,220,000	501,971,561	79,248,439	79.	H/Mji Bundi	267,264,000	246,879,308	20,384,692
24.	H/W Chemba	372,570,000	341,992,737	30,577,263	80.	H/W Rungwe	312,300,000	292,850,222	19,449,778
25.	H/W Chamwino	486,282,000	448,681,656	37,600,344	81.	H/Jiji Mbeya	484,872,000	430,014,071	54,857,929
26.	H/W Kongwa	541,836,000	467,582,338	74,253,662	82.	H/W Mbeya	444,204,000	405,603,376	38,600,624
27.	H/W Bahi	295,590,000	281,362,762	14,227,238	83.	H/W Mbarari	392,574,000	371,169,518	21,404,482
28.	H/W Nyangh'wale	275,274,000	255,153,232	20,120,768	84.	H/W Kyela	293,622,000	271,047,082	22,574,918
29.	H/W Mbogwe	441,894,000	385,676,077	56,217,923	85.	H/W Chunya	265,254,000	237,406,650	27,847,350
30.	H/Mji Geita	408,342,000	348,559,125	59,782,875	86.	H/W Busekeleo	122,172,000	115,732,109	6,439,891
31.	H/W Geita	1,485,600,000	1,293,290,690	192,309,310	87.	H/W Ulanga	212,880,000	203,334,835	9,545,165
32.	H/W Chato	861,546,000	750,671,008	110,874,992	88.	H/W Mvomero	475,008,000	443,102,210	31,905,790
33.	H/W Bukombe	550,698,000	478,329,590	72,368,410	89.	H/M Morogoro	369,870,000	321,477,889	48,392,111
34.	H/W Mufindi	362,970,000	349,595,662	13,374,338	90.	H/W Morogoro	428,100,000	391,563,012	36,536,988
35.	H/Mji Mafinga	107,898,000	93,099,869	14,798,131	91.	H/W Malinyi	179,010,000	172,987,611	6,022,389
36.	H/W Kilolo	316,842,000	294,103,736	22,738,264	92.	H/W Kilosa	626,328,000	563,330,584	62,997,416
37.	H/M Iringa	168,090,000	155,009,397	13,080,603	93.	H/Mji Ifakara	290,094,000	129,066,215	161,027,785
38.	H/W Iringa	392,832,000	365,232,988	27,599,012	94.	H/W Gairo	274,920,000	246,120,504	28,799,496
39.	H/W Ngara	466,062,000	440,934,906	25,127,094	95.	H/W Tandahimba	334,566,000	310,623,854	23,942,146

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
40.	H/W Muleba	800,622,000	751,201,675	49,420,325	96.	H/Mji Newala	117,210,000	109,520,797	7,689,203
41.	H/W Misenyi	266,838,000	250,281,530	16,556,470	97.	H/W Newala	138,390,000	130,504,472	7,885,528
42.	H/W Kyerwa	476,040,000	442,452,515	33,587,485	98.	H/W Nanyumbu	214,788,000	201,961,544	12,826,456
43.	H/W Karagwe	429,882,000	399,399,033	30,482,967	99.	H/Mji Nanyamba	138,744,000	133,004,064	5,739,936
44.	H/M Bukoba	160,536,000	112,456,826	48,079,174	100.	H/M Mtwara	125,088,000	112,803,991	12,284,009
45.	H/W Bukoba	415,170,000	397,876,464	17,293,536	101.	H/W Mtwara	180,708,000	112,803,991	67,904,009
46.	H/W Biharamulo	539,046,000	467,071,509	71,974,491	102.	H/Mji Masasi	131,700,000	120,064,710	11,635,290
47.	H/W Uvinza	573,096,000	505,130,767	67,965,233	103.	H/W Masasi	325,650,000	300,119,618	25,530,382
48.	H/M Kigoma	275,886,000	246,884,268	29,001,732	104.	H/W Ukerewe	575,874,000	553,530,597	22,343,403
49.	H/W Kigoma	347,892,000	322,239,020	25,652,980	105.	H/W Sengerema	600,288,000	553,699,221	46,588,779
50.	H/W Kibondo	380,226,000	347,968,943	32,257,057	106.	H/Jiji Mwanza	624,210,000	530,587,917	93,622,083
51.	H/Mji Kasulu	326,778,000	300,784,192	25,993,808	107.	H/W Misungwi	614,682,000	549,597,708	65,084,292
52.	H/W Kasulu	492,612,000	418,879,977	73,732,023	108.	H/W Magu	554,826,000	511,781,466	43,044,534
53.	H/W Kakonko	254,796,000	219,150,704	35,645,296	109.	H/W Kwimba	633,270,000	604,925,970	28,344,030
54.	H/W Buhigwe	360,000,000	332,703,580	27,296,420	110.	H/W Ilemela	469,440,000	381,341,467	88,098,533
55.	H/W Siha	123,444,000	112,985,824	10,458,176	111.	H/W Buchosa	581,370,000	544,132,277	37,237,723
56.	H/W Same	296,754,000	281,567,721	15,186,279	**Jumla**		**23,305,170,000**	**20,164,784,010**	**3,140,385,990**

Secondary Schools

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.)	Kiasi Kilichotolewa (Sh.)	Kiasi Kisichotolewa (Sh.)
1.	H/Mji Bariadi	866,313,000	716,669,762	149,643,238
3.	H/W Kaliua	208,970,146	164,121,136	44,849,010

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Iliyotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
4.	H/W Kongwa	463,580,000	377,932,709	85,647,291
5.	H/W Maswa	1,256,582,500	946,853,110	309,728,990
6.	H/W Mpimbwe	43,187,500	38,029,855	5,157,645
7.	H/W Nsimbo	313,710,000	241,768,408	71,941,592
8.	H/Mji Nzega	54,126,732	44,913,936	9,212,796
10.	H/W Bahi	216,937,500	163,582,752	53,354,748
11.	H/W Iringa	610,997,500	456,465,665	154,531,835
12.	H/Mji Mbulu	218,700,000	179,506,831	39,193,169
13.	H/W Monduli	908,675,000	391,821,792	516,853,208
14.	H/W Bukoba	283,500,000	229,704,000	53,796,000
15.	H/W Bunda	150,050,000	129,444,277	20,605,723
16.	H/W Butiama	311,580,000	218,280,000	93,300,000
18.	H/Jiji Mbeya	356,800,000	318,804,392	37,995,608
19.	H/W Musoma	498,372,500	409,895,686	88,476,814
20.	H/W Serengeti	242,112,000	133,161,600	108,950,400
21.	H/W Tarime	190,062,500	161,673,356	28,389,143
22.	H/W Malinyi	280,305,000	183,188,046	57,116,954
25.	H/W Mtwara	493,435,000	384,096,807	109,338,193
	Jumla	**7,967,996,878**	**5,889,914,120**	**2,038,082,357**

Kiambatisho Na.10-2: Upungufu wa walimu wa shule za msingi na sekondari

S/No.	LGA	Required	Actual	Shortage	S/No.	LGA	Required	Actual	Shortage
1.	H/W Ngorogngoro	689	551	138	53.	H/W Rorya	1503	1147	356
2.	H/W Monduli	724	677	47	54.	H/Mji Musoma	683	621	62
3.	H/W Longido	474	412	62	55.	H/W Musoma	1053	816	237
4.	H/W Arusha	1424	1356	68	56.	H/W Butiama	1201	903	298
5.	H/Jiji Arusha	1479	1422	57	57.	H/W Bunda	1147	925	222
6.	H/M Temeke	3427	3033	394	58.	H/Mji Bunda	873	773	100
7.	H/M Kinondoni	1840	1786	54	59.	H/Mji Mbeya	1473	1339	134
8.	H/M Kigamboni	2526	2429	97	60.	H/W Mbarali	1233	1054	179
9.	H/M Ilala	4122	3584	538	61.	H/W Kyela	987	897	90
10.	H/W Mpwapwa	1313	1026	287	62.	H/W Chunya	750	560	190
11.	H/Mji Kondoa	300	283	17	63.	H/W Ukerewe	1700	1349	351
12.	H/W Kondoa	845	635	210	64.	H/W Sengerema	1877	1591	286
13.	H/Jiji Dodoma	1926	1735	191	65.	H/W Misungwi	1852	1506	346
14.	H/W Chemba	1043	761	282	66.	H/W Magu	1627	1281	346
15.	H/W Chamwino	1399	1068	331	67.	H/W Kwimba	1919	1573	346
16.	H/W Kongwa	1510	1102	408	68.	H/W Ilemela	1569	1453	116
17.	H/W Bahi	827	608	219	69.	H/W Buchosa	1643	1226	417
18.	H/W Nyangwale	890	788	102	70.	H/W Tandahimba	1089	972	117
19.	H/W Mbogwe	1246	923	323	71.	H/Mji Newala	375	326	49
20.	H/Mji Geita	1221	985	236	72.	H/W Newala	462	420	42
21.	H/W Geita	4110	2957	1153	73.	H/W Nanyumbu	686	591	95
22.	H/W Chato	2395	1748	647	74.	H/Mji Nanyamba	454	402	52
23.	H/W Mufindi	1282	1221	61	75.	H/W Mtwara Mikindani	450	437	13
24.	H/Mji Mafinga	373	349	24	76.	H/W Mtwara	604	554	50
25.	H/W Iringa	1298	1169	129	77.	H/Mji Masasi	314	374	-60
26.	H/W Ngara	1403	1141	262	78.	H/W Ulanga	667	565	102
27.	H/W Muleba	2501	2138	363	79.	H/W Mvomero	1575	1432	143
28.	H/W Misenyi	848	737	111	80.	H/W Morogoro	1309	1082	227
29.	H/W Kyerwa	1372	1055	317	81.	H/W Malinyi	522	405	117
30.	H/W Biharamulo	1547	1181	366	82.	H/W Kilosa	1841	1438	403
31.	H/W Uvinza	1572	1115	457	83.	H/W Mlimba	872	656	216

S/No.	LGA	Required	Actual	Shortage	S/No.	LGA	Required	Actual	Shortage
32.	H/M Kigoma	917	834	83	84.	H/Mji Ifakara	967	871	96
33.	H/W Kigoma	1139	999	140	85.	H/W Gairo	790	603	187
34.	H/W Kibondo	1092	840	252	86.	H/W Wangingombe	751	689	62
35.	H/Mji Kasulu	1017	855	162	87.	H/W Njombe	427	403	24
36.	H/W Kasulu	1253	788	465	88.	H/W Tunduru	1289	1015	274
37.	H/W Kakonko	694	489	205	89.	H/W Songea	559	474	85
38.	H/W Buhigwe	1018	754	264	90.	H/W Nyasa	749	614	135
39.	H/W Nachingwea	800	784	16	91.	H/W Namtumbo	999	876	123
40.	H/W H/W Liwale	411	367	44	92.	H/Mji Mbinga	580	504	76
41.	H/M Lindi	526	446	80	93.	H/W Mbinga	1040	832	208
42.	H/W Mtama	531	474	57	94.	H/W Madaba	219	203	16
43.	H/W Kilwa	930	721	209	95.	H/W Rufiji	548	415	133
44.	H/W Simanjiro	750	605	145	96.	H/W Kibiti	723	578	145
45.	H/Mji Mbulu	570	553	17	97.	H/W Chalinze	1071	915	156
46.	H/W Mbulu	867	834	33	98.	H/W Ushetu	1377	1005	372
47.	H/W Kiteto	963	770	193	99.	H/M Shinyanga	744	610	134
48.	H/W Hanang	1363	1196	167	100.	H/W Shinyanga	1546	1227	319
49.	H/W Babati	1553	1425	128	101.	H/W Msalala	1260	977	283
50.	H/Mji Tarime	605	576	29	102.	H/W Kishapu	1229	904	325
51.	H/W Tarime	1547	1163	384	103.	H/M Kahama	1406	1057	349
52.	H/W Serengeti	1478	1155	323	**Total**		**120,534**	**100,043**	**20,491**

Kiambatisho Na.11-1: Halmashauri zenye ujenzi wa vituo vya afya usiokamilika

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani (Sh.)
1.	H/W Chamwino	4,430,721,498
2.	H/W Tandahimba	4,237,000,000
3.	H/W Nyang'hwale	2,571,611,975
4.	H/W Kongwa	2,300,000,000
5.	H/W Mlele	2,125,413,093
6.	H/W Msalala	1,757,161,010
7.	H/W Chemba	1,545,000,000
8.	H/W Iringa	1,301,498,864
9.	H/W Busega	1,174,806,000
10.	H/W Njombe	1,116,405,830
11.	H/W Musoma	1,050,000,000
12.	H/W Kakonko	1,000,000,000
13.	H/W Songea	963,000,000
14.	H/W Wang'ing'ombe	850,000,000
15.	H/W Buchosa	500,000,000
16.	H/W Singida	500,000,000
17.	H/W Sikonge	500,000,000
18.	H/W Iramba	464,385,119
19.	H/W Mpanda	425,000,000
20.	H/M Iringa	400,000,000
21.	H/W Manyoni	400,000,000
22.	H/W Maswa	390,000,000
23.	H/Mji Geita	330,000,000
24.	H/W Kaliua	283,896,350
25.	H/W Chato	230,300,000
26.	H/Mji Bariadi	220,000,000
27.	H/M Kinondoni	203,415,858
28.	H/W Bunda	200,000,000
29.	H/W Lindi Mtama	150,000,000
30.	H/W Kilindi	150,000,000
31.	H/Mji Korogwe	135,000,000
32.	H/W Moshi	120,816,400
33.	H/W Ngorongoro	108,000,000
34.	H/W Meru	100,000,000
35.	H/W Mwanga	100,000,000
36.	H/W Mbulu	75,000,000
37.	H/W Kyerwa	60,000,000
38.	H/W Bukoba	50,000,000
39.	H/W Kibondo	50,000,000
40.	H/Mji Kondoa	43,010,000
41.	H/Mji Njombe	35,931,250
Jumla		**32,647,373,247**

Kiambatisho Na.11-2: Halmashauri zisizoteketeza dawa zilizoisha muda wa matumizi

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani (Sh.)
1.	H/M Mpanda	397,437,763
2.	H/W Maswa	295,562,033
3.	H/W Mpimbwe	273,528,944
4.	H/Mji Korogwe	248,952,632
5.	H/W Masasi	188,411,852
6.	H/Mji Njombe	178,188,950
7.	H/Jiji DSM	157,526,564
8.	H/M Musoma	135,189,807
9.	H/Jiji Tanga	119,955,641
10.	H/Mji Newala	119,705,302
11.	H/W Kilolo	116,485,460
12.	H/W Mtwara	97,149,530
13.	H/W Namtumbo	85,255,822
14.	H/W Mwanza	84,865,617
15.	H/W Kibondo	83,602,240
16.	H/W Lushoto	82,908,015
17.	H/W Tandahimba	76,610,581
18.	H/W Makete	74,032,677
19.	H/M Singida	64,620,576
20.	H/W Missenyi	62,613,788
21.	H/W Uyui	56,105,280
22.	H/W Kibaha	55,412,721
23.	H/W Simanjiro	47,816,473
24.	H/W Ludewa	47,072,104
25.	H/W Mpanda	40,516,568
26.	H/M Temeke	35,787,037
27.	H/Mji Tarime	33,952,200
28.	H/W Longido	32,222,990
29.	H/W Nsimbo	27,253,725
30.	H/W Bagamoyo	21,352,133
31.	H/W Kondoa	20,841,140
32.	H/Jiji Dodoma	18,464,055
33.	H/W Karagwe	16,090,077
34.	H/W Karatu	15,497,554
35.	H/W Nyasa	14,545,460
36.	H/W Nanyumbu	12,565,600
37.	H/Mji Bariadi	9,544,853
38.	H/W Mkalama	7,557,328
39.	H/W Iramba	7,468,390
40.	H/Mji Handeni	5,448,159
41.	H/W Monduli	5,361,449
42.	H/W Kaliua	5,343,421
43.	H/W Ileje	4,393,586
44.	H/W Korogwe	2,493,163
45.	H/Mji Ifakara	2,358,419
46.	H/W Kyerwa	2,239,181
Jumla		**3,490,306,860**

Kiambatisho Na.11-3: Madai yaliyokataliwa na mfuko wa bima ya afya

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Same	143,480,552	57.	H/Mji Kibaha	15,330,672
2.	H/M Temeke	108,489,838	58.	H/Mji Korogwe	15,298,645
3.	H/M Kigamboni	68,645,907	59.	H/W Kilosa	15,283,387
4.	H/W Chalinze	62,209,637	60.	H/W Rorya	15,251,500
5.	H/W Nsimbo	57,905,742	61.	H/W Ukerewe	15,215,917
6.	H/W Hanang	55,386,607	62.	H/W Mbarali	14,422,895
7.	H/Mji Handeni	54,811,345	63.	H/W Urambo	13,932,795
8.	H/M Musoma	49,069,042	64.	H/W Nyanghw'ale	13,684,370
9.	H/W Kilwa	45,212,284	65.	H/W Meatu	13,620,867
10.	H/W Kibondo	41,507,705	66.	H/M Mpanda	13,476,670
11.	H/W Kibaha	39,926,338	67.	H/W Nzega	13,399,090
12.	H/W Ngara	39,193,998	68.	H/W Mwanga	13,187,942
13.	H/W Magu	38,411,960	69.	H/Mji Nzega	12,982,065
14.	H/W Liwale	36,836,695	70.	H/W Ileje	12,498,319
15.	H/W Biharamulo	34,904,665	71.	H/W Maswa	12,222,780
16.	H/W Nanyumbu	34,397,314	72.	H/W Kiteto	11,345,702
17.	H/W Busega	33,482,321	73.	H/M Sumbawanga	11,150,470
18.	H/Jiji Dar es Salaam	31,720,735	74.	H/W Tunduru	11,026,630
19.	H/M Mtwara	31,510,156	75.	H/W Ulanga	10,914,569
20.	H/Jiji Arusha	30,867,250	76.	H/W Kilindi	10,148,684
21.	H/W Muleba	30,777,016	77.	H/W Itilima	10,055,495
22.	H/W Mbeya	30,329,590	78.	H/Jiji Mbeya	9,875,708
23.	H/W Bunda	29,913,452	79.	H/M Bukoba	9,692,835
24.	H/W Chato	29,139,756	80.	H/W Ikungi	8,914,953
25.	H/W Missenyi	28,289,785	81.	H/W Itigi	8,871,706
26.	H/W Rombo	28,134,650	82.	H/W Karagwe	8,662,320
27.	H/W Karatu	27,891,285	83.	H/W Iringa	8,067,088
28.	H/Mji Bariadi	27,515,545	84.	H/W Geita	8,052,975
29.	H/W Buhigwe	26,857,869	85.	H/M Songea	8,035,974
30.	H/Jiji Mwanza	26,393,065	86.	H/M Kigoma/Ujiji	7,920,966
31.	H/W Siha	25,824,004	87.	H/W Buchosa	7,625,010
32.	H/W Newala	25,499,665	88.	H/W Monduli	7,445,675
33.	H/W Kwimba	25,308,643	89.	H/M Tabora	7,439,275
34.	H/W Nachingwea	25,283,025	90.	H/W Simanjiro	7,326,550
35.	H/M Kinondoni	23,195,490	91.	H/W Handeni	7,048,424
36.	H/W Kyerwa	22,597,972	92.	H/W Sikonge	6,992,290
37.	H/W Arusha	22,206,820	93.	H/Mji Newala	6,970,770
38.	H/W Mbogwe	21,915,452	94.	H/W Bumbuli	6,844,660
39.	H/W Tarime	21,815,251	95.	H/Mji Tarime	6,726,560
40.	H/W Moshi	21,716,695	96.	H/W Mtama	6,712,679
41.	H/W Kakonko	21,153,655	97.	H/M Moshi	6,597,098
42.	H/W Mpanda	20,789,484	98.	H/W Iramba	6,577,935
43.	H/M Lindi	20,638,367	99.	H/W Uyui	6,429,265
44.	H/W Msalala	19,790,815	100.	H/M Singida	6,154,920
45.	H/W Busokelo	19,004,171	101.	H/W Mlimba	6,047,891
46.	H/W Chunya	18,893,270	102.	H/W Bukoba	5,988,231
47.	H/W Mlele	18,338,224	103.	H/W Kalambo	5,200,079
48.	H/W Manyoni	18,314,393	104.	H/W Mkalama	4,960,036
49.	H/Mji Kasulu	18,219,490	105.	H/W Musoma	4,885,055
50.	H/W Kasulu	17,976,723	106.	H/Mji Bunda	3,604,793
51.	H/W Namtumbo	17,619,165	107.	H/W Malinyi	3,328,085

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
52.	H/Jiji Tanga	17,009,935	108.	H/W Longido	3,170,540
53.	H/W Bariadi	16,584,110	109.	H/Mji Masasi	3,141,745
54.	H/W Kaliua	16,539,341	110.	H/W Uvinza	2,936,820
55.	H/W Kishapu	16,446,915	111.	H/W Mpimbwe	2,374,170
56.	H/W Igunga	15,476,998		**Jumla**	**2,346,442,722**

Kiambatisho Na.12-1: Orodha ya Halmashauri zenye mikopo isiyorejeshwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	1,247,591,973	54.	H/M Iringa	276,612,550	106.	H/W Tandahimba	84,855,000
2.	H/Jiji Dar es Salaam DSM Mpya	4,826,674,270	55.	H/M Ubungo	273,720,200	107.	H/W Shinyanga	83,907,100
3.	H/W Chalinze	2,048,855,973	56.	H/W Misungwi	266,084,262	108.	H/W Kilolo	79,062,450
4.	H/Mji Geita	2,031,823,200	57.	H/W Arusha	252,258,050	109.	H/W Mkinga	72,782,160
5.	H/Jiji Mwanza	2,020,565,670	58.	H/W Njombe	249,448,000	110.	H/Mji Mbinga	72,407,256
6.	H/W Kaliua	1,187,583,750	59.	H/W Nsimbo	244,971,300	111.	H/M Kigoma/Ujiji	71,760,500
7.	H/W Tarime	1,181,048,586	60.	H/Jiji Mbeya	236,195,191	112.	H/W Sengerema	71,074,000
8.	H/M Temeke	1,040,635,326	61.	H/W Tunduru	235,028,190	113.	H/W Busega	70,206,850
9.	H/W Mkuranga	990,418,860	62.	H/W Kongwa	234,239,000	114.	H/W Nyasa	67,504,492
10.	H/Mji Kibaha	956,245,840	63.	H/W Bukoba	230,024,500	115.	H/W Muleba	59,987,400
11.	H/W Kilwa	860,613,989	64.	H/W Ukerewe	222,973,797	116.	H/Mji Tarime	59,384,363
12.	H/M Kahama	755,532,250	65.	H/W Ikungi	220,352,800	117.	H/W Bahi	58,285,312
13.	H/W Songwe	706,317,600	66.	H/M Lindi	218,439,067	118.	H/W Kigoma	56,103,000
14.	H/W Karatu	669,105,550	67.	H/W Manyoni	217,530,708	119.	H/W Korogwe	53,809,500
15.	H/M Songea	664,365,763	68.	H/M Sumbawanga	204,337,802	120.	H/W Busokelo	51,415,600
16.	H/W Chunya	658,876,638	69.	H/W Nzega	187,933,500	121.	H/W Bukombe	49,356,300
17.	H/W Mpanda	570,466,488	70.	H/M Moshi	186,995,789	122.	H/W Bariadi	48,826,810
18.	H/W Monduli	568,445,650	71.	H/W Babati	181,878,360	123.	H/W Missenyi	46,998,288
19.	H/W Mbeya	547,053,450	72.	H/W Handeni	180,657,140	124.	H/W Hai	46,777,476
20.	H/W Siha	506,978,100	73.	H/W Muheza	180,034,453	125.	H/W Bunda	42,910,341
21.	H/M Bukoba	502,175,400	74.	H/W Malinyi	178,601,750	126.	H/W Meru	42,500,000
22.	H/W Liwale	495,898,695	75.	H/W Mafia	165,794,400	127.	H/W Masasi	42,234,100
23.	H/W Urambo	488,874,728	76.	H/W Mlele	160,052,200	128.	H/W Itigi	41,457,200
24.	H/W Mpimbwe	484,123,400	77.	H/Mji Nanyamba	154,285,300	129.	H/W Bumbuli	39,626,000
25.	H/Mji Nzega	480,367,050	78.	H/Mji Mafinga	150,468,275	130.	H/W Rombo	36,010,200
26.	H/W Hanang’	471,752,339	79.	H/W Nkasi	144,269,210	131.	H/Mji Handeni	32,148,250

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi Kisichorejeshwa (Sh.)
27.	H/W Igunga	464,417,360	80.	H/W Kyerwa	140,720,800	132.	H/W Nyang'hwale	30,583,827
28.	H/W Rungwe	462,753,700	81.	H/W Ushetu	136,931,450	133.	H/Mji Mbulu	29,384,100
29.	H/Mji Tunduma	454,509,538	82.	H/Mji Bunda	136,167,300	134.	H/W Morogoro	28,763,800
30.	H/Jiji Tanga	449,126,774	83.	H/W Rorya	135,758,000	135.	H/W Iringa	26,419,000
31.	H/W Kyela	448,642,100	84.	H/W Kakonko	135,663,000	136.	H/Mji Masasi	25,723,000
32.	H/W Ludewa	410,000,000	85.	H/W Geita	134,580,000	137.	H/W Meatu	25,402,875
33.	H/W Musoma	406,814,453	86.	H/W Maswa	128,674,512	138.	H/W Iramba	20,194,500
34.	H/W Kiteto	393,190,212	87.	H/Mji Korogwe	126,062,265	139.	H/W Mbogwe	20,092,333.34
35.	H/W Mbarali	391,906,523	88.	H/W Rufiji	123,218,000	140.	H/W Itilima	19,304,900
36.	H/W Mufindi	388,299,000	89.	H/W Kalambo	106,723,800	141.	H/W Chemba	18,638,000
37.	H/W Kwimba	383,704,209	90.	H/W Mwanga	105,494,000	142.	H/W Kishapu	17,859,400
38.	H/W Uvinza	368,490,400	91.	H/W Simanjiro	104,170,041	143.	H/W Mkalama	16,986,850
39.	H/M Shinyanga	364,174,469	92.	H/W Songea	102,382,000	144.	H/W Gairo	16,945,191
40.	H/W Kibaha	351,112,500	93.	H/W Msalala	101,104,650	145.	H/W Butiama	16,900,000
41.	H/M Mpanda	343,385,950	94.	H/W Ulanga	100,928,764	146.	H/W Ngara	16,860,680
42.	H/Mji Babati	342,678,150	95.	H/W Kilindi	100,377,500	147.	H/W Singida	16,678,118
43.	H/W Mtwara	335,018,592	96.	H/W Longido	99,888,500	148.	H/M Singida	16,092,400
44.	H/W Mbinga	331,593,391	97.	H/M Tabora	98,953,650	149.	H/W Chato	14,810,000.00
45.	H/W Kilosa	325,117,047	98.	H/W Namtumbo	94,216,000	150.	H/W Madaba	14,739,000
46.	H/W Sumbawanga	310,594,100	99.	H/Mji Njombe	93,725,800	151.	H/W Kibondo	14,706,500
47.	H/W Kisarawe	309,591,000	100.	H/W Mvomero	93,126,696	152.	H/Mji Kondoa	12,318,000
48.	H/W Moshi	308,287,000	101.	H/W Newala	90,941,400	153.	H/W Ileje	8,535,000
49.	H/W Sikonge	306,373,900	102.	H/Mji Newala	90,246,800	154.	H/Mji Kasulu	6,981,250
50.	H/W Mbulu	304,076,000	103.	H/W Ngorongoro	90,000,000	155.	H/W Makete	4,645,000
51.	H/Mji Ifakara	296,703,281	104.	H/W Wang'ing'ombe	87,721,433	**Jumla**		**47,006,024,260**
52.	H/M Mtwara/Mikindani	288,667,450	105.	H/W Uyui	86,893,500			
53.	H/W Karagwe	285,597,296						

Kiambatisho Na.12-2: Mapato ya ndani yasiyopelekwa katika mfuko wa wanawake na vijana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)
1.	H/W Wang'ing'ombe	67, 091,071	29.	H/W Kalambo	85,382,466	57.	H/W Maswa	32,808,471
2.	H/Mji Bariadi	105,958,265	30.	H/W Chemba	85,200,394	58.	H/W Mbogwe	29,549,600
3.	H/Jiji Mbeya	467,793,954	31.	H/W Itilima	81,294,782	59.	H/W Kondoa	27,390,118
4.	H/W Mpanda	360,266,839	32.	H/M Mpanda	77,071,249	60.	H/W Shinyanga	27,382,577
5.	H/M Singida	296,718,911	33.	H/Mji Makambako	75,904,860	61.	H/W Musoma	26,765,305
6.	H/W Karatu	274,614,488	34.	H/W Kiteto	69,545,290	62.	H/W Mvomero	26,087,458
7.	H/Jiji Tanga	254,057,582	35.	H/Mji Ifakara	64,971,949	63.	H/W Kilindi	25,680,388
8.	H/W Korogwe	243,584,777	36.	H/W Sengerema	63,715,961	64.	H/W Hai	24,501,883
9.	H/W Meatu	214,849,508	37.	H/M Iringa	62,014,100	65.	H/M Musoma	24,383,146
10.	H/W Chalinze	197,720,774	38.	H/W Chunya	61,398,603	66.	H/W Bumbuli	23,800,000
11.	H/M Sumbawanga	186,951,757	39.	H/W Chamwino	59,861,300	67.	H/W Babati	19,516,528
12.	H/M Songea	184,012,738	40.	H/W Serengeti	59,343,839	68.	H/W Buhigwe	17,514,674
13.	H/W Busega	169,217,436	41.	H/W Arusha	58,043,148	69.	H/Mji Geita	16,401,422
14.	H/W Momba	167,239,446	42.	H/W Rombo	56,773,952	70.	H/Mji Korogwe	16,008,787
15.	H/W Bariadi	153,939,096	43.	H/W Kishapu	56,409,141	71.	H/M Moshi	15,470,116
16.	H/Mji Tunduma	142,923,975	44.	H/W Mpwapwa	56,406,301	72.	H/W Namtumbo	14,877,249
17.	H/W Bahi	135,608,499	45.	H/Mji Tarime	56,389,990	73.	H/W Ludewa	14,554,448
18.	H/Mji Babati	127,583,031	46.	H/W Handeni	55,299,405	74.	H/W Ushetu	12,057,535
19.	H/W Monduli	120,749,559	47.	H/W Mbozi	51,959,756	75.	H/Mji Mbinga	9,955,966
20.	H/W Sumbawanga	118,048,166	48.	H/W Mtama	49,329,342	76.	H/W Mkinga	9,947,663
21.	H/M Lindi	114,150,648	49.	H/W Kilolo	48,227,600	77.	H/W Nyasa	8,911,484
22.	H/W Masasi	109,224,076	50.	H/W Manyoni	47,735,176	78.	H/W Itigi	6,201,706

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi ambacho Hakijachangwa (Sh.)
23.	H/Mji Masasi	108,182,944	51.	H/W Lushoto	40,812,166	79.	H/W Nyang'hwale	6,157,530
24.	H/Mji Handeni	100,288,233	52.	H/W Nsimbo	39,660,458	80.	H/W Newala	4,364,236
25.	H/M Kigoma/Ujiji	98,975,228	53.	H/W Nachingwea	38,638,375	81.	H/W Gairo	4,192,305
26.	H/W Nkasi	97,151,497	54.	H/W Moshi	38,015,421	82.	H/W Kibaha	2,740,717
27.	H/W Tandahimba	90,399,115	55.	H/W Makete	37,329,814	83.	H/Mji Mbulu	1,760,124
28.	H/W Songea	87,034,981	56.	H/W Tarime	37,253,786	**Jumla**		**6,857,306,654**

Kiambatisho Na.14-1: Uwekezaji katika Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Dar es Salaam	942,210,590
2.	H/M Kinondoni	636,221,000
3.	H/M Temeke	339,217,600
4.	H/Jiji Mwanza	187,669,804
5.	H/W Mbozi	93,691,192
6.	H/Jiji Mbeya	86,004,420
7.	H/M Kigamboni	85,609,000
8.	H/W Masasi	79,760,550
9.	H/M Shinyanga	77,084,800
10.	H/W Chunya	76,553,000
11.	H/W Ushetu	76,032,700
12.	H/W Karagwe	71,482,000
13.	H/W Newala	71,326,000
14.	H/W Mtama	65,890,000
15.	H/W Mbinga	60,452,300
16.	H/W Rufiji	54,630,000
17.	H/W Mbarali	54,500,000
18.	H/W Tunduru	54,277,000
19.	H/W Mbeya	54,243,641
20.	H/Mji Njombe	53,123,300
21.	H/W Musoma	51,754,000
22.	H/M Mtwara	46,696,000
23.	H/Mji Mbinga	46,353,782
24.	H/Mji Mafinga	44,996,000
25.	H/W Mufindi	44,996,000
26.	H/W Biharamulo	44,936,000
27.	H/W Singida	44,040,000
28.	H/W Sengerema	42,679,400
29.	H/W Kilolo	42,005,000
30.	H/M Songea	41,573,000
31.	H/W Mbogwe	41,143,000
32.	H/W Serengeti	39,662,200
33.	H/W Shinyanga	39,529,350
34.	H/W Kyela	37,936,000
35.	HM Bukoba	37,635,000
36.	H/Mji Makambako	36,397,350
37.	H/W Butiama	36,000,000
38.	H/W Kyerwa	36,000,000
39.	H/Mji Tunduma	36,000,000
40.	H/W Kilosa	35,129,000
41.	H/W Rungwe	32,441,057
42.	H/W Missenyi	31,985,714
43.	H/W Bagamoyo	30,691,000
44.	H/W Nkasi	30,049,000
45.	H/Mji Babati	29,966,050
46.	H/W Ludewa	29,811,000
47.	H/W Babati	27,932,000
48.	H/W Ulanga	27,192,000
49.	H/W Rombo	26,381,000
50.	H/W Hanang	26,108,600
51.	H/W Sumbawanga	25,672,900
52.	H/W Tarime	24,371,743
53.	H/W Bunda	24,300,000
54.	H/W Simanjiro	24,111,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
55.	H/W Ngara	23,834,250
56.	H/W Liwale	22,110,000
57.	H/M Lindi	21,654,000
58.	H/W Songea	21,181,300
59.	H/W yasa	20,000,000
60.	H/W Hai	19,920,800
61.	H/M Sumbawanga	19,892,000
62.	H/W Bukoba	19,890,000
63.	H/W Bukoba	19,890,000
64.	H/W Wanging'ombe	19,064,017
65.	H/W Ileje	18,189,000
66.	H/W Songwe	16,000,000
67.	H/W Mkinga	15,654,000
68.	H/W Namtumbo	15,181,000
69.	H/Mji Handeni	14,500,000
70.	H/W Mpanda	10,596,660
71.	H/W Pangani	9,983,849
72.	H/Mji Masasi	9,000,000
73.	H/W Uvinza	9,000,000
74.	H/Mji Mbulu	7,121,000
75.	H/W Mlele	7,064,000
76.	H/W Mafia	6,291,000
77.	H/W Mpimbwe	5,298,000
78.	H/W Momba	5,000,000
79.	H/Mji Tarime	3,000,000
80.	H/W Mkalama	2,000,000
	Jumla	**4,883,772,339**

NATIONAL AUDIT OFFICE NAOT